

**Maica Domnului,
Stăpâna și Ocrotitoarea (Stareța) Sf. Mt. Athos**

Ing. Ioan Papuc

SF. MUNTE ATHOS

Pe urmele Ortodoxiei – adevărata credință

Cu binecuvântarea ÎPS Pimen,

Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților

Ediție revizuită

**Tehnoredactare computerizată: Ing. Vasile Tănase
Suceava – 2012**

Cartea „Sf. Munte Athos” este o lucrare de zidire sufletească, scrisă cu o inimă doritoare de despătimire, bogată în date ce sunt judicios orânduite.

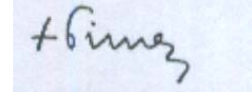
Stăpânit de simțăminte românești curate a scos în evidență cu prisosință ajutoarele românești de-a lungul veacurilor, îndreptate în vremuri de mari încercări, către mănăstirile din Sf. Munte Athos. Ajutoarele românești au acoperit o parte din plata tributului către turci, apoi pentru îngrijirea și repararea Sf. Biserici și, nu în ultimul rând, întreținerea cuvioșilor părinți athoniți rugători pentru întreaga creștinătate ortodoxă, pilde de nevoie duhovnicești și apărători ai Sf. Ortodoxii.

Apreciem în mod deosebit munca autorului, ing. Ioan Papuc, la întocmirea lucrării de față; a făcut-o cu multă dăruire sufletească și pricepere cărturărească, cu aceeași râvnă pe care, de-a lungul anilor, a arătat-o în nenumărate fapte de ajutorare a bisericilor și mănăstirilor din țară și, nu în ultimul rând, a Căminului nostru de bătrâni „Sf. Ioan cel Nou” din Municipiul Suceava.

Binecuvântăm cu dragoste părintească osteneala și râvna sfântă a autorului cărții.

Rădăușilor

**ÎPS Pimen,
Arhiepiscopul Sucevei și**

A small rectangular image showing a handwritten signature in blue ink on a light blue background. The signature appears to be "Pimen" with a stylized flourish at the end.

GENERALITĂȚI

După Mormântul Domnului și Țara Sfântă, cel mai sfânt și mai important loc pentru lumea creștină, îndeosebi ortodoxă, este Sf. Munte Athos din nord-estul Greciei, aflat permanent sub Sf. Acoperământ al Maicii Domnului.

Sf. Munte Athos este o adevărată minune a lumii creștine, ce a rezistat peste 1.000 de ani tuturor eresurilor, primejdiilor și războaielor.

Prin cele 20 de mănăstiri mari, cca 30 de schituri și cca 300 de paraclise, Sf. Munte Athos este lauda și cununa Ortodoxiei, în fața căruia toți se uimesc, se închină și recunosc că tăria dreptei credințe constă în rugăciune și trăire vie în Hristos și nu în putere și mândrie lumească.

Athos-ul este prin excelență patria pământească a monahismului ortodox milenar, o țară a liniștii și a rugăciunii. El este cetatea mondială unică a creștinismului în general și a Bisericii Ortodoxe în special. Athos-ul se impune prin marea sa spiritualitate și prin tezaurul său de neegalat, reprezentând tăria, lauda și mândria Ortodoxiei, fiind supranumit pe drept cuvânt „*Grădina Maicii Domnului*” și „*Acropolea Ortodoxiei*”.

Sf. Munte Athos este Taborul Ortodoxiei bimilenare unde nenumărate cete de monahi s-au nevoit pentru Hristos, s-au schimbat la față prin sfânta și neîncetata rugăciune și nu puțini sunt numărați azi în ceata Sf. Părinți.

Rolul principal al smeriților monahi athoniți (îngeri în trup) este cel al rugăciunii neîncetate către Dumnezeu și al despățimirii. Inimile lor ard în darul Duhului Sfânt, pentru dragostea față de Hristos, pentru slujbele Bisericii, pentru citirea și cântarea duhovnicească, pentru privegherea de toată noaptea și pentru toată fapta cea bună.

Viața monahală este o chemare dumnezeiască, o aspirație pentru jertfirea deplină adusă Lui Dumnezeu și o strădanie a omului de a atinge pe cât îi stă în putere desăvârșirea în Hristos. Monahismului trebuie să i se acorde recunoașterea de care are nevoie, nu numai ca un mod de viață legitim, dar și ca singura cale ce conduce către cele mai înalte trepte monahicești. În lume atingerea desăvârșirii este cu neputință de realizat.

Teritoriul Athos-ului l-a fost dat Maicii Domnului de către Însuși Fiul Său, Domnul Iisus Hristos, la solicitarea Ei. Maica Domnului Se îngrijește de toate cele necesare tuturor așezămintelor monahale din Sf. Munte Athos (mănăstiri, schituri și sihăstrie), așa încât acestea să nu ducă lipsă de nimic.

În Sf. Munte Athos sunt interzise accesul femeilor (aceasta fiind dorința Maicii Domnului, consacrată prin lege de către împărații bizantini, în anul 1000), plaja și îmbăiatul în Marea Egee. Aici nu există nici animale domestice de sex feminin. De asemenea sunt interzise mâncarea de carne (cu excepția peștelui) și fumatul.

În anul 1963, cu ocazia sărbătoririi a 1.000 de ani de viață monahală organizată, când a fost făcută și șoseaua până în Portul Uranopoli (Ouranoupoli), părintele Teoclit Dionisianul spunea: „Sf. Munte va rămâne pururea ceea ce este, un loc de pocăință, de purificare și curățire duhovnicească și de neîncetate laude aduse Domnului, precum și un centru monahal ce continuă tradiția străveche a Bisericii Ortodoxe”.

În timpul ultimelor patru decenii s-au făcut numeroase speculații cu privire la supraviețuirea monahismului în Sf. Munte, determinate de:

- * reducerea numărului de monahi;
- * duhul antimonahal al epocii noastre;
- * invadarea Sf. Munte de către turiști.

Dintre cele trei pericole amintite mai sus, cel dintâi este socotit de către athoniți drept cel mai de temut.

Toate așezămintele monahale din Sf. Munte Athos urmează ora bizantină și calendarul iulian. În orice anotimp al anului, ora zero coincide cu apusul soarelui (excepție face doar Mănăstirea Iviru, unde ora zero coincide cu răsăritul soarelui).

Hramul Sf. Munte Athos este „Schimbarea la Față a Domnului”, ținut pe Vf. Athon, în data de 6 august (19 august, pe stil vechi).

1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ

Muntele Athos este o mică peninsulă (sub forma unei falange) din Marea Egee, cu suprafața de 339,5 km², situată la 157 km de Salonic și legată împreună cu alte două mici peninsule (Sitonia și Casandra) prin câte o fâșie de pământ, de peninsula Calcidică (Chalkidiki). Teritoriul Muntelui Athos aparține de județul Calcidic, regiunea Macedonia, cu capitala la Salonic (Thessaloniki).

Peninsula athonită se întinde de la nord-sud spre sud-est, pe lungimea de cca 30 km și lățimea medie de 12 km. Solul este în general stâncos, mai ales în capul peninsulei unde cu greu poate fi cultivat ceva. De-a lungul ei, peninsula este străbătută de o culme muntoasă, asemenea unei coloane vertebrale, terminată spre sud-est cu impunătorul vârf al Athos-ului, înalt de 2027 m.

Capitala Athos-ului este Careia (Karyes), iar portul de acces – Dafne (Dafni). Comunicarea cu Grecia și aprovizionarea Athos-ului sunt făcute prin două mici porturi: Uranopoli (Ouranoupoli), pentru latura de sud-vest și Ierison (Ierissos), pentru cea de nord-est.

Vegetația predomină mai ales dinspre nord-sud spre centru și de aici pe latura de nord-est a peninsulei, unde solul este mai bogat în teren cultivabil. În schimb partea de sud-est și sud-vest a peninsulei este mai stâncoasă și mai aridă din cauza pantelor abrupte și a soarelui torid.

În cea mai mare parte Athos-ul este acoperit cu păduri de castani, fagi, măslini sălbatici, aluni, cedri, chiparoși și tot felul de jnepeni de piatră. Dintre plante sunt cultivate în special legume (roșii, varză, fasole, morcov, ceapă) și viță de vie, iar dintre pomi – măslinul, smochinul, portocalul, lămâiul, mandarinul, piersicul și castanul comestibil. Majoritatea plantelor sunt cultivate numai prin

irigație, căci vara nu plouă deloc 3 – 4 luni de zile, iar recoltele sunt folosite exclusiv pentru hrana călugărilor. Doar alunele sălbatice sunt culese și vândute în afară, ele constituind singura sursă de trai pentru sutele de călugări chilioți (sihaștri) săraci.

Ca animale domestice în Sf. Munte trăiesc în special catării (mularii) de parte bărbătească, aduși din Grecia, singurii tovarăși credincioși ai monahilor la muncile grele. Catării sunt folosiți la transportul lemnului de pădure și al materialelor de construcții, la aprovizionarea cu alimente, la aratul grădinilor, la tescuitul strugurilor și al măslinelor și în special pentru călătorii, căci potecile de la o mănăstire la alta sau de la un schit la altul sunt destul de anevoioase și greu de străbătut cu piciorul, în special în partea de sud-est și sud-vest a peninsulei unde terenul este greu accesibil. De asemenea mai trăiesc țapi și pisici (servind la distrugerea și îndepărtarea șerpilor veninoși).

Ca animale sălbatice în Sf. Munte trăiesc mai cu seamă șacalul, porcul mistreț, căprioara, mai puțin cerbul și chiar lupul, dar stâncile și pădurile sunt pline de vipere.

Marea ce înconjoară Athos-ul pe trei laturi oferă gratuit peștele (cel mai de preț aliment pentru monahii aghioriți) și dă o deosebită frumusețe Sf. Munte. Ea formează o graniță naturală protectoare și cea mai ușoară cale de acces între mănăstirile înălțate ca niște cetăți multisekulare ale Ortodoxiei de jur-împrejurul Sf. Munte.

2. SF. MUNTE DE-A LUNGUL ISTORIEI

Din punct de vedere istoric Muntele Athos este învăluit în mister și legendă. În tradiție se spune că înainte de Hristos, conform scrierilor istoricilor: Herodot, Tucidide, Demosthene, Strabon, Schilax, Plutarh, Homer, Apoloniu ș.a., existau în Muntele Athos șase cetăți antice grecești (Dion, Ellinis, Kleones, Charadia, Olofyxos și Sanni) ale căror ruine încă mai pot fi văzute. Primii locuitori au fost pelasgii, apoi coloniștii din Chalkida care au și dat numele lor întregii regiuni Chalkidiki. Locuitorii acestor cetăți se închinau la idoli care existau în capiști. Pe vârful Athos era statuia zeului Soarelui – Apollo, de o mărime impresionantă, făcută din aur(!) care pe timp senin, fiind luminată de soare, putea fi văzută tocmai din Constantinopol. La acest idol veneau mulți locuitori și se închinau, iar diavolii ce locuiau în el răspundeau la întrebările lor, dar mai înainte trebuia să li se aducă jertfe (animale sau copii, chiar și pe unii dintre copiii lor). Și acum se păstrează altare idolești având pietre cu canal de scurgere a sângelui, pe care erau înjunghiați copiii mici.

Cetățile (orașele) antice ale Athos-ului erau subordonate Alianței atheniene, în perioada erei clasice. Mai târziu ele au fost subordonate Comuniunii din Olinthos și apoi Statului lui Alexandru cel Mare.

Sf. Munte va cunoaște cea mai tulburătoare legendă la vremea când, înălțându-Se Iisus Hristos, Sf. Apostoli au pornit în lume să propovăduiască Evanghelia. Preasfânta Fecioară Maria, cerând încuviințarea să poarte Cuvântul

Domnului în Iberia (Spania și Portugalia), a fost povățuită de către Arh. Gavriil: „*Fecioară, Maica Domnului, Care ai dat naștere Lui Iisus Hristos, El Te invită să nu părăsești pământul Iudeii, al Ierusalimului care-Ți revine de drept și nu Iberia, ci Peninsula Macedoniei, numită Muntele Athos, va fi luminată de Chipul Tău*”.

Există și o variantă a legendei potrivit căreia corabia cu care călătorea Maica Domnului împreună cu Sf. Ap. Ioan, îndreptându-se spre Cipru, la invitația lui Lazăr, ar fi fost surprinsă de furtună și obligată să tragă la țarm. Cert este că în momentul sosirii Sale în Athos, s-a auzit un vuiet puternic, pământul s-a cutremurat, statuia lui Apolo (Apollo) s-a prăbușit, iar o Voce tunătoare a răsunat din Ceruri: „Voi, supuși ai lui Apolo, mergeți la Portul Klimentos (azi Portul Mănăstirii Iviru), s-O întâmpinați pe Maica Domnului, Maria”!, ceea ce ei degrabă au și făcut, iar Preacurata Născătoare de Dumnezeu, încântată de frumusețea locurilor, a cerut Domnului: „Fiul și Dumnezeul Meu, binecuvintează acest loc și îndreaptă-Ți iertarea asupra lui și păstrează-l neatins până la sfârșitul veacurilor”! Răspunsul din ceruri I-a dăruit bucuria de a deveni Stăpâna Athos-ului: „Rugămintea Ta va fi împlinită, Mamă, cu condiția să Mi se urmeze poruncile. Fie ca acest loc să rămână al Tău, să fie grădina Ta și raiul Tău și un refugiu pentru toți cei care-și caută mântuirea”! Poporul care a ieșit în întâmpinarea Preasfintei Fecioare a crezut în Hristos și s-a botezat, sfărâmând capiștile și idolii din ele. Maica Domnului i-a învățat, i-a povățuit și le-a zis: „Acest loc Îmi este dat Mie de Fiul și Dumnezeul Meu”. După care, binecuvântându-i, le-a zis: „Să fie darul Lui Dumnezeu în locul acesta și asupra celor ce vor viețui aici cu credință și cu bună cucernicie și a celor ce vor păzi poruncile Fiului și Dumnezeului Meu. Și toate cele pământești le vor avea cu îndeplănire și fără multă osteneală. Viață cerească li se va dăruia lor și Mila Fiului Meu nu se va ridica de la dânșii. Locului acestuia Eu îi voi fi Apărătoare și fierbinte Mijlocitoare către Dumnezeu și pentru cei ce vor viețui aici”, Apoi S-a urcat în corabie, lăsându-i pe toți cu lacrimi în ochi și continuându-Și drumul spre insula Cipru, unde era așteptată de Lazăr, cel înviat a patra zi de Mântuitorul Hristos, care era hirotonit episcop aici de către Sf. Ap. Varnava.

După încreștinare Sf. Munte a ajuns aproape o pustie. Primele începuturi ale vieții monahale aici, după tradiție, au fost în timpul Sf. Împ. Constantin cel Mare (307 – 337) și a Împ. Teodosie II (408 – 450). Timp de cinci secole monahismul athonit a fost dezvoltat sub formă de mici sihăstrie cu viață anahoretică și sub formă eremitică. În perioada sec. IV – IX, năvălitorii barbari au pustii Athos-ul, jefuind și distrugând totul. Astfel că oficial monahii sunt semnați în Sf. Munte în sec. IX, iar primele așezări monahale sunt considerate Mănăstirile Caracalu, Constamonitu, Vatopedu, Xeropotamu și Esfigmenu.

Se spune că Sf. Petru Athonitul care a trăit aici în sec. IX, considerat unul dintre primii pustnici și dintre cei mai renumiți călugări din Athos, după 53 de ani de viață ascetică într-o zonă total inaccesibilă a Muntelui, a ales locul și pustnicirea sa, ca urmare a unei viziuni în care arătându-Se Maica Domnului, i-a făgăduit: „În Muntele Athos-ului îți vei găsi odihna. Acest Munte a fost ales de Mine spre a fi casa călugărilor, iar cei care vor locui aici se vor lupta cu diavolul, Eu le voi fi alături și le voi purta de grijă, iar după moarte voi cere Domnului iertare”

desăvârșită a păcatelor lor”.

Primul decret este dat de către Împăratul bizantin Vasile I Macedoneanul (867 – 886) în anul 885, din care reiese strădania monahilor athoniți de a-și asigura caracterul monahal al peninsulei. Acesta hotărăște să nu fie deranjați în nici un fel, de nimeni, călugării din Athos. Acum în mod oficial Muntele Athos este declarat „loc al călugărilor”. În anul 943 granițele Sf. Munte sunt fixate definitiv prin hotărâre împărătească, ele rămânând în general aceleași până azi.

Pe la mijlocul sec. X apar aici personalitățile ascetice ale Sfinților Atanasie Athonitul, Petru Athonitul și Pavel Athonitul (Xeropotamitul) care au înălțat mari mănăstiri și le-au populat cu monahi. Viața de obște însă a fost introdusă în Sf. Munte de Sf. Atanasie Athonitul care a întemeiat Mănăstirea Marea Lavră în anul 963, sub Împăratul bizantin Nichifor II Foca (963 – 969). Sf. Atanasie athonitul este cel dintâi organizator al monahismului în Sf. Munte. Contemporan cu el a fost Sf. Pavel Athonitul care a întemeiat Mănăstirile Xeropotamu și Sf. Pavel, tot cu viață de obște, situate în partea de vest a Sf. Munte. Celelalte mănăstiri au fost întemeiate ulterior după modelul Marii Lavre, între sec. X – XIV.

Epoca de aur a monahismului athonit a fost între anii 963 (întemeierea oficială a primei mănăstiri din Sf. Munte) și 1453 (cucerirea Constantinopolului și desființarea Imperiului Bizantin), când a fost sub directa supraveghere și întreținere a împăraților bizantini care au acordat o atenție deosebită monahilor athoniți și tuturor mănăstirilor. Împăratul bizantin Ioan Țimische (Tzimiskes, 969 – 976) solicită starețului Mănăstirii Studite din Constantinopol, Eutimie, întocmirea unei cărți de guvernare în Sf. Munte, cu reguli organizatorice și administrative. Această carte realizată în perioada 970 – 972 a căpătat denumirea de Tipicon (Typicon) I. Pe parcurs au apărut și altele cu completări și modificări: Tipicon II (1045), Tipicon III (1394), Tipicon IV (1406), Tipicon V (1575), Tipicon VI (1783) și Tipicon VII (1810). În anul 1291 apare un hrisov al Împăratului bizantin Andronic II Paleologul (1282 – 1328) prin care mănăstirile din Sf. Munte sunt trecute sub autoritatea directă a patriarhului ecumenic care confirma și numirea protosului. În această perioadă (963 – 1453) Sf. Munte a dat Bisericii Ortodoxe nenumărați sfinți, ierarhi, cuvioși și mucenici (mai ales în timpul ocupației latine, 1204 – 1261).

După căderea Constantinopolului Sf. Munte a stat aproape 500 de ani sub stăpânire otomană. În urma unei convenții între conducerea Sf. Munte și sultan, fiecare mănăstire plătea un bir anual la Poartă; astfel Sf. Munte rămânea practic neocupat de turci. Ba mai mult, turcii păzeau mănăstirile și tot Sf. Munte de invazia altor năvălitori și dădeau libertate călugărilor din toate țările ortodoxe să vină în Sf. Munte și să se organizeze cum voiau. Aceasta a permis monahismului athonit să reziste bine sub ocupația otomană și chiar să progreseze.

În perioada post-bizantină (sec. XV – XIX) grija întreținerii Sf. Munte a trecut aproape în întregime pe seama celor două Țări Române (Țara Românească și Moldova). Fără ajutorul masiv, material și moral, al Țărilor Române, mănăstirile din Sf. Munte, cu toată libertatea acordată de turci, nu puteau rezista și s-ar fi pustiit. Neavând fonduri să-și plătească birul anual ce era destul de mare, nici alte venituri pentru întreținere și reparații, marile ctitorii bizantine ar fi

dispărut demult. Odată cu ele ar fi dispărut și imensul tezaur spiritual și cultural păstrat în Sf. Munte și s-ar fi stins cea mai mare vatră a monahismului ortodox. Or, grija Proniei Divine și mila Țărilor Române au intervenit la timp, salvând de la pieire Sf. Munte Athos.

Domnitorii munteni și moldoveni fiind iubitori de Hristos și conștienți de marele pericol în care se afla creștinătatea și mai ales țările ortodoxe din Balcani, prefăcute în pašalâcuri turcești, au făcut eforturi extraordinare ca să salveze ce mai putea fi salvat, adică Sf. Mormânt, Patriarhiile de Ierusalim și Constantinopol, Sf. Munte Athos, Muntele Sinai, Meteora ș. a.

Ajutorul acordat Sf. Munte de către domnitorii români a constat în daniile anuale în bani (mertic), trimise prin reprezentanții fiecărei mănăstiri athonite sau prin oameni de încredere ai domnitorilor. Sumele erau folosite pentru plata birului la turci și pentru întreținere. Apoi erau acordate unele fonduri speciale din vistieria țării pentru reparații principale, pentru renovări și chiar pentru zidirea din nou a mănăstirilor athonite. Al treilea fel de ajutoare consta în atribuirea de metocuri în Țara Românească și Moldova pentru întreținerea mănăstirilor din Sf. Munte. Ajutoarele erau acordate temporar și numai cu aprobarea mitropolitului și a voievodului respectiv, pe bază de act domnesc de danie. În prezent există și sunt păstrate numeroase documente românești de danie în tezaurul fiecărei mănăstiri.

După Unirea Principatelor Române (1859) și, respectiv, secularizarea averilor mănăstirești (1863), ajutoarele românești în afara hotarelor României încetează. În anul 1912 Sf. Munte intră sub tutela și administrația Greciei, fiind eliberat astfel de sub protectoratul Turciei, după aproape cinci secole de ocupație. În anul 1923 protectoratul Greciei asupra Sf. Munte este recunoscut de marile puteri prin Tratatul de la Londra.

În anul 1924 a fost întocmită o constituție (chartă) a Sf. Munte, iar în anul 1926 a fost hotărât în Constituția Greciei ca numărul mănăstirilor din Sf. Munte Athos să fie 20 (deși în sec. XII au existat cca 300), iar al schiturilor – 12. Tot în acest an Sf. Munte este declarat Republică Monahală Ortodoxă cu regim administrativ autonom. Jurisdicțional și spiritual Sf. Munte a depins dintotdeauna de Patriarhia Ecumenică de Constantinopol care supraveghează viața duhovnicească athonită, aprobă orice numiri și schimbări de stareți și rezolvă toate problemele principale bisericesti.

3. IMPORTANȚA DUHOVNICEASCĂ A SF. MUNTE ATHOS

Din punct de vedere duhovnicesc Sf. Munte a avut dintotdeauna un rol hotărâtor în marea familie a țărilor ortodoxe. Pe drept cuvânt Sf. Munte poate fi numit școala cea mai înaltă a Ortodoxiei, școală de trăire și simțire patristică, școală de sfințenie fără egal în lume, școală de înaltă teologie ortodoxă, școală de cultură și artă în Creștinism, care a creat și conservat până astăzi în mod constant inestimabile valori spirituale.

Aici au trăit și s-au format din sec. X încoace, cei mai mari și mai

reprezentativi Sfinți ai Bisericii Ortodoxe. Dintre aceștia amintim pe cei 60 – 70 de călugări Martiri uciși în anul 1276 de cruciați, sub Patriarhul de Constantinopol Ioan Veco (Vekkos) și Împ. procatolic Mihail VIII Paleologul (1258 – 1282), pentru că s-au opus unirii cu Papa. Atunci în Constantinopol circula zicala „Decât tiara papală, mai bine turbanul turcesc”.

Dintre marii ierarhi și apărători ai învățaturii ortodoxe amintim pe Sf. Atanasie cel Tânăr († sec. XIV), Patriarh al Constantinopolului, Sf. Calist Xantopol († 1363), Patriarh al Constantinopolului, Sf. Filotei († 1379), Patriarh al Constantinopolului, Sf. Calist Xantopol († sec. XV), Patriarh al Constantinopolului, Sf. Macarie († 1507), Patriarh al Constantinopolului, Sf. Nifon II († 1508), Patriarh al Constantinopolului, Sf. Ioasaf († 1518), Patriarh al Constantinopolului, Sf. Teodosie († cca 1392), Mitropolit al Trapezuntului, Sf. Grigorie Palama († 1359), Mitropolit al Salonicului, dascălul energiilor necreate ale Preasfintei Treimi, Sf. Teona († cca 1545), Mitropolit al Salonicului ș. a.

Dintre marii dascăli ai Rugăciunii Lui Iisus amintim pe Sf. Maxim Cafsocalivitul († 1320), Sf. Grigorie Sinaitul († sec. XIV), Calist Xantopol († sec. XV) și Ignatie Xantopol († sec. XV), iar dintre marii întemeietori și organizatori de mănăstiri amintim pe Cuv. Atanasie Athonitul († 1003), fondatorul Mănăstirii Marea Lavră, Cuv. Pavel Athonitul († sec. XI), fondatorul Mănăstirilor Xeropotamu și „Sf. Pavel”, Cuv. Antonie († 1073) și Cuv. Teodosie († sec. XI), fondatorii Mănăstirii Lavra Pecerska din Kiev, Cuv. Simeon († 1200) și Cuv. Sava († 1235), fondatorii Mănăstirii Hilandaru, Cuv. Nicodim cel Sfințit de la Tismana († 1406), fondatorul Mănăstirii Tismana, Cuv. Paisie Velicovschi († 1794), fondatorul Schitului „Sf. Ilie” din Sf. Munte, Cuv. Maxim Cafsocalivitul († 1320), fondatorul Schitului Cafsocalivia ș. a.

Tot aici s-au nevoit, din sec. XIV până azi fără încetare, nenumărați monahi români iubitori de Hristos, dintre care unii au ajuns la nivelul celei mai înalte sfințenii.

De sfatul cuvioșilor călugări athoniți țineau cont împărații bizantini, patriarhii și domnitorii țărilor ortodoxe, precum și sultanii turci, căci se cucereau de nevoința și de înțelepciunea lor duhovnicească, precum și de numărul lor destul de mare ajungând uneori la cca 10.000 de monahi (greci, slavi și români).

Monahismul athonit având un caracter profund ortodox și statornic în estul Europei, a jucat un rol important de echilibru și de rezistență în fața prozelitismului catolic și protestant din vestul Europei. El a influențat și a însuflețit permanent monahismul din toate țările ortodoxe. Călugării ortodocși au știut dintotdeauna că au o țară a lor numită Sf. Munte Athos, că pot oricând să trăiască acolo, că au mereu datoria să ducă o viață de sfințenie cât mai aproape de Hristos și de tradiția Sf. Munte.

Călugării aghioriți au avut din început un deosebit simț al artei și culturii, al scrisului teologic, al formării de ucenici, precum și o permanentă preocupare pentru rugăciune și cugetare, pentru studiu și pentru răspândirea scrierilor Sf. Părinți, atât a celor dogmatice și apologetice, cât și a celor filocalice și aghiografice.

Părinții athoniți au fost pentru toate timpurile mari dascăli ai Rugăciunii Lui Iisus, făcând din Athos o adevărată școală de teologie dogmatică, patristică, morală și aghiografică și o înaltă școală de sfințenie și unire cu Dumnezeu prin rugăciune și isihie.

Aceasta o dovedesc numeroasele manuscrise filocalice athonite ce au circulat permanent în Sf. Munte și de aici în toate țările ortodoxe. Ca oameni ai liniștii și rugăciunii monahii athoniți au avut în chip firesc și un mare simț al muzicii bisericești, al frumosului divin, devenind mulți dintre ei mari protopsalți, pictori și iconari neîntreцуți, sculptori, scriitori și traducători de cărți bisericești. Alții au ajuns duhovnici iscusiți, povățuitori de suflete, dascăli ai rugăciunii sau sihaștri ascunși de lume în peșterile de sub Vârful Athos-ului.

Monahii din marile lavre au avut însă și darul de a conserva și păstra cu sfințenie toate comorile ortodoxe moștenite de la înaintași, ca: sfinte moaște și icoane făcătoare de minuni, manuscrise ale Sfinților Părinți, documente și acte bizantine începând cu sec. VI – VII; apoi acte și hrisoave de danii de la voievozii români, cronici, broderii, fresce și mozaicuri. Numai așa trebuie să înțelegem de ce Athos-ul adăpostește unul dintre cele mai mari tezaurе de spiritualitate, artă și cultură veche și medievală din întreaga lume creștină. Pe lângă acestea călugării aghioriți adăpostesc și păstrează în Athos numeroase tezaurе aduse din Bizanț după căderea Constantinopolului (1453).

Rolul cel mai de seamă al smeriților monahi athoniți rămâne însă unul singur: despățimirea și rugăciunea neîncetată către Dumnezeu. Iată ce spune Cuv. Teoclit Dionisianul despre chemarea la monahism: „*Cei care se retrag din lume o fac în principal din trei motive: fie din conștiința păcătoșeniei, fie din dorința Împărăției Cerurilor, fie din dragostea de Dumnezeu*”. Monahii athoniți au o singură grijă: să-și curețe sufletul de patimi, să laude neîncetat pe Dumnezeu și să se roage în liniște și singurătate pentru lume, după cum spune și cântarea bisericească: „*Viața pustnicilor fericită este, a celor care se întraripează cu dumnezeiescul dor*”. Timp de peste o mie de ani în Sf. Munte nu a încetat Sf. Liturghie, nu au conținut slujbele ziua și noaptea spre Lauda Preasfintei Treimi, nu s-au stins candelile în sfintele biserici.

Iată adevăratul rol al Sf. Munte Athos! Călugării athoniți au rămas până astăzi cei mai devotați și mai neadormiți rugători către Dumnezeu pentru toată lumea. Chiar dacă sub ocupația otomană și mai ales în zilele noastre numărul călugărilor s-a împuținat și viața duhovnicească din Athos a scăzut îngrijorător, totuși sunt speranțe ca Maica Domnului, Protectoarea Sf. Munte să ridice iarăși mănăstirile athonite la nivelul sfințeniei de altădată.

Pentru toate acestea Muntele Athos este și rămâne peste veacuri un loc sfânt al întregii Ortodoxii, un loc de rugăciune și înălțare duhovnicească a tuturor călugărilor, unic în lume.

Iată scopul pentru care mergem în Sf. Munte!

4. ORGANIZAREA ACTUALĂ A SF. MUNTE ATHOS

Sf. Munte este o republică monahală autonomă în cadrul Greciei, subordonată juridic și spiritual Patriarhiei Ecumenice din Istanbul. Acest lucru a fost hotărât în anul 1926 când numărul mănăstirilor a fost fixat la 20, iar a schiturilor – la 12, în Constituția Greciei.

Astfel Muntele Athos este condus după un Regulament monastic elaborat de Comunitatea celor 20 de Egumeni și recunoscut de Patriarhia Ecumenică de la Istanbul și de Guvernul de la Atena. Regulamentul Athos-ului apără libertatea de acțiune și independența mănăstirilor și stabilește drepturile și datoriile fiecărei mănăstiri, ale fiecărui monah athonit, precum și condițiile în care poate fi vizitat Sf. Munte. În Regulament este prevăzută interzicerea sub afurisenie a intrării femeilor în Sf. Munte. De altfel intrarea femeilor în Athos a fost oprită cu desăvârșire încă din sec. IV, când au fost întemeiate aici primele așezări monahale.

În Athos există 20 de mănăstiri mari zise împărătești cu aceleași drepturi egale ce conduc tot Sf. Munte. Dintre acestea 17 mănăstiri sunt grecești, una – rusă, una – sârbă și una – bulgară. 10 mănăstiri sunt situate pe partea de nord-est și 10 – pe cea de sud-vest a peninsulei athonite. În partea de nord-est sunt următoarele mănăstiri: Hilandaru (sârbă), Esfigmenu, Vatopedu, Pantocrator, Stavronichita, Cutlumuș, Iviru, Filoteu, Caracalu și Marea Lavră, iar în partea de sud-vest – mănăstirile: Zografu (bulgară), Constamonitu, Dohiariu, Xenofont, „Sf. Pantelimon” (rusă), Xeropotamu, Simon Petra, Grigoriu, „Sf. Dionisiu” și „Sf. Pavel”. Toate au viață de obște (chinovială sau cenobitică), în afară de Hilandaru – cu viață de sine (idioritmă).

În ordine ierarhică și istorică cele 20 de mănăstiri sunt ordonate astfel: 1. Marea Lavră (ce are întâietate față de toate), 2. Vatopedu, 3. Iviru, 4. Hilandaru, 5. „Sf. Dionisiu”, 6. Cutlumuș, 7. Pantocrator, 8. Xeropotamu, 9. Zografu, 10. Dohiariu, 11. Caracalu, 12. Filoteu, 13. Simon Petra, 14. „Sf. Pavel”, 15. Stavronichita, 16. Xenofont, 17. Grigoriu, 18. Esfigmenu, 19. „Sf. Pantelimon” și 20. Constamonitu.

Mănăstirile cu viață de obște sunt conduse de un egumen (stareț) ales prin vot de către obștea fiecărei mănăstiri și recunoscut de Patriarhia Ecumenică. Egumenul poate fi schimbat la cerere sau din alte motive, prin hotărârea obștii și aprobarea patriarhală. Mănăstirile cu viață de sine sunt conduse de „epitropii”. Epitropia este formată din trei monahi având în frunte un prim epitrop, orice decizie fiind luată de comun acord între cei trei.

Egumenii sunt ajutați la conducerea mănăstirilor de un consiliu al bătrânilor, de obicei duhovnici și monahi cu viață aleasă. În problemele principale ale mănăstirii este cerută părerea întregii obște. În probleme cu totul majore hotărârile sunt luate de către organele centrale de conducere ale Sf. Munte (Sfânta Comunitate, numită și Chinotita și Sfânta Epistasă). În cazuri excepționale se adună câte doi delegați din fiecare mănăstire, în frunte cu egumenii și formează forul cel mai înalt în Athos, numit „Sinaxă dublă”.

Toate cele 20 de mănăstiri au pe teritoriul lor schituri, chilii, colibe, bordeie, sihăstrie și toate au porturi (arsanale), cu excepția Mănăstirii Cutlumuș (amplasată în Careia).

În prezent în Sf. Munte există cca 30 de schituri (oficial doar 12). Dintre ele

4 sunt cu viață de obște („Sf. Andrei”, Prodromu - românesc, „Sf. Ilie” și Bogorodița – rus). Schiturile „Sf. Andrei” și „Sf. Ilie” sunt locuite de monahi greci, deoarece monahii ruși și, respectiv, ucraineni au decedat cu timpul, iar alții n-au mai venit. Celelalte 8 schituri cu viață de sine sunt: Schitul Nou (Pyrgos), „Sf. Ana”, Cafsocalivia, Lacu - românesc, Cutlumuș (fost românesc în sec. XIV – XV), Iviru, Vatopedu și Xenofont. Schiturile cu viață de obște sunt conduse de un egumen (superior) care poate fi ales pe viață, dacă între timp obștea nu cere schimbarea lui. Schiturile cu viață de sine sunt conduse de dichii aleși și schimbați anual. Unele schituri au și porturi (arsanale): Schitul Nou, „Sf. Ana”, Cafsocalivia și Prodromu (aici nu acostează vapoarele sau șalupele!).

Chiliile în număr de peste 300 (unele – părăsite) cu sau fără paraclis au un efectiv limitat de monahi și sunt conduse de un „bătrân” recunoscut de mănăstirea tutelară.

Colibele în număr de câteva sute sunt mici locuințe izolate, încredințate pe viață, locuite de 2 – 3 sihaștri.

Bordeiele sunt mici colibe izolate locuite de câte un sihastru.

Peșterile (mosoarele) sunt locuite de câte un sihastru.

Mai multe chilii, colibe sau bordeie la un loc formează mici sihăstria athonite: (Capsala – sihăstria tuturor neamurilor, Colciu, Provata, Amolfinu, Cherasa, „Sf. Vasile”, Carulia, Catunachi și „Sf. Ana Mică”). Aceste mici sihăstria mai sunt numite „sihastrion”. Sihăstria formate în general din colibe și bordeie sunt amplasate în locuri pustii, pe stânci și pe vârfuri de munte neumblate, în peșteri și-n crăpături ale stâncilor. Aici sihaștria trăiesc în rugăciuni neîncetate, în post și-n privegheri de toată noaptea, neprimind musafiri pentru taifas, căci la ei tăcerea este de-a dreptul sfântă!

În preajma unor mănăstiri se află niște colibe numite „catisme” destinate călugărilor sihaștri intelectuali.

În prezent în Sf. Munte sunt 286 de paraclise.

În toate așezămintele monahale athonite, de la mănăstiri până la peșteri (mosoare), locuiesc în prezent cca 1.800 călugări de șapte naționalități (greci – marea majoritate, români – cca 140, ruși – cca 80, bulgari – cca 30, sârbi – cca 25, francezi și germani convertiți la Ortodoxie).

De-a lungul timpului numărul călugărilor din Sf. Munte a avut variații mari, în funcție de perioada istorică. Astfel din sec. IV (când au apărut primii călugări) până în sec. XV (căderea Constantinopol-ului – 1453), numărul călugărilor a crescut mereu ajungând la cca 10.000. Apoi a scăzut foarte mult, ajungând la cca 1.500 în anul 1830 (plecarea turcilor din Sf. Munte). După anul 1830 numărul călugărilor a început să crească iar ajungând din nou la cca 10.000, în preajma primului război mondial (1914 – 1918) și a revoluției din Rusia – 1917. În anul 1920 situația era următoarea: ruși – 4.800, greci – 3.900, români – 500, bulgari – 500, sârbi – 150 și georgieni – 50. După această perioadă și în special după al doilea război mondial, numărul călugărilor a scăzut mereu ajungând la 1.146 în anul 1970, după care din anul 1974 a început să crească ușor, ajungând la cca 1.800 în anul 2007. De asemenea numărul monahilor români a variat în decursul istoriei începând din sec. XIV ajungând la 600, astăzi fiind cca 140.

În așezările monahale cu viață de obște călugării le au pe toate în comun: rugăciunea, biserica, chiliile, masa, îmbrăcămintea, nepurtând grijă de nimic, decât să facă ascultare și să se roage.

În așezămintele monahale cu viață de sine călugării au în comun doar biserica unde vin toți duminica și în alte sărbători. Peste săptămână se roagă în chilii și în paraclisele individuale. Hrana și întreținerea și-o asigură personal prin munci agricole și lucrul mâinilor. Produsele lucrate le vând pentru a-și cumpăra cele necesare (hrană și îmbrăcăminte).

În timpul ocupației turcești (1453 – 1830) practic toate mănăstirile au trecut prin stilul de viață de sine (idioritmic), ceea ce a făcut să apară independența schiturilor față de mănăstiri.

Cele mai importante așezări monahale românești din Sf. Munte sunt: Schitul Prodromu, Schitul Lacu (cu 8 chili), Sihăstria Capsala (cu 4 chilii), Sihăstria Colciu (cu 3 chilii) și Sihăstria Provata (cu 2 chilii).

Sf. Munte este împărțit în 20 „moșii” inegale, după numărul celor 20 de mănăstiri. Fiecare mănăstire dispune de moșia sa administrând-o după cum dorește. Marea Lavră fiind cea mai veche are cea mai mare suprafață de teren și de păduri. Schiturile, chiliile, colibele, bordeiele și peșterile de pe raza unei mănăstiri se află sub controlul și administrația mănăstirii respective. Orice călugărire, hirotonire, mutare ș. a. este făcută doar cu acceptul mănăstirii tutelare. Primirea în mănăstire, tunderea în monahism și hirotonirea sunt aprobate de către fiecare egumen fără nici o altă aprobare.

Organul suprem al Sf. Munte este Comunitatea celor 20 de Egumeni, numită „Sfânta Comunitate” sau „Chinotita” cu sediul în orașelul Careia (capitala Sf. Munte). Chinotita este formată din 20 de delegați ai celor 20 de mănăstiri, care sunt aleși anual la 1 ianuarie. Cei 20 de delegați se numesc „antiprosopi”, iar cel dintâi dintre ei se numește „protosul Sf. Munte”. El este ales din primele 5 mănăstiri (Marea Lavră, Vatopedu, Iviru, Hilandaru și Sf. Dionisiu) și este cel mai mare conducător al Sf. Munte. Chinotita este organul juridic superior sau Parlamentul Sf. Munte și se întrunește de trei ori pe săptămână pentru a judeca toate cazurile și conflictele grave din Sf. Munte. Ea își are sediul permanent în orașelul Careia din anul 1810. Hotărârile Chinotitei sunt definitive având putere de lege. În cazuri speciale se poate face recurs numai la Patriarhia Ecumenică din Istanbul, căreia îi este subordonată spiritual.

Al doilea organ de conducere din Sf. Munte este „Sfânta Epistasă” formată din 5 delegați ai celor 20 de mănăstiri. Membrii Epistasei sunt aleși anual la 1 iunie. Epistasa își are sediul tot în Careia, iar conducătorul ei ales dintre cei 5 delegați se numește „protoepistat”. Epistasa este un organ executiv ce rezolvă problemele zilnice ale Sf. Munte și execută hotărârile Chinotitei.

Alegerea membrilor Chinotitei și Epistasei este făcută în Catedrala „Protaton” din Careia, după ce mai întâi se face priveghere de toată noaptea și Sf. Liturghie. În biserică sunt 20 de strane având deasupra numele celor 20 de mănăstiri și icoanele cu hramurile respective, în care stau la Slujbă cei 20 de membri ai Chinotitei.

Ca organ de stat din partea guvernului grec, respectiv, a ministerului de

externe este numit un Guvernator civil cu sediul în Careia. El este numit de către stat pe o perioadă de 4 ani și este recunoscut de Chinotită prin înmânarea unui toiag de către Egumenul Mănăstirii Marea Lavră, care se bucură în toate de întâietate. Guvernatorul reprezintă puterea de stat și face legătura între organele bisericești ale Sf. Munte și guvern. El are la dispoziția sa un organ de poliție și un pluton de militari care asigură ordinea în Sf. Munte și păzesc mănăstirile împotriva răufăcătorilor și a celor ce încearcă să tulbure liniștea sau să înstrăineze unele obiecte de valoare.

5. SLUJBELE BISERICESTI DIN SF. MUNTE

În Muntele Athos sunt respectate cu sfințenie tradiția și rânduiala slujbelor bisericești după tipicul Sf. Sava. De altfel în toate mănăstirile din țările ortodoxe tipicul slujbelor este același ca în Sf. Munte, cu mici modificări impuse de posibilități și de tradiția locală.

În tot Sf. Munte Utrenia începe la ora 2 după miezul nopții. La ora 1 sună clopotul de deșteptare. Timp de o oră toți călugării athoniți își fac la chilie canonul, iar de la ora 2 până la ora 4 este săvârșită slujba Utreniei în toate așezările monahale (mănăstiri, schituri și sihăstrie) din Sf. Munte. În continuare sunt citite Ceasurile, apoi este oficiată Sf. Liturghie. La ora 5 în tot Sf. Munte Slujba este gata, iar călugării se retrag la chilii pentru două ore de odihnă. În unele mănăstiri este servită masa de obște imediat după Sf. Liturghie, iar în altele după ora 10. După servirea mesei sună clopotul, călugării ieșind la diferite munci de obște.

La ora 16 este oficiată Vecernia. Apoi călugării merg la masă și iarăși se adună la biserică unde fac Pavcernița și Acatistul Bunei Vestiri. La ora 20 se sună stingerea. Până la ora 1 noaptea părinții se odihnesc, apoi sună deșteptarea pentru Canon și Utrenie urmate de Sf. Liturghie.

Acest tipic este respectat cu sfințenie în toate așezămintele monahale din Sf. Munte. Utrenia și Sf. Liturghie sunt oficiate întotdeauna noaptea între orele 2 – 5, ca la Ierusalim și Muntele Sinai. Numai la hramuri și la praznice împărătești călugării athoniți se adună în mănăstiri și fac priveghere de toată noaptea (de la ora 20 la ora 8). La toate slujbele de zi și de noapte toți călugării sunt obligați să ia parte în frunte cu egumenul, îmbrăcați în ținută de biserică și camilafcă. Posturile ca și slujbele sunt respectate cu sfințenie după tipic, iar Sf. Împărtașanie este dată săptămânal.

6. HRANA ȘI ÎMBRĂCĂMINTEA MONAHIILOR ATHONIȚI

În Sf. Munte este interzisă mâncarea de carne (exclusiv carnea de pește). Călugării cu viață de obște primesc în mod obișnuit două mese pe zi la trapeză. Lunea, miercurea și vinerea călugării athoniți mănâncă doar o dată pe zi (la ora 15) fără ulei. Călugării cu viață de sine de la chilii primesc zilnic alimente pe care și le prepară singuri. Pustnicii și călugării de la chiliile mai sărace primesc

săptămânal alimente de la mănăstirea de care depind.

Hrana monahilor este simplă, lacto-vegetariană. Cei din obște sunt scutiți de grija pentru hrană și îmbrăcăminte primind totul de la mănăstire. Ba mai mult n-au voie să aibă ceva de mâncare la chilii, bani sau avere personală, nici să mănânce între mese fără binecuvântare. Dacă primesc ceva donații de afară, ei le dau la obște să fie pentru folosul tuturor.

În același mod este asigurată de către mănăstiri și îmbrăcăminte monahilor. În mănăstiri sunt călugări croitori care lucrează cele de nevoie obștei gratuit. Numai monahii cu viață de sine își procură singuri hrană, îmbrăcăminte și cele strict necesare pentru ei. Cei care au teren productiv se întrețin din alimentele recoltate de ei. Cei mai mulți lucrează vara cu ziua pe la mănăstiri sau adună alune din pădure și așa cu greu își câștigă existența. Unii monahi mai ales cei cu viață de sine sunt buni iconari, sculptori, tâmplari, lucrători de fesuri, flanele și metanii, îndeosebi cei din Schiturile „Sf. Ana”, Schitul Nou, Căfșocalivia și din Sihăstriile „Sf. Mica Ana”, Catunachi, Carulia, „Sf. Vasile” și Cherasa. Tot aici este preparată și tămâia specială (inclusiv în Schitul Lacu) solicitată în tot Sf. Munte și în Grecia.

Călugării de la chilii își câștigă existența și prin donații acordate de credincioșii din diferite țări pe care îi pomenesc zilnic la rugăciunile lor. Oricum viața de obște este mai ușoară cu multă nădejde de mântuire, dacă este ascultare, rugăciune și dragoste. În schimb viața de sine este mai împovărată de griji, fiecare osteninându-se cum poate pentru mântuire și pentru existență.

Pe lângă produsele proprii o parte din alimente sunt aduse din Tesalonic și vândute la magazine speciale din orașelul Careia (fără TVA). De asemenea aici există magazine de stofe pentru îmbrăcăminte, ca și bazaruri cu obiecte bisericesti lucrate de călugări și expuse spre vânzare pelerinilor din toată lumea.

Toate cele 20 de mănăstiri (exclusiv Mănăstirea Cutlumuș) au la malul mării câte un mic port (arsana), turn de apărare (pirg), magazii (pentru depozitarea materialelor de construcții, alimentelor ș.a.) și bărci pentru pescuit. Prin aceste porturi este făcută aprovizionarea fiecărei mănăstiri cu ajutorul micilor vapoare care circulă zilnic pe ambele laturi ale Sf. Munte.

7. COMORILE INESTIMABILE ALE SF. MUNTE

Fără îndoială Sf. Munte constituie unul dintre cele mai prețioase tezaure mondiale, atât spirituale, cât și materiale din ultimul mileniu creștin. Timp de peste 10 secole Sf. Munte a adunat valori inestimabile, începând cu cele sacre cum sunt Sf. Moaște și terminând cu marile biblioteci și ansambluri de arhitectură și pictură aproape unice.

La acestea au contribuit mai mulți factori. Mai întâi – spiritul bizantino-grec foarte elevat și sensibil în tot ce este frumos, durabil și închinat Lui Dumnezeu. Apoi a contribuit marea tradiție ortodoxă monahală creatoare de valori patristice, culturale și artistice, ce se impun și azi. A contribuit foarte mult și poziția geografică unică a Sf. Munte, ca o fortăreață muntoasă naturală înconjurată

aproape de jur-împrejur de mare care o protejează de răufăcători. Mai poate fi amintit respectul monahilor athoniți pentru înaintași, ca și vocația lor pentru istorie.

Cel mai de preț tezaur duhovnicesc al Sf. Munte îl reprezintă însă părinții nevoitori de aici, cei cca 1.800 de monahi iubitori de Dumnezeu, care de bunăvoie au renunțat la libertate și la toate bucuriile lumii și luându-și crucea s-au adunat în acest munte minunat pentru a se despătimi, a se ilumina și a se uni prin rugăciune și dragoste cu Iisus Hristos, Mântuitorul nostru.

Al doilea tezaur athonit divin îl formează slujbele ce sunt făcute la biserici în tot Sf. Munte cu atâta sfințenie, evlavie și corectitudine, ca nicăieri în lume. Frumoasele privegheri de toată noaptea, slujbele cu sobor și fast bizantin, cântările de laudă Lui Dumnezeu ale marilor protopsalți, ca și puternica tradiție patristică și monahală formează un tezaur unic al Sf. Munte. Ei nu se roagă în public și în văzul lumii spre a fi lăudați de oameni, ci se roagă pentru lume noaptea, în taină și smerenie, departe de grijile acestui veac, spre a fi lăudați de Îngeri și răsplătiți de Dumnezeu.

Alt tezaur athonit este profunda tradiție monahală ortodoxă ce este păstrată aici, tipicul neștirbit al slujbelor, mireasma curată a evlaviei patristice trăită aici și simțită de toți pelerinii care vin să se închine în Sf. Munte.

O comoară sacră a Sf. Munte o constituie numeroasele Sf. Moaște conservate aici cu atâta grijă și respect. În nici o altă parte a lumii creștine nu sunt adunate la un loc atâtea Sf. Moaște și nicăieri în țările ortodoxe nu sunt cinstiți Sfinții și Moaștele lor cu atâta evlavie ca în Sf. Munte. Așezate în cutii de argint și aur, îmbălsămate în miros de tămâie și arome, cinstite de călugării athoniți cu rugăciuni și cântări de laudă, ele sunt păstrate în camere și rafturi anume destinate, legate de biserică sau în tainițe știute numai de călugări, pentru a nu fi furate de străini sau profanate de răufăcători. Dintre cele mai importante Moaște aflate în Sf. Munte amintim: câte o bucățică din lemnul Sf. Cruci a Domnului nostru Iisus Hristos, la majoritatea mănăstirilor; o cruce dublă cu cea mai mare bucată din Sf. Cruce (M. Xeropotamu); o bucățică din Hlamida Lui Iisus Hristos (M. Pantocrator); darurile aduse de magi – aur, smirnă și tămâie la Nașterea Lui Iisus Hristos (M. „Sf. Pavel”); trei fragmente din Brâul Maicii Domnului (M. Vatopedu); o parte din craniul Sf. Ioan Botezătorul (M. Dohiaru); craniul Sf. Ap. Andrei (Schitul „Sf. Andrei”); craniul Sf. Ap. Vartolomeu (M. Caracalu); craniul Sf. Ap. Iacov al lui Alfeu (M. Esfigmenu); craniul Sf. Ioan Gură de Aur cu urechea stângă întregă (M. Vatopedu); craniul Sf. Vasile cel Mare (M. Marea Lavră); craniul Sf. Grigorie Teologul (M. Vatopedu); craniul Sf. M. Mc. Pantelimon (M. „Sf. Pantelimon”); craniul Sf. M. Mc. Haralambie (M. Cutlumuș); craniul Sf. Grigorie de Nisa (M. Iviru); craniul Sf. Ioan Cucuzel (M. Marea Lavră); craniul Sf. Mihail al Sinadelor (M. Marea Lavră); craniul Sf. Eftimie cel Mare (M. Hilandaru); mâna dreaptă a Sf. Ioan Botezătorul (M. „Sf. Dionisiu”); mâna dreaptă a Sf. Ap. Luca (M. „Sf. Dionosiu”); mâna dreaptă a Sf. Arh. Ștefan (M. Constamonitu); mâna dreaptă a Sf. Ioan Gură de Aur (M. Filoteu); *mâna dreaptă a Sf. Grigorie Teologul (M. Grigoriu); mâna dreaptă a Sf. Mc. Ecaterina (M. Vatopedu); o mână a Sf. Ap. Andrei (M. Marea Lavră); o mână a Sf. Ana (M.*

Stavronichita); o mână a Sf. Vasile cel Mare (M. Iviru); o mână a Sf. M. Mc. Pantelimon (M. Vatopedu); mâna stângă a Sf. Maria Magdalena – și acum, caldă (M. Simon Petra); mâna stângă a Sf. Ioan Gură de Aur (M. Iviru); mâna stângă a Sf. Grigorie Teologul (M. Cutlumuș); piciorul drept al Sf. Ana (M. Cutlumuș); talpa piciorului stâng al Sf. Ana (Schitul „Sf. Ana”); piciorul drept al Sf. Maria Magdalena (M. Esfigmenu); un picior al Sf. Fotinia Samarineanca (M. Iviru); un picior al Sf. Vasile cel Mare (M. „Sf. Pavel”); un picior al Sf. Grigorie Teologul (M. „Sf. Pavel”); chivotul cu Moaștele Sf. Ierarh Nifon II (M. „Sf. Dionisiu”) ș. a. În Săptămâna Luminată, în toate mănăstirile, schiturile și chiliile sunt așezate toate Sf. Moaște în biserică spre închinare.

Un tezaur inestimabil, cel mai mare din Biserica Ortodoxă, îl constituie și numeroasele icoane istorice făcătoare de minuni pe care le cinstesc și le prețuiesc atât de mult monahii aghioriți. Majoritatea sunt de proveniență bizantină din sec. VIII – XIV, donate ctitoriilor athonite sau venite aici în chip miraculos și cinstite ca adevărate protectoare ale călugărilor și mănăstirilor athonite. Dintre cele mai importante amintim: „Axionița” sau „Cuvine-se cu adevărat”, Icoana tutelară și protectoare a Sf. Munte – Catedrala Protaton din Careia; „Ivirița” sau „Portărița” – Mănăstirea Iviru; „Stareța” – Mănăstirea Pantocrator; „Cea cu Trei Mâini” – Mănăstirea Hilandaru; „Prodromița” – Schitul Prodromu; „Econoama” – Mănăstirea Marea Lavră; „Ctitorița” – Mănăstirea Vatopedu; „Mângâietoarea” – Mănăstirea Vatopedu; „Dulcea Sărutare” – Mănăstirea Filoteu; „Grabnic Ascultătoarea” – Mănăstirea Dohiariu; „Înjunghiata” – Mănăstirea Vatopedu; „Îndrumătoarea” – Mănăstirile Xenofont și Constamonitu; „Împotrivă Glăsuitoarea” – Mănăstirile Vatopedu și Constamonitu; „Cucuzelița” – Mănăstirea Marea Lavră; „Atotîmpărăteasa” – Mănăstirile Vatopedu și Grigoriu; „Acatist” – Mănăstirile Sf. Dionisiu și Zografu; „Alăptătoarea” – Mănăstirile Grigoriu și Hilandaru; „Izvorătoarea de Mir” – Mănăstirea „Sf. Pavel”; „Purtătoarea de Prunc” – Mănăstirile Simon Petra și Grigoriu; „Înlăcrimata” – Schitul „Sf. Ilie”; „Sf. Ioan Botezătorul” – Schitul Prodromu și Mănăstirea „Sf. Dionisiu”; „Sf. Ap. Petru și Pavel” – Mănăstirea Caracalu; „Sf. Ap. Arh. Ștefan” – Mănăstirea Constamonitu; „Sf. Ierarh Nicolae” – Mănăstirile Stavronichita și Grigoriu; „Sf. M. Mc. Gheorghe” – Mănăstirile Zografu și Xenofont; „Sf. M. Mc. Dimitrie” – Mănăstirea Xenofont și Schitul Lacu; „Sf. M. Mc. Pantelimon” – Mănăstirea „Sf. Pantelimon” și Schitul Cutlumuș ș.a.

Alt tezaur divin de mare preț constă în liniștea, isihia, pacea interioară, viața singuratică a călugărilor athoniți, petrecută în cugetare, smerenie și rugăciune. Nu liniștea mării din jur ce este și ea măreață, divină; nu liniștea muntelui ce te înalță taboric spre Dumnezeu; nu liniștea omenească după care suspină tot omul; ci liniștea harică a inimii unite cu Hristos, liniștea inimii eliberate de gânduri și patimi, liniștea sufletului împăcat cu conștiința că-L simte în sine pe Dumnezeu, că

pregustă de aici bucuriile Vieții veșnice, că în sfârșit a ajuns la limanul dorit, la pacea duhului după care suspină toți creștinii adevărați, toți fiii Lui Dumnezeu după har.

Un tezaur impresionant îl constituie marile ansambluri arhitectonice și frescele de renume mondial ce împodobesc mănăstirile și schiturile de aici. O arhitectură unică de sinteză bizantino-balcanică și fresce de mare rafinament artistic și ascetic. În Sf. Munte este de remarcat Școala iconografică a lui Panselinos Macedoneanul, a lui Teofan Cretanul și a ucenicilor săi.

Încă un tezaur îl formează marile colecții de obiecte de cult din aur, argint și alte metale prețioase: mii de icoane vechi pe lemn din sec. X – XIV; broderii cu fir de aur și perle, chivote, cruci, cădelnițe și Evanghelii ferecate în aur și argint din epoca bizantină și postbizantină, numeroase dintre ele donate de către Domnitorii români între sec. XV – XIX.

De aceeași valoare inestimabilă sunt și marile biblioteci mănăstirești athonite ce adăpostesc mii de manuscrise patristice, istorice, biblice și de altă natură, precum și zeci de mii de cărți vechi tipărite în numeroase limbi. Dintre acestea sunt sute de manuscrise românești, unele aduse din Țară, altele scrise aici de către monahii români athoniți; cele mai multe dintre ele încă nu sunt cunoscute.

Ultimul tezaur athonit îl reprezintă nenumăratele documente de ordinul miilor păstrate în mănăstirile athonite, fiind scrise în limbile elină, turcă, slavonă, română ș.a. Abia acum încep să fie studiate și microfilmate, în care scop va fi format la Salonic un centru modern de studii pentru specialiști. O mare parte din aceste documente sunt acte românești de danie și înzestrare din sec. XV – XIX.

Iată pe scurt marile tezaure spirituale și materiale pe care le păstrează cu sfințenie mănăstirile și monahii aghioriți.

Pentru toate acestea vin anual zeci de mii de pelerini și oameni iubitori de cultură, de liniște și de frumos să se închine în Sf. Munte, să vadă comorile din trecut ale Ortodoxiei, să învețe câte ceva de la înaintași, să studieze și mai ales să guste din frumusețile duhovnicești ale Athos-ului și să se roage Lui Dumnezeu pentru ei și pentru toată lumea, împreună cu smeriții călugări athoniți.

Iată pentru ce dorim și noi atât de mult să mergem în pelerinaj în Sf. Munte!

8. AJUTOARELE PENTRU SF. MUNTE

Primii ctitori în Sf. Munte au fost Împărații bizantini, începând din sec. IV până în sec. XV. Ei au fondat (întemeiat) și au întreținut cu ajutoare aproape toate mănăstirile din Sf. Munte până la căderea Constantinopolului (1453).

Din anul 980 odată cu întemeierea Mănăstirii Iviru apar în Sf. Munte și ajutoare din Georgia (Iviria) ce încetează prin sec. XVI.

Prin întemeierea Mănăstirii Zografu (la începutul sec. X) sunt întâlnite daniile Țarilor bulgari, acordate acesteia. După anul 1393 odată cu transformarea Bulgariei în pașalâc turcesc încetează orice ajutor bulgar către Sf. Munte.

Un ajutor mai substanțial au dat sârbii începând de la sfârșitul sec. XII prin

întemeierea Mănăstirii Hilandaru. Între sec. XIV – XV sârbii stăpâneau trei mănăstiri (Hilandaru, Filoteu și Constamonitu). Mai târziu aceste ajutoare devin tot mai mici, ca apoi în sec. XV să înceteze definitiv, deoarece și Serbia este transformată în pașalâc turcesc (1459).

Primele ajutoare rusești apar în anul 1509 și continuă în secolele următoare. Ele au devenit mai importante în a doua jumătate a sec. XIX când Sf. Munte pierde toate metocurile din Principatele Române, ca urmare a secularizării averilor mănăstirești decisă de către Domnitorul Alexandru Ioan Cuza în anul 1863. Rușii au stăpânit Mănăstirea Sf. Pantelimon din sec. XIV și au ajutat Mănăstirile Simon Petra, Vatopedu, Esfigmenu și Constamonitu.

Ajutoarele românești sunt cele mai însemnate din toată istoria Sf. Munte. Ele depășesc orice alte ajutoare bizantine sau slave, reușind în mod constant să întrețină și să salveze Sf. Munte de la ruină timp de cca cinci secole (1352 – 1863) sub lunga dominație otomană când întreaga peninsulă balcanică era transformată în pașalâc turcesc. Iată ce spune istoricul rus, Porfirie Uspenschi: „Nici un alt popor ortodox nu a făcut atâta bine pentru Athos cât au făcut românii”:

Primele ajutoare românești în Sf. Munte vin din Țara Românească începând cu Domnitorul Nicolae Alexandru Basarab (1352 – 1364) care în anul 1352 dă Mănăstirii Cutlumuș o însemnată sumă de bani pentru refacerea bisericii. Apoi Vladislav I (1364 – cca 1377) reface din temelii întreaga Mănăstire Cutlumuș în perioada 1364 – 1372; Sf. Neagoe Basarab (1512 – 1521) rezidește din temelii Mănăstirea Sf. Dionisiu (1515 – 1520) și oferă danii mari în bani pentru refacerea Mănăstirii Cutlumuș și a altor Sf. Lăcașuri. În anul 1517 îi invită pe toți Egumenii și Stareții din Sf. Munte la sfințirea Mănăstirii Curtea de Argeș. Exemplul lui a fost urmat mai târziu de Matei Basarab (1632 – 1654) și Sf. Constantin Brâncoveanu (1688 – 1714).

Din Moldova primele ajutoare către Sf. Munte au fost date de Domnitorul Alexandru cel Bun (1400 – 1432) care înzestrează Mănăstirea Zografu cu moșia Căpriana în anul 1429. Cel mai mare ctitor moldovean în Sf. Munte rămâne însă Sf. Ștefan cel Mare care rezidește aproape din temelii Mănăstirile Zografu (1466 – 1502) și Grigoriu (1496 – 1502). Exemplul lui a fost urmat de Petru Rareș (1527 – 1538; 1541 – 1546) care reface integral Mănăstirea Caracalu (1534 – 1546) și de Alexandru Lăpușeanu (1552 – 1561; 1564 – 1568) care rezidește în întregime biserica și o parte din incinta Mănăstirii Dohiariu (1552 – 1568).

Din anul 1550 pe lângă ajutoarele anuale în bani Domnitorii români mai contribuie la susținerea Sf. Munte și cu altele mai substanțiale, așa-zisele „metocuri” sau „mănăstiri închinete”.

Pe drept cuvânt Țara Românească și Moldova au avut un rol providențial asupra Sf. Munte continuând tradiția și daniile bizantine într-o perioadă grea când Bizanțul dispăruse pentru totdeauna. *Totuși ceea ce ne întristează cel mai mult pe toți este faptul că românii nu se bucură de recunoștința și prețuirea ce li s-ar fi cuvenit pentru a avea o mănăstire a lor, așa cum au celelalte țări ortodoxe. Neavând o mănăstire proprie monahii români au trăit, fie în mănăstirile grecești și sârbești, fie mai ales în schituri, chilii și colibe izolate, ducând o viață sihăstrită de aspră nevoință.*

Dintre ctitoriile românești astăzi este păstrată cel mai bine Biserica Mănăstirii Dohiariu zidită de Alexandru Lăpușneanu și de soția sa, Ruxandra. Apoi Biserica Mănăstirii Sf. Dionisiu ctitorită de Sf. Neagoe Basarab. Dintre ctitoriile Sf. Ștefan cel Mare sunt păstrate cel mai bine portul (arsanaua) și turnul de apărare (pirgul) ale Mănăstirii Zografu, portul și turnul de apărare ale Mănăstirii Vatopedu și părți din incintele Mănăstirilor Zografu și Grigoriu.

Dintre picturile athonite ctitorite de români sunt păstrate foarte bine frescele interioare de la Mănăstirile Sf. Dionisiu (finanțate de Petru Rareș) și Dohiariu (finanțate de Alexandru Lăpușneanu). Fresce mai târzii reprezentând tablouri votive ale ctitorilor români sunt în bisericile Mănăstirilor Zografu (Alexandru cel Bun, Sf. Ștefan cel Mare și Vasile Lupu), Esfigmenu (Mitropolitul Moldovei, Veniamin Costachi), Vatopedu (stemele Moldovei și Țării Românești), Caracalu (Petru Rareș și boierul Petru), Sf. Dionisiu (Petru Rareș cu soția sa, Ruxandra) și Simon Petra (Mihai Viteazul).

Printre obiectele donate de către Domnitorii români mănăstirilor din Sf. Munte cel mai prețios odor este Steagul de luptă al Sf. Ștefan cel Mare, cu Icoana Sf. M. Mc. Gheorghe și Stema Moldovei pe el, de la Mănăstirea Zografu, donat de către Sf. Ștefan cel Mare și Icoana Cuv. Atanasie Athonitul donată de către Vladislav I (Vlaicu-Vodă) Mănăstirii Marea Lavră; iar dintre argintării, Chivotul din argint aurit și filigran donat de către Sf. Neagoe Basarab Mănăstirii Sf. Dionisiu, pentru Moaștele Sf. Ierarh Nifon II, Patriarhul Constantinopolului și Mitropolit al Țării Românești. Mai sunt păstrate multe cărți tipărite în vechile noastre tiparnițe, unele manuscrise rare și sute de acte de danie.

În general ajutoarele românești din Sf. Munte prezintă următoarele caracteristici:

✿ sunt cele mai substanțiale dintre toate daniile acordate de vreo țară ortodoxă Sf. Munte;

✿ ajutoarele românești au fost generale, permanente și constante pentru toate mănăstirile timp de cca 500 de ani;

✿ ajutoarele românești au fost făcute dezinteresat în numele milei creștine, fără a aștepta vreo recompensă;

✿ *masivele ajutoare românești constituind un fenomen fără egal în istoria lumii creștine exprimă dărnicia, bunătatea, filantropia și marea evlavie a poporului român într-o lungă și grea perioadă din trecutul neamului. În pofida deselor năvăliri barbare însoțite de incendieri și jafuri, a numeroaselor războaie și frământări interne, pe lângă birul anual la turci, înaintașii noștri făceau uriașe eforturi să apere Credința Ortodoxă și lumea creștină.*

9. PORTUL DAFNE (DAFNI)

Este amplasat pe latura de sud-vest a peninsulei athonite aproximativ în zona centrală a ei reprezentând portul principal al Sf. Munte Athos.

Pentru a ajunge în portul principal al Sf. Mt. Athos, Dafne, luăm vaporul din Portul Uranopoli (Ouranoupoli) și parcurgem distanța Uranopoli – Dafne (pe

Marea Egee) timp de cca 2,5 ore.

În port sunt 2 – 3 dughene ticsite cu icoane și rucodelii (suveniruri bisericești), toiege călugărești, hărți, fotoalbume, broșuri, vederi, pliante, CD-uri ș.a., mai în stânga un bufet cu terasă (cu diverse plăcinte fără carne sau de post, băuturi răcoritoare, bere ș.a.). Toate prețurile sunt fără TVA. Tot aici în partea dreaptă este clădirea propriu-zisă ce adăpostește căpitănia și biroul vamal.

De aici până în Careia (Capitala Sf. Munte) sunt curse regulate (una sau două, în funcție de numărul clienților) ce deserveșc portul fiind prezente la fiecare sosire și plecare a vapoarelor cu pasageri. Distanța dintre Dafne și Careia este de cca 12 km.

Slavă Ție, Doamne, că ne-ai învrednicit să ajungem în Sf. Munte!

10. CAREIA (KARYES) – CAPITALA SF. MUNTE

Este situată aproximativ în mijlocul Peninsulei athonite fiind centrul administrativ al Mt. Athos, un orașel format din cca 30 de clădiri oficiale (case și conace) și 82 de chilii călugărești aparținând diverselor mănăstiri.

Centrul său de cca 200 m lungime are câteva prăvălii (cele mai multe cu icoane pictate pe lemn și poleite cu aur sau din argint ferecate cu foiță de aur, cu rucodelii – suveniruri bisericești). În celelalte mici magazine pot fi găsite alimente, fructe, sucuri, bere ș.a. necesare călugărilor și turiștilor.

Mai există o prăvălie cu tot felul de unelte de atelier și de grădinărit și o mică librărie.

Tot pe strada centrală este un mic hotel cu o tavernă la parter (al cărui meniu respectă cu sfințenie canoanele, mâncărurile fiind toate fără carne, iar dacă este zi de post – doar mâncăruri de post). Există și o mică băcănie cu carne și băuturi alcoolice (pentru turiști), o stație de maxi-taxi (cu 7 mașini) și o brutărie în care se coace pâine neagră și albă. Toate prețurile sunt fără TVA. În Careia sunt multe ateliere de iconografie, iar din anul 1963 aici funcționează Expoziția permanentă de iconografie. Tot aici se află sediul „Sf. Chinotite”, al Epistasei și al Guvernatorului Sf. Munte și un seminar de cca 80 de elevi pentru preoți de mir din toate țările ortodoxe.

La începutul sec. XI este menționată ca Lavra Careiei, iar la sfârșitul sec. XIV (1394) când a fost redactat al treilea Tipicon al Sf. Munte o aflăm sub denumirea de Schitul Careiei.

În centrul Careiei se află în prezent Palatul „Sf. Chinotite” unde se întâlnesc cei 20 de reprezentanți ai mănăstirilor. Tot în această zonă sunt 19 clădiri mai mari (conace) în care sunt găzduiți reprezentanții mănăstirilor (exclusiv ai Mănăstirii Cutlumuș situată în apropiere).

În fața Palatului „Chinotitei” este Catedrala Protaton (consolidată în prezent) în stil bizantin, cea mai veche din Sf. Munte. Conform tradiției ea a fost construită de către Împ. Sf. Constantin cel Mare (307 – 337) fiind distrusă ulterior de Împ. Iulian Apostatul (361 – 363) și rezidită în sec. X de Împ. Nichifor II Foca

(963 – 969). Demolată din nou de Împ. Mihail VIII Paleologul (1258 – 1282) a fost reclădită de către fiul acestuia, Împ. Andronic II Paleologul (1282 – 1328).

Catedrala este înzestrată cu celebre fresce executate de către vestitul iconograf macedonean, Manuel Panselinos, datând din sec. XIV. Adevărate capodopere sunt frescele ce ilustrează Nașterea și Botezul Domnului, Intrarea în Biserică a Maicii Domnului, Sf. Ap. Ev. Ioan ș.a. Icoanele catapetesmei sunt pictate de către iconografi aparținând Școlii cretane și datează din sec. XVI. În naosul Catedralei există 20 de strane unde stau reprezentanții celor 20 de mănăstiri având deasupra fiecare icoana cu hramul mănăstirii respective. Slujbele de peste zi sunt săvârșite aici în prezența reprezentanților mănăstirilor athonite.

Pe un tron la răsăritul Sf. Mese din Sf. Altar (deci în partea dreaptă!) se află una dintre cele mai renumite Sf. Icoane din lume, „Axionița” sau „Cuvine -se cu adevărat” („AXION ESTIN”) – Icoana tutelară și protectoare a Sf. Munte, de 1,00 x 0,60 m îmbrăcată în argint și aur. În fața ei a cântat odinioară Sf. Arh. Gavriil prima dată frumoasa cântare „Cuvine-se cu adevărat”.

Sărbătoarea Sf. Icoane este celebrată în fiecare an la 11 iunie cu o procesiune fără egal ce traversează cele 20 de mănăstiri ale Sf. Munte poposind pe rând la toate.

În luna din Săptămâna Luminată după Sf. Liturghie se pleacă în procesiune – litanie cu Sf. Icoană „Axionița”, de la Catedrala Protaton la Mănăstirea Cutlumuș, la Schitul „Sf. Andrei” și la chiliile din Careia.

La 1 ianuarie când sunt aleși membrii „Sf. Epistase”, organul executiv al Sf. Munte și este numit noul protoepistat are loc o frumoasă procesiune în jurul Catedralei „Protaton” fiind cântat axionul „Cuvine-se cu adevărat” în sunetul clopotelor și apoi pe ulițele Careiei cu Sf. Icoană „Axionița”. La fel la 1 iunie când sunt aleși membrii „Sf. Comunități” sau „Sf. Chinotite”, organul juridic suprem al Sf. Munte are loc în Careia o emoționantă procesiune în jurul Catedralei „Protaton”, pe ulițele Careiei, cu Sf. Icoană „Axionița”. La această procesiune iau parte egumenii și delegații lor de la cele 20 de mănăstiri, numeroși monahi, pelerini, precum și reprezentanți guvernamentali în frunte cu Guvernatorul Sf. Munte. Aceasta este cea mai frumoasă procesiune din Sf. Munte.

Din când în când Sf. Icoană „Axionița” este dusă în procesiune cu mare evlavie la marea sărbătoare a Sf. M. Mc. Dimitrie – Izvorătorul de Mir (26 octombrie) din Salonic

de către o gardă militară de onoare.

Mai sunt făcute și unele procesiuni ocazionale la anumite sărbători peste an sau procesiuni pentru ploaie și momente de primejdie.

În pridvorul Catedralei este o candelă ce arde mereu la mormântul călugărilor uciși

(de catolici) care s-au opus uniației în timpul Patriarhului Ioan Veco (Vekkos).

În colțul de sud-vest al palatului „Sf. Chinotite” în aripa vestică a Catedralei Protaton se ridică vechiul turn ce găzduiește Biblioteca „Sf. Chinotite” cu 82 de codici dintre care 42 scrise pe pergament având miniaturi excepționale și câteva mii de cărți tipărite. Tot aici este păstrat primul Tipicon (Typicon) al Sf.

Munte (scris pe piele de țap – „Tragos”) în perioada 970 – 972). El este format dintr-un rulou lung de 316 m și lat de 40 cm, bucăți de piele cusute între ele pe care sunt scrise regulile de fier ale comunității athonite semnate de 56 de călugări și pecetluite cu sigiliul Împ. Bizantin Ioan Țimische (969 – 976).

O, Doamne! Câte mii de Călugări, unii adevărați Sfinți s-au perindat prin acest munte binecuvântat și prin acest mic orășel în decurs de peste 1.000 de ani!

Ajutoare directe către Catedrala Protaton au venit de la Domnitorii români: Matei Basarab și Vasile Lupu care în anul 1645 plătesc turcilor impozitele întregului Sf. Munte, iar Grigore Ghica (1660 – 1664; 1672 – 1673), Șerban Cantacuzino (1678 – 1688) și alți Domnitori munteni îi trimit ajutoare din venitul Salinei Ocnele Mari.

11. VÂRFUL ATHON

De departe acest vârf este văzut ca un stâlp de foc ce leagă Muntele Athos cu cerul! El este situat la capătul peninsulei athonite fiind din marmură și având înălțimea de 2027 m.

Până la venirea Maicii Domnului în Muntele Athos pe vârf era o capiște închinată idolului Apollo (zeul Soarelui) unde erau făcute jertfe sângeroase fiind sacrificați chiar și copiii. Idolul Apollo avea o înălțime uriașă fiind făcut din aur, iar când era luminat de soare putea fi văzut tocmai din Constantinopol. La venirea Maicii Domnului în Muntele Athos acest idol s-a prăbușit sfărâmându-se în mii de bucăți.

Athos-ul este cel dintâi munte din Europa ce are hram. Râvnind Luminii dumnezeiești de pe Muntele Tabor unde Iisus Hristos S-a schimbat la Față, cuvioșii părinți athoniți au fixat ca Hram al Muntelui Athos ziua de 6 august (19 august, pe stil vechi), „Schimbarea la Față a Domnului”, un hram isihast al Luminii Taborice pe care o râvnesc și o caută cu atâta osârdie călugării și pelerinii iubitori de Dumnezeu.

Încă din sec. XII – XIII monahi athoniți au zidit pe Vârful Athos o bisericuță din marmură de cca 5 x 3,5 m, în cinstea Praznicului „Schimbarea la Față a Domnului”. Înaintea intrării în bisericuță este săpat în marmură un bazin pentru apă (de cca 1.000 litri) adusă cu catării (mularii) la marea sărbătoare a Sf. Munte. Tot aici în anul 1897 a fost montată o cruce metalică (chiar pe vârf) de cca 3 m înălțime.

Aici însă este foarte greu de ajuns și nimeni nu poate sta mai mult de o zi, din cauza frigului și a vânturilor năprasnice în timpul iernii, precum și a arșiței mari în timpul verii.

Pelerinii curajoși ori călugării iubitori de singurătate se urcă vara până aici să se roage Lui Dumnezeu și să admire priveliștea unică a Athos-ului. Până pe platoul „Cherasa” („Cireașa” – un platou cu mulți cireși, iarbă și flori de piatră, printre care și „Floarea Maicii Domnului” sau „Amaranta”) unde este o mică sihăstrie pustnicească cu vreo 15 sihaștri greci și ultima sursă de apă sunt poteci ce vin de la Schiturile „Sf. Ana”, Cafsocalivia, Prodromu sau Sihăstria Catunachi;

apoi rămâne o singură potecă ce urcă până la Biserica din piatră „Atotsfânta” („Panaghia”) închinată Maicii Domnului unde este un arhondaric și o cisternă cu apă de băut. De aici timp de cca 1,5 ore poate fi urcată o potecă doar din piatră până pe Vârful Athon.

Pentru a ajunge pe vârful sunt patru poteci: Schitul „Sf. Ana” – Cherasa – Panaghia – Vf. Athon, durata 5 – 6 ore; Sihăstria Catunachi – Cherasa – Panaghia – Vf. Athon, durata 6 – 7 ore; Schitul Cafsocalivia – Cherasa – Panaghia – Vf. Athon, durata 7 – 8 ore; Schitul Prodromu – Cherasa – Panaghia – Vf. Athon, durata 9 – 10 ore.

În zorii zilei de 5 august (18 august, pe stil vechi) urcă în fiecare an zeci de călugări și sihaștri athoniți, precum și sute de pelerini pe potecile muntelui spre vârful alb de marmură ce strălucește în soare sau stă ascuns în nori. Primul popas îl fac pe platoul Cherasa, al doilea popas – la Biserica „Panaghia” unde este săvârșită Sf. Liturghie pentru pelerini, iar al treilea – pe Vf. Athon la Biserica „Schimbarea la Față”.

Slavă Ție, Doamne, că ne-ai învrednicit să ajungem și pe Vf. Athon!

Slujba hramului începe la asfințitul soarelui și ține până dimineața. Este o priveghere de toată noaptea, unică. Protopsalți athoniți dintre cei mai vestiți cântă pe larg Vecernia și Utrenia laudând pe Hristos, Mântuitorul lumii. În zori de zi este săvârșită Sf. Liturghie și sunt împărțiți toți cei de față. Apoi gustă împreună puțină pâine și pește. La răsăritul soarelui călugării, sihaștrii și pelerinii coboară spre schituri și chilii cu cântări de laudă și mulțumire Lui Dumnezeu pentru toate.

La coborâre toți fac un popas la Biserica „Panaghia” unde călugării veniți aici îi așteaptă cu uzo (băutură alcoolică), o gustare, vin și cafea. Așa este prăznuit Hramul Sf. Munte Athos de aproape zece secole.

Al doilea munte din lumea creștină ce are același hram este Muntele Ceahlău din țara noastră, fiind o copie fidelă a Muntelui Athos. Tradiția a fost adusă aici din Muntele Athos în sec. XV de către călugării moldoveni aghioriți. În ajunul hramului numeroși credincioși din satele vecine în frunte cu preoți de mir și călugări din Durău urcă pedestru sau călări pe cai potecile Ceahlăului. În noaptea de 5 spre 6 august este săvârșită o priveghere cu rugăciuni, iar în ziua hramului, Sf. Liturghie și Sf. Maslu. Apoi o masă în comun pe pajiște, cântări duhovnicești și bucurie sfântă.

1. MĂNĂSTIREA „MAREA LAVRĂ” („MAGISTE LAVRA”)

1.1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ

Mănăstirea Marea Lavră este amplasată pe latura de nord-est a peninsulei athonite, la cca 1 km de Marea Egee pe un platou la altitudinea de cca 100 m față de nivelul acesteia, între Mănăstirea Caracalu și Schitul românesc Prodromu și la cca 29 km de Careia.

De departe arată ca o uriașă cetate medievală cu ziduri impunătoare, turnuri și creneluri.

1.2. ISTORICUL

Această mănăstire reprezintă cel dintâi locaș athonit cu viață de obște din Sf. Munte. A fost fondată în anul 963 de către Sf. Atanasie Athonitul (925 – 1003), originar din cetatea Trapezunt (Trepizona, azi Trabzon – Turcia) cu ajutorul material al Împ. bizantini Nichifor II Foca (963 – 969) și Ioan I Țimische (969 – 976).

Până atunci monahismul athonit avea un caracter isihast, ascetic și idioritm al cărui părinte și povățuitor renumit a fost Cuv. Petru Athonitul.

Înmulțindu-se numărul călugărilor athoniți se simțea nevoia unei vieți organizate condusă de povățuitori experimentați și lipsită de grijile pământești. Așa a luat ființă în Sf. Munte cu pronia lui Dumnezeu prima chinovie sub îndrumarea Sf. Athanasie Athonitul. Ea se numește Mănăstirea Marea Lavră și este considerată cea dintâi sfântă așezare athonită din familia celor 20 de mari mănăstiri împărătești bucurându-se în toate de cinste și întâietate.

Marea Lavră este mănăstirea tutelară peste tot Sf. Munte și are jurisdicție asupra tuturor schiturilor și sihăstriilor din jurul Vf. Athon, inclusiv asupra Schitului Românesc Prodromu. Cei mai mulți monahi români depind de Mănăstirea Marea Lavră.

Mănăstirea a fost în atenția atât a Împăraților bizantini dintre care Ioan I Țimische (969 – 976), Ioan al II-lea (1118 – 1143) și Andronic al II-lea (1282 – 1328) din Dinastia Paleologilor, cât și a Regilor Sârbi, Ștefan Milutin (1282 – 1321) și Ștefan IV Dușan (1331 – 1355).

În anul 1276 pe timpul cruciaților latini 3 preoți din Marea Lavră fiind înfricoșați și siliți de papistași au acceptat să slujească Sf. Liturghie alături de

catolici. Unul dintre ei s-a topit și a rămas ca o apă murdară lângă Sf. Altar, iar ceilalți doi după moarte au rămas neputreziiți. Arătau îngrozitor! Le crescuseră părul și unghiile. Părul le acoperea tot trupul, erau întregi și nu mai putrezeau. Văzând aceasta soborul mănăstirii a hotărât să fie duși într-o peșteră pe malul mării și i-a zidit acolo.

După numeroasele invazii ale piraților și cotropitorilor mănăstirea a fost restabilită economic în anul 1665 în timpul Patriarhului Dionisie III.

În incinta mănăstirii sunt situate în mijloc biserica mare, sala de mese (trapeza) din timpul Sf. Atanasie Athonitul și 15 paraclise.

Biserica mare a fost construită în sec. X și pictată în sec XVI de către renumitul pictor Teofan Cretanul având catapeteasma din marmură, iar frescele cu care este împodobită sunt cele mai frumoase din Sf. Munte și de referință pentru pictura bizantină în frescă. Sf. Masă este zidită în locul în care a căzut de pe schelă Sf. Atanasie și a murit. În pronaos a fost pictată Maica Domnului și Sf. Atanasie la izvor în sec. XIX. În pridvorul (nartexul) ei, în partea stângă (nordul bisericii) într-un paraclis special se află mormântul cu moaștele Sf. Atanasie Athonitul și toiagul său din fier de doi coți în patru muchii (atârnat într-o bridă din stânga) cu care conducea obștea și izgonea pe cei cca 20.000 de diavoli din mănăstire. Sf. Atanasie a scris în testamentul său să nu-i fie dezgropat trupul. Un mitropolit însă n-a ținut cont de dorința sfântului și când s-a apropiat ca să-l dezgroape a ieșit o pară de foc din mormânt (lucru ce poate fi văzut și astăzi) îndepărtându-l pe mitropolit care a auzit și un glas: „*Stați și nu îndrăzniți!*”! Poate fi observată și azi lespeda de piatră de pe mormânt care este înnegrită de flacăra focului.

În anul 1980 când Mănăstirea Marea Lavră a revenit de la viața de sine (idioritmică) la viața de obște (cenobitică), după ce în prealabil și-a schimbat de nenumărate ori felul de viață, din mormântul Sf. Atanasie a ieșit bună mireasmă (aceasta deoarece cuviosul se bucura mult de viața de obște athonită instituită de el însuși).

În fața bisericii mari sub baptisteriu (capelă) lângă un chiparos este un uriaș agheasmatar de marmură cu un diametru de cca 2 m, fisurat pe cca 30 cm, în care este făcută agheasma la hramul mănăstirii. Se spune că un sultan turc a poruncit ca agheasmatarul să fie luat și dus la Constantinopol în baia sa ceea ce l-a mâniat într-atât pe un călugăr, încât a luat un ciocan și a lovit agheasmatarul fisurându-l pe o lungime de cca 30 cm. Monahul a plătit pe loc cu viața, iar agheasmatarul a rămas la locul lui. Lângă baptisteriu este un chiparos uriaș de cca 40 m înălțime ce are peste 1.000 de ani – se spune că este cel mai vechi din lume putând fi cuprins cu mâinile de 5 – 6 oameni, sădit de însuși Sf. Atanasie, arătând și azi proaspăt, verde și viguros! De cealaltă parte a agheasmatarului a existat un al doilea chiparos sădit de către ucenicul Sf. Atanasie, dar fiind lovit de bătrânețe a fost tăiat.

Se istorisește că odată pe când se ruga, Sf. Atanasie a văzut o mulțime de diavoli care se porneau cu săgeți de foc asupra călugărilor zicând: „*Mult rău ne-a făcut Atanasie venind în acest loc pustiu ce era numai al nostru și adunând cu el sute de călugări care ne ard cu rugăciunea. Haideți să năvălim asupra lor și să-i*

izgonim”! Atunci Sf. Atanasie și-a luat toiagul de fier și a început să-i lovească izgonindu-i din mănăstire. Dar pe când îi alunga și mai rămăseseră câțiva care se urcaseră în chiparoșii mănăstirii a auzit Vocea Maicii Domnului zicându-i: „Ce faci, Atanasie? „Alung spurcăciunile acestea care nu mă lasă în pace” a răspuns sfântul. Dar Maica Domnului i-a zis: „Lasă-i, că aceștia sunt pentru mântuirea voastră, căci fără ei ați cădea în trândăvie; dar așa, cu cât veți fi războiți mai tare, cu atât veți lupta și voi mai mult încununându-vă”! Și astfel au mai rămas în mănăstire diavolii care se urcaseră în chiparoși. De la această minune se păstrează și azi o vorbă în mănăstire; când apare o ispită mai mare auzi pe câte un călugăr zicând: *„Iar au coborât cei din chiparoși”!*

În incinta mănăstirii există și vasele de lut de cca 50 litri fiecare în care Maica Domnului a înmulțit untdelemnul atunci când în mănăstire se nevoiau peste 200 de monahi și era mare lipsă de ulei.

Trapeza este o sală de mese originală din timpul Sf. Atanasie, cu mese și scaune din piatră.

Marea Lavră are 37 de paraclise (15 în interior și 22 în exterior) – cele mai multe din Sf. Munte. Dintre paraclisele de interior sunt de remarcat: *Paraclisul Sf. Atanasie* construit pe locul chiliei sale, amenajat după tradiție unde sunt făcute tunderile în monahism. Aici se află și crucea sa din plumb de 2,7 kg (incluzând fragmente din Sf. Moaște, o bucățică din lemnul Sf. Cruci și părțile din darurile aduse de magi la Nașterea Mântuitorului în Betleem!) pe care Cuviosul o purta pe piept pentru a se osteni mai mult; *Paraclisul* construit în cinstea Sf. Icoane „*Econoama*” în anul 1719 de către Nicolae Mavrocordat. Acesta este amplasat pe locul unde Maica Domnului i S-a arătat Sf. Atanasie când el a căzut la rugăciune și voia să părăsească mănăstirea datorită lipsei alimentelor, zicându-i: „Nu te întrista, Atanasie, de acum Eu voi fi economul acestei mănăstiri”!, umplând ca dovadă vasele cu untdelemn; *Paraclisul* închinat Sf. *Mihail al Sinadelor* construit în anul 1653 de către Matei Basarab; *Paraclisul* construit în cinstea Sf. Icoane „*Cucuzelița*” în anul 1713 de către Sf. Constantin Brâncoveanu și *Paraclisul* ctitorit în cinstea Sf. Icoane „*Portărița*” în anul 1716 de către Nicolae Mavrocordat.

Marea Lavră are curent electric produs de o turbină antrenată de apa venită de la Izvorul Sf. Atanasie Athonitul, precum și pistă pentru aterizarea elicopterelor. Mai are în Atena câteva clădiri pe care le închiriază și insule în care cultivă portocali, kiwi, măslini, viță de vie și alte culturi. Acestea sunt supravegheate de un părinte econom care le lucrează cu mireni plătiți de Marea Lavră.

În apropierea mănăstirii se află Peștera Cuv. Ioan Kukuzel (o grotă formată din trei bolovani uriași de marmură albă; în ea se intră printr-o gaură strâmtă pe sub cei trei bolovani puși de Dumnezeu unul peste altul, ca un fel de colibă; în fața lor este o gaură mare prin care pătrunde lumina; aici s-a nevoit ca ascet Cuv. Ioan Cucuzel; în aceste locuri sunt numai stânci de marmură și arbuști orientali).

Mai sus la cca 20 m este Paraclisul Sf. Atanasie Athonitul și altarele păgâne ale idolatrilor. Lângă acestea din urmă este o bisericuță din piatră de cca 7 x 5 m cu acoperiș tot din piatră, construită într-o zi (condiție pusă de diavoli, ca ei să nu strice noaptea ceea ce lucrau monahii ziua) de către Sf. Atanasie la Porunca Maicii Domnului (Care nu dorea să joace diavolii la altarele păgâne). Aici la altarele idolești poate fi observat pe uriașele stânci rotunde din marmură un cerc ce încadrează șase pătrate, un ceas solar, loc unde erau prelucrați strugurii și măslinile și un loc unde se jertfeau animalele și copiii.

În spatele Schitului Prodromu pe țărmul stâncos al Mării Egee la cca 15' de mers pe jos, apoi coborând cca 285 de trepte din lespezi de piatră putem ajunge la Peștera și Paraclisul Sf. Atanasie Athonitul. Tot aici alături la cca 50 m coborând încă cca 90 de trepte din piatră putem vedea Peștera și Chilia Cuv. Nifon, Ctitorul fondator al Schitului Românesc Prodromu.

Hramul inițial al Mănăstirii Marea Lavră („Bunavestire”) pus de Sf. Atanasie Athonitul a fost schimbat la începutul sec. XV, la Porunca Maicii Domnului și pus „Sf. Atanasie Athonitul” (5 iulie), Ctitorul fondator al mănăstirii. Hramul acestei mănăstiri este o zi de mare sărbătoare la care iau parte toți sihaștrii din jurul Vf. Athon, călugării și egumenii celor 20 de mănăstiri.

1.3. CTITORIILE ROMÂNEȘTI

Începând din sec. XIV Domnitorii Țării Românești oferă Mănăstirii Marea Lavră mari danii și ajutoare materiale pentru reparații și întreținere. Cea dintâi donație este o icoană mare cu Sf. Atanasie Athonitul îmbrăcată în argint aurit, lucrată cu mare artă, dăruită de Nicolae Alexandru Basarab (1352 – 1364) și fiul său, Vladislav I (Vlaicu-vodă, 1364 – cca 1377) cu soția sa, Ana. Pe ferecătura de ambele părți ale icoanei sunt încrustate chipurile și numele Domnitorului Vladislav I și ale soției sale, Ana. Icoana a fost așezată în strana egumenească din biserică mare ca semn că Sf. Atanasie Athonitul este adevăratul egumen și protector al Marii Lavre.

Mai târziu Sf. Neagoe Basarab (1512 – 1521), iubitorul de Dumnezeu și marele sprijinitor al Sf. Munte, înnoiește integral biserică mare și o acoperă cu tablă de plumb. Apoi zidește clisiarnița (casa de oaspeți), donează sfinte vase, veșminte și broderii pentru altar și dă mertic anual câte 90.000 taleri de argint. El este pictat deasupra intrării în biserică; apoi Vladislav III (1523 – 1525) înnoiește învelitoarea din plumb a bisericii; Vlad Vintilă (1532 – 1535) finanțează repictarea bisericii de către Teofan Cretanul, dă mertic anual 10.000 aspri de argint și cu fiul său, Drăghici, donează Sf. Icoană „Egumenița”; Petru Șchiopul (1574 – 1579; 1582 – 1591) dă ajutor anual 6.000 aspri de argint în anul 1579 și moșii; Alexandru cel Rău (1592 – 1593) dă ajutor în bani și moșii; Ieremia Movilă (1595 – 1606) dă ajutor în bani și moșii; Gavriil Movilă (1618 – 1620) dă ajutor anual 15.000 taleri de argint în anul 1618; Matei Basarab (1632 – 1654) donează două Evanghelii cu miniaturi ferecate în argint, un Liturghier în anul 1643 și un chivot din argint smălțuit. Tot el construiește în anul 1653 un paraclis închinat Sf. Mihail Mărturisitorul al Sinadelor drept mulțumire a minunii alungării insectelor ce

invadaseră Țara Românească, în interiorul căruia este pictat drept ctitor, alături de soția sa. Tot atunci a plătit răscumpărarea unor părți din Moaștele Sf. Mihail pe care le-a ferecat în argint, aur și pietre prețioase dăruindu-le ctitoriei sale, Mănăstirea Arnota. Tot aici mai târziu a adus o parte a mâinii Sf. Ap. Filip. Gavriil Movilă, Episcopul Buzăului și viitor Mitropolit al ungro-vlahilor dăruiește o frumoasă Evanghelie cu miniaturi; Sf. Constantin Brâncoveanu (1688 – 1714) construiește un paraclis în cinstea Sf. Icoane „Kukuzelița” în anul 1713; Nicolae Mavrocordat (1709 – 1710; 1711 – 1715, în Moldova și 1715 – 1716; 1719 – 1730, în Țara Românească) construiește un paraclis în cinstea Sf. Icoane „Portărița” în anul 1716 și un alt paraclis în cinstea Sf. Icoane „Econoama” în anul 1719; Constantin Mavrocordat în anul 1735 și Constantin Racoviță în anul 1756 dau ajutoare anuale tradiționale de 6.000 și, respectiv, 8.000 aspri de argint, iar Alexandru Scarlat Ghica în anul 1766 dă ajutor anual 11.200 aspri de argint. Au mai ajutat mănăstirea cu bani Domnitorii: Grigore Ghica (care va aduce în Moldova Moaștele Sf. Teodor cel Sfințit), Șerban Cantacuzino, Grigore III Ghica ș. a.

Capul Sf. Mihail al Sinadelor a fost în procesiune în Țara Românească de 4 ori (Matei Basarab – pentru alungarea insectelor; Sf. Constantin Brâncoveanu – pentru alungarea lăcustelor; Nicolae Mavrocordat și Constantin Racoviță în anul 1767).

1.4. OBȘTEA

Viața spirituală de la această mănăstire a evoluat în general după tipicul specific al fondatorului ei, Sf. Atanasie Athonitul care a militat tot timpul pentru o viață de obște (cenobitică).

În trecut Mănăstirea Marea Lavră avea cca 200 de călugări greci, iar în prezent are cca 53 de călugări (50 greci și 3 români) cu viață de obște. În exterior la schituri (Prodromu, Cafsocalivia și Sf. Ana) și la sihăstrii (Provata, Amalfinu, Cherasa, Sf. Vasile, Carulia, Catunachi și Sf. Ana Mică) se nevoiesc peste 350 de călugări și sihaștri greci și români.

În decursul timpului la această mănăstire s-au nevoit foarte mulți sfinți: Cuv. Petru Athonitul († sec. IX), unul dintre primii pustnici athoniți; Cuv. Eftimie cel Tânăr († 899), pustnic; Cuv. Atanasie Athonitul († 1003), fondatorul mănăstirii; Cuv. Ioan Cucuzel († sec. XII), privighetoarea Sf. Munte; Cuv. Grigorie († sec. XII); Cuv. Martiri uciși de procatolici în Careia, în 1276; Cuv. Nichifor Însinguratul († cca 1300), pustnic; Cuv. Grigorie Bizantinul († 1308); Cuv. Filotei († 1379), Patriarh al Constantinopolului (azi Istanbul - Turcia); Cuv. Filotei († sec. XIV); Cuv. Nectarie († 1406); Cuv. Nil Sorski († 1508); Cuv. Nil Myroblitul († 1651), Izvorătorul de Mir; Cuv. Martir Damaschin († 1681, Constantinopol); Cuv. Martir Constantie Rusul († 1743, Constantinopol); Cuv. Martir Damian; Cuv. Pavel († 1818, Tripolis – Grecia); Cuv. Martir Arsenie cel Tânăr († 1877, Paros – Grecia) ș. a.

1.5. SF. MOAȘTE

1. *O bucată din lemnul Sfintei Cruci;*
  2. *Moaștele întregi (în mormânt) ale Sf. Atanasie Athonitul – Ctitorul fondator și Patronul mănăstirii;*
  3. *Craniul Sf. Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Capadochiei;*
  4. *Craniul Sf. Mihail Mărturisitorul, Episcopul Sinadelor;*
  5. *Craniul Sf. Mc. Grigorie Luminătorul, Episcopul Armeniei;*
  6. *Craniul Sf. Ioan Cucuzel;*
  7. *O mână a Sf. Apostol Andrei;*
  8. *O mână a Sf. Ioan Gură de Aur, Patriarhul Constantinopolului;*
  9. *Părțile mai mari sau mai mici de la diverși Sfinți.*
- Sf. Moaște sunt așezate în sipețe de argint ferecate în aur și păstrate în Sf. Altar.

1.6. SFINTE ICOANE FĂCĂTOARE DE MINUNI

‡ „Econoama” („IKONOMISSA”).

Este din sec. XII și i se spune astfel pentru grija cu care economisește hrana și toate cele necesare călugărilor din mănăstire.

Ea se află în stânga pronaosului bisericii mari. Despre ea se spune că odată terminându-se hrana pentru obștea mănăstirii, Sf. Atanasie a căzut la rugăciune în fața acestei Sf. Icoane și a auzit glas: „Nu te întrista, Atanasie, de acum Eu voi fi economul acestei mănăstiri”. Și de atunci până azi mănăstirea nu are econom și nu duce lipsă de nimic. Este singura mănăstire din lume care nu are administrator! Maica Domnului Se îngrijește de toate și niciodată n-a lipsit nimic din cele necesare. Dar Maica Domnului are grijă de toate cele necesare nu numai mănăstirii, ci și schiturilor, chiliilor, colibelor și peșterilor ce aparțin de Mănăstirea „Marea Lavră”. În cinstea Sf. Icoane „Econoama” Nicolae Mavrocordat a zidit un mic paraclis în anul 1719.

‡ „Cucuzelița” („KOUKOUZELISSA”).

Se află în biserica mare în fața Sf. Altar în strana din dreapta, în fața căreia a cântat marele Protopsalt al Sf. Munte Athos, Ioan Cucuzel.

✠ Despre ea se spune că odată când cânta Cuv. Ioan Cucuzel la o priveghere a adormit, iar Maica Domnului din această Sf. Icoană i-a zis: „Cântă-Mi, Ioane și Mă laudă, căci nici Eu nu te voi lăsa”. În același timp i-a pus în mână un galben și S-a făcut nevăzută. Deșteptându-se Ioan a văzut plin de bucurie că în mâna lui se află galbenul dat de Maica Domnului. Lacrimi de bucurie și de recunoștință curgeau din ochii lui pentru marea milostivire a Maicii Lui Dumnezeu. Apoi galbenul l-a atârnat la Sf. Icoană a Maicii Domnului în fața Căreia Îi cântase Acatistul. La această Icoană s-au făcut o mulțime de minuni până în ziua de azi.

✠ Altădată din cauza multor osteneli și a statului în picioare lui Ioan i-a putrezit un picior din care curgeau viermi. Dar iarăși i s-a arătat Maica Domnului în timpul unei privegheri, zicându-i cu blândețe: „De acum, să fii sănătos”! Și îndată s-au vindecat toate rănilor.

În cinstea acestei Sf. Icoane Sf. Constantin Brâncoveanu a construit un mic paraclis în anul 1713.

‡ „Portărita” („PORTAITISSA”).

Se află în paraclisul de la poartă (situat în partea dreaptă a intrării în mănăstire) pictată pe perete în frescă, în fața căreia arde o candelă.

✠ Se spune că odată un ostaș turc a tras trei gloanțe în ea, dar al treilea glonț a ricoșat și l-a omorât pe turc urme ce pot fi văzute și azi.

În cinstea acestei Sf. Icoane Nicolae Mavrocordat a construit micul paraclis în anul 1716.

‡ „Sf. Atanasie Athonitul”.

Se află în biserica mare, în strana egumenească drept semn că Sf. Atanasie este adevăratul egumen și protector al Marii Lavre. Icoana este lucrată artistic în argint aurit, fiind dăruită de către Nicolae Alexandru Basarab și fiul său, Vladislav I, cu soția sa, Ana. Icoana poartă inscripțiile cu numele donatorilor, iar în partea de jos are chipul lui Vladislav I și a soției sale, Ana.

1.6. BIBLIOTECA

Este una dintre cele mai bogate biblioteci din Sf. Munte. Ea are peste 10.000 de cărți tipărite în mai multe limbi, din sec. XVI – XXI, unele fiind unicate. Dintre numeroasele volume scrise în chirilică multe sunt referitoare la țara noastră. Tot aici există 2046 de manuscrise de mare valoare dintre care 470 – pe pergament, 50 suluri de papirus ș.a.

1.7. TEZAUURUL

Se află alături de bibliotecă și conține foarte multe odoare vechi și obiecte din metal prețios de mare valoare: 17 Evanghелиi cu miniaturi ferecate în argint și aur (dintre care două donate de către Domnitorul Matei Basarab), icoane în mozaic, sfinte vase liturgice, sculpturi în lemn, amfore ș.a.; sacoul, mitra și cârja imperială a Împ. bizantin Nichifor II Focas, Ctitorul mănăstirii; multe icoane vechi, sfinte vase, cruci sculptate, mii de documente vechi, printre care și câteva sute – românești, inclusiv acte de danie încă nestudiate și nepublicate ș.a.

1.9. IZVORUL (AGHEASMA) SF. ATANASIE ATHONITUL

Într-un timp înmulțindu-se numărul fraților din Marea Lavră s-au terminat alimentele și ei nu mai aveau cu ce se hrăni. Sf. Atanasie fiind foarte mâhnit și-a luat toiagul și a pornit pe cărare spre Careia, voind să anunțe conducerea Sf. Munte că nu mai poate asigura hrana fraților.

După aproape două ore de mers s-a așezat pe o piatră să se odihnească. Când s-a ridicat să plece a văzut o femeie venind în întâmpinarea lui. Cum a văzut-o a privit-o uimit întrebându-se ce caută aici în aceste locuri unde nu intră niciodată femei! Fiind în starea aceasta, femeia necunoscută l-a întrebat cu blândețe: „Unde mergi, bătrânule?” Sf. Atanasie privind-o cu atenție i-a zis: „Cine ești tu și cum ai

venit aici?” Atunci Ea i-a răspuns: **„Eu sunt Stăpâna acestor locuri și îți știu mânăirea ta, putând să te ajut, dar mai întâi vreau să știu: încotro ai plecat?”**

Sf. Atanasie I-a spus greutățile și necazurile sale. Atunci femeia i-a zis: **„Si tu atâta n-ai putut suferi? Pentru fărâma de pâine tu ți-ai părăsit mănăstirea care trebuie să devină preaslăvită? Unde îți este credința? Întoarce-te și Eu te voi ajuta! Toate ți le voi dărui cu îndestulare și ea se va proslăvi mai mult, decât celelalte mănăstiri”**. Sf. Atanasie a întrebat-O din nou: „Cine ești tu?” Ea a răspuns: **„Acea în al Cărui Nume ai sfințit locașul tău, Căreia i-ai încredințat soarta și mântuirea ta, Eu sunt Maica Domnului tău”**. Sf. Atanasie neîncrezător i-a zis: „Și cum pot cunoaște că ești cu adevărat Ceea Care spui?” Atunci necunoscuta i-a răspuns: **„Vezi această piatră, lovește în ea și te vei încredința!”** Lovind după cum i-a spus, piatra s-a despicat în semnul Sf. Cruci și a apărut un izvor îmbelșugat de apă limpede și rece (agheasmă) ce curge și azi reprezentând cea mai bună apă din Sf. Munte.

Văzând minunea Sf. Atanasie s-a închinat, iar Maica Domnului i-a zis: **„Întoarce-te în mănăstirea ta și de acum să nu mai pui econom, căci Eu voi fi econoama mănăstirii și Mă voi îngriji de toate”**. Și zicând aceasta S-a făcut nevăzută, iar Sf. Atanasie I-a mulțumit și s-a întors la mănăstire unde a găsit magazii pline de alimente și vasele pline cu untdelemn.

Acum la fața locului într-o poieniță situată în mijlocul pădurii de castani este un binecuvântat loc de popas pentru drumeți având deasupra Izvorului o icoană ce ilustrează minunea descrisă mai sus; în dreapta – un mic paraclis închinat Sf. Atanasie, iar în stânga – un mic foisor. Acesta din urmă este compus din două mese una după alta, două bănci și un dulăpior cu diverse alimente și tacâmuri (chiar și un ibric, o lampă cu spirt, cafea, zahăr, ceșcuțe și o linguriță pentru prepararea cafelei).

Alimentele sunt aduse zilnic de către un călugăr grec care locuiește într-o chilie din apropiere și se îngrijește de paraclis. Cândva această chilie era numită „Chilia Turlutiu” și era locuită de 3 călugări români (Ieromonahul Climent cu 2 ucenici).

Se spune că Izvorul a secat o singură dată. La un moment dat călugării au făcut o moară acolo. Dar cum au terminat moara, a secat Izvorul. Dându-și seama că au făcut o greșală supărând-O pe Maica Domnului, au stricat moara, iar Izvorul a revenit la normal.

1.10. SFINȚII CUVIOȘI

1.10.1. SF. ATANASIE ATHONITUL (926 – 1003)

Acest strălucit luceafăr al lumii s-a născut la Trapezunt (Trepizonda, azi Trabzon – Turcia) în anul 926, într-o familie de credincioși care se trăgeau cu neamul din Antiohia și a primit numele de botez Avramie. A rămas orfan de mic (tatăl i-a murit cu puțin timp înainte de nașterea sa, iar mama avea să-i urmeze la scurt timp după botez; fiind înfiat de o călugăriță, a deprins din copilărie tainele monahismului – rugăciunea și postul, dar spre nenorocul lui și-a pierdut și cea de-a doua mamă) și a fost adoptat pe rând de două familii de vază ale orașului, care-l

vor trimite la învățătură la școli renumite din Constantinopol. Ajuns la vârsta deplinei maturități este numit profesor la școala la care el însuși studiasse (la curtea imperială). Merge împreună cu tutorele său la Muntele Athos, acela având o misiune de îndeplinit acolo, unde îl cunoaște pe egumenul Mănăstirii Chiminanului, Mihail Malein aflat la Athos împreună cu nepotul său, Nichifor Foca (cel care mai târziu avea să devină Împ. Bizanțului între anii 963 – 969). Se întoarce la Constantinopol împreună cu Mihail și renunțând la cariera strălucitoare ce-i sta înaintea se face monah la Mănăstirea Chiminanului lângă Constantinopol; intrând sub ascultarea acestuia este tuns în monahism cu binecuvântarea de a mânca o dată la trei zile și primind numele de Atanasie.

Mai târziu Egumenul Mihail i-a dat voie să locuiască într-o chilie retrasă pentru a se ruga în mai multă liniște. Împ. Nichifor II Foca, nepotul Cuv. Mihail, întorcându-se de la război a trecut pe la mănăstirea lui, iar Cuviosul l-a dus la Sf. Atanasie pentru a se folosi de cuvintele pline de har ale acestuia. De atunci Împ. Nichifor a fost cuprins de mare dragoste față de Sf. Atanasie.

Va petrece aici patru ani, după care cunoscând că Mihail (fiind aproape de sfârșitul vieții) dorește să-l facă egumen în locul său, pleacă la Muntele Athos unde intră sub învățătura unui pustnic bătrân. Devenind recunoscut pentru priceperea sa cărturărească este vizitat de multă lume, încât și Împ. Nichifor (cu care se cunoscuse din tinerețe) după multe căutări, îl găsește și îi cere sfatul. Cuv. Atanasie îi va cere acestuia ajutor financiar pentru a construi în Careia o biserică cu trapeză, bolniță și chilii unde va deveni egumen având rânduiala mănăstirilor din Țara sfântă.

Întrucât Împ. Nichifor II Foca nu voise să se călugărească precum îi făgăduise în tinerețe, preferând să fie încoronat, Egumenul Atanasie mâhnindu-se a plecat în Cipru. După puțin timp însă prin descoperire dumnezeiască i s-a arătat că trebuie să se întoarcă în Sf. Munte. Aici spre bucuria ucenicilor săi primește în continuare sprijin pentru construirea locașurilor mănăstirești și continuă nevoițele pustnicești luptându-se cu patimile trupului și cu necurații diavoli.

Într-o zi un egumen athonit pe nume Toma care avea ochi sufletești curați a avut, după cântarea ceasului al treilea, o descoperire dumnezeiască în care a văzut toți munții, toate dealurile și toți copacii din Sf. Munte plini de draci cumplit de mânioși suflând cu vrajbă, chemându-se unii pe alții la război și strigând cu mânie: *„Prietenilor, până când vom răbda? Pentru ce nu rupem cu dinții pe cei care s-au sălăsluit aici? Pentru ce nu-l pierdem mai degrabă de aici și pe egumenul lor, vrăjmașul nostru? Până când să-i mai suferim? Oare nu vedeți cum ne-a izgonit de aici și ne-a luat locul nostru? Atunci Cuv. Atanasie a ieșit din chilie ținând toiagul în mână pe care văzându-l dracii s-au cutremurat și s-au tulburat, iar el năvălind asupra lor îi bătea și îi rănea izgonindu-i neîncetat până ce au fugit cu toții (cca 20.000) departe de Mănăstirea „Marea Lavră”.*

Lavra Sf. Atanasie din Sf. Munte a devenit vestită, aici venind o mulțime de bărbați râvnitori ai vieții aspre și dornici să intre sub ascultarea acestui mare stareț (călugări, egumeni, arhierei și pustnici, printre care Patriarhul Nicolae, Hariton, Andrei, Hrisopolit, Acachie ș.a.), căci Sf. Atanasie (fiind cu mult har și dragoste dumnezeiască, Dumnezeu l-a preamărit pretutindeni!) era preocupat de

menținerea unei rânduieli riguroase în mănăstire după exemplul Sf. Teodor Studitul.

Dumnezeu l-a preamărit pe Cuv. Atanasie cu darurile facerii de minuni și înaintevederii. A vindecat bolnavi de lepră, de stomac și de cancer. A izgonit lăcustele ce veneau pe terenurile mănăstirii, a îndulcit apa sărată a mării, a izbăvit pe cei chinuiți de duhurile desfrânării și a izgonit dracii din mănăstire cu toiagul de fier.

Odată fiind plecat cu câțiva frați în corabie spre o insulă pentru treburile mănăstirii, cu îngăduința Lui Dumnezeu diavolul a vrut să-i înece în mare și a ridicat un vânt puternic; corabia s-a răsturnat în mijlocul mării și i-a acoperit pe toți. Dar Puterea Lui Dumnezeu Care-i scoate îndată pe plăcuții Săi din primejdie a îndreptat corabia în aceeași clipă și a oprit furtuna. Aflat la cârma vasului Cuv. Atanasie îi chema pe frați la sine, iar apa îi aducea înapoi pe punte.

Deoarece la Cuv. Atanasie se adunaseră numeroși frați, a fost nevoie să fie mărită biserica și să fie zidite alături paraclise și pridvoare. Fiind de terminat peretele unui pridvor de lângă Sf. Altar, era nevoie ca Sf. Atanasie să se urce acolo ca să vadă lucrarea și apoi să meargă la Constantinopol pentru treburile mănăstirii.

Știind că i se apropie sfârșitul le-a citit cuvânt de învățătură fraților, apoi închizându-se în chilie s-a rugat mult, iar în ziua de 5 iulie îmbrăcat ca la marile praznice, s-a împărtășit cu dumnezeieștile Lui Hristos Taine, arătând luminat la față ca un Înger al Lui Dumnezeu, după care a urcat pe schelă. De asemenea văzând mai înainte cu duhul moartea sa, a spus ucenicului său Antonie: *„Drumul pe care trebuia să-l fac eu la Constantinopol o să-l faci tu, pentru că eu de acum nu voi mai putea vedea pe împăratul pământesc, așa voind Domnul!”*

În anul 1003 în ziua de 5 iulie, în timpul unei inspecții pe care o făcea la biserica aflată în construcție, după care urma să meargă la Constantinopol, Sf. Atanasie a urcat pe schelă împreună cu alți șase frați. Cupola bisericii a cedat pe neașteptate și prăbușindu-se i-a prins pe toți sub greutatea ei, fiind acoperiți cu bolovani și țărână. Cinci dintre călugări au murit instantaneu, iar Sf. Atanasie a rămas în viață pentru încă 3 ore, căci vocea lui se putea auzi printre dărâmături strigând: *„Doamne, Iisuse Hristoase, ajută-mi mie! Slavă Ție, Dumnezeule!”* Când s-a reușit îndepărtarea fragmentelor din cupola prăbușită, Sf. Atanasie era deja mort, fiind rănit numai la piciorul drept. Dumnezeu prin aceasta a vrut să-l încununeze pe Cuv. Atanasie cu cununa muceniei muncii binecuvântate.

După sfârșitul său pământesc Cuviosul a stat neîngropat trei zile până s-au adunat părinții de la toate mănăstirile. Trupul său nu s-a schimbat deloc și nu mirosea, iar fața lui era ca a unui om adormit.

Când au început cântările la groapă, din rana de la picior a curs sânge mai presus de fire! Acest lucru văzându-l părinții, l-au strâns spre binecuvântare și vindecare. Ba mai mult, doi călugări, Simeon și Gheorghe au înviat un corăbier mort de 8 zile cu o batistă înmuiată în sângele cuviosului.

Multe minuni se săvârșesc și la mormântul Cuv. Atanasie, izgonind duhurile necurate din oameni și tămăduind diferite feluri de boli.

Prăznuirea lui este săvârșită pe data de 5 iulie.

1.10.2. SF. IOAN CUCUZEL (KUKUZEL, † SEC. XII)

A fost cel mai vestit cantor, imnograf și teoretician al muzicii psaltice din Sf. Munte, care a trăit în sec. XII. El este socotit „privighetoarea Sf. Munte Athos” și „al doilea mărgăritar al muzicii psaltice”, după Sf. Ioan Damaschin. După ce a devenit foarte renumit în muzica sacră la Constantinopol și având o voce de o extraordinară frumusețe, Cucuzel a fost numit cantor șef la curtea imperială.

Dar întrucât el tânjea după o viață liniștită, fără de griji și cu multă rugăciune, așa cum o au doar monahii a renunțat la strălucitoarea sa carieră muzicală din capitala Bizanțului și s-a dus în Sf. Munte unde a fost tuns în monahism având metania la Mănăstirea „Marea Lavră”. În ciuda eforturilor sale de a viețui aici incognito, i-a fost descoperită identitatea și a fost numit prim-cantor al mănăstirii.

Ca monah al Mănăstirii „Marea Lavră” el a compus o carte despre arta muzicii și una cuprinzând imnuri bisericești cu notație muzicală. De asemenea a pus pe note imnurile heruvimice în cele opt glasuri ale muzicii bizantine, un imn de împărtășanie și numeroase alte poeme liturgice cuprinzând imnuri de o deosebită factură artistică.

Sf. Ioan Cucuzel are o deosebită importanță în istoria muzicii bizantine, fiindcă el a introdus schimbări în notația muzicală ce fusese dezvoltată de Sf. Ioan Damaschin și a insuflat o nouă viață în psalmodia bizantină.

El este prăznuit pe data de 1 octombrie.

1.10.3. SF. NICHIFOR ÎNSINGURATUL († cca 1300)

Născut în sudul Italiei, Nichifor Însinguratul și-a părăsit patria, a îmbrățișat Ortodoxia, iar mai apoi s-a retras la viața pustnicească în Sf. Munte. După ce a primit aici învățăturile duhovnicești necesare și a mai și învățat din experiența proprie căile misticii ortodoxe, el a devenit călăuză duhovnicească altora, atât prin cuvântul rostit, cât și prin cel scris.

Printre ucenicii săi s-au numărat Teolept al Filadelfiei și Sf. Grigorie Palama. Acesta din urmă vorbește în termeni elogioși despre Nichifor în lucrarea sa „În apărarea celor care practică liniștea lăuntrică”. Nichifor a scris o lucrare intitulată „*Cu privire la trezvia lăuntrică și la paza inimii*” ce este inclusă în „Filocalia”, carte monumentală a Bisericii de Răsărit cuprinzând lucrări alese din scrierile a aproape 30 de Părinți cu viață duhovnicească sporită. El a mai scris un „Tratat despre credința ortodoxă” ce a rămas nepublicat.

Vorbind pe scurt despre viața și lucrarea sa „*Cu privire la trezvia lăuntrică*”, biograful său din „Filocalia” greacă, Nicodim Aghioritul spune: „Prea Sf. nostru Părinte Nichifor care a dus o viață de nevoițe duhovnicești în Sf. Munte Athos și se afla în plină înflorire și afirmare duhovnicească, cu puțin înainte de anul 1340 a devenit dascăl al lui Grigorie al Tesalonicului prin sublimele lecții de filosofie ascetică, așa precum acesta din urmă atestă într-un anume loc. Printr-o viață de liniște, liberă de orice fel de griji, închinată cu totul rugăciunii lăuntrice, el a ajuns la inefabila unire cu Ființa Supremă și Suprafirească și a experiat (a simțit) în

inima sa adevărata iluminare a Harului. Fiind din belșug dăruit cu acest dar îndumnezeitor, fericitul om ni l-a împărtășit părintește și din abundență prin prezenta lucrare, astfel încât dacă dorim noi, am putea fi tot pe atâta răsplătiți. El a adunat aici laolaltă pasaje din viețile Sf. Părinți care vorbesc despre trezvia lăuntrică, atenție și rugăciune și *a adăugat, din propria sa experiență, metoda naturală și cu adevărat științifică a coborării minții în inimă prin respirație și a chemării Domnului Iisus în timpul inspirării aerului. Astfel el a oferit pentru prima oară o regulă deosebit de limpede pentru practicarea sfintei trezvii lăuntrice și o scară de rugăciune curată, neîmprăștiată și ne-a împărtășit și darurile ce izvorăsc dintr-înșă*”.

Sf. Nichifor a fost exilat o vreme din Sf. Munte de către Împ. Mihail al VIII-lea Paleologul (1258 – 1282), fiindcă s-a opus unirii Bisericii Răsăritene cu cea Aposeană ce fusese hotărâtă prin cel de-al doilea Sinod de la Lyon (1274).

Pomenirea lui este prăznuită pe data de 4 mai.

1.10.4. SF. NIL SORSKI (1433 – 1508)

Este cel dintâi care a introdus monahismul athonit în Rusia. Nil, fiu de țărani ruși, și-a primit educația în mănăstiri studiind principala literatură accesibilă pe vremea aceea în Rusia: viețile mucenicilor și ale altor sfinți. L-a atras monahismul și a fost tuns monah în tinerețea sa la binecunoscuta mănăstire Belozersc ce fusese fondată de Sf. Chiril (1337 – 1427). Această mănăstire avea una dintre cele mai bune biblioteci din Rusia, cuprinzând printre alte lucrări traduceri în limba slavonă ale scrierilor patristice grecești făcute de către monahi athoniți.

După o ședere de câțiva ani în această mănăstire Nil a plecat în pelerinaj în Sf. Munte însoțit de prietenul său Inochentie Ocliabinin. Acest pelerinaj s-a transformat într-o ședere de câțiva ani timp în care nu numai că a vizitat mănăstirile și schiturile din Sf. Munte, dar a citit cu râvnă cărți cu privire la rugăciune și mistică, fie în limba greacă pe care se pare că a învățat-o atunci, fie în traducere rusă. Cu privire la această ședere avea să remarce mai târziu: „*Am viețuit ca o albină, zburând din floare în floare, pentru a cunoaște grădina vieții și adevărul creștin și pentru a reaprinde flacăra în sufletul meu moleșit, spre a-l pregăti pentru mântuire*”.

Din cărți și de la diverse călăuze duhovnicești din Sf. Munte el a învățat teoria și practica rugăciunii minții.

După ce a dobândit o profundă cunoaștere teologică devenind un om duhovnicesc, un mistic, Nil și-a asumat misiunea ca la întoarcerea sa în patrie să propovăduiască ideile duhovnicești și practicile monahismului athonit. Dintre feluritele forme de viață monahală din Sf. Munte el era cel mai mult atras de cea a pustnicilor care viețuiau în schituri. Așadar el a introdus această formă de monahism în Rusia.

A construit o colibă în pustie cam la zece mile depărtare de Belozersc și s-a retras acolo. Ucenicii s-au așezat pe lângă el și astfel *a apărut cel dintâi schit din Rusia.* În acest schit Nil și ucenicii săi s-au nevoit la copierea, traducerea și studiul scrierilor mistice și ascetice grecești scoțând din ele acele elemente de care aveau

nevoie pentru propria lor creștere duhovnicească, precum și pentru cea a compatrioților lor. Din această muncă plină de râvnă a rezultat un întreg sistem de învățături duhovnicești pe care el le-a rezumat foarte bine în două lucrări de importanță majoră: „*Tradiția transmisă ucenicilor*” și „*Regulile de viață monahală*”.

Cea dintâi cuprinde scrisori adresate ucenicilor săi, iar cea de-a doua reprezintă un lung tratat cuprinzând 11 capitole. În ele el rezumă pentru prima dată în Rusia învățăturile părinților mistico-ascetici ortodocși, precum Sfinții: Vasile cel Mare, Ioan Scărarul, Varsanufie, Avva Dorotei, Simeon Noul Teolog și Grigore Sinaitul. G. P. Fedotov a inserat texte din aceste lucrări în cartea sa „Comori ale spiritualității ruse”.

Sf. Nil explică în lucrările sale practici duhovnicești de seamă, ca: paza minții, războiul nevăzut, meditația, luarea-aminte la rugăciune și Rugăciunea minții, precum și multe alte probleme ce țin de viața duhovnicească. În ceea ce privește Rugăciunea minții trebuie pomenit faptul că *el a fost cel dintâi care a adus în Rusia teoria Rugăciunii minții, din Sf. Munte Athos*. Pe câtă vreme tendința din monahismul rus contemporan era aceea de a se ocupa de disciplina exterioară și de ritualurile mecanice implicându-se profund în cele lumești, Nil a atras atenția asupra faptului că *esența monahismului o reprezintă viața duhovnicească lăuntrică*.

Pe vremea sa monahismul rus nu numai că nesocotise viața lăuntrică, dar fusese transformat într-un sistem de exploatare a țăranilor aducându-i la treapta de iobagi. Mănăstirile dobândiseră moșii imense cuprinzând sate întregi, folosindu-i pe locuitorii acestora drept simple unelte pentru bunăstarea monahilor.

După ce-a aflat esența adevăratului monahism în Sf. Munte, Nil a condamnat această formă aberantă de monahism practică în Rusia. *El propovăduia faptul că mănăstirile nu trebuie să posedă și să-i folosească pe țăranii ca iobagi; că monahii trebuie să viețuiască în sărăcie și de pe urma lucrului propriilor lor mâini*.

Creștinismul, sublinia el, este o religie a Duhului, a libertății și a dragostei; și prin urmare monahii trebuie să caute a dobândi bogăția cea lăuntrică și nu pe cea din afară, punând în ordine omul cel lăuntric și nu să administreze mari moșii, exploatând și subjugând aproapele. Sfântul socotea această din urmă preocupare drept o otrăvă pentru monahism, întrucât ea îi face pe monahi să se ocupe de grijile lumești și să uite de vocația lor duhovnicească. Nil vedea forma de viață monahală din schituri drept soluția la problema secularizării monahismului.

El și-a împărtășit părerile asupra acestei probleme la Sinodul întrunit la Moscova în anul 1503, alcătuit din episcopi și monahi proveniți din mănăstiri înstărite; Sinodul a respins ideile sale de reformă. În consecință relele pe care el a căutat să le elimine au continuat și-au fost observate de Sf. Maxim Grecul la venirea sa în Rusia în anul 1518. Și Maxim Grecul a căutat să reformeze monahismul rus, să-l readucă pe calea cea adevărată.

Importanța Sf. Nil Sorski pentru spiritualitatea rusă și legătura sa strânsă cu Athos-ul au fost afirmate cu tărie în vremea noastră.

Sf. Nil Sorski este prăznuit pe data de 7 mai.

1. 11. SCHITUL ROMÂNESC „PRODROMU” („PRODROMOU”)

1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ

Schitul Prodrumu este amplasat în colțul răsăritean al peninsulei athonite, numit Vigla la cca 1,5 km de Marea Egee, la altitudinea de cca 150 m față de aceasta într-un ținut pustiu, pietros și bântuit de teribile furtuni și la cca 34 km de Careia având aspect de mănăstire.

Locul este sălbatic, lipsit de apă, cu minunate peisaje naturale, prielnic isihiei și înaltelor contemplații duhovnicești. De aceea locul a fost îndrăgit din vechime de pustnici doritori de înaltă viețuire duhovnicească (ex. Cuv. Petru Athonitul, Cuv. Atanasie Athonitul ș. a.).

1. 11. 2. ISTORICUL

Prima așezare monahală cunoscută la „Prodrumu” înainte de fondarea Schitului datează de la anul 1750. Era o chilie mică pustnicească fiind cunoscută sub numele de „Chilia de la Vigla Ianicopole”, cu o bisericuță din piatră, având Hramul „Tăierea Capului Sf. Ioan Botezătorul”. În micul paraclis din partea de sud-est a incintei se săvârșește în prezent Sf. Liturghie mai ales sâmbăta.

În jurul acestei bisericuțe era o chilie și mai multe colibe pustnicești în care se nevoiau cel mult 12 sihaștri români în frunte cu Ieromonahul Macarie. După hramul acestei bisericuțe, chilia se mai numea „Prodrumu” („Înaintemergătorul”), denumire pe care a luat-o mai târziu Schitul Românesc.

Prin anul 1800 rămasă fără călugări, Duhovnicul român Iustin cu ucenicii săi, Patapie și Grigore au cumpărat de la Mănăstirea „Marea Lavră” Chilia Prodrumu, numită și „Vigla Ianicopole”. Apoi au zidit în jurul micii bisericuțe un schit în toată regula format din 50 de chilii, arhondaric, bolniță, trapeză, egumenie și toate cele necesare. Cu multă osteneală și cheltuială au adus pe uluce apa, de la Kir Isaia până la Chilia Prodrumu, Vigla fiind cu totul lipsită de apă. Schitul avea viață de obște și se numea „Schitul moldovenesc”, fiindcă toți călugării de aici erau moldoveni. Primul stareț a fost Ieroschimonahul Iustin, duhovnic și sihastru renumit în tot Sf. Munte, care spre bătrânețe se retrage în pustie, în părțile Schitului Cafsocalivia unde se nevoiește până la vârsta de 76 de ani când se mută cu pace la cele veșnice. În anul 1816 urmașul său, Patapie reușește să adune aici

până la 30 de sihaștri români, iar „Marea Lavră” în 1820 dă un act de întărire în 13 articole în care sunt stabilite condițiile de funcționare a noului schit.

În anul 1821 însă încep tulburările și greutățile datorate revoluției grecești, iar dorința de a pune temelie Schitului „Prodromu” nu poate fi îndeplinită. Monahii Patapie și Grigore au plecat în România luând cu ei și actele de întemeiere a schitului, pe care le-au dus la Mănăstirea Neamț unde s-au stabilit și ei. Greutățile și tulburările revoluției au durat până-n anul 1829, cei doi monahi au murit, iar dorința lor de întemeiere a schitului o vor duce la îndeplinire alți doi monahi – Natanail și Nectarie din Mănăstirea Horaița.

În anul 1848 aceștia se duc în Sf. Munte și ajung sihaștri vestiți la Schitul „Sf. Ana”. Aici Natanail se face schimonah sub numele de Nifon. Auzind ei că actele Schitului românesc „Prodromu” sunt la Mănăstirea Neamț (aduse de Starețul Patapie), s-au întors în Moldova, au luat actele schitului și la Iași au fost hirotoniți preoți de către Mitropolitul Sofronie. Aici obțin de la Domnitorul Grigore Alexandru Ghica 3.000 de galbeni, precum și alte ajutoare (de la Caimacanul Țării Românești, Alexandru Ghica, de la Mitropoliții Moldovei și Țării Românești, Sofronie și, respectiv, Nifon, precum și de la mulți credincioși), ca să zidească un nou schit românesc în Sf. Munte, în locul vechiului schit risipit, apoi revin la „Vigla Ianicopole” în anul 1851 și cu suma de 7.000 Lei răscumpără Chilia „Prodromu” ce fusese dată între timp unor călugări greci și încep lucrările pregătitoare (cisternă de apă la schit; drum la mare și arsana pentru păstrarea materialelor).

Este făcută intervenție la Patriarhia de la Constantinopol, iar Patriarhul Kiril emite Sigiliul Patriarhal în anul 1856, prin care aprobă înființarea și funcționarea Schitului moldovenesc „Prodromu”.

Cuvioșii Nifon și Nectarie primind aprobarea Mănăstirii Marea Lavră și a Patriarhiei de la Constantinopol au început la Prodromu în anul 1857, luna martie construcția unei biserici mari din piatră de 8,5 x 30 m cu trei turle având Hramul „Botezul Domnului”. Apoi doi Monahi athoniți moldoveni, Isaia și Agatanghel, adună noi ajutoare bănești din București și Iași și cu mari eforturi termină de zidit și pictat biserica în anul 1863, care a fost sfințită la 21 mai 1866 de către Arhiepiscopul Isaia Vicol, Egumenul Mănăstirii Golia din Iași, devenit mai târziu Episcop de Roman (1868 – 1878) care vine în pelerinaj în Sf. Munte cu peste 200 de credincioși. Tot atunci a fost sfințit și Paraclisul „Adormirea Maicii Domnului” de deasupra intrării principale în schit, iar Ieroschimonahul Nifon Ionescu, Ctitorul fondator a fost numit cel dintâi Stareț al Schitului „Prodromu”.

În perioada 1860 – 1864 sunt zidite corpurile de chilii cu două etaje din partea de vest și nord împreună cu clopotnița și un Paraclis cu Hramul „Buna Vestire”.

La înființare se numea „Schitul Moldovenesc Prodromu” având numai monahi moldoveni. Iar după Unirea Principatelor Române din 1859 s-a numit „Schitul Românesc Prodromu”.

În anul 1870 primul Stareț demisionează, vine în Țară și întemeiază Schitul Bucium din Iași care funcționează și azi. După anul 1880 starețul Nifon se reîntoarce în Sf. Munte nevoindu-se ca sihastru într-o peșteră de la țărmul Mării

Egee cam la 1 – 1,5 km în spatele Schitului Prodromu, împreună cu ucenicul său până în anul 1899 când își dă obștescul sfârșit fiind în vârstă de 100 de ani. A fost îngropat aici în peșteră după dorința sa, apoi părinții de la Prodromu i-au adus osemintele și le-au așezat sub Altarul Bisericii mari unde arde mereu o candelă.

Redăm mai jos cronologic Stăreții de la Schitul „Prodromu”:

1. *Ieroschimonahul Nifon Ionescu*, Ctitorul fondator între anii 1852 – 1866 și Stareț în perioada 1866 – 1870. În anul 1870 se retrage din stăreție și cu câțiva ucenici mai apropiați se stabilește într-o chilie aproape de peștera Sf. Atanasie Athonitul, unde viețuiește până la moarte († 5 dec. 1899). Moare la vârsta de 100 de ani fiind pildă de cuvioșenie și viață duhovnicească. A fost îngropat în peștera în care s-a nevoit, iar mai târziu părinții de la Prodromu i-au dus osemintele și le-au așezat în locul anume pregătit sub Altarul bisericii mari înaintea căruia arde o candelă permanent. El a fost un mare sihastru cu viață sfântă, renumit în tot Sf. Munte. Obștea lui număra până la 75 călugări români.

2. *Ieroschimonahul Damian Procopie Dumitrescu*. Originar din București, Stareț între anii 1870 – 1890. În timpul său au fost făcute multe îmbunătățiri schitului: construirea corpului de chilii de la sud cu trei etaje unde erau: la parter – spitalul pentru bolnavi și farmacia; la primul etaj – sectorul administrativ (cancelarie, casierie, arhivă); la etajul 2 – chilii pentru monahi, iar la etajul 3 – camere oficiale pentru oaspeți și sala mare de recepție, toate înzestrate cu inventarul necesar pentru bună folosință. În corpul de chilii de la est a fost lărgit Paraclisul vechi al Sf. Ioan Botezătorul și a fost amenajat portul (arsanaua) de la Marea Egee. În anul 1890 se retrage din stăreție și moare la adânci bătrâneți.

3. *Ieroschimonahul Ghedeon Georgescu*, originar din jud. Prahova, un iscusit Stareț și Părinte duhovnicesc care a stărețit în perioada 1891 – 1900 adunând în jurul său 125 monahi. În timpul stăreției lui este achiziționată și amplasată în subteran cisterna cea mare din incinta schitului (existentă și azi), este construită clădirea mare de la metocul din Potamia – Insula Taso din Grecia și Schitul Bucium din Iași.

4. *Arhimandritul Antipa Dinescu*, originar din Slănic-Prahova, Stareț în perioada 1900 – 1914, cărturar venerabil și duhovnic. Obștea schitului în timpul său a numărat 120 de monahi. El a organizat o serie întreagă de ateliere, precum: atelierul de pictură, de sculptură în lemn, os și marmură, extracții de uleiuri vegetale și un muzeu de obiecte antice, de floră și faună marină. În timpul său are loc cutremurul cel mare din 1904 ce a pricinuit mari stricăciuni bisericii și tuturor clădirilor schitului și îndeodată al Paraclisului „Adormirea Maicii Domnului”. Deci au fost executate lucrări urgente de reparații fiind refăcut integral Paraclisul „Adormirea Maicii Domnului” din marmură, precum poate fi văzut și azi.

El vine în Țară și este numit pentru un timp Stareț al Mănăstirii Căldărușani. Apoi se reîntoarce în Sf. Munte și sihăstrește la o chilie de pe Țărmul Mării Egee aproape de Mănăstirea Stavronichita unde moare în anul 1942.

În timpul acestor 4 Stăreți – Nifon, Damian, Ghedeon și Antipa – schitul a ajuns la o deplină dezvoltare duhovnicească.

5. *Ieroschimonahul Ioasaf Ionescu*, din jud. Romanați, duhovnic bun și înțelept, Stareț în perioadele 1914 – 1915 și 1926 – 1936 .

6. *Ieroschimonahul Anichit Dumitrescu*, din jud. Tutova, Stareț în perioadele 1915 – 1917 și 1922 – 1926.

7. *Ieromonahul Iacob Tețiu*, din Jud. Prahova, Stareț în perioadele 1917 – 1919 și 1936 când s-a săvârșit.

8. *Ieromonahul Pimen Teodorescu*, din Ploiești, Stareț în perioada 1919 – 1920.

9. *Ieromonahul Hrisoston Postolache*, din jud. Iași, Stareț în perioada 1920 – 1922.

10. *Ieromonahul Arsenie Mandrea*, din jud. Fălciu, Stareț în perioada 1936 – 1946.

11. *Arhimandritul Veniamin Popa*, din jud. Bacău, Stareț în perioada 1946 – 1975.

12. *Protosinghelul Ilarion Lupașcu*, din Mănăstirea Cernica, Stareț în perioada 1975 – 1984. El este primul Stareț care începe opera de refacere generală a schitului.

13. *Protosinghelul Petroniu Tănase*, din jud. Neamț, cu metania din Mănăstirea Neamț, Stareț din 1984 până în prezent. El este un profund teolog, duhovnic și nevoitor care se străduiește să reînnoiască Schitul românesc, atât spiritual, cât și material.

Pentru bunul mers al vieții obștești schitul a dobândit o serie de proprietăți în Țară: Schitul Bucium din Iași; Schitul Icoana din București, ca și diferite case în București, Constanța și Galați sau terenuri agricole și vii: la Potamina – Ins. Taso, un metoc bine gospodărit. Veniturile aduse de aceste proprietăți asigurau cele necesare pentru întreținerea personalului monahal, pentru buna desfășurare a Sf. Slujbe, pentru primirea închinătorilor și buna întreținere a clădirilor.

În sec. XX însă s-a produs acel cutremur catastrofal din anul 1904 ce a provocat mari stricăciuni tuturor clădirilor schitului. A urmat schimbarea calendarului din 1924, ce a afectat obștea schitului. Apoi au urmat războaiele balcanice și cele două Războaie Mondiale, cu urmări dezastruoase și pentru Sf. Munte. Athos-ul eliberat de sub stăpânirea otomană a ajuns sub tutela statului grec care naționalizează în anul 1923 o serie de metocuri ale mănăstirilor athonite printre care și Metocul Prodromului din Ins. Taso. Regimul comunist din România naționalizează fără nici o compensație toate proprietățile pe care schitul le avea în România, astfel încât acesta devine complet lipsit de mijloacele economice de întreținere. În această situație obștea schitului s-a micșorat simțitor, iar clădirile nefiind cine să le mai întrețină au început să se degradeze, schitul fiind amenințat chiar cu desființarea.

Abia după serbarea Mileniului Sf. Munte din anul 1963 când s-au întâlnit Întâistătorii tuturor Bisericilor Ortodoxe, starea de lucruri a început să se mai amelioreze. Schitul Prodromu a început să primească ajutoare materiale din Țară și li s-a îngăduit și altor monahi să vină în Sf. Munte. Primii sosiți în anul 1976 au găsit la Prodromu vreo 10 călugări bătrâni și aproape toți bolnavi, iar apoi au venit și alți monahi. Părinții nou-veniți au pornit la repararea urgentă a clădirilor cu propriile lor brațe în perioada 1980 – 1998.

Au fost făcute apeluri pentru sprijin în Țară, în Grecia și în străinătate,

primindu-se însemnate ajutoare de la Statele română și grec. Cu acestea Schitul și-a organizat ateliere de tâmplărie și mecanice fiind efectuate următoarele lucrări: restaurarea exteriorului bisericii mari, sala bibliotecii cu întreg mobilierul, brutăria, sala de recepție (sinodiconul), corpul de chilii din nord, din vest (cu clopotniță, arhondaric, bucătărie și trapeză), atelierul mecanic cu garajul, atelierul de tâmplărie, clădirea de la fosta moară și a fost îmbunătățit sistemul de alimentare cu apă prin introducerea unor conducte metalice și construirea a două cisterne de apă de 400 mc în pădure.

Din anul 1998 a fost începută ultima și cea mai însemnată lucrare: restaurarea bi-sericii mari la terminarea căreia schitul în linii mari a fost renovat în întregime. Pentru a putea fi îndeplinit acest program a fost necesară deschiderea drumului carosabil dintre Schitul Românesc „Prodromu” și Mănăstirea „Marea Lavră”, precum și achiziționarea de mașini, unelte și materiale de construcții.

În prezent biserica este bine întreținută având o construcție destul de rezistentă (din piatră) în stil balcanic de 8,5 x 30 m cu 3 turla joase, cu pridvor larg și ferestre mari păstrând atmosfera sacră a evlaviei athonite. Acoperișul bisericii odinioară din lezezi de piatră a fost recent înlocuit cu un altul din tablă de plumb. Pictura murală este cam deteriorată necesitând o remediere sau chiar o recondiționare generală. Catapeteasma lucrată în Țară, din lemn de nuc aurit este încă în stare foarte bună. Este de remarcat pictura de pe peretele sudic al pridvorului, reprezentând Sf. Munte cu mănăstirile și Sfinții care au trăit în ele între care *16 Sfinți români*.

În ceea ce privește chiliile cel mai bine conservat este corpul de chilii din partea de sud – o construcție masivă cu trei etaje zidită între anii 1880 – 1887 și recent restaurată. La parter sunt: cancelaria schitului, arhiva, magazia de îmbrăcăminte și câteva chilii. Etajele 1 și 2 sunt locuite în întregime de călugări, iar ultimul etaj este destinat pentru arhondaric și vizitatori deosebiți.

Corpul de chilii de la vest se întinde pe ambele părți ale clopotniței (înaltă de 23 m) și ale porții de intrare. Fiind mai vechi este mai deteriorat și necesită serioase lucrări de restaurare mai ales la acoperiș. La parter sunt: trapeza cu 100 de locuri și bucătăria recent restaurate, precum și 10 chilii pentru pelerini, iar la etaj – un Paraclis închinat Maicii Domnului și 12 chilii pentru pelerini.

Corpul de chilii de la nord cu două etaje este cel mai deteriorat: acoperișul, plafoanele și tâmplăria trebuie înlocuite integral. Înglobând peste 30 de chilii nelocuite, pentru restaurarea lui sunt făcute intense pregătiri.

Spre est este amplasat un corp de chilii cu două etaje în curs de restaurare și în continuare o clădire cu un singur nivel în care sunt: biblioteca, brutăria și câteva mici ateliere de întreținere.

În spatele bibliotecii găsim cimitirul și gropnița. Conform tradiției athonite după trei ani morții sunt deshumate, oasele lor sunt spălate cu vin, apoi sunt așezate pe rafturi de lemn. Pe craniile sunt scrise numele și anul morții fiecărui părinte. Aici sunt cca 300 de craniile smeriților noștri monahi prodromiți. Aceștia sunt cuvioșii neamului nostru din Sf. Munte Athos!

În spatele Schitului „Prodromu”, după cca 15' de mers pe jos pe șarmul abrupt și stâncos al Mării Egee coborând vreo 285 de trepte din lezezi de piatră

ajungem la Peștera și Paraclisul Sf. Atanasie Athonitul († 1003), Părintele monahismului athonit.

Alături coborând încă cca 90 de trepte din piatră dăm peste Peștera și Chilia Cuv. Nifon Ionescu († 1899 la vârsta de 100 de ani), Ctitorul fondator al Schitului „Prodromu”, îngropat aici după dorința sa.

Tot pe țărmul înalt, abrupt și stâncos al Mării Egee sub un pisc de piatră, în locul numit Vigla, este Coliba Cuv. Nectarie Crețu († 1898 la vârsta de 100 de ani), marele Protopsalt al Schitului Prodromu, considerat al doilea Cucuzel.

Pe poteca dintre Schiturile „Prodromu” și „Cafsocalivia” se află Peștera Sf. Petru Athonitul, unul dintre primii și cei mai mari pustnici ai Sf. Munte (care a viețuit aici în sec. IX timp de 53 ani) și frumoasa Peșteră a Sf. Nil, Izvorătorul de Mir, care s-a nevoit aici în prima jumătate a sec. XVII.

Tot în apropierea Schitului Prodromu este Peștera Sf. Grigore Palama († 1359), mare Mistic și Teolog al Bisericii Ortodoxe și Fântâna Sf. Ioan Cucuzel, locul unde se nevoia marele Protopsalt și lăuda pe Dumnezeu.

Hramul Schitului Prodromu este „Tăierea Capului Sf. Ioan Botezătorul” la 29 august (11 septembrie, pe stil vechi); el are viață de obște și aparține de Mănăstirea „Marea Lavră”.

1. 11. 3. OBȘTEA

Cel mai redus personal la Schitul „Prodromu” a fost în perioada 1960 – 1970 când număra doar 7 monahi bătrâni. În anul 1975 obștea crește cu primii 4 monahi tineri veniți de la Mănăstirea Sihăstria. Între anii 1978 – 1985 mai vin 8 monahi tineri înnoind astfel obștea cu călugări tineri, în locul celor bătrâni decedați.

În prezent Schitul Prodromu are o obște de 25 monahi sub stăreția și povățuirea duhovnicească a Protosinghelului Petroniu Tănase. Toți iau masa împreună la trapeză în timp ce unul dintre ei citește din Învățăturile sau Viețile Sfinților Părinți. Lunea, miercurea și vinerea mănâncă o dată pe zi la ora 15, iar în celelalte zile primesc masa de două ori pe zi: dimineața la ora 8 și seara la ora 18.

Schitul Prodromu este unul dintre cele mai sărace din Sf. Munte. Posedă cca 1 ha teren arabil pe care sunt amenajate o grădină de legume, o livadă și viță de vie.

Sursa de venit o constituie donațiile în bani, alimente și materiale a celorlalte mănăstiri din Sf. Munte și din Țară, precum și micul venit de la Slujbele bisericesti. Din aceste modeste surse sunt asigurate cu economie hrana, îmbrăcămintea, micile reparații și întreținerea curentă a schitului.

Astfel deși sărac, prin grija Maicii Domnului și prin rugăciunile Sf. Ioan Botezătorul care îi este Patron acest schit are tot ce-i trebuie pentru nevoile materiale și duhovnicești ale obștii sale.

11. 4. SF. MOAȘTE

Are mai multe cutii de argint cu părțile mai mici sau mai mari de la

diverși Sfinți, păstrate în Sf. Altar.

11. 5. SFINTELE ICOANE FĂCĂTOARE DE MINUNI

‡ „Prodromița” („PRODROMITISSA”).

Este zestrea cea mai de preț a schitului și binecuvântarea Maicii Domnului, pentru că icoane nefăcute de mână sunt puține în toată lumea ortodoxă. Istoricul acestei Icoane este următorul:

Pe când începea construirea Schitului Prodromu (1852 – 1866) de către Ieroschi-monahii Nifon și Nectarie de la Mănăstirea Horaița din România, Părintele Nifon fiind plin de râvnă duhovnicească și având dragoste către Maica Domnului se gândea cum ar putea dobândi o Sf. Icoană Făcătoare de Minuni a Maicii Domnului, care să fie Ocrotitoarea acestui Sf. Lăcaș, precum au toate mănăstirile din Sf. Munte Athos.

După multe rugăciuni a căutat un pictor în Sf. Munte, care să-i picteze o icoană cu Maica Domnului având Pruncul în brațe pe partea stângă și care să îndeplinească următoarele condiții: cât timp va lucra la icoană să se roage fără să mănânce ori să bea, iar după ce va mânca să nu mai picteze.

Negăsind nici un pictor după dorința sa în Sf. Munte era tare mâhnit. Dar după rânduiala Maicii Domnului, în anul 1863 a mers în România cu Părintele Nectarie pentru unele trebuințe ale schitului. Ajungând la Iași a început să caute un pictor bun care ar putea să picteze după dorința lor.

După mai multe căutări au găsit un pictor cu numele de Iordache Nicolau care locuia în Iași, spunându-i condițiile: *„să picteze Icoana Maicii Domnului cu Domnul Iisus Hristos Prunc în brațe pe stânga, cât va putea mai bine și mai frumos, în mărime de 1,1 m, pe lemn de tei și în tot timpul cât va lucra să facă rugăciuni către Maica Domnului, citindu-I Acatistul sau Paraclisul în toate zilele și să nu mănânce, nici să bea mai înainte de lucru, iar după mâncare să nu mai lucreze și să se păzească în curățenie trupească până la terminare, să fie mărturisit la duhovnic și să nu aibă ceartă și urâciune cu nimenea”*. Evlaviosul pictor a primit cu bucurie toate condițiile puse de părinți, dar își cerea iertare spunând că-i tremură mâna fiind bătrân și nu știe dacă va reuși. Părinții l-au întărit spunându-i să-și pună nădejdea în Maica Domnului și i-au încredințat lucrarea.

După ce a pictat veșmintele și celelalte părți ale icoanei a ajuns la fețe care, cum este obișnuit în arta picturii, sunt pictate la urmă. Dându-și toată silința să le picteze cât mai frumoase a constatat cu mâhnire că nu ieșeau după cum dorea el. Cu cât încerca mai mult, cu atât îi ieșeau mai urâte.

Văzând bietul pictor că după atâta osteneală n-a putut face nimic se mâhni din adâncul inimii și neștiind ce să mai facă încetă de a mai lucra văitându-se în sinea lui și zicând: *„Păcat de osteneala și de postul ce le-am suferit atâtea zile în zadar, lucrând fără nici un folos duhovnicesc la această icoană; Dumnezeu să mă ierte, nu știu, poate nu este Voința Maicii Domnului să fac eu icoana aceasta pe care cu atâta evlavie o cere Părintele Nifon! Nu știu ce să zic! Căci cu rugăciuni și post, cu toată puterea și dragostea, de atâta timp mă muncesc și nu pot face nimic! De atâta*

timp mă ostenesc să îndreptez Sfintele Fețe și parcă mi-am ieșit din minte! Căci mai rău le-am mâzgălit: ori că mi-am uitat meșteșugul!”! Venind și Părinții să vadă icoana s-au întristat și ei de cele întâmplare, dar l-au încurajat pe pictor să mai încerce, că ei tot vor lua icoana așa cum va ieși și o vor plăti.

Dacă au plecat Părinții, pictorul a acoperit icoana cu o pânză albă, a încuiat ușa atelierului și s-a retras în camera lui, nemân- când nimic în ziua aceea, fiind foarte întristat de nereușita lui. După multe rugăciuni la Maica Domnului, s-a dus să se odihnească.

Dimineața sculându-se a luat cheia și s-a pornit să mai încerce pentru ultima oară de a face ceva, dar când a ridicat pânza de pe Sf. Icoană a văzut cu uimire că Fețele erau cu desăvârșire îndreptate și bine încuviințate, pline de dumnezeiesc Har și veselie, după cum pot fi văzute și acum. Icoana este una dintre puținele din lumea ortodoxă, numite „nefăcută-de-mână”, adică pictată în chip minunat.

Văzând această Minune pictorul s-a închinat cu evlavie Maicii Domnului, apoi a chemat pe vecini să vadă și ei dumnezeiasca Minune, după care a trimis pe unul dintre ucenicii lui să-i anunțe pe părinți de cele întâmplare.

Aflând părinții care se aflau în Iași la Metocul Schitului, au trimis pe Părintele Dositei, îngrijitorul Metocului să se încredințeze de cele spuse. Ajungând acesta la casa pictorului nu putea intra din cauza mulțimii oamenilor. Cu greu a luat Icoana și punând-o într-o trăsură a dus-o la Metoc unde n-au mai lăsat pe nimeni să intre, apoi au făcut cunoscut Sf. Mitropolii această Minune.

Venind Înalt Preasfințitul Mitropolit Calinic Miclescu și câțiva clerici, au văzut Sf. Icoană și crezând I s-au închinat cu evlavie minunându-se și zicând: „*Cu adevărat, mare Dar ne-a oferit Maica Domnului!*”! Apoi a dat binecuvântare să se facă agheasmă și intrând credincioșii la Metoc se închinau cu evlavie la Sf. Icoană și cereau să li se facă rugăciuni și agheasmă. Și îndată a început Darul Maicii Domnului a lucra prin Sf. Icoană și a face Minuni dintre care amintim câteva:

✠ Un om avea albeață pe ochi, încât se vedeau luminile ochilor ca laptele. Și ducându-l s-a închinat cu evlavie Maicii Domnului, spălându-și ochii cu agheasmă din care a luat și acasă. După trei zile a venit să mulțumească Maicii Domnului, având ochii curați și văzând foarte bine.

✠ Altul avea lepră pe tot corpul, încât era numai bube. Închinându-se cu credință la Sf. Icoană și stropindu-se cu agheasmă a căzut lepra de pe el ca niște solzi și s-a curățat.

✠ Un boier a venit și a spus că fiul său de trei zile numai după suflare se cunoaște că este viu. Deci rugându-se Maicii Domnului și luând agheasmă s-a dus acasă și a stropit copilul care pe loc s-a trezit ca din somn și s-a sculat sănătos. Apoi tatăl său plin de bucurie l-a dus și s-au închinat la Sf. Icoană.

De la Iași Părinții au plecat cu Sf. Icoană și s-au oprit în orașul Huși. Și aici s-a adunat mult popor dorind să se închine Sf. Icoane.

Aflând și Domnitorul Alexandru Ioan Cuza a zis: „*Să se oprească Sf. Icoană în Țară, că aici s-a făcut minunea!*”. Atunci părinții și-au continuat drumul grăbindu-se pentru a nu le fi luată Sf. Icoană. Apoi au poposit în orașul Bârlad la

Catedrală unde s-au făcut mai multe Minuni dintre care amintim doar două:

✠ Era în oraș un învățător înțelept care avea la școala lui pe fiii celor mai însemnate persoane de aici. Bârlădenii ziceau că este de treabă, cinstit, numai că nu merge la biserică decât la Sf. Paști și nu are evlavie față de cele sfinte. Acesta auzind de Sf. Icoană a trimis trăsura rugându-i pe Părinți să vină cu Sf. Icoană în casa lui. Dar Părinții i-au răspuns că nu se cade să meargă Sf. Icoană la casa lui, ci el să vină să se închine la Sf. Icoană. El a insistat trimițând trăsura de mai multe ori. După rugămințile lui și ale altor persoane, Părinții au acceptat să meargă cu Sf. Icoană, dar când au vrut s-o ridice s-a făcut foarte grea, încât abia patru oameni au reușit s-o ducă la trăsură. Iar când au vrut s-o pună în trăsură, tocul Sf. Icoane s-a desfăcut din toate încheieturile și a trosnit foarte tare. Așa au cunoscut cu toții că nu voiește Maica Domnului să meargă la casa aceluia om. Când s-au întors în Catedrală Sf. Icoană s-a făcut atât de ușoară, încât au dus-o doi oameni.

✠ O doamnă care era grav bolnavă și locuia în afara orașului la o moșie auzind de Sf. Icoană dorea să se închine, dar se temea să meargă cu trăsura ca să nu moară pe drum. În noaptea aceea i s-a arătat Maica Domnului în vis în chipul Sf. Icoane, poruncindu-i să se scoale și să vină imediat la Bârlad să se închine la Sf. Icoană și să ia binecuvântare. Cum s-a suit în trăsură îndată s-a simțit sănătoasă și venind s-a închinat cu evlavie propovăduind Minunea și zicând că a văzut în vis această Sf. Icoană.

De acolo Părinții au dus Sf. Icoană la Galați, la Biserica Sf. Împ. Constantin și Elena. În această biserică lucra un pictor care văzând îmbulzeala poporului a început a-i ocări pe oameni zicând: „*De ce credeți basmele călugărești? Un pictor bun poate picta o icoană mult mai frumoasă*”. Pe când zicea el acestea și privea cu nerușinare la Sf. Icoană, deodată a văzut Chipul Maicii Domnului schimbându-Se. Atunci s-a îngrozit așa de tare, că s-a înțelepțit pe loc și spunea poporului să se închine cu evlavie, căci cu adevărat s-a pictat cu Minune dumnezeiască.

După plecarea Sf. Icoane din Iași s-a întâmplat aici o altă mare Minune:

✠ Un evreu avea un han la drum. Ducându-se cu negoțul a lăsat la han pe soția sa, copiii și o slugă. S-a întâmplat însă de a murit evreul acolo unde s-a dus, iar un prieten de-al lui tot evreu l-a îngropat. Apoi a luat marfa și banii și le-a adus soției spunându-i de moartea bărbatului ei.

După ce a plecat diavolul a pus în mintea slugii s-o omoare pe evreică, să-i ia averea și să fugă de acolo. Deci într-o noapte a intrat la evreică și a amenințat-o că dacă nu-i va da toți banii pe care-i are o va omorî. Evreica văzând că nu face nimic cu rugămințile i-a dat tot ce avea numai ca să-și scape viața. Dar sluga după ce i-a luat toți banii s-a gândit s-o spânzure. Pregătind el spânzurătoarea evreica îl ruga s-o lase în viață, dar el n-o băga în seamă. Atunci ea și-a adus aminte de Sf. Icoană a Maicii Domnului despre care auzise că s-a pictat singură și face multe minuni. Deci fiind în acea nevoie a început a se ruga cu lacrimi zicând: „*Maica Domnului, dacă s-a pictat Chipul Tău cu dumnezeiască minune, după cum am auzit și Tu ești adevărata Născătoare de Dumnezeu, izbăvește-mă de această primejdie și eu atunci voi crede și mă voi boteza cu toată casa mea*”! Acestea și multe altele zicând evreica cu mare plângere sluga s-a apropiat să-i pună lațul în gât. Dar socotind că

lațul este prea sus și nu o va putea ridica a lăsat lațul puțin mai jos, apoi suindu-se pe un scaun a pus lațul în gâtul lui să vadă de este potrivit și cu îngăduința lui Dumnezeu sluga a călcat pe marginea scaunului, acesta i-a sărit de sub picioare și sluga a rămas spânzurată. Văzând Minunea evreica a rămas încremenită de frică și crezând Maicii Domnului s-a botezat cu toată casa ei.

De la Galați părinții au luat Sf. Icoană, s-au urcat într-o corabie și au pornit spre Sf. Munte. Când au ajuns la limanul Schitului românesc „Prodromu”, au trimis veste să vină preoții în sfintele veșminte, cu cântări și tămâieri spre întâmpinarea Sf. Icoane și așa cu cinste au dus-o și au așezat-o în biserică. La Schitul „Prodromu”, Sf. Icoană a făcut nenumărate Minuni dintre care amintim doar două:

✠ În schit era un Monah foarte bolnav cu numele Inochentie care abia mai respira fiind nemâncat de trei săptămâni, nemaiputând nici vorbi. Când a intrat Sf. Icoană în schit Monahul s-a trezit ca dintr-un somn și a cunoscut că a venit Sf. Icoană a Maicii Domnului; el a cerut să-l ducă să se închine Sf. Icoane. Închinându-se cu evlavie a zis: *„Maica Lui Dumnezeu, de-mi este de folos să mai trăiesc, fă-mă sănătos, căci cred că poți; iar de nu, fie cum voiești Tu, Stăpâna mea”*. Acestea zicând s-a întors la chilie vesel și plin de duhovnicească bucurie. Apoi a cerut să-i aducă o cămașă curată să se schimbe și să fie îmbrăcat în toate hainele călugărești, căci era schimnic și să fie împărțășit cu dumnezeieștile taine. După aceea trecând cam o oră de când se închinase la Sf. Icoană și-a dat sufletul în Măinile Lui Dumnezeu având Protectoare pe Însăși Maica Domnului spre a-i mijloci fericirea veșnică.

✠ Un alt monah crezându-și minții sale a plecat din schit fără binecuvântare să se nevoiască într-o peșteră. Odată pe când se ruga a văzut ceva ca un luceafăr coborând și stând deasupra capului său, dar el și-a continuat canonul încurajându-se. Deodată acel luceafăr a trăsniat atât de tare, încât monahul plin de spaimă a căzut la pământ ca mort. S-a deșteptat după trei zile, dar era surd cu desăvârșire și slăbit cu totul. Târându-se cu greu a venit la schit și a mărturisit părinților despre ispita drăcească pe care a avut-o. Văzându-l părinții și făcându-li-se milă de el l-au dus în biserică la Sf. Icoană a Maicii Domnului „Prodromița” și înălțând multe rugăciuni a fost vindecat revenindu-i auzul ca mai înainte.

Sf. Icoană „Prodromița” are dimensiunile 1,1 x 0,75 m, este îmbrăcată în argint și împodobită foarte frumos. Ea este așezată în fața catapetesmei, în iconostasul din stânga împodobit și poleit cu aur. În fața ei este un sfeșnic împărătesc și trei candelă.

Maica Domnului din Sf. Icoană „Prodromița” este ca o Împărăteasă Care Se îngrijește de toți cei care se nevoiesc în Schitul românesc „Prodromu”.

Sărbătoarea Sf. Icoane „Prodromița” este celebrată în fiecare an la 12 iulie (25 iulie, pe stil vechi), reprezentând al doilea Hram al Schitului „Prodromu”.

‡ „Apărătoarea de foc”.

Această Sf. Icoană a aparținut unei familii de credincioși din Bârlad. Într-o zi s-a întâmplat că a ars desăvârșit casa de lemn în care se afla această Sf. Icoană.

După ce s-a potolit focul au început să caute printre tăciunii rămași, doar vor mai găsi ceva din vasele de argint și aramă și astfel în locul celor căutate au găsit fără nădejde Icoana Maicii Domnului în mijlocul cărbunilor și cenușii, neatinsă câtuși de puțin de mistuitoarea flacăra, ci numai afumată și înnegrită. Plini de spaimă și de mirare au scos Icoana din jărătic, au spălat-o și au văzut că nici zugrăveala nu era deloc stricată, ci doar fumul pătrunsesse și o înnegrise. Mai apoi Icoana a fost îmbrăcată în argint și dăruită Schitului „Prodromu” pe care de mai multe ori l-a apărât de foc și de grindină.

Într-o vreme când pădurile din Vigla au fost mistuite de foc monahii prodromiți au făcut litanie în jurul schitului cu această Icoană și focul nu s-a apropiat de schit.

‡ „Sf. Ioan Botezătorul și Înaintemergătorul” („Prodromu”).

Se află în paraclisul vechi al schitului, cu numele „Sf. Ioan Botezătorul”, Paraclis rezidit în anul 1660 de Duhovnicul Filotei de la care și-a luat numele și schitul. Această Icoană a fost îmbrăcată în argint de către Domnitorul Moldovei, Grigore Alexandru Ghica (1849 – 1856) în anul 1853.

Despre această Icoană se spune că în anul 1821 în timpul revoluției grecești, când armatele turcești au intrat în Sf. Munte și au jefuit mănăstirile, o unitate militară a ajuns și la Schitul Prodromu. Intrând în paraclis pentru jaf au dat de Icoana Sf. Ioan Botezătorul care are o privire severă și înspăimântându-se au prins a trage cu pistoale asupra Icoanei, dar gloanțele în loc s-o vatăme se întorceau înapoi și-i loveau pe ei! Turcii s-au înfricoșat și au dat bir cu fugiții lăsând Sf. Icoană nevătămată.

În timpul construirii schitului această Sf. Icoană a făcut multe Minuni, iar Sf. Pustnic este ocrotitorul tare și neînfricat al obștii Prodromului.

‡ „Sf. Trei Ierarhi”.

Această Sf. Icoană se află de asemenea în paraclisul vechi și de ea se leagă Minunea următoare. Cu un veac mai înainte de întemeierea schitului, sihaștrii din zona Vigla sufereau mult de sete, pentru că această parte a Sf. Munte este cu totul lipsită de apă. Cu toate stăruințele și rugăciunile lor multă vreme n-au putut găsi apa dorită. Prin anul 1720 Sf. Trei Ierarhi s-au arătat unui Pustnic român îmbunătățit căruia i-au zis: „*Sapă acolo, lângă măslini și vei găsi apă*” ceea ce s-a și întâmplat. Au găsit apă la 8 m adâncime și au făcut fântâna ce poate fi văzută și azi și din care Părinții luau apă pentru Sf. Proscomidie. Ca mulțumire și în cinstea celor Trei Ierarhi, Părinții au pictat Icoana lor cinstită cu evlavie până azi în Paraclisul „Sf. Ioan Botezătorul”.

‡ „Sf. Munte”.

În Paraclisul „Adormirea Maicii Domnului” de sub clopotniță se află o Icoană unică în felul ei: o reprezentare a Athos-ului cu toate mănăstirile și cu sfinții care au trăit în ele, iar pe cele două laturi ale Icoanei în medalioane 16 sfinți români. După această Icoană a fost pictată aceeași scenă (dar de dimensiuni mai

mari) pe peretele sudic din pridvorul bisericii mari.

Icoana „Sf. Munte” a fost realizată de un monah român din Schitul Cutlumuș în anul 1859.

11. 6. BIBLIOTECA

Are cca 7.000 de cărți tipărite dintre care aproape toate în chirilică și peste 200 de manuscrise tot în chirilică cu conținut patristic, filocalic, aghiografic și istoric. Mai sunt și cca 130 de manuscrise de muzică bisericească psaltică, majoritatea din sec. XIX. Printre manuscrisele de mare valoare există „Istoria Sf. Munte” concepută și scrisă în 20 de volume de Schimonahul român de la Schitul Prodromu, Irinarh Șișman (1845 – 1920). În istoricul schitului Sfântul relatează următoarea întâmplare: *„Pe la anul 1337, Cuv. Marcu, ucenicul Sf. Grigorie Sinitul, avându-și locuința deasupra Marii Lavre pe dealul numit „Palama”, iată că-ntr-o noapte ieșind din chilie și stând la rugăciune, văzu în partea dinspre răsărit la locul numit „Vigla”, o Doamnă șezând pe un tron, ca o Împărăteasă, înconjurată de Îngeri și Sfinți care tămâiau împrejur, cântând și închinându-se Împărătesei a toate. Și întrebând Cuv. Marcu pe Sf. Grigorie, Starețul său ce va fi însemnând oare aceasta, i s-a tâlcuit că Maica Domnului voiește ca în timpurile mai de pe urmă să ridice în acele părți un lăcaș dumnezeiesc spre slava Preasfinției Sale”*. Lucrul acesta s-a petrecut mai târziu prin construirea Paraclisului „Adormirea Maicii Domnului” de pe latura de vest unde este și intrarea principală în schit.

1. 12. SCHITUL „CAFSOCALIVIA” („KAFSOKALIVION”)

1. 12. 1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ

Schitul acesta este amplasat pe latura de sud-est a peninsulei athonite pe țărmul abrupt și stâncos al Mării Egee, la altitudinea de cca 150 m față de nivelul acesteia, fiind compus din peste 40 de chilii și colibe.

1. 12. 2. ISTORICUL

Această sihăstrie a fost fondată de Sf. Maxim Cafsocalivitul (de unde își trage și numele) care a sihăstrit în aceste locuri la începutul sec. XIV. Pentru a nu se lega de nici un lucru el avea obiceiul să-și ardă coliba și să se mute din loc în loc în Sf. Munte. De fapt în limba română Cafsocalivia se traduce „Colibele arse”. Sf. Maxim Cafsocalivitul ajunsese la o treaptă atât de înaltă a Rugăciunii inimii, încât se putea deplasa cu ajutorul Darului Lui Dumnezeu, pe sus.

Adevăratul Întemeietor al Schitului Cafsocalivia a fost însă Cuv. Acachie cel Tânăr care s-a nevoit aici într-o peșteră la începutul sec. XVIII și s-a mutat la viața veșnică în anul 1730.

Schitul Cafsocalivia are o biserică centrală numită Catolikon (Katholikon) construită din piatră în anul 1716, cu Hramul „Sf. Treime”. Slujbele sunt făcute la chilii și la colibe, iar Duminica și în celelalte Sf. Sărbători – la biserica centrală a schitului.

Sihăștrii duc o viață ascetică ocupându-se în general cu sculptura în lemn,

confecționarea de mobilier bisericesc, pictura icoanelor și scrierea de cărți.

Materialele de construcții (cărămizi, nisip, var, ciment) și alimentele sunt aduse până în port (arsana) cu ajutorul vapoarelor, iar de aici până la chilii sunt transportate cu catării (mularii).

Câtă pace duhovnicească este aici! Ce puternică este prezența Darului dumnezeiesc în aceste locuri! Nu există energie electrică, motoare, mașini, televizoare, radiouri, telefoane, absolut nimic din civilizația modernă care să strice liniștea sihaștrilor.

În apropierea Schitului Cafsocalivia este peștera Sf. Acachie cel Tânăr, Întemeietorul schitului.

Hramul schitului este „Sf. Treime”.

1. 12. 3. OBȘTEA

În prezent Schitul Cafsocalivia are cca 50 de sihaștri greci cu viață de sine aparținând de Mănăstirea Marea Lavră.

În acest schit s-au nevoit următorii Sfinți: Cuv. Maxim Cafsocalivitul († 1320), Fondatorul schitului; Cuv. Nifon († 1330); Cuv. Martir Roman († 1694, Constantinopol); Cuv. Acachie cel Tânăr († 1730), adevăratul Întemeietor al schitului și Cuv. Martir Pahomie († 1730, Ușak – Turcia).

1. 12. 4. SFINȚII CUVIOȘI

1. 12. 4. 1. SF. MAXIM CAFSOCALIVITUL (KAFSOKALIVITUL, 1225 – 1320).

S-a născut la Lampsac (Lampsakos) lângă Helespont – Grecia, din părinți foarte evlavioși care nu avuseseră copii și-L rugau cu lacrimi pe Dumnezeu să le dăruiască un fiu. Ascultându-le ruga Dumnezeu le-a dăruit un fiu căruia i-au dat numele de Manuel la botez. Dascălii săi fiind monahi, focul dragostei de Dumnezeu a fost aprins într-însul de la o vârstă fragedă și el își dorea o viață de însingurare și de rugăciune. A fost tuns în monahism la vârsta de 17 ani de către un duhovnic care viețuia în însingurare monahală (pustnicie) în Muntele Gamos, numele fiindu-i schimbat în acela de Maxim. După un timp petrecut în Gamos s-a dus în Muntele Papichion înăuntrul fruntariilor actualei Bulgariei. Aici a viețuit cu alți câțiva pustnici care-și închinaseră viața cu totul Lui Dumnezeu.

După ce s-a dus la Salonic spre a se închina la moaștele Sf. M. Mc. Dimitrie, Izvorătorul de Mir, Sfântul ocrotitor al orașului, Maxim a auzit minunate istorisiri despre Sf. Munte și s-a hotărât să-l viziteze. Pelerinajul său în Athos a avut drept consecință șederea sa acolo pentru tot restul vieții. El a ales Mănăstirea „Marea Lavră” în care a viețuit o vreme. Mai apoi s-a dus în pustie într-o zonă abruptă și izolată din Sf. Munte, care aparținea de Mănăstirea „Marea Lavră”; a viețuit aici mulți ani în șir. Apoi s-a stabilit într-o sihăstrie aflată doar la o jumătate de oră depărtare de mănăstire.

În perioada de început a nevoirii sale în pustie n-a avut un loc de ședere

permanent. Dorind a se bucura de cea mai deplină pustnicie, ori de câte ori cineva îi descoperea coliba pe care el o construia cu ramuri și iarbă îi dădea foc și își construia o alta într-altă parte. Acest obicei i-a adus supranumele de „cafsocalivitul” („arzător de colibe”). Maxim a renunțat la acest obicei datorită stăruințelor fierbinți ale binecunoscutului dascăl al *Rugăciunii minții*, Sf. Grigorie Sinaitul. Când a aflat după o îndelungată convorbire cu Maxim faptul că acesta era un mare mistic, l-a îndemnat să-și fixeze o singură locuință spre folosul și mântuirea multora. Pustia unde a viețuit până la sfârșit a devenit *Schitul Cafsocalivia*.

În *Filocalia* aflăm o istorisire a unei conversații dintre Grigorie și Maxim. Cel din urmă este citat ca afirmând următoarele despre *Rugăciunea duhovnicească sau a minții*, însoțită de starea mistică specifică: „*Atunci când ești inundat de către Duhul Sfânt la vremea rugăciunii, rugăciunea încetează, fiindcă mintea este răpită de către Duhul Sfânt și nu-și poate desfășura forțele, ci se supune cu totul și este condusă de Voia Duhului Sfânt, fie în Împărăția Luminii dumnezeiești inefabile și nemateriale, fie într-un dialog dumnezeiesc suprafiresc; iar Mângâietorul își revarsă Darurile asupra robului Său după cum voiește, precum și după vrednicia celui care le primește*”. I se mai atribuie și următoarele: „*Atunci când mintea omului este inundată de acea dumnezeiască Lumină și este luminată de Cunoașterea divină, inima sa devine calmă și extrem de blândă și revarsă roadele Sfântului Duh: bucurie, pace, îndelungă răbdare, bunătate, milă, dragoste, smerenie ș.a. Iar sufletul se umple de o nemărginită bucurie... Iată de ce am căutat pustia și pururi am tânjit după liniște și pace: pentru a mă bucura mai mult de roadele rugăciunii*”.

Biografia lui Maxim ne spun că el era adesea văzut într-o lumină suprafirească la vremea rugăciunii. Ei mai afirmă faptul că el posedea într-o mare măsură darurile prorociei și ale citirii gândurilor ascunse ale oamenilor; și sunt citate numeroase situații în care se făcea dovada acestora.

Veștile referitoare la modul său de viață curat și sfânt, precum și la darurile sale duhovnicești deosebite i-au îndemnat pe tot mai mulți oameni să-l viziteze. Sihăstria sa a devenit un adevărat loc de pelerinaj. Oameni din toate păturile sociale, chiar regi și patriarhi veneau să-l vadă și să-i ceară povață. Astfel în anul 1351 cei doi Împ. bizantini, Ioan al V-lea Paleologul (1341 – 1354; 1355 – 1376; 1379 – 1391) și Ioan al VI-lea Cantacuzino (1341 – 1355) au venit la dânsul.

Pustnicul a prezis multe lucruri ce aveau să li se întâmple. Toate prorociile sale s-au împlinit. Maxim a prorocit de pildă, că Ioan Cantacuzino va deveni monah; iar peste patru ani acest împărat „a schimbat într-adevăr purpura imperială cu smeritele veșminte cernite ale monahului”. El a intrat în monahism la Mănăstirea Manganon din Constantinopol primind numele de Ioasaf.

Iar în ceea ce privește povețele, Sfântul le-a spus împăraților printre alte lucruri următoarele: „*Deși sunteți împărați pe acest pământ, ar trebui pururi să vă îndreptați privirea către Împăratul Cel Ceresc și să vă păstrați Legea, ca pe un sceptru ceresc, fiind cei dintâi care să împliniți poruncile dumnezeiești și să-L urmați pe Hristos pe cât posibil în toate lucrurile... Învățați-i pe toți supușii voștri credința, dreptatea, adevărul, dragostea, pacea și sfințenia...*”

Referitor la felul său de viață aspru și la virtuțile sale, Maxim Cafsocalivitul

poate fi asemuit marilor asceți de odinioară ai Egiptului. Ca și aceștia el s-a străduit să dobândească Înțelepciunea de Sus, fiind indiferent la învățăturile laice întru care la fel ca și Sf. Antonie cel Mare era cu totul nepregătit.

A murit în anul 1320 la vârsta de 95 de ani lăsând în urma sa numeroși ucenici dintre care cel mai cunoscut este Ascetul Nifon.

Prăznuirea lui este săvârșită pe data de 13 ianuarie.

1. 12. 4. 2. SF. ACACHIE CEL TÂNĂR († 1730)

Dintre urmașii de mai târziu ai lui Maxim Cafsocalivitul cel mai cunoscut este Acachie cel Tânăr cunoscut și sub numele de Acachie Cafsocalivitul care s-a remarcat spre sfârșitul sec. XVII și începutul sec. XVIII. S-a născut din părinți cucernici în satul Golița din provincia Agrafa – Grecia, numindu-se de la botez Anastasie. Încă din pruncie și-a pierdut tatăl. Din această cauză Anastasie a rămas analfabet. Întrucât era fiul cel mai mare a trebuit să-și ajute mama, îndeplinind felurite îndatoriri gospodărești.

La vârsta de 23 de ani atras fiind printr-o mare iubire față de viața duhovnicească, s-a dus la Mănăstirea Survia în apropiere de Volos. După ce a fost încercat cum se cuvine aici a fost tuns în monahism primind numele de Acachie. Mai apoi s-a dus în Sf. Munte unde credea că va avea condiții superioare pentru progresul său duhovnicesc. A viețuit în diferite părți din Sf. Munte, dar în cele din urmă a rămas la Cafsocalivia. Aici și-a ales o peșteră ce fusese ocupată de Maxim Cafsocalivitul, ce poate fi încă văzută cu patul lui Acachie făcut din câțiva butuci.

Ca și Maxim care era modelul său de viață, Acachie a dus o viață de aspre nevoie duhovnicești. Pentru a pune sub control patimile și a se putea ruga neîncetat el a cultivat indiferența la frig, arșiță și oboseală; și-a restrâns hrana la pâine, apă, ierburi sălbatice și castane, mâncând din acestea doar o dată la două sau trei zile; și nu dormea decât o jumătate de oră socotind că pentru un adevărat monah un somn de o jumătate de oră este suficient. Practica *Rugăciunea minții*, mai ales cea cunoscută sub numele de *Rugăciunea lui Iisus*. Viețuind astfel Acachie a devenit vas ales al Harului dumnezeiesc și a dobândit ca și Maxim daruri neobișnuite. Contempla descoperiri dumnezeiești, era înainte-văzător cu duhul și putea cunoaște gândurile și stările sufletești ale altora. De asemenea a fost adesea văzut de ucenicii săi și de alte persoane învăluit de o lumină suprafirească la vremea rugăciunii.

Reputația vieții sale curate și plăcute lui Dumnezeu s-a răspândit în lung și-n lat. Numeroși erau aceia care veneau la el pentru povețe și rugăciuni: episcopi și preoți, dregători și oameni simpli, tineri și bătrâni, monahi și mireni. Printre distinșii oaspeți ai Sf. Acachie s-a aflat și Patriarhul Ierusalimului, Hrisant (Hrisantos) Notara. Acesta a venit în Sf. Munte ca simplu pelerin și auzind de acest om cu viață sfântă s-a dus să-l vadă. Hrisant fusese educat în școli superioare europene unde minunile înfăptuite de sfinți erau socotite drept simple povești, iar el s-a dus la Acachie mai ales spre a vedea cu ochii săi fenomenele suprafirești ce i se atribuiau acestuia. După ce a stat o vreme cu Sfântul, Hrisant a rămas un mare admirator al său, pe deplin convins că ceea ce auzise despre Acachie era adevărat și anume că „*Sfântul vedea gândurile ascunse ale fiecărui om și vedea cele viitoare*,”

de parcă ar fi fost de față”.

Numeroși monahi s-au adunat pe lângă Acachie și și-au construit colibe; și cu ajutorul acestora el a înălțat locuințe unde se puteau odihni oaspeții săi. Întrucât numeroși pustnici s-au stabilit în acest ținut, Cafsocalivia a devenit un schit de sine stătător. „Tipicul” (rânduiala) lui a fost pentru prima oară publicat la șapte ani după moartea sa. Sfântul a adormit întru Domnul pe data de 12 aprilie 1730 la vârsta de aproape 100 de ani.

Acatistul închinat lui, precum și o excelentă istorisire a vieții sale au fost scrise de către ucenicul său, Ieromonahul Iona Cafsocalivitul. Ele sunt păstrate sub formă de manuscris în Biblioteca din Cafsocalivia. Biografia sa a fost publicată în „Noul martirologiu” și în colecțiile cuprinzând viețile sfinților.

Deși Acachie n-a pățimit moarte mucenicească, viața sa este inclusă la sfârșitul „Noului martirologiu”, fiindcă el a fost „Duhovnic al Martirilor”. *Trei dintre ucenicii săi au fost martirizați de turci pentru curajoasa mărturisire a credinței creștine.* Ei au fost: Sf. Roman de Karpenisi – Grecia, martirizat pe 15 ianuarie 1694 la Constantinopol; Sf. Nicodim Albanezul, martirizat pe 11 iulie 1722 la Elbasan – Albania și Sf. Pahomie al Rusiei, martirizat pe 7 mai 1730 la Ușak – Turcia.

Sf. Acachie cel Tânăr este prăznuit pe 12 aprilie.

1. 13. SCHITUL „SF. ANA” („AGIAS ANNIS”)

1. 14. 1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ

Este amplasat pe latura de sud-vest a peninsulei athonite pe țărmul stâncos și foarte abrupt al Mării Egee, la cca 300 m față de nivelul acesteia.

Schitul are peste 45 de chilii-case cu 2-8 camere (dintre care una românească cu Hramul „Sf. M. Mc. Pantelimon”, cu 4 sihaștri români) și colibe construite pe mici terase de munte supraetajate reprezentând cea mai mare așezare de sihaștri din Sf. Munte.

1. 13. 2. ISTORICUL

Fondatorul Schitului Sf. Ana a fost Cuv. Gherontie († sec. XVI). Pe vremea lui nu exista apă în chilie. Atunci Cuv. Gherontie s-a rugat Maicii Domnului și a izvorât apă dintr-o stâncă deasupra chiliei. După un timp ucenicul Cuv. Gherontie l-a rugat pe starețul său să-i dea voie să facă o mică grădină pentru legume. După multe insistențe ucenicul a primit binecuvântarea pentru grădină, dar Maicii Domnului nu i-a plăcut acest lucru și a doua zi a secat izvorul. După multă stăruință în rugăciune i s-a arătat Maica Domnului și i-a zis: „Oare până acum v-a lipsit ceva? Nu M-am îngrijit Eu de toate? De ce, dar, v-ați apucat de făcut grădină? Dacă vreți să vă osteniți, atunci ia o piatră și arunc-o la vale”! Luând cuviosul o piatră și aruncând-o la vale, în locul unde a căzut la cca 200 m de actualul schit a apărut un izvor cu apă curată și rece care există și azi.

Părinții care trăiesc în aceste locuri duc o viață de sine și se întrețin din

lucrul mâinilor lor. Ei pictează icoane, fac veșminte, sculptează, croiesc haine, prepară tămâie și împletesc metanii. Ei își vând produsele pe la mănăstiri și chilii, primind în schimb bani, hrană și îmbrăcăminte.

Materialele de construcții și alimentele sunt aduse cu vaporul în port (arsana), iar de aici sunt urcate pe o pantă abruptă cu ajutorul mularilor. Toate sunt aici de piatră, dar totuși sunt amenajate pe terase mici grădini de legume, măslini, lămâi, portocali și viță de vie.

În timpul săptămânii sihaștrii se roagă fiecare la chilia lui, iar Duminica și la celelalte Sf. Sărbători se adună la biserica centrală a Schitului, numită Catolicon (Katholikon) unde participă la Sf. Liturghie și se împărtășesc.

Biserica centrală are pictată la exterior icoana cu Sf. Proroc Iesei dormind lângă un copac pe ale cărui ramuri stă Maica Domnului la vârsta de 3 ani, ținută de mâna dreaptă de Sf. Ana, iar de cealaltă de către Dreptul Ioachim (Sf. Ana avea la Nașterea Maicii Domnului 69 de ani, iar Sf. Ioachim 80 de ani). Ei nu putuseră zămisli copii până atunci și s-au mutat la viața cea veșnică, după ce au dus-O pe Preasfântă Fecioară Maria la Templu unde a stat 11 ani.

La intrarea în biserică în partea dreaptă există o icoană cu 16 Martiri (Părinți și Călugări ai Schitului „Sf. Ana”) care au fost omorâți de turci în anul 1830.

În strana dreaptă a bisericii se află Icoana Făcătoare de Minuni a Sf. Ana cu Maica Domnului pe brațul stâng, iar în Sf. Altar Moaștele Sf. Ana (talpa piciorului stâng).

La Sihăstria „Sf. Ana” sunt Slujbe foarte frumoase și priveghere de toată noaptea. În mod deosebit impresionează fața Sihaștrilor athoniți. Ei au chipuri blânde, smerite, pline de lumină dumnezeiască, de culoarea chihlimbarului galben stins. Este culoarea foamei îndelung biruite, a ostenețelor, a rugăciunii neîncetate, a nopților petrecute în privegheri, a Sf. Liturghii și a rugăciunilor săvârșite la lumina tainică a candelelor.

Iată ce-i spunea un sihastru athonit părintelui român Daniil Tudor despre tâlcul Sf. Munte Athos: *„Pe când lumea stă în adâncul nopții, culcată în moliciunea paturilor, în dulceața somnului, iar oamenii cei răi tâlhăresc și desfrânații se îndulcesc de poște spurcate, întreg Muntele stă și priveghează și se roagă și face metanii și udă pământul cu lacrimi duhovnicești. Lumea asta întreagă, dacă se mai ține și nu cade sub pedeapsa Lui Dumnezeu, este fiindcă se sprijină pe rugăciunile Sf. Munte”*.

În imediata apropiere de biserica centrală a schitului este peștera Sf. Gherasim. Tot în apropierea bisericii este amenajată o pistă de aterizare pentru elicopterele ce transportă oficialitățile. Aici trebuia să aterizeze și elicopterul cu Patriarhul Petru (Petros) al VII-lea care însă s-a prăbușit în mare.

Hramul Schitului este „Sfinții și dreptii Părinți Ioachim și Ana” (9 septembrie).

1. 13. 3. OBȘTEA

Schitul „Sf. Ana” are peste 80 de sihaștri greci (între care și 4 sihaștri români) cu viață de sine și aparține de Mănăstirea Marea Lavră.

În decursul istoriei Schitul a avut foarte mulți Sfinți printre care amintim: Cuv. Gherontie († sec. XVI), Fondatorul schitului; Cuv. Martir Macarie († 1590, Bursa – Turcia); Cuv. Dionisie Predicatorul († 1606), unul dintre primii locuitori ai schitului; Cuv. Mitrofan († sec. XVII); Cuv. Gherasim; Cuv. Sofronie; Cuv. Martir Cosma († sec. XVII – Constantinopol); Cuv. Martir Nicodim Albanezul († 1722, Elbasan – Albania); Cuv. Martir Luca († 1802, Mitilene – Grecia); Cuv. Martir Ilarion († 1804, Constantinopol); Cuv. Martir David († Salonic); Cuv. Martir Nectarie († 1820, Smirna (azi Izmir – Turcia); Cuv. Martir Nichita († Serrai – Turcia); 16 Cuv. Martiri uciși de turci în anul 1830 ș. a.

1.13. 4. SF. MOAȘTE

1. Craniul Sf. Mc. Macarie de la Schitul „Sf. Ana”;
  2. Craniul Sf. Mc. Nectarie de la Schitul „Sf. Ana”;
  3. *Piciorul stâng (talpa) al Sf. Ana – Patroana schitului;*
  4. Părțile mai mari sau mai mici de la diverși Sfinți.
- Toate Sf. Moaște sunt păstrate în cutii de argint, în Sf. Altar.

1. 13. 5. SF. ICOANE FĂCĂTOARE DE MINUNI

† „Sfânta Ana” („AGIA ANNA”) – Mama Maicii Domnului. Sf. Icoană se află în biserica centrală în strana din dreapta, reprezentând pe Sf. Ana cu Maica Domnului pe brațul stâng.

1. 14. SIHĂSTRILE

Cel care se retrage din lume alegând pustiul și singurătatea devine un anahoret, iar coliba sau peștera lui este ea însăși o mănăstire în care prin rugăciune și privațiuni tinde spre desăvârșire, spre sfințenie. Nici un ascet nu se izolează într-o peșteră pentru a primi acolo musafiri cu care să se așeze la taifas, când pentru el tăcerea e de-a dreptul sfântă.

1. 14. 1. SIHĂSTRIA „PROVATA” („LACUL OILOR”)

Este amplasată la cca 2 km spre sud-est de Mănăstirea Caracalu, fiind formată din aproape 20 de chilii grecești și românești.

În chiliile de la Provata se nevoiau în trecut până la 60 de călugări, iar în prezent sunt mai puțin de jumătate. Călugări români erau aproape 30, dar acum sunt doar 6.

Din cele 4 chilii românești existente în trecut acum sunt doar două: Chilia „Cucuvinu” cu Hramul „Sf. Ioan Teologul”, formată din trei corpuri de clădiri din piatră cu 1 și 3 etaje, cu 34 de locuri, cu paraclis, bibliotecă (cu câteva sute de cărți

– cea mai mare dintre bibliotecile tuturor chiliilor românești din Sf. Munte) și grădină; *Chilia „Catafighi” cu Hramul „Tăierea Capului Sf. Ioan Botezătorul”* formată din două corpuri de clădiri din piatră cu 1 etaj, paraclis, bibliotecă și grădină.

Sihaștrii de la Provata duc o viață de sine și își mențin existența din lucrul mâinilor și din micile grădini pe care le cultivă. Slujbele zilnice le fac separat la paraclisele de la chilii, iar duminica și de sărbători iau parte la Sf. Liturghie, fie la una dintre chilii, fie la Schitul Lacu sau la mănăstirile din apropiere (Caracalu sau Filoteu), deoarece n-au o biserică principală proprie.

Aici este un adevărat colț de Rai cu chilii albe, risipite din loc în loc, având fiecare măslini, viță de vie și grădină de legume.

Sihăstria aparține de Mănăstirea Marea Lavră.

1. 14. 2. SIHĂSTRIA „AMALFINU” („AMALFINOU”)

Este amplasată în jurul Turnului din piatră Amalfinu, la bifurcația spre Schitul Lacu.

Fiind o sihăstrie foarte mică este compusă din câteva chilii cu câțiva călugări greci cu viață de sine.

Nu departe de turn pot fi văzute ruinele unei mănăstiri zidite de cruciații catolici (1204 – 1261) în timpul ocupării Bizanțului. Restabilindu-se Imperiul de Răsărit călugării latini s-au întors în Apus, iar mănăstirea lor purtând numele Morfono al fiicei arhitectului care o proiectase a fost incendiată și distrusă.

Sihăstria aparține de Mănăstirea Marea Lavră.

1. 14. 3. SIHĂSTRIA „CHERASA” („KERASIA”)

Este amplasată pe latura de sud-est a peninsulei athonite în apropiere de Schitul Cafsocalivia, pe țărmul abrupt și stâncos al Mării Egee pe un platou înalt.

Are în componență câteva colibe cu vreo 10 sihaștri greci cu viață de sine.

Sihăstria aparține de Mănăstirea Marea Lavră.

1. 14. 4. SIHĂSTRIA „SF. VASILE” („AGIOU VASILLIOU”)

Este construită pe latura de sud-est a peninsulei athonite, pe țărmul abrupt și stâncos al Mării Egee între Sihăstriile „Cherasa” și „Carulea” pe un mic platou arid, fiind compusă din câteva colibe amenajate în jurul unei biserițe cu Hramul „Sf. Vasile cel Mare”. Are peste 10 sihaștri greci și români și ca Egumen pe Ieroschimonahul român Macarie Oprișan (în 1997), mare duhovnic în aceste locuri.

La începutul sec. XIX conducerea sihăstriei a fost încuviințată unui schimonah român care a fost aici egumen timp de 40 de ani adunând în jurul său câțiva sihaștri români și greci care duceau o aspră nevoință pustnicească.

Sihăstria aparține de Mănăstirea Marea Lavră, fiind odinioară schit (până-n anul 1926).

1. 14. 5. SIHĂSTRIA „CARULIA” („KAROULIA”)

Este amplasată pe latura de sud-est a peninsulei athonite, pe țărmul abrupt și stâncos al Mării Egee între Sihăstriile „Sf. Vasile” și „Catunachi”, într-o prăpastie înfricoșătoare plină de stânci, fiind cea mai greu accesibilă din tot Muntele Athos. Sihăstria este compusă doar din colibe și peșteri având până la 20 de sihaștri greci cu viață de sine.

Aici este cea mai mare izolare și nevoie din Sf. Munte. Cândva se nevoiau și câțiva sihaștri intelectuali ortodocși a căror nevoie îi uimea pe toți. Sihaștrii de aici dorm doar câteva ore pe noapte, priveghează toată noaptea și mănâncă o dată pe zi câțiva pesmeți muiți în apă primiți de la mănăstirile din jur. Aceștia sunt aduși cu barca săptămânal sau chiar lunar, iar sihaștrii coboară cu funia coșuri de nuiele care umplute sunt trase la colibele lor.

Apa ce trebuie să le ajungă 5 – 6 luni cât ține perioada de secetă din timpul verii o adună din ploi în bazine săpate în piatră.

Sihăstria aparține de Mănăstirea Marea Lavră.

1. 14. 6. SIHĂSTRIA „CATUNACHI” („KATOUNAKI”)

Este amplasată pe latura de sud-est a peninsulei athonite în colțul de sud al acesteia, pe țărmul abrupt și stâncos al Mării Egee între Sihăstriile „Carulia” și „Sf. Ana Mică”.

Ea este formată din zeci de colibe improvizate pe stânci foarte prăpăstioase deasupra mării și locuită de vreo 20 de sihaștri greci cu viață de sine, iubitori de Hristos. Ei sunt și mari asceți, postesc și se roagă mai mult.

În timpul liber sculptează, pictează icoane, fac metanii și compun cântări psaltice, printre ei fiind și monahi cu studii superioare, care s-au smerit retrăgându-se în acele locuri pentru dragostea Lui Hristos.

Tot aici viețuiește un grup de 5 călugări imnografi și protopsalți, cei mai vestiți din Sf. Munte Athos, așa-numiții „călugării Danielei” care prin viața și cântările lor duhovnicești sunt cunoscuți în tot Sf. Munte Athos. La marile praznice ale mănăstirilor sunt chemați să înfrumusețeze cu cântările lor Sf. Slujbe.

Sihăstria aparține de Mănăstirea Marea Lavră.

1. 14. 7. SIHĂSTRIA „SF. ANA MICĂ” („MIKRA AGIA ANNA”)

Este construită pe latura de sud-vest a peninsulei athonite pe țărmul abrupt și stâncos al Mării Egee, între Sihăstria „Catunachi” și Schitul „Sf. Ana”.

Ea este formată din câteva colibe construite pe stânci, ca niște cuiburi de vulturi în jurul unei bisericuțe cu Hramul „Sf. Ana”, în care se nevoiesc câțiva sihaștri greci cu viață de sine, iubitori de liniște. Nevoia lor constă în neîncetata rugăciune, post, priveghere, citirea Psalmilor și a Celor șapte Laude, tăcerea și

izolarea de grijile lumești. Aceasta este adevărata asceză duhovnicească. Ei se adună la bisericuță pentru priveghere, Sf. Liturghie și pentru împărtășanie. Sihăstria aparține de Mănăstirea Marea Lavră.

2. MĂNĂSTIREA „VATOPEDU” („VATOPEDIU”)

2.1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ

Mănăstirea Vatopedu este amplasată pe latura de nord-est a peninsulei athonite, pe țărmul Mării Egee pe un platou înșorit, adăpostită de o parte de munți și păduri, iar de cealaltă – de livezi, grădini și viță de vie la cca 12 km de Careia.

2. 2. ISTORICUL

Această mănăstire este una dintre cele mai vechi, mai mari, mai bogate și mai frumoase din întreg Sf. Munte Athos. Ea uimește privirea și inima prin mărețta construcției, prin numeroasele turnuri și creneluri, prin vechime, prin frumusețea slujbelor și prin bogatul tezaur de artă, cultură și tradiție milenară ce este păstrat aici. În prezent impresionează și prin opulența sa fiind considerată chiar cea mai bogată din Sf. Munte, datorită hărniciei Egumenului Efrem (cipriot) și a obștii sale.

Din punct de vedere istoric Mănăstirea Vatopedu este considerată cea mai veche din Sf. Munte Athos. Conform tradiției prima așezare monahală aici datează din anul 383, construită de Împ. roman Teodosie I cel Mare (379 – 395) pe locul unei foste mănăstiri construite în timpul Împ. roman Constantin I cel Mare (307 – 337).

Numele Mănăstirii Vatopedu este legat de o călătorie a Împ. Teodosie I cel Mare, în care furtuna a prins corabia pe mare și un val uriaș i-a aruncat fiul, Arcadie, peste bord. Acesta va fi găsit însă pe țărm viu și nevătămat, sub o tufă de rugi povestind cum l-a salvat din apă Însăși Maica Domnului.

Aflând Împăratul despre toate acestea, s-a hotărât să zidească drept mulțumire o mănăstire în cinstea Maicii Domnului și să-i dea numele de *Vatopedu*(copilul din tufe), după cuvintele *vatos*(rug) și *pedion*(copil) în locul unde a fost găsit copilul.

Fiind distrusă și jefuită de mai multe ori de pirați, a fost refăcută (*intemeiată*) în anul 972 de trei *Monahi frați: Atanasie, Antonie și Nicolaed*in Adrianopol călugăriți în Sf. Munte și ucenici ai Sf. Atanasie Athonitul.

În sec. XI mănăstirea ajunge mare cu sute de călugări.

Mănăstirea Vatopedu a fost ajutată de mulți Împărați bizantini, precum: Constantin al IX-lea Monomahul (1042 – 1055), Mihail al VII-lea Duca Parapinac (1071 – 1078), Nichifor al III-lea Votaniat (1078 – 1081, din dinastia Comnenilor), Andronic al II-lea Paleologul (1282 – 1328), Ioan al VI-lea Cantacuzino (1341 – 1355). De asemenea a fost ajutată de Regii sârbi, de Țării ruși și de Domnitorii români.

Biserica mare a fost construită în sec. XI, fiind renovată în sec. XVI; frescele murale datează din anul 1312. *De-a dreapta și de-a stânga ușii de intrare, pe marmură se află Stemele Moldovei și a Țării Românești, urmare a reparațiilor făcute bisericii de către Alexandru Lăpușeanu și Matei Basarab.*În biserică este mormântul Sf. Evdochim de la Mănăstirea Vatopedu. În anul 1276 cruciații catolici au ucis 13 călugări din acest sfânt lăcaș, pentru că au blamat pe Patriarhul și pe Împăratul de atunci pentru eroarea lor procatolică.

Trapeza este foarte mare și frumoasă având 30 de mese, cu blaturi din marmură groasă adusă de la Constantinopol, a câte 8 locuri fiecare.

Mănăstirea Vatopedu are două biserici în interior (una – mare și alta – ceva mai mică) și 13 paraclise (10 – în interior și 3 – în exterior).

Mănăstirea are și corabie proprie încă din anul 1.000.

Ea a revenit de la stilul de viață de sine (idioritmic) la cel de obște (cenobitic) recent.

Hramul mănăstirii Vatopedu este „Buna Vestire” (25 martie).

2.3. CTITORIILE ROMÂNEȘTI

La dese lucrări de reparație și înnoire au contribuit cu ajutoare și danii mari Țările Române. Astfel *Sf. Ștefan cel Mare (1457 – 1504)*zidește turnul de apărare (pirgul) și portul (arsanaua) de la țărmul mării; acest lucru este ilustrat pe zidul acestei clădiri din piatră cu trei etaje, într-un tablou votiv săpat în marmură, cu inscripție în limba greacă, având pe Ștefan cel Mare și Sfânt cu coroană pe cap, închinând Maicii Domnului cu Pruncul în brațe o bisericuță, iar dedesubt Stema Moldovei cu capul de zimbru și anul - 1496. De asemenea reface uriașa trapeză și zidește un paraclis pe malul Mării Egee, închinat Sf. Ierarh Nicolae. Apoi *Neagoe Basarab (1512 – 1521)*în perioada 1512 – 1520 acoperă biserica mare cu tablă de plumb, înnoiește o bună parte din incintă, reface pivnița, bucătăria, magazia de alimente și turnul de apărare (pirgul). Mai construiește un Paraclis în cinstea „Brâului Maicii Domnului” în anul 1516 și dă ajutor anual 200 taleri de argint.

În continuare *Vlad Vintilă (1532 – 1535)*în anul 1535 dă ajutor anual 10.000 aspri de argint; *Alexandru Lăpușeanu (1552 – 1561; 1564 – 1568)* face reparații în biserică, iar în anul 1561 dă ajutor anual 300 de galbeni și 65 aspri de argint. Tot el pune Stema Moldovei săpată în marmură pe peretele de vest de-a dreapta ușii de intrare în biserică. *Matei Basarab (1632 – 1654)* în anul 1635 dă ajutor pentru biserică și donează icoanele împărătești din catapeteasmă. Tot lui i se atribuie Stema²Țării Românești săpată în marmură și montată pe peretele de vest de-a stânga ușii de intrare în biserică. *Vasile Lupu (1634 -1653)*în anul 1652 dă ajutor pentru întreținere, *achită datoriile către sultan ale tuturor mănăstirilor athonitești* donează un epitaf roșu superb cusut cu fir de aur; *Sf. Constantin Brâncoveanu (1688 – 1714)* în anul 1692 dă ajutor anual 21.000 aspri de argint pentru lucrări de refacere.

În anii 1644, 1654, 1672 și 1678 sunt efectuate substanțiale lucrări de reparație din

1. O bucată din lemnul Sf. Cruci și trestia în care a fost înfipt buretele îmbibat în oțet.
2. Trei fragmente din Brâul Maicii Domnului, țesute din păr de cămilă de către Însăși Maica Domnului și aflate într-o cutie de argint ferecată în aur.
3. Moaștele întregi (în mormânt) ale Cuv. Evdochim.
4. Craniul Sf. Ioan Gură de Aur cu urechea stângă întreagă, Patriarhul Constantinopolului.
5. Craniul Sf. Modest, Patriarhul Ierusalimului.
6. Craniul Sf. Grigorie Teologul (dublură, căci originalul este la Mănăstirea Slatina, adus de către Alexandru Lăpușeanu), Arhiepiscopul Constantinopolului.
7. Craniul Sf. Andrei, Episcopul Candiei.
8. Craniul Sf. M. Mc. Mercurie.
9. Craniul Sf. M. Mc. Iacob Persul.
10. Mâna dreaptă a Sf. M. Mc. Ecaterina.
11. O mână a Sf. M. Mc. Pantelimon.
12. Degetul mare de la mâna dreaptă a Sf. Ioan Botezătorul.
13. Un picior al Sf. Ap. Vartolomeu.
14. Părțile mai mari sau mai mici de la diverși Sfinți.

Sunt Sf. Moaște de la aproape 200 de Sfinți, în cutii de argint păstrate în Sf. Altar, Cinstitul Brâu fiind separat într-o cutie de argint ferecată în aur.

✠ Despre Precinstitul Brâu al Maicii Domnului se spune că la Adormirea Maicii Domnului, Aceasta l-a întâlnit pe Sf. Ap. Toma în ceruri, dându-i Sf. Brâu care a fost păstrat o vreme la Ierusalim. Apoi a ajuns în Capadocia, fiind readus la Ierusalim de către Împ. roman Teodosie I cel Mare (379 – 395), iar fiul său, Arcadie (395 – 408) Îl va duce la Constantinopol așezându-L în superba raclă ferecată în aur, în care Se află și azi.

După cca 400 de ani soția Împ. bizantin Leon al VI-lea cel Înțelept (886 – 912) suferindă fiind s-a însănătoșit miraculos, înfășurându-se cu Brâul Maicii Domnului pe care L-a cusut apoi cu fir de aur, reșezându-l în sipetul sfânt așa cum a și rămas.

Ajungând ulterior la Mănăstirea Vatopedu ca dar al Împ. bizantin Ioan VI Cantacuzino (1341 – 1355), Cinstitul Brâu a săvârșit multe minuni dintre care una este menționată de Părintele Cleopa care spune că: în anul 1813 la solicitarea Domnitorului Țării Românești, Ioan Gheorghe Caragea (1812 – 1818), Cinstitul Brâu a ajuns în Țara Românească izbăvind poporul de cumplita molimă a ciumei ce cuprinsese întreaga Țară. Tot Părintele Cleopa arată că Cinstitul Brâu are deosebitul Har de a tămădui femeile care nu pot avea copii și bolile grave îndeosebi cancerul prin purtarea unor „cordeluțe” (panglici) din material alb în jurul mijlocului, după ce acestea din urmă au stat un timp pe racla Cinstitului Brâu. În acest scop există o veche tradiție la Mănăstirea Vatopedu ca să fie oferite astfel de „cordeluțe” evlavioșilor pelerini.

✠ Despre craniul Sf. Grigore Teologul se spune că în anul 1560 Domnitorul Alexandru Lăpușeanu suferind de o boală ce-i afecta picioarele, a negociat cu Părinții de la Mănăstirea Vatopedu, oferindu-le un mare hotel cu restaurant la

parter în Tesalonic, pentru Capul Sf. Grigorie Teologul pe care-l dorea la ctitoria sa din Moldova, Mănăstirea Slatina din Județul Suceava. În plus Domnitorul ceruse ca la sfințirea noului lăcaș, o dată cu craniul Sf. Grigore Teologul, să fie aduse în pelerinaj mandibula Sf. Ioan Gură de Aur și degetul Sf. Ana, care erau de asemenea la Mănăstirea Vatopedu. Așa se face că Moaștele sosesc în Moldova unde Alexandru Lăpușneanu comandă pentru craniul Sf. Grigore Teologul o frumoasă raclă. Deci craniul Sf. Grigore Teologul a rămas la Mănăstirea Slatina unde Vistiernicul Apostolache și soția sa, Chiajna (fiica lui Alexandru Lăpușneanu) îl vor așeza într-o ferecătură de aur bătută cu pietre prețioase în anul 1597.

2. 6. SF. ICOANE FĂCĂTOARE DE MINUNI

‡ „Ctitorița”(„VIMATARISSA”).

Se află în Sf. Altar al bisericii principale.

✠ Despre ea se spune că prin sec. X când mănăstirea a fost atacată și jefuită de arabi, Paracliserul mănăstirii, Sava văzând primejdia a reușit să ia Sf. Icoană a Maicii Domnului și Crucea Sf. Constantin cel Mare pe care le-a ascuns în fântâna aflată în Sf. Altar sub Sf. Masă, iar în fața lor a pus o lumânare mare aprinsă. A acoperit apoi fântâna cu scânduri și lespezi de piatră. Pirații după ce au prădat mănăstirea și au ucis călugării cei mai bătrâni, au plecat luând cu ei în robie și pe Ierodiaconul Sava împreună cu alți monahi mai tineri.

După 70 de ani Ierodiaconul Sava a reușit să scape din robie. Dorința lui cea mai mare a fost să revină cât mai repede la mult iubita sa mănăstire. Ajungând din nou la Mănăstirea Vatopedu a găsit câțiva călugări care reușiseră să refacă ceva din ruinele mănăstirii fiind sub ascultarea unui egumen. Privind cu lacrimi în ochi la locul unde se făgăduise Domnului a întrebat despre odoarele pe care le ascunsese în fântână, dar noii viețuitori nu știau nici măcar că ar exista fântână în Sf. Altar. Mergând la locul indicat de Ierodiaconul Sava Părinții au dat la o parte scândurile și lespezile de deasupra fântânii și *au aflat Icoana Maicii Domnului împreună cu Crucea stând drept pe apă, iar lumânarea – aprinsă înaintea lor!* Le-au scos cu evlavie și L-au preaslăvit pe Preabunul Dumnezeu și pe Preacurata Lui Maică mulțumindu-Le pentru aceste mari daruri. Toate acestea sunt păstrate și azi în Sf. Altar.

Această Icoană se numește „Ctitorița” fiindcă a fost descoperită în timpul celor 3 Ctitori: Atanasie, Nicolae și Antonie.

În amintirea acestei Minuni în fiecare seară de luni este cântat de către Părinți Paraclisul Maicii Domnului.

‡ „Mângâietoarea”(„PARAMYTHIA”).

Este realizată în sec. XIV și se afla în pronaosul bisericii mari pictată pe perete în fața Paraclisului „Sf. Nicolae”, fiind mutată mai târziu în Paraclisul care-I poartă Numele.

✠ Despre ea se spune că în una din zile când egumenul voia să dea cheile portarului, a auzit Voce dinspre Icoană: „Nu deschideți azi porțile mănăstirii, ci

urcați-vă pe ziduri și alungați pirații”! Întorcându-se spre Icoană egumenul a văzut pe Maica Domnului cu Pruncul în brațe fiind ca vie. Apoi l-a văzut pe Prunc punând mânuța pe gura Maicii Sale și zicând: „Maica Mea, nu mai purta grijă de această adunătură de păcătoși; lasă-i să fie trecuți prin sabia piraților, că mult M-au supărat cu păcatele lor”! Dar Preasfânta Fecioară luând mânuța Pruncului Iisus de la gura Sa și-a îndreptat capul spre dreapta și a repetat aceleași cuvinte. După care Născătoarea de Dumnezeu și Preasfântul Său Prunc au luat iarăși înfățișarea din Icoană după cum se vede și astăzi.

Atunci egumenul mulțu- mindu-I cu lacrimi Maicii Domnului pentru grija ce le-o poartă, a urcat împreună cu călugării pe zidurile mănăstirii și au alungat pirații care erau ascunși pe lângă ziduri și așteptau deschiderea porților. De atunci în amintirea acestei Minuni călugării păstrează o candelă aprinsă în fața Sf. Icoane, iar în ziua de vineri săvârșesc Sf. Liturghie în cinstea ei și cântă Paraclisul Maicii Domnului.

✠ Despre această Icoană se mai spune că: Sf. Neofit Prosmonarul care era slujitor în acest Paraclis cu Sf. Icoană „Mângâietoarea”, fiind trimis de ascultare la metocul din insula Evvia s-a îmbolnăvit foarte grav. Văzându-și sfârșitul aproape s-a rugat cu lacrimi Maicii Domnului să-l învrednicească să ajungă din nou la Mănăstirea Vatopedu și să moară acolo. Pe când se ruga a auzit voce zicându-i: „Neofite, du-te la mănăstire și într-un an de zile să fii gata”!

Un an mai târziu după ce s-a împărtășit cu Sf. Taine, pe când urca scările a auzit din nou Vocea Maicii Domnului care venea dinspre Paraclisul Preasfintei Fecioare zicându-i: „Neofite, ceasul plecării tale s-a apropiat”! Mergând la chilie a simțit că puterile încep să-l părăsească. După ce și-a cerut iertare de la toți frații și s-a împărtășit cu Sf. Taine și-a dat sufletul în Măinile Maicii Domnului.

‡ „Atotîmpărăteasa”(„PANTANASSA”).

Icoana a fost pictată în sec. XVII dăruită de Mitropolitul Moldovei, Varlaam (fost Egumen al Mănăstirii Glavacioc) în anul 1670 și se află în biserica principală în proschinarul din stânga coloanelor de răsărit.

✠ Despre ea se spune că într-o zi un tânăr a intrat în biserică și a vrut să se închine la Icoană. Când s-a apropiat de Icoană Chipul Preasfintei Fecioare S-a luminat deodată, iar tânărul a fost aruncat la pământ. Când și-a revenit a povestit monahilor că avea o viață necurată și se ocupa cu vrăjitoria. Apoi căzând înaintea Icoanei și-a cerut iertare cu lacrimi în ochi făgăduind că-și va îndrepta viața precum a și făcut.

Această Icoană mai are Darul de a vindeca și cancerul fiind supranumită „Vindecătoarea de cancer”. Foarte mulți bolnavi s-au vindecat după ce-au rostit Paraclisul Maicii Domnului înaintea Icoanei.

Icoana a fost adusă în România pentru a vindeca pe cei bolnavi de cancer, iar o copie a ei a fost donată Mănăstirii Râmeț din județul Alba (anul 2002?).

‡ „Înjunghiata”(„ESFAGMENT”).

Această Icoană se află în naosul Paraclisului Sf. Dimitrie (lipit de biserica

principală) fiind pictată pe perete în sec. XIV.

✠ Se spune că într-una din zile un diacon care era paracliserul bisericii principale, după o priveghere mai obositoare mai întârziind în biserică după cum era rânduiala paracliserului, a ajuns mai târziu la trapeză. Trapezarul l-a respins zicându-i că nu mai are de mâncare. Atunci paracliserul fiind o fire mai iute s-a umplut de mânie și s-a întors înapoi în biserică. L-a întunecat diavolul atât de mult, încât luând cuțitul cu care curăța ceara de pe sfeșnice s-a apropiat de Sf. Icoană a Preasfintei și Preablândeii Fecioare și l-a zis plin de mânie: „Îți slujesc de atâta timp, iar Tu nu Te îngrijești nici de hrana mea”? Și ridicând cuțitul a lovit în Chipul Cel Preacurat al Preasfintei Fecioare, din care a început a curge sânge.

Chiar atunci a intrat diavolul în nefericitul diacon și l-a trântit la pământ muncindu-l. Auzind țipetele lui au venit câțiva frați care erau în apropiere și văzând cele întâmplate au anunțat pe egumen care adunând obștea au făcut priveghere de toată noaptea, rugându-l pe Preasfânta Fecioară să-l ierte pe cel care a îndrăznit s-o lovească. După multe rugăciuni diaconul a fost izbăvit de diavol, iar Maica Domnului i-a descoperit egumenului zicându-i că-l va ierta, dacă va face pocăință. Și a stat diaconul în fața Sf. Icoanei a Maicii Domnului, plângând și cerându-și iertare timp de trei ani de zile. Apoi s-a arătat Maica Domnului egumenului și i-a zis: „Îl iert de fapta lui nesăbuită, dar mâna cu care M-a lovit va rămâne uscată până la sfârșitul vieții lui, iar după moarte, blestemată spre neputrezire!”.

După ce monahul a murit trecând o perioadă de câțiva ani și venind timpul să fie dezgropat după cum este rânduiala în Sf. Munte, trupul i-a fost găsit putrezit în afară de mâna cu care lovisese Chipul Preacuratei Fecioare. Această mână este păstrată până în ziua de azi, neagră și neputrezită jos sub Sf. Icoană.

✠ Altă dată un preot care a venit la mănăstire să se închine nu credea că sunt adevărate cele ce se spuneau despre Sf. Icoană. Și întinzând mâna fără evlavie a atins locul unde Sf. Icoană fusese lovită. În acel moment din Sf. Icoană a început să curgă iarăși sânge, iar preotul a căzut mort chiar în clipa aceea.

‡ „Împotriva Glăsuitoarea” („ANTIPHONITRIA”).

Această Icoană este pictată pe perete în pronaosul bisericii principale.

✠ Despre ea se spune că după ce Împ. roman Teodosie I cel Mare (379 – 395) a construit mănăstirea și a împodobit-o cu tot felul de icoane de mare preț, fiica lui, Plachidia în anul 382 a dorit să vină să se închine în acest sfânt locaș făcut de tatăl ei. Fiind primită cu mare cinste de către Părinții mănăstirii a dorit să se închine în biserică. Pe când se apropia de biserică vrând să intre înăuntru, a auzit o voce ca de tunet zicându-i: „Rămâi pe loc și să nu mai cutezi a veni aici de acum înainte! Cum îndrăznești tu, o femeie, să calci în acest loc?” Înfricoșată Plachidia a căzut în genunchi și a cerut iertare Maicii Domnului. Apoi s-a întors și a plecat din Sf. Munte.

Mai târziu a construit pe cheltuiala ei un paraclis lipit de peretele unde se afla Sf. Icoană, închinat Sf. M. Mc. Dimitrie.

‡ „Izvorătoarea de ulei”(„ELAIOVRYTISSA”).

Icoana este pictată în sec. XIV și se află în magazia de ulei. De aici este adusă în biserica principală în vinerea din Săptămâna Luminată când i se face prăznuirea.

✠ Despre ea se spune că într-o vreme când nu mai era ulei în mănăstire, Sf. Ghenadie care era însărcinat cu aprovizionarea mănăstirii a început să facă economie la ulei folosindu-l doar pentru nevoile bisericii. Bucătarul s-a dus la egumen și s-a plâns că nu i se dă ulei pentru mâncare. Atunci egumenul a poruncit Sf. Ghenadie să dea ulei pentru nevoile mănăstirii fără să se îngrijească de lipsa acestuia, căci Maica Domnului nu-i va lăsa și va face milă cu ei. Fericitul Ghenadie a făcut precum i s-a spus. În una din zile pe când a intrat în cămară a văzut că vasele erau atât de pline, încât uleiul curgea pe jos ajungând până la ușă. Atunci fericitul Ghenadie a mulțumit Maicii Domnului cu lacrimi pentru această Minune și a alergat la egumen spunându-i de purtarea de grijă a Preasfintei Stăpâne. Egumenul i-a zis: „*Vezi cât de mult poate ascultarea și credința în Maica Domnului?*” De atunci această Sf. Icoană are o mireasmă deosebită.

‡ „Împușcata”(„PIROVOLITISSA”).

Această Icoană este pictată pe peretele de deasupra porții de intrare în mănăstire spre exterior.

✠ În anul 1822 un grup de soldați turci a ajuns la mănăstire. Unul dintre ei care era mai mândru fiind nepotul pașei a scos pistolul și a tras în Icoana de deasupra porții de intrare făcând o gaură în mâna dreaptă a Preasfintei Fecioare. Dar îndată l-a ajuns Pedeapsa Lui Dumnezeu, că luându-l diavolul în primire s-a îndrăcit și țipând s-a spânzurat de un măslin aflat în fața mănăstirii. Speriați de cele întâmplate ceilalți ostași turci au fugit și au povestit toate pașei care ascultându-i le-a zis: „Lăsați-l neîngropat, ca să fie de învățătură și altora care se vor lega de cele sfinte!”

2.7. BIBLIOTECA

Este uriașă; se spune chiar că ar fi cea mai mare și mai bogată dintre bibliotecile aflate în Sf. Munte Athos.

Ea conține cca 40.000 de cărți tipărite, multe originale printre care și cărți românești de cult în chirilică. De asemenea are cca 2.000 de manuscrise dintre care 150 – de muzică, 625 – pe pergament și 25 – suluri pe pergament din sec. IX – XIV, inclusiv o „copie unică” a Geografiei lui Ptolemeu ș.a.

Printre numeroasele documente vechi bizantine, slavone și turcești păstrează și unele documente românești de danie din sec. XV – XIX, mai precis 12.674 documente elino-românești ce mărturisesc frățietatea și identitatea duhovnicească încă nestudiate și nepublicate.

2.8. TEZAUURUL

Conține numeroase veșminte cu fir de aur, broderii, sfinte vase liturgice, multe icoane pe lemn de mare valoare, evanghelii ș.a. din epoca de glorie a

Imperiului Bizantin. De asemenea are o cădelniță de argint din anul 1735.

2. 9. SCHITUL „SF. ANDREI” („AGIOU ANDREA”)

2. 9. 1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ

Schitul „Sf. Andrei” este amplasat la cca 500 m spre nord față de centrul Careiei, având aspect de mănăstire.

2. 9. 2. ISTORICUL

În anul 1830 doi sihaștri ruși, Visarion și Varsanufie au cumpărat o chilie pe care încet-încet cu ajutoare mari primite din Rusia au zidit din temelie cel mai mare schit din Sf. Munte.

Prima biserică cu Hramul „Acoperământul Maicii Domnului” a fost construită în anul 1845 de către marele Duce Constantin Nicolaevici (Nikolaevici), al doilea fiu al Țarului rus Nicolae I (1825 – 1855) azi fiind în ruină.

A doua biserică cu Hramul „Sf. Ap. Andrei” a fost construită în anul 1876 de către marele duce Alexei, unchiul Țarului Nicolae I și sfințită în anul 1880. Aceasta este biserica centrală a schitului fiind construită din piatră și marmură și reprezentând o adevărată catedrală (cea mai mare biserică athonită) cu trei altare și cu catapeteasma de 30 m înălțime poleită cu aur. În fața iconostasului din dreapta este tronul în care a stat marele Duce Alexei. La subsol este trapeza (sala de mese) și încă o biserică.

În curtea interioară în partea dreaptă sunt păstrate pe pământ toate clopotele vechi ciobite, crăpate sau sparte, ce mărturisesc despre trecutul glorios al schitului.

De jur-împrejur au fost construite câteva corpuri de chilii cu câte 3 etaje, iar în partea stângă vedem conservate ruinele primei biserici.

Datorită mărimii și frumuseții sale turcii l-au numit „serrai” („palat”), iar rușii – „Kremlinul răsăritului”!

Aceasta a fost cea mai măreață și mai strălucitoare ctitorie din întreaga istorie a Sf. Munte. În prezent schitul este în mare parte în paragină, totul arată dramatic, încât nici nu-ți vine să crezi!

Din anul 1930 în acest schit, în corpul de chilii din dreapta funcționează un seminar teologic cu cca 800 de elevi din toate colțurile lumii ortodoxe, inclusiv români pregătind preoți de mir și fiind întreținut de Sf. Chinotită.

În anul 1958 un incendiu puternic a distrus latura vestică a schitului și odată cu ea 20.000 de cărți tipărite împreună cu manuscrise inedite și cu multe odoare bogate.

Schitul are Hramul „Sf. Ap. Andrei” (30 noiembrie) și aparține de Mănăstirea Vatopedu având 19 paraclise împodobite cu picturi și icoane prețioase.

2. 9. 3. OBȘTEA

În trecut se nevoiau aici peste 700 de monahi ruși. Ultimul Stareț rus, Arhimandritul Samson s-a mutat la viața cea veșnică în anul 1971 când rămăseseră în schit doar 4 – 5 călugări ruși bătrâni, iar clădirile erau aproape toate în ruină.

Rămânând fără viețuitori schitul a fost preluat de Mănăstirea Vatopedu și

cunoaște în ultimii ani o înflorire a vieții monahale prin venirea a 20 de monahi greci cu tot cu egumenul lor de la Mănăstirea Filoteu având viață de obște. Mănăstirea Vatopedu a început lucrările de renovare și de reparare a schitului.

2. 9. 4. SF. MOAȘTE

În biserica mare în fața iconostasului din dreapta este un frumos sîpet în care este păstrată masca de argint ce protejează craniul Sf. Ap. Andrei – Patronul schitului.

2. 10. SCHITUL „VATOPEDU” („VATOPEDIU”)

Este amplasat la cca 3 km spre sud de Mănăstirea Vatopedu fiind compus din peste 20 de chilii având câțiva sihaștri greci cu viață de sine.

Schitul Vatopedu are Hramul „Sf. M. Mc. Dimitrie” (26 octombrie) și aparține de Mănăstirea Vatopedu.

2. 11. SIHĂSTRIA „COLCIU”

Este formată din chiliile din jurul Mănăstirii Vatopedu în număr de peste 20. Dintre acestea 3 sunt românești: Chilia cu Hramul „Sf. M. Mc. Gheorghe” (cu 8 sihaștri); Chilia cu Hramul „Nașterea Sf. Ioan Botezătorul” (cu 3 sihaștri) și Chilia cu Hramul „Sf. Mc. Ipatie” (cu 1 sihastru) cu viață de sine aparținând de Mănăstirea Vatopedu.

În aceste chilii s-au nevoit mulți Cuvioși ca: Nicodim Dascălu, Sf. Grigorie Palama, Agapie, Maxim și Cuv. Evdochim.

2. 12. SIHĂSTRIA „CALIMIȚA”

La un ceas depărtare de Mănăstirea Vatopedu există 7 colibe locuite de sihaștri români cu viață de sine care alcătuiesc Sihăstria „Calimița” ce aparține de Mănăstirea Vatopedu.

Aici au sihăstrit mulți monahi din Țară, iubitori de liniște și rugăciune, printre care și Mitropolitul Grigorie Dascălu în anii tinereții. În prezent această sihăstrie este rămasă în paragină.

3. MĂNĂSTIREA „IVIRU” („IVIRON”)

3. 1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ

Mănăstirea Iviru este amplasată pe latura de nord-est a peninsulei athonite, pe țărmul Mării Egee între Mănăstirile Stavronichita și Caracalu și la cca 7 km de Careia.

3. 2. ISTORICUL

Mănăstirea Iviru este unul dintre cele mai mari și mai bogate așezăminte monahale din Sf. Munte Athos.

Ea a fost fondată în anul 980 pe locul vechii Lavre „Sf. Climent” de către nobilul Ioan Iviritul din Iviria – Georgia. El a fost dregător la curtea Voievodului David al Iviriei și general al Imperiului Bizantin. Văzând deșertăciunea acestei lumi s-a lepădat de lume și s-a călugărit într-o mănăstire din Macedonia. Mai târziu s-a dus

în Olimp, apoi în Sf. Munte Athos unde l-a cunoscut pe Sf. Atanasie Athonitul și a rămas alături de el. Apoi i-a chemat pe fiul său, Eftimie și pe vărul acestuia, Gheorghe care au fost tunși în monahism de către Sf. Atanasie. După aceea adunând ajutoare din Iveria a construit această mănăstire cu Hramul „Adormirea Maicii Domnului”, ce a fost locuită multă vreme de călugări iviriți.

Împ. Bizanțului, Vasile al II-lea (963; 976 – 1025) l-a chemat pe Ioan la Constantinopol și l-a rugat să-l ajute în problemele diplomatice și militare cu care se confrunța. În acea vreme generalul Bardes a pornit război împotriva Împăratului. Atunci ascultând de porunca împărătească Ioan a plecat împreună cu Voievodul David să-l ajute și să-l sfătuiască pe împărat în problemele militare. Pentru că nici monahul, nici preotul n-au voie să pună mâna pe armă și să ucidă, Ioan l-a sprijinit pe Împărat cu sfatul și cu rugăciunea pentru a dobândi pacea fără vărsare de sânge.

Mănăstirea Iviru a fost de multe ori incendiată și distrusă, trecută prin foc și sabie de pirați (turci, perși, spanioli și, mai ales, francezi). În timpul Patriarhului filocatolic **Ioan Vecos (Vekkos)** și al Împ. bizantin Mihail al VIII-lea Paleologul (1258 – 1282), urcat pe tron cu ajutorul Papei, au fost uciși cu sabia 13 călugări din acest sfânt locaș în anul 1276, pentru că s-au opus unirii cu Biserica catolică.

În anul 1355 pe vremea Patriarhului Calisto (Kallistos) al II-lea mănăstirea a fost preluată de greci, iar în sec. XVIII a cunoscut cea mai mare înflorire.

În anul 1865 a fost incendiată, dar imediat refăcută, iar în anul 1955 a murit cel din urmă călugăr ivirit.

Biserica mare are cel mai impunător candelabru circular din Sf. Munte Athos. În naosul ei pe peretele din dreapta într-o firidă este o frescă ce-l reprezintă pe Mihnea Turcitul, finanțatorul picturii cu fiul său, Radu Mihnea, Egumenul mănăstirii, Gavriil și Pictorul Marcu. În pronaosul ei în partea stângă, în zidul de piatră acoperit cu sticlă sunt moaștele Sf. Onufrie cel Mare († sec. IV) și Petru Athonitul († sec. IX). Tot în partea stângă a bisericii mari este un paraclis unde sunt păstrate peste 150 de cutii de argint (cele mai multe din Sf. Munte Athos) cu Sf. Moaște.

În fața bisericii mari este un agheasmatar în care este făcută agheasma la praznice.

Trapeza este uriașă (30 x 10 m) având capacitatea de aproape 400 de locuri. La marele Hram al mănăstirii – „Adormirea Maicii Domnului”, în această trapeză mănâncă toți în trei ture.

La poarta mănăstirii în partea stângă este pictat Sihastrul Gavriil care a luat de pe mare Sf. Icoană „Portărița” și a adus-o pe țarm.

La intrarea în mănăstire în partea dreaptă este o ladă (cufăr) de 1,2 x 0,6 x 0,7 m în care poate fi găsită pâine caldă albă și neagră adusă zilnic din Careia.

În vechiul port de pe țărmul Mării Egee la cca 10 m de apa mării unde a poposit Sihastrul Gavriil cu Sf. Icoană „Portărița” a țâșnit dintre stânci un izvor cu apă dulce, „Agheasma Maicii Domnului”(care n-a secat niciodată de atunci) având amenajat deasupra un mic paraclis. În fiecare an în amintirea minunii cu

Sf. Icoană „Portărița” este făcută procesiune, de la mănăstire până la acest Paraclis și la Troița din apropiere.

Mănăstirea Iviru are și pistă pentru aterizarea elicopterelor.

Ea are în total 30 de paraclise în interior și exterior și tot atâtea altare. Unul dintre cele mai importante este cel al Sf. Icoane „Portărița” („PORTAITISSA”) aflat la intrarea în mănăstire în partea stângă spre interior.

Hramul Mănăstirii Iviru este „Adormirea Maicii Domnului” (15 august). El este cel mai mare și mai frumos din tot Sf. Munte Athos. La hram participă arhieriei și părinți de la toate mănăstirile, schiturile, sihăstrile și chiliile athonite, precum și numeroși pelerini (cca 1.000) în fiecare an din Grecia și din toate țările ortodoxe.

3.3. CTITORIILE ROMÂNEȘTI

La dese lucrări de reparație și înnoire au contribuit cu ajutoare și danii Domnitorii Țărilor Române. Astfel Radu cel Mare (1495 – 1508) dă ajutor pentru construcția turnului de apărare (pirgului); Sf. Neagoe Basarab (1512 – 1521) dă ajutor pentru reînnoirea bisericii, plata dărilor către Sultan și 200 taleri de argint anual, iar soția sa, Despina Doamna a cusut cu fir de aur o poală pentru Sf. Icoană „Portărița”; Radu Șerban (1602 – 1611) dă ajutor anual câte 25.000 aspri de argint; Radu Mihnea (1601 – 1602; 1611 – 1616; 1620 – 1623, în Țara Românească și 1616 – 1619; 1623 – 1626, în Moldova) și fiul său, Alexandru Coconul (1623 – 1627, în Țara Românească și 1629 – 1630, în Moldova) dau ajutoare bănești pentru pictarea bisericii, port (arsana), un bazin de apă și alte lucrări de întreținere în perioada 1614 – 1625. De asemenea Radu Mihnea închină Mănăstirea ce-i poartă numele („Radu-Vodă”) din București (după ce o rezidise și înzestrase cu multe moșii) Mănăstirii Iviru. Tradiția spune că Mihnea Turcitul (1577 – 1583; 1585 – 1591), tatăl lui Radu Mihnea a avut o problemă cu turcii, de unde i se trage și supranumele de „Mihnea Turcitul”. El a fost mazilit și de frica turcilor și-a dat pe fiul său, Radu în grija monahilor de la Mănăstirea Iviru. Ascuns aici viitorul domn, Radu Mihnea a făcut carte serioasă. Gheorghe Ștefan (1653 – 1658) dă ajutor anual câte 3.200 aspri de argint; Constantin Șerban Basarab (1654 – 1658, în Țara Românească și 1659; 1661, în Moldova) dă ajutor anual câte 10.000 aspri de argint; Grigore Ghica (1660 – 1664; 1672 – 1673) în perioada 1660 – 1664 dă ajutor anual câte 7.000 aspri de argint; Șerban Cantacuzino (1678 – 1688) construiește un Paraclis în cinstea Sf. Icoane „Portărița” în anul 1680. Au mai ajutat mănăstirea cu bani Domnitorii: Petru Șchiopul, Mihai Viteazul, Leon Tomșa, Matei Basarab ș.a. Și Domnitorii fanarioți din Țara Românească în perioada 1737 – 1765 au construit două paraclise și au sprijinit reînnoirea chiliilor.

De asemenea boierul Stavarache din București a trimis Mănăstirii Iviru anual câte 10.000 groși de argint.

3.4. OBȘTEA

Pe timpuri Mănăstirea Iviru avea cca 200 de călugări. În prezent are în interior cca 50 de călugări greci cu viață de obște, iar în exterior pe la chilii încă cca 30 de călugări greci.

Dependente de Mănăstirea Iviru sunt: Schitul „Iviru” cu 5 sihaștri greci cu viață de sine și 25 de chilii în jurul mănăstirii, cu sihaștri greci cu viață de sine.

De-a lungul istoriei sale Mănăstirea Iviru a avut mai mulți Sfinți printre care amintim: Cuv. Ioan Ivireanul († sec. X), Cuv. Eftimie Ivireanul († 980), Cuv. Gheorghe Ivireanul († sec. XI, văr și biograf al Sf. Eftimie), toți trei – fondatori ai mănăstirii – canonizați și în țara lor, Georgia; Cuv. Gavriil († sec. XI) care a adus Sf. Icoană „Portărița”; 13 Cuv. Martiri († 1276, Mănăstirea Iviru) care i-au blamat pe patriarhul și pe împ. bizantin, procatolici; Cuv. Calist Xantopol († 1363), Patriarh al Constantinopolului; Cuv. Irotei cel Tânăr († 1745) ș. a.

3. 5. SF. MOAȘTE

Mănăstirea Iviru are cele mai multe Sf. Moaște dintre toate mănăstirile, păstrate în peste 150 cutii de argint situate într-un paraclis special din biserică în partea stângă printre care:

1. Craniul Sf. Grigorie de Nisa, Episcopul Nisei;
2. Craniul Sf. M. Mc. Teodor Stratilat;
3. Craniul Sf. M. Mc. Teodor Tiron;
4. Craniul Sf. M. Mc. Nichita Romanul;
5. O mână a Sf. M. Mc. Pantelimon;
6. O mână a Sf. M. Mc. Haralambie;
7. O mână a Sf. Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Capadochiei;
8. Mâna stângă a Sf. Ioan Gură de Aur, Patriarhul Constantinopolului;
9. Un picior al Sf. Fotinia – Samarineanca;
10. Părțile mai mari sau mai mici de la diverși Sfinți.

Aproape în fiecare zi la Utrenie sunt scoase părțile din Sf. Moaște ale Sfântului care este pomenit în acea zi.

În partea stângă a pronaosului bisericii mari, în zidul de piatră, acoperite cu sticlă se află Moaștele Sf. Onufrie cel Mare și ale Sf. Petru Athonitul.

3. 6. SF. ICOANE FĂCĂTOARE DE MINUNI

‡ „Ivirița” sau „Portărița” („PORTAITISSA”).

Se află într-un paraclis special situat la intrarea în mănăstire spre interior pe partea stângă, construit de Șerban Cantacuzino în anul 1680.

Sf. Icoană „Portărița” reprezintă cel mai de preț odor al mănăstirii Iviru, fiind una dintre cele mai vestite și maienerate Sf. Icoane făcătoare de minuni ale Maicii Domnului din Sf. Munte Athos și chiar din întreaga lume ortodoxă; i se mai spune și „Ivirița”, după numele mănăstirii.

Ea are dimensiunile 1,3 x 1,0 m, iar cu suport ajunge la înălțimea de 2,3 m fiind înconjurată de 12 sfinți și 14 candelă (cele mai multe din Sf. Munte). Este ferecată în argint și aur și protejată de un geam prin care pot fi văzute nenumărate giuvaere de mare preț (cruciulițe, lăntișoare, inele, verighete, brățări, ceasuri ș. a.) dăruite de credincioșii evlavioși cărora Maica Domnului le-a ascultat rugăciunea. Un călugăr bătrân plin de râvnă pentru Maica Domnului stă de veghe zi și noapte

având grijă de curățenie, de candelă, dând explicații pelerinilor și rugându-se permanent în fața Sf. Icoane. După tradiție Sf. Icoană a venit singură pe mare de la Niceea (aproape de Constantinopol) în anul 1004 după atâta amar de vreme! Iată pe scurt povestea ei:

Pe vremea prigoanei împotriva Sf. Icoane (726 – 843), mai exact în timpul Împ. bizantin Teofil (829 – 842) luptător aprig împotriva Sf. Icoane, trăia în Niceea o văduvă credincioasă care avea un singur fiu. La un control făcut în casa ei trimișii împăratului au găsit Sf. Icoană într-un mic paraclis în care se ruga zilnic împreună cu fiul ei și i-au poruncit femeii pe un ton amenințător: *„Dă-ne bani, dacă vrei să scapi împreună cu icoana ta; altfel vom împlini porunca împăratului”*. Ea însă i-a amânat cu vorba spunându-le că le va da bani a doua zi. Noaptea s-a dus la țărmul mării cu fiul ei și cu Sf. Icoană. Acolo i-a spus Maicii Domnului: *„Stăpână a lumii, Tu ca Maică a lui Dumnezeu ai stăpânire peste toată zidirea. Tu poți să ne izbăvești și pe noi și pe Sf. Icoana Ta de mânia stăpânilor și de scufundarea în apele mării”*. Apoi a așezat Sf. Icoană pe valuri, iar aceasta a rămas dreaptă la suprafața lor îndepărtându-se în larg.

Mângâiată de acest lucru văduva i-a mulțumit Preacuratei Fecioare, iar fiului ei i-a spus: *„Copilul meu, dorința noastră către Maica Domnului este deja împlinită. Eu sunt gata să mor pentru credința mea, dar nu doresc și moartea ta. Te rog să mergi în părțile Eladei”*. Fiul ei a pornit spre Tesalonic și apoi la Sf. Munte Athos unde avea să se construiască Mănăstirea Iviru în care s-a călugărit și a adormit întru Domnul. De la el a rănduit Maica Domnului să se afle istoria Sf. Icoane **„Portărița”**. A doua zi venind trimișii împăratului și văzând că Icoana nu mai este, iar văduva nu are de unde să le dea bani, au ucis-o fără milă.

După aproape 200 de ani (1004) călugării de la Mănăstirea Iviru au observat într-o seară deasupra valurilor un stâlp de foc ce ajungea până la cer și apropiindu-se cu barca au văzut că era Sf. Icoană a Maicii Domnului. Dar când s-au apropiat pentru a o scoate din apă Sf. Icoană s-a depărtat de ei. S-au întors deci din larg și s-au rugat cu credință și lacrimi Maicii Domnului să dăruiască Sf. Icoană Mănăstirii Iviru.

Era acolo mai sus de mănăstire un Ieromonah Gavriil care trăia în aspră nevoie. Lui i s-a arătat Preasfânta Născătoare de Dumnezeu zicându-i: „Spune egumenului și fraților că voiesc să le dau Icoana Mea pentru a-i acoperi și ajuta. Apoi intră în mare, pășește pe valuri și atunci vor cunoaște toți bunăvoirea Mea către Mănăstirea Iviru”. Și așa a fost. Părintele Gavriil a mers pe mare, ca pe uscat și a luat Sf. Icoană a Maicii Domnului ducând-o în biserică.

Dar a doua zi Icoana nu a mai fost găsită înăuntru, ci pe zidul mănăstirii deasupra porții centrale. Părinții au dus-o din nou în biserică, dar a doua zi au aflat-o iar afară. Aceasta s-a întâmplat de mai multe ori până când taina a fost dezlegată de către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu Care i-a zis egumenului: „Spune fraților să nu Mă mai tulbure, pentru că nu voiesc să fiu păzită de voi în biserică, ci Eu să vă păzesc pe voi și de aceea locul Meu este la poartă”! Atunci părinții au zidit un paraclis aproape de poarta mănăstirii, unde au pus Sf. Icoană **„Portărița”** de unde i se trage și numele. În timpul Săptămânii Luminate,

precum și la Praznic Sf. Icoană „Portărița” este dusă în biserica mare unde vin numeroși părinți și credincioși să i se închine.

Pe țărm unde a poposit pustnicul Gavriil cu Sf. Icoană „Portărița” (la cca 10 m de mare), a apărut dintre stânci un izvor de apă dulce! (agheasmă) care n-a secat niciodată de atunci. Acest izvor situat la cca 2 m sub nivelul mării a fost inclus într-un mic paraclis. În fiecare an de Sf. Paști călugării coboară cu Sf. Icoană în procesiune până la paraclis și la troița din apropiere.

Maica Domnului din Sf. Icoană „Portărița” are o rană uscată cu urme de sânge la gât, provocată de lovitura de pumnal a unui păgân. Acesta după ce a pătruns în mănăstire a lovit Sf. Icoană cu pumnalul și îndată din ea a curs sânge. Înfricoșându-se el a crezut în Hristos și s-a botezat, dar rămânând în mănăstire n-a voit să se călugărească, ci pentru fapta lui să fie numit varvar (barbar). Petrecând de atunci o viață neîntinată a trecut după mutarea sa la viața cea veșnică în ceata Sfinților. Sf. Varvar este pictat în biserică în straie de pirat.

În tradiția Sf. Munte se spune că: „La sfârșitul veacului Sf. Icoană se va duce singură pe mare, precum a venit nevăzută de nimeni. Copacii se vor pleca cu vârfurile spre Mănăstirea Iviru și toate păsările sălbatice se vor aduna aici și vor striga (plânge) de mâhnire. Atunci toți monahii din Sf. Munte vor avea dezlegare să plece de aici unde vor vedea. Să arunce rasele pe mare, să îngenuncheze pe ele și unde va voi Maica Domnului acolo îi vor duce valurile”. Prorociile spun că atunci când viața duhovnicească din Sf. Munte se va răci și li se va da voie femeilor să intre în Sf. Munte, atunci se va ridica Sf. Acoperământ al Maicii Domnului și Sf. Icoana „Portărița” va pleca, precum a venit.

Iată câteva dintre minunile săvârșite de Sf. Icoană „Portărița”:

✠ *Vindecarea fiicei Țarului rus, Alexei Mihailovici (1645 – 1676).*

Acesta avea o fiică grav bolnavă pe care cei mai renumiți medici n-au reușit s-o pună pe picioare. Mergând însă vestea „Portăriței” Țarul a trimis doi călugări la Mănăstirea Iviru cu rugămintea de a-i fi dăruită o copie a Icoanei. Și imediat ce aceasta a fost adusă la Moscova și așezată la capul bolnavei, fiica lui Alexei s-a ridicat din pat însănătoșindu-se miraculos! Drept mulțumire Țarul a dăruit Mănăstirii Iviru o mănăstire din Moscova ce a devenit Metocul Mănăstirii Iviru.

✠ *Vindecarea unui orb din naștere.*

Acesta s-a rugat în fața Sf. Icoane „Portărița” să-i redea lumina ochilor promițând că-i va făuri din argint primul lucru pe care-l va vedea. Și a văzut... un lămâi. Așa că a făcut un lămâi, cu lămâi și frunze din argint, înalt de cca 2 m și l-a dus în fața Sf. Icoane. De atunci în fiecare an la Praznicul Mănăstirii Iviru, „Adormirea Maicii Domnului”, este scos acest lămâi și pus în fața Sf. Icoane „Portărița” pentru amintirea minunii săvârșite de către Maica Domnului.

✠ *Ajutorarea unui tânăr necăjit.*

În anul 1972 un tânăr necăjit din Cozais – Grecia închinându-se la Sf. Icoană „Portărița” și fiindu-i foame a cerut o bucată de pâine brutarului. Acesta nu i-a dat pretinzându-i bani. Mergând pe cale spre Carcia, flămând și obosit așezându-

se la umbra

unui copac și izbucnind în lacrimi a zis: „*Maica Domnului, Tu vezi că-mi este foame și nu mai pot. Dă-mi, Te rog, o bucată de pâine!*” Atunci a văzut o Femeie care s-a apropiat de el și i-a zis: „Nu mai plânge, omule! Ține banul acesta și-l dă brutarului ca să-ți dea pâine și să-i mai spui că, dacă vor mai continua așa, le voi lua belșugul din mănăstire!” Mergând la brutar cu banul din aur i s-a dat pâine și i-a spus acestuia cele întâmplate. Imediat a fost înștiințat Egumenul despre toate acestea. Mergând la Sf. Icoană „Portărița”, a observat că acel ban de aur era din salba Maicii Domnului. Egumenul l-a muștră pe brutar pentru nemilostivirea lui dându-i canon și a hotărât să fie făcută o ladă (cufăr) și să fie așezată la poarta mănăstirii; în ea să fie pusă zilnic pâine pentru cei săraci. Acest cufăr poate fi văzut și în zilele noastre la poarta mănăstirii, aprovizionat cu pâine proaspătă (albă și neagră) adusă de la Careia în fiecare zi.

✠ Odată părinții mănăstirii temându-se de foamete n-au voit să mai dea de mâncare credincioșilor la hramul mănăstirii. Atunci până a doua zi dimineața milioane de furnici goliseră hambarul de grâu ducându-l în mare. Călugării au înțeles c-au supărat-O pe Maica Domnului. Deci căzând cu lacrimi în fața Sf. Icoane „Portărița” și cerându-și iertare pentru fapta lor, Maica Domnului a poruncit furnicilor să aducă grâul înapoi. Și așa a fost.

✠ Într-una din zile terminându-se vinul S-a arătat Preasfânta Stăpână umplând toate butoaiele! La fel s-a întâmplat cu uleiul și cu celelalte alimente ce se sfârșiseră! Același lucru se întâmplă și în ziua de azi!

✠ Odată Regele perșilor, Amira, pornind război împotriva Constantinopolului și aflând de mănăstirile din Sf. Munte s-a abătut asupra Mănăstirii Iviru jefuind-o. Monahii au căzut la rugăciune, iar Maica Domnului a ridicat furtună pe mare ce a distrus toate corăbiile rămânând doar cea a Regelui Amira. Acesta văzând dezastrul a venit la mănăstire, a căzut în genunchi și-a presărat țărână pe cap dând mănăstirii tot aurul ce-l avea în corabia sa și zicând: „*Am cunoscut puterea Dumnezeului vostru, luați acest aur și întăriți zidurile mănăstirii făcându-le mai înalte, ca să nu mai poată dușmanii voștri să vă mai facă vreun rău. Rugați-vă și pentru mine, ca să nu pătesc și eu ceea ce au pățit tovarășii mei!*”

✠ De multe ori venind turcii și cerând aur de la călugări aceștia le ziceau: „*Noi n-avem de unde să vă dăm; dacă vreți, luați din podoabele ce sunt agățate la Icoana Maicii Domnului!*” Atunci turcii privind cu frică la Sf. Icoană a Maicii Domnului „Portărița”, ziceau: „*De acolo nu îndrăznim să luăm, căci ne temem de privirea Maicii Domnului care ne îngrozește!*”

3. 7. BIBLIOTECA

Este una dintre cele mai mari biblioteci din Sf. Munte Athos. Ea conține, aranjate într-o ordine exemplară, peste 2.000 de manuscrise începând din sec. VIII și cca 15.000 de cărți tipărite printre care și cărți românești vechi și acte de danii. În vitrine sunt expuse sacoșe, documente bizantine, un hrisov de danie moldovenesc cu sigiliu mare legat cu șnur tricolor ș.a.

3. 8. TEZAUURUL

Are multe odoare sfinte: potire; veșminte arhieresti, preoțesti și diaconești; salbe din galbeni (dintre care una mare donată de Țarul Rusiei, Petru cel Mare); o Evanghelie pe pergament din sec. XIII; 31 de Evanghelii pe pergament din sec. XII – XIX; 45 de manuscrise pe pergament din sec. XIV – XIX; 174 de manuscrise cu materii profane din sec. XIX – XX; două Evanghelii pe hârtie din sec. XVII și 772 manuscrise de muzică bisericească din sec. XIV – XIX. De asemenea lămâiul din argint dăruit de un orb din naștere care a fost vindecat de către Maica Domnului din Sf. Icoană „Portărița” ș. a.

3. 9. SCHITUL „IVIRU” („IVIRON”)

3. 9. 1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ

Schitul Iviru este amplasat pe latura de nord-est a peninsulei athonite la cca 2 km sud-vest de Mănăstirea Iviru pe o vale singuratică.

3. 9. 2. ISTORICUL

După tradiție Schitul Iviru este mai vechi decât Mănăstirea Iviru. *Însă el a fost fondat abia în anul 1730.*

Sihaștrii de aici se întrețin din lucrul mâinilor și din ajutoarele ce le primesc de la Mănăstirea Iviru. Ocupația lor este neîncetata rugăciune și cugetarea la cele dumnezeiești. În cursul săptămânii sihaștrii iviriți se roagă în chilii, iar spre Duminică și celelalte Sf. Sărbători fac împreună priveghere de toată noaptea și primesc Preacuratele Taine.

Schitul are Hramul „Tăierea Capului Sf. Ioan Botezătorul” (29 august) și aparține de Mănăstirea Iviru.

3. 9. 3. OBȘTEA

În prezent Schitul Iviru are câteva chilii cu cca 5 sihaștri greci cu viață de sine.

În decursul istoriei sale schitul a avut foarte mulți Sfinți Martiri dintre care amintim: Cuv. Martir Iacob, duhovnic († 1520, Adrianopol, azi Edirne – Turcia); Cuv. Martir Iacob, diacon († 1520, Adrianopol); Cuv. Martir Dionisie († 1520, Adrianopol); Cuv. Martir Eftimie († martie, 1814, Constantinopol); Cuv. Martir Eftimie († mai, 1814, Constantinopol); Cuv. Martir Ignatie († oct., 1814, Constantinopol); Cuv. Martir Ignatie († nov., 1814, Constantinopol); Cuv. Martir Acachie († 1815, Constantinopol); Cuv. Martir Procopie (†, Constantinopol) ș. a.

4. MĂNĂSTIREA „HILANDARU” („CHELANDARIOU”)

4.1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ

Mănăstirea Hilandaru este amplasată pe latura de nord-est a peninsulei athonite la cca 5 km spre sud-vest de Mănăstirea Esfigmenu și de Marea Egee, spre munte pe o vale plină de verdeață (cu păduri și livezi de chiparoși și măslini) la o altitudine de cca 50 m față de nivelul Mării Egee, la cca 14 km de Portul (arsanaua) Geovanița prin care este alimentată de obicei. Căci arsanaua Mănăstirii Hilandaru este impracticabilă în prezent.

Privită de aproape Mănăstirea Hilandaru pare o adevărată cetate medievală.

4.2. ISTORICUL

Mănăstirea Hilandaru a fost fondată în anul 1198 pe ruinele unei mănăstiri mai vechi locuită de călugări greci, având Hramul „Intrarea Maicii Domnului în biserică”, de către primul Rege sârb, Ștefan I Nemanja (Nemanja, 1168 – 1196) întemeietorul primului stat sârb unitar, capul dinastiei Nemanja și fiul său, Rațco (Ratzko).

Rațco cu toate că era moștenitor al tronului a părăsit (pe ascuns) slava și cinstea lumească de tânăr făcându-se călugăr la Mănăstirea Thesalonikeos (azi Paleomonastiron), sub numele de Sava. De acolo după puțin timp s-a îndreptat spre Sf. Munte Athos unde s-a închinovat la marea Mănăstire Vatopedu. După un timp i-a trimis o scrisoare tatălui său care era ginerele Împ. bizantin Alexie III (1195 – 1203) din dinastia Comnenilor arătându-i deșertăciunea acestei lumi, îndemnându-l să se facă monah. Având o asemenea chemare de la Dumnezeu și umilindu-se de cele scrise Regele Serbiei a lăsat în locul său pe tron pe fiul său mai mare, Ștefan al II-lea Nemanja (1196 – 1227) și s-a tuns în monahism luând numele de Simeon la Mănăstirea sârbească Studenița ctitorită de el în anul 1183. Dar nesuportând lipsa fiului său, Sava, părăsește Serbia și merge în Sf. Munte la Mănăstirea Vatopedu în anul 1196 unde viețuiește împreună cu fiul său.

Acolo în perioada 1197 – 1198 monahii Simeon și Sava hotărăsc să reconstruiască și să zidească din nou Mănăstirea Hilandaru părăsită. La rugămintea lor și a noului Rege al Serbiei, Ștefan al II-lea Nemanja, *Împ. Alexie III*

oferă călugărilor sârbi prin hrisov mănăstirea ruinată (cu privilegiile ei) ce aparținea de Mănăstirea Vatopedu în anul 1198 confirmând astfel întemeierea ei. În același timp întemeierea mănăstirii este aprobată, atât de Protosul Sf. Munte, cât și de Conducerea Mănăstirii Vatopedu. Cheltuielile materiale ale construirii au fost luate asupra sa de către tânărul Rege al sârbilor, Ștefan al II-lea Nemanja.

În scurt timp până în anul 1200 Mănăstirea Hilandaru a fost înălțată și Sf. Sava s-a îngrijit s-o îmbogățească nu doar sub aspect material, ci și duhovnicesc (Sf. Moaște, Sf. vase, Sf. Icoane ș.a.). Împ. Bizantin, Ioan III Duca Vatațe (1222 – 1254) care avea soție sârbă a dăruit mănăstirii o bucată mare din lemnul Sf. Cruci. Sf. Simeon și-a sfârșit viața în pace la 13.02.1200, la vârsta de 87 de ani fiind înmormântat în biserica mare ctitorită de el, fericit că s-a împlinit dorința lui de a fi întemeiată o mănăstire în care să viețuiască monahi de același neam cu el.

În anul 1208 Sf. Sava hotărăște să reînsumeze Sf. Moaște ale tatălui său și să le mute în patrie. În ziua mutării Sf. Moaște s-a revărsat din ele un bogat și binemirositor mir ce a mai continuat să curgă câteva zile, deși mormântul era gol. Aceasta este o dovadă importantă a sfinției Cuv. Simeon care de atunci a fost numit „izvorător de mir”. Mutând Sf. Moaște în patria sa Sf. Sava le-a așezat în Mănăstirea de metanie a tatălui său, Studenița unde sunt păstrate până azi.

Biserica centrală este o măreață catedrală cu 8 turlle sprijinită pe 10 stâlpi de marmură și cu fresce foarte frumoase, fiind zidită în anul 1197 de către Ctitorul fondator Sf. Simeon. Pictura a fost făcută în sec. XIV și apoi refăcută în sec. XIX. Mozaicurile de pe podea, ca și catapeteasma sculptată datează din anul 1774 fiind printre cele mai valoroase din Sf. Munte. În spatele amvonului este o icoană a Sf. Simeon, iar în partea de sud a naosului este mormântul Sf. Simeon – Izvorătorul de Mir († 1200 în Mănăstirea Hilandaru), Ctitorul fondator al mănăstirii, având un acoperământ de argint cu reprezentări în relief. Din mormântul său a crescut o viță de vie spre mângâierea monahilor, ce iese prin peretele bisericii în exterior unde este agățată de un stelaj de lemn. Vița de vie face struguri ai căror boboșe sunt date celor bolnavi sau aflați în suferință, iar după credința lor prin darul dumnezeiesc primesc vindecare. De asemenea femeilor sterile le dăruiește copii. Vița de vie rodește și în zilele noastre.

În anii ce-au urmat Sf. Lăcaș a primit din partea Regilor sârbi multe donații și bogății imense dobândind astfel, după Marea Lavră, întinderea cea mai mare din peninsula athonită și devenind din sec. XIII centrul spiritual și religios al poporului sârb.

După o vreme părintele Sava a fost chemat în Serbia unde a fost hirotonit Arhiepiscop al Serbiei în anul 1219. Atât Simeon, cât și Sava sunt canonizați și în țara lor, Serbia.

În sec. XIV mănăstirea a fost restaurată cu ajutorul financiar al Împ. bizantin Andronic al II-lea Paleologul (1282 – 1328) și al Regelui Serbiei Ștefan IV Dușan (1331 – 1355). În acele vremuri mănăstirea a cunoscut cea mai înfloritoare perioadă din istoria sa.

În perioada 1722 – 1891 Mănăstirea Hilandaru este afectată de mari incendii (în anii 1782 și 1891), iar în anul 1896 în urma vizitei Regelui sârb Alexandru Obrenovici (1889 – 1903) este din nou populată cu călugări sârbi.

Mănăstirea are curent electric și apă caldă.

Denumirea de Hilandaru provine de la două surse: prima, de la cel care a zidit aici un Paraclis, *Hilandari*, iar a doua, de la miile (*hillii*) de pirați care încercau să atace mănăstirea și de la ceața (*andara*) ce înconjura mănăstirea spre a nu fi văzută de pirați – minune dumnezeiască!

Mănăstirea Hilandaru are 12 paraclise dintre care cel al Sf. M. Mc. Gheorghe este pictat și 15 chilii (în interiorul și exteriorul Careiei). Cel mai important paraclis este cel din afara mănăstirii la cca 400 m de ea pe locul unde s-a oprit și a căzut mort catârul ce-a adus Sf. Icoană a Maicii Domnului „Cea cu trei mâini” de la Mănăstirea Studenița – Serbia. În fiecare an de Ziua Sf. Icoane (12 iulie) are loc o procesiune cu mult fast până la acest paraclis unde are loc o slujbă de toată noaptea în cinstea și pomenirea Sf. Icoane a Maicii Domnului „Cea cu trei mâini”.

Hramul mănăstirii Hilandaru este „Intrarea Maicii Domnului în biserică” (21 noiembrie).

4. 3. CTITORIILE ROMÂNEȘTI

La întreținerea și înnoirea Mănăstirii Hilandaru au contribuit și Domnitorii români începând din sec. XV când Serbia a intrat sub ocupație otomană. Astfel evlaviosul Domnitor Sf. Neagoe Basarab (1512 – 1521) dă ajutor 7.000 aspri de argint pentru întreținerea mănăstirii în anul 1517 și susține înnoirea și pictarea trapezei; Vlad Vintilă (1532 – 1535) dă ajutor 10.800 aspri de argint pentru construcția bolniței în anul 1534; Mihnea Turcitul (1577 – 1583; 1585 – 1591) oferă danie anuală 15.000 aspri de argint și contribuie la refacerea trapezei; Matei Basarab (1632 – 1654) dă ajutor anual în bani și ajută la înnoirea și repictarea trapezei în anul 1645. Domnitorii fanarioți în perioada 1777 – 1797 înnoiesc două paraclise, o parte din chilii, zidul din incintă și alte construcții.

4. 4. OBȘTEA

Între sec. XII – XIV Mănăstirea Hilandaru a fost cea mai puternică vatră de spiritualitate ortodoxă și de cultură, ce apăra Ortodoxia din Serbia, țară care după cucerirea otomană (1459) fusese forțată să treacă la mahomedanism.

În această mănăstire s-au nevoit câțiva Sfinți printre care amintim: Cuv. Simeon „Izvorătorul de Mir”(1113 – 1200), Ctitorul fondator al mănăstirii; Cuv. Sava (1169 – 1235) , Ctitorul fondator al mănăstirii și Arhiepiscop al Serbiei; Cuv. Martir Damaschin († 1771, Gambrovo – Bulgaria); Cuv. Martir Onufrie (1818, Chios – Grecia) ș. a. Tot aici s-a nevoit și renumitul Stareț al ei, Cuv. Nicodim cel Sfințit de la Tismana († 1406) datorită căruia numeroși monahi români s-au nevoit în această mănăstire între sec. XIV – XIX.

În prezent Mănăstirea Hilandaru este singura din Sf. Munte Athos cu viață de sine (idioritmă), cu cca 25 de monahi sârbi și având-O drept Stareță pe Maica Domnului!

4. 5. SF. MOAȘTE

1. *O bucățică din lemnul Sf. Cruci.*

2. *Craniul Sf. Eftimie cel Mare.*

3. Un picior al Sf. Simeon – Ctitorul fondator al mănăstirii.

- Părțile mai mari sau mai mici de la diverși Sfinți.

Ele sunt păstrate în 12 cutii de argint în Sf. Altar.

4. 6. SF. ICOANE FĂCĂTOARE DE MINUNI

‡ „Cea cu trei mâini” („TRIHEROUSA”).

Sf. Icoană se află în iconostasul din partea stângă a naosului bisericii mari, având dimensiunile 1,11 x 0,91 m.

Din motive de protecție, dar și pentru măreția ei Sf. Icoană are un acoperământ (cămașă) de aur pe care sunt aplicate 5.000 de pietre prețioase, precum și alte odoare de preț de la pelerinii evlavioși sau de la cei ajutați în chip minunat de către Născătoarea de Dumnezeu. Sf. Icoană are două fețe (pe partea din spate este pictată Icoana bizantină a Sf. Ier. Nicolae). În fața ei sunt 6 candel, una mare în față și cinci mai mici în spate.

Sf. Icoană este cea mai bine păstrată dintre toate Sf. Icoane bizantine vechi ale Maicii Domnului, cu cea mai puternică expresivitate a Sa. Chipul Prea Sfintei Fecioare este atât de binevoitor și privirea Ei este atât de blândă, încât îl umple de evlavie pe cel care I se închină.

Despre această Sf. Icoană se spune că a fost relicvă de familie a Sf. Ioan Damaschin care o păstra în paraclisul ce-l avea în casa lui din Damasc – Siria la începutul sec. VIII.

În timpul acela la Constantinopol era Împ. bizantin Leon al III-lea Isaurul (717 – 740) luptător aprig împotriva Sf. Icoane, iar în Damasc, Capitala Siriei, stăpâna Califul musulman arab Walid I. Acesta l-a angajat la Curtea sa pe Ioan Damaschin, laic pe atunci, ca ministru pentru problemele populației creștine supuse, prețuindu-l pentru marea lui erudiție și virtute. El, pătruns de râvnă dumnezeiască, a reprimat erezia iconoclastă din Damasc, atât prin scris, cât și prin viu grai.

Iconoclastul Leon Isaurul informat despre faptele lui Ioan Damaschin și împins de ură față de acesta a pus la cale împotriva lui o calomnie perfidă și fără precedent. Făcând rost de o lucrare scrisă de Ioan Damaschin a căutat un scriitor iscusit și de încredere care să poată imita scrisul lui Ioan Damaschin și să scrie o scrisoare, ca și cum ar fi a acestuia adresată de el însuși împăratului cu îndemnul ca Leon să vină și să pună stăpânire fără luptă pe Cetatea Damascului pe motiv că lipsește califul din cetate. Leon a trimis această scrisoare calomnioasă și falsă prietenului său, Califul Damascului, adăugând și o scrisoare personală în care îl asigura pe calif de dragostea pe care i-o purta.

Când a primit și citit scrisoarea califul a crezut calomnia lui Leon și a poruncit fără cercetare să i se taie lui Ioan mâna dreaptă cu care scrisese scrisoarea respectivă și să fie atârnată ca pedeapsă exemplară pentru toți în Piața Centrală a Damascului. Porunca a fost îndeplinită imediat.

Făcându-se seară Ioan Damaschin l-a rugat pe calif să-i dea mâna tăiată pentru a-și mai ușura mâhnirea și durerea. La rugămintea lui și a multora califul s-a milostivit și i-a îngăduit să-și ia mâna. Stând singur în camera sa și ținând cu mâna stângă mâna dreaptă tăiată și lipită de ciotul din umăr Ioan Damaschin s-a rugat în genunchi toată noaptea și veghind în fața Sf. Icoane a Maicii Domnului zicea: „*Preacurată Stăpână, Tu știi că pe nedrept mi s-a tăiat mâna; Te rog, fie-Ți milă de mine și tinde-Ți dreapta Ta și vindecă-mi dreapta mea ca s-o pot folosi pentru apărarea credinței*”. Plângând și rugându-se el multă vreme obosit a ațipit puțin. Atunci O vede în vedenie pe Preasfânta Fecioară Care era vie în Icoana Ei zicându-i: „Iată, mâna ta este sănătoasă! S-o folosești după cum ai făgăduit și să nu mai fii de acum întristat!” Zicând acestea S-a făcut nevăzută. Deșteptându-se Ioan a văzut că mâna lui era sănătoasă ca și mai înainte și bine lipită la locul ei, dar din iconomia Maicii Domnului o linie roșie rămăsese pe locul unde fusese tăiată. Plin de bucurie și de recunoștință față de Maica Domnului Care nu l-a trecut cu vederea a început să-I mulțumească cu cântări de laudă.

Făcându-se ziuă califul auzind de cele întâmplate l-a chemat pe Ioan. Văzând semnul rănii a cunoscut că s-a făcut o minune. Atunci recunoscând nevinovăția lui Ioan a vrut să-l ridice din nou la treapta cea dintâi dându-i multe daruri, dar Ioan i-a zis: „*Iartă-mă, dar eu nu mai pot să-ți slujesc, de-acum înainte vreau să mă duc să-mi închin viața Lui Dumnezeu și să-I slujesc Celui Care Și-a făcut milă de mine*”. Atunci Ioan făcând o mână de argint după mărimea mâinii lui celei tăiate a lipit-o de Icoana Maicii Domnului înaintea căreia s-a tămăduit, motiv pentru care Sf. Icoană a fost numită „Cea cu trei mâini”.

Apoi luând Sf. Icoană cu el s-a dus la vestita lavră „Sf. Sava cel Sfințit” (în Palestina, unde s-a călugărit nevoindu-se mult și împodobind biserica cu scrierile sale fiind cunoscut sub numele de Sf. Ioan Damaschin.

Devenind monah Sf. Ioan Damaschin află de la ceilalți părinți din lavră că Sf. Sava cel sfințit înainte de fericita lui adormire († 533) a dat poruncă să se pecetluiească bine alături de mormântul său „cârja” („toiagul”). El a prorocit că va veni cândva ca pelerin un fiu de rege cu numele Sava și atunci când acesta se va închina la mormântul lui „cârja” va cădea. Aceștia ca binecuvântare să i se dea „cârja” împreună cu o icoană veche a monahului, numită „Cea Care alăptează Pruncul”. Sf. Ioan Damaschin cunoscând cele prorocite de Sf. Sava cel Sfințit a lăsat și el poruncă înainte de adormirea sa († 749) ca acelui fiu de rege să i se dea drept binecuvântare și Icoana sa, a Maicii Domnului numită „Cea cu trei mâini”.

După ce a fost hirotonit Episcop Sf. Sava (după aproape 5 secole de la moartea Sf. Ioan Damaschin) în anul 1217, s-a dus la Ierusalim să se închine la locurile sfinte. Ajungând la Mănăstirea „Sf. Sava” a fost primit cu multă cinste de către Părinții mănăstirii. Când a intrat Episcopul Sava în biserică, „cârja” s-a desprins singură de la locul ei și a căzut înaintea sa. Atunci cunoscând că acesta este Episcopul despre care prorocise Sf. Ior Părinte monahii mănăstirii au luat „cârja” împreună cu Sf. Icoane și le-au dat vestitului Episcop al Serbiei. Aceste Sf. Odoare le-a dus mai întâi în Serbia, iar mai târziu în Sf. Munte Athos. Acum

toiagul arhieresc (din fildeș) este la Chilia „Paterița” („Cârja”) din Careia în apropiere de Schitul „Sf. Andrei”, iar Icoana „Cea Care alăptează Pruncul” – la Chilia „Tipicario” de lângă Catedrala „Protaton” din Careia și așezată în dreapta ușilor împărătești – deoarece aici este păstrat „Tipicul” redactat de Sf. Sava (chiliile aparțin de Mănăstirea Hilandaru și sunt ctitorite de Sf. Sava), iar Icoana „Cea cu trei mâini” – la Mănăstirea Hilandaru.

După mai bine de un secol în anul 1347 vine în Sf. Munte sârbul Cralis Dușan care vizitând Mănăstirea Hilandaru i se dă la plecare cu binecuvântare Sf. Icoană „Cea cu trei mâini” pentru Serbia, care ajunge în proprietatea Mănăstirii Studenița.

La începutul sec. XV năvălesc turcii în Serbia, iar călugării pentru a salva prețioasa Icoană au pus-o pe spinarea unui catâr pe care l-au lăsat liber să plece unde îl va călăuzi voia Născătoarei de Dumnezeu. Catârul a străbătut toată Serbia și Macedonia și ajungând în Sf. Munte s-a oprit la mică distanță de Mănăstirea Hilandaru. Părinții observând catârul s-au grăbit și au venit să ia Sf. Icoană. Când au luat-o din spinarea catârului acesta a căzut jos mort. În acel loc părinții au ridicat un paraclis ce poate fi văzut și azi. În fiecare an pe 12 iulie este oficiată o procesiune cu Sf. Icoană „Cea cu trei mâini” până la acest paraclis.

Deci Sf. Icoană a intrat în procesiune cu psalmi și tămâie pentru a doua oară în Mănăstirea Hilandaru, fiind așezată pentru o mai mare cinste în Sf. Altar al bisericii mari.

După multă vreme s-a ivit o situație delicată: starețul mănăstirii decedând alegerea noului stareț a provocat o dispută între cele 4 neamuri de călugări (greci, sârbi, bulgari și ruși). Pentru aplanarea situației a intervenit Maica Domnului din Icoană. În timpul unei Vecernii S-a auzit glasul Maicii Domnului Care a spus că Ea este Stareța mănăstirii. Când călugării au venit a doua zi la Utrenie, văzând Icoana în strana stărețească au luat-o și au dus-o iar în Sf. Altar crezând că paracliserul a scos-o din greșeală. Dar spre surprinderea lor Icoana a apărut iar în strana starețului. Atunci monahii presupunând că paracliserul este făptașul i-au luat cheile bisericii ale cărei uși le-au încuiat ei înșiși în seara aceea asigurându-se că n-a rămas nimeni în biserică. Dimineața Părinții înșiși au deschis ușile bisericii pentru utrenie. Observând Sf. Icoană așezată iarăși în locul starețului, s-au încredințat pe deplin că ea singură merge acolo. Maica Domnului S-a arătat unui pustnic Sfânt din apropierea mănăstirii spunându-i să meargă în mănăstire și să le spună monahilor că din acel moment Maica Domnului Se obligă să fie Stareța mănăstirii, iar ei să trăiască în pace.

În timp ce monahii discutau despre cele întâmplătoare vine în mănăstire un pustnic pe care toți îl cunoșteau pentru virtutea lui și care le face cunoscut că i S-a arătat Preasfânta Fecioară și i-a spus să vestească monahilor mănăstirii că din acel moment Se obligă Ea Însăși să fie Stareța mănăstirii și astfel ei să trăiască în pace, să nu mai aleagă stareț și nici să mute Sf. Icoană din locul ei de Stareță a mănăstirii.

De atunci și până azi n-a mai fost ales stareț, ci doar ajutor de stareț care se ocupă cu organizarea Sf. Lăcaș, iar o copie a Sf. Icoane „Cea cu trei mâini” stă

în strana starețului în calitate de Stareță și Ocrotitoare a mănăstirii. Când au vreo trebuință călugării merg și iau binecuvântare de la Sf. Icoană „Cea cu trei mâini”. Odată un părinte grec își făcuse rugăciunea de seară înaintea Sf. Icoane și ducându-se să se odihnească a avut următoarea vedenie: a văzut în văzduh cetele Sfinților călugări laudând pe Dumnezeu, iar înaintea lor mergea Maica Domnului având în mână Sceptra împărătesc. Minunându-se și bucurându-se de cele văzute părintele a observat că în prima ceată erau călugări ruși, apoi sârbi, români, bulgari... și la urmă ceata celor greci. Mirându-se se gândea în sinea lui: „*Oare cum se poate să fim noi ultimii? Doar Sf. Munte este moștenirea noastră, iar toți aceștia sunt străini!*”! Dar pe când cugeta așa a auzit o voce zicându-i: „Cu adevărat voi sunteți de-ai casei având muntele acesta al vostru și trăind în odihnă; de aceea pierdeți din Slava cerească. Iar rușii împreună cu celelalte neamuri rabdă mult mai multe lipsuri decât voi, fiind înstrăinați de patria lor. De aceea și slava lor este mai mare”.

Stareța Maica Domnului Și-a ocrotit de multe ori mănăstirea scăpând-o din multe primejdii. Niciodată n-au reușit să pătrundă înăuntru cei ce-au încercat s-o jefuiască. Așa s-a întâmplat și în anul 1828 când Sf. Lăcaș a fost asediat. Vrajmașii au ținut mănăstirea înconjurată timp de mai multe zile, dar n-au reușit să se apropie de zidurile ei. Altă dată tot un păgân a tras cu pistolul în Sf. Icoană „Cea cu trei mâini”, dar glonte a ricoșat și l-a omorât.

În afară de vindecarea mâinii drepte a Sf. Ioan Damaschin, dintre numeroasele sale Minuni amintim doar câteva mai recente:

✠ În anul 1905 când Rusia era în război cu Japonia o misiune militară formată din ofițeri superiori ai armatei ruse a cerut Mănăstirii Hilandaru ca Sf. Icoană „Cea cu trei mâini” să fie trimisă pe câmpul de luptă ca ajutor al armatei ortodoxe ruse. Consiliul părinților mănăstirii au aprobat trimiterea acestei Icoane, dar au hotărât să trimită o copie fidelă a ei de dimensiuni mai mici avându-i pictați în dreapta și-n stânga pe Ctitorii mănăstirii, Simeon și Sava. Copia a fost trimisă în Rusia și prin puterea ocrotitoare a Maicii Domnului rușii au obținut multe victorii importante împotriva Japoniei; în cele din urmă a fost încheiată pacea între cele două imperii. Copia Sf. Icoane a revenit în mănăstire, aflată și azi în dreapta analogului din biserica mare, în fața Sf. Icoane „Cea cu trei mâini”.

✠ În anul 1945 după mărturisirea fericitului Părinte Filip de la Mănăstirea Esfigmenu a izbucnit un puternic incendiu în pădurea Mănăstirii Hilandaru; focul a ajuns până la zidul de sud al mănăstirii amenințând s-o transforme în cenușă. Atunci ajutorul de stareț al mănăstirii, fericitul Părinte Daniil (Stareța fiind Maica Domnului) a poruncit să fie scoasă Sf. Icoană „Cea cu trei mâini” în procesiune. Îndată s-a ivit un vânt puternic din partea opusă îndepărtând focul ce în scurt timp s-a stins cu totul.

✠ Același Părinte Filip a povestit că în timpul războiului cu bandele de răufăcători un grup de partizani a intrat în mănăstire încercând să fure alimente și alte bunuri materiale cât puteau să încarce pe mularii mănăstirii. Pe neașteptate au văzut o femeie impunătoare străbătând mănăstirea și intrând în biserică. Din

curiozitate căpetenia răzvrătiților împreună cu alți tovarăși au intrat în biserică să caute femeia, dar n-au găsit-o. Imediat privirea lor s-a îndreptat spre Sf. Icoană „Cea cu trei mâini” cu ofrandele ei de mare preț. Căpetenia a vrut să le ia cu forța de pe Icoană, dar când a încercat să le smulgă o mare teamă a pus stăpânire pe el și tremura din tot corpul. El a reușit doar să poruncească tovarășilor lui: „Plecăm repede! Plecăm repede!” Și într-adevăr au fugit înfricoșați fără să fure nimic din mănăstire, datorită mijlocirii Ocrotitoarei ei, Preasfânta Fecioară „Cea cu trei mâini”.

✠ În anul 1992 la Belgrad, Serbia într-un mare studio fotografic a izbucnit un puternic incendiu din cauza unui scurtcircuit; studioul fotografic a ars în întregime. Proprietarul studioului avea în atelierul său un calendar al Mănăstirii Hilandaru cu Sf. Icoană „Cea cu trei mâini” pe prima pagină, pe care-l agățase pe peretele atelierului și două Sf. Icoane mai mici pe care le pusese pe două aparate fotografice de mare valoare. Acest incendiu a distrus tot ce era în atelier, chiar și pardoseala, rămânând neatinsă calendarul cu Sf. Icoană a Maicii Domnului „Cea cu trei mâini” și aparatele de fotografiat cu cele două Sf. Icoane mai mici. Ca dovadă a recunoștinței și a mulțumirii față de Maica Domnului proprietarul a trimis calendarul salvat Mănăstirii Hilandaru spre amintirea veșnică a minunii făcute de Sf. Icoană „Cea cu trei mâini”.

Totuși cea mai mare Minune a Sf. Icoane „Cea cu trei mâini” se înfăptuiește în sufletele credincioșilor ei închinători. Prin prezența Sf. Sale Icoane, Stăpâna noastră Născătoare de Dumnezeu săvârșește ca Maică milostivă cea mai mare Minune: mântuirea în Hristos a fiilor Ei.

În fiecare an la 12 iulie este săvârșită cu multă solemnitate o Slujbă ce durează toată noaptea spre cinstirea și pomenirea Preasfintei Fecioare din Sf. Icoană „Cea cu trei mâini”.

‡ „Cea Care alăptează Pruncul” („GALAKTOTROFOUSA”).

Icoana a fost adusă de către Sf. Sava de la Mănăstirea „Sf. Sava” din Palestina cu ocazia vizitării locurilor sfinte și se află în Chilia Tipicario din Careia (aparținând de Mănăstirea Hilandaru) lângă Catedrala Protaton.

‡ Icoana preotească „POPSKAIA” („POPSKAIA”)

Despre ea menționăm următoarea Minune:

✠ A venit la mănăstire un om care a cerut să fie primit în viața de obște, dar fără să spună că face parte din eresul armenilor. A fost rânduit cu ascultarea la bucătărie unde urătorul de Dumnezeu și de frați spurca fără de rușine bucatele.

Nebănuind nimic Părinții îl aveau la evlavie pentru osteneala și ascultarea lui. După un timp a fost călugărit, iar mai târziu a fost hirotonit ieromonah. Dar acel ticălos neluând în seamă dragostea Părinților își continua faptele cele rele.

În ziua Învierii când Părinții făceau Litanie (slujbă de binecuvântare) mergând până la malul mării a fost ales și pângăritorul ieromonah să ducă împreună cu un alt Părinte Sf. Icoană. Dar pe când se aflau la malul mării o mână

nevăzută l-a apucat pe ticălos și ridicându-l l-a aruncat în valuri ce erau atunci foarte mari. Luptându-se cu ele striga în gura mare mărturisindu-și faptele cele spurcate. Și astfel a fost înghițit de mare primindu-și binemeritata răsplată.

De atunci toate Litaniile și Slujbele de sfințire a apei sunt oficiate numai cu această Sf. Icoană și fiindcă doar ieromonahii au voie s-o poarte monahii sârbi i-au dat numele de „POPSAKAIA”.

4. 7. BIBLIOTECA

Este destul de mare. Ea are cca 20.000 de cărți tipărite în limbile greacă, slavonă sârbă și română (tipărite în România din sec. XVI – XIX); 935 de manuscrise (codice) pe hârtie și 47 pe pergament dintre care 381 – în greacă și 554 – în slavonă; 12 suluri pe pergament ș. a.

4. 8. TEZAUURUL

Conține numeroase obiecte de cult și veșminte cusute cu fir de argint și aur și o colecție de gravuri din bronz. De asemenea are 440 de documente vechi dintre care 31 sunt românești ș. a.

4. 9. SFINȚII CUVIOȘI

4. 9. 1. SF. SAVA (1169 – 1235)

Sf. Sava (fost Ratzko – Rațco) era fiul cel mai mic (dintre cei trei) a Sf. Simeon, întemeietorul și Regele primului stat sârb unitar (fost Ștefan I Nemanja).

Tânăr fiind Rațco era renumit pentru inteligența, bunătatea, curăția și profunzimea sa de gândire. Prințul Rațco a îmbrăcat haina monahală cu câțiva ani buni înaintea tatălui său.

Pe la anul 1191 - 1192 pe când părinții săi erau pe punctul de a-l căsători el a plecat în taină în Imperiul bizantin fiind călugărit la Mănăstirea Thesalonikeos cu numele de Sava la doar câteva zile după sosirea sa, spre a-i împiedica pe ofițerii trimiși de tatăl său de a-l readuce cu forța la curtea domnească. De aici după câteva luni a plecat în Sf. Munte fiind închinovat la Mănăstirea Vatopedu.

Hotărârea sa de a se duce în Sf. Munte a fost consecința înțelegerii faptului că împărățiile lumești, bogățiile, slava deșartă și luxul sunt trecătoare și nu satisfac dorul cel lăuntric al inimii omului și de asemenea faptul că țelul suprem al omului trebuie să fie cel al iluminării și dobândirea Împărăției Lui Dumnezeu Care Se află înăuntrul nostru. Aici și-a petrecut următorii 12 ani ocupându-se cu rugăciunea, cu ascultările și cu studiul. După ce-a învățat limba greacă vorbea adesea cu pustnicii din Sf. Munte pe care-i iubea nespun și a învățat de la ei arta *Rugăciunii minții*. De asemenea a studiat cu râvnă scrierile părinților greci ai bisericii, pe care le-a aflat în biblioteca de la Vatopedu.

Părinții săi îl rugau adesea prin scrisori să se reîntoarcă acasă. Dar în zadar. Nu numai că nu s-a întors acasă, dar îi îndemna pe părinții săi să renunțe la tron și la lume și să îmbrățișeze viața monahală. În cele din urmă ei au urmat îndemnurile sale.

În anul 1195 Ștefan I Nemanja a intrat în viața monahală în cadrul Mănăstirii

Studenita din Serbia, pe care el o ctitorise în anul 1183, în timp ce soția sa, Ana s-a făcut maică în cadrul mănăstirii închinată Preasfintei Fecioare, tot în Serbia. Ștefan a primit numele de Simeon, iar Ana pe cel de Anastasia, iar în anul 1196 Simeon abdică de pe tronul Serbiei în favoarea fiului său mai mare, Ștefan II Nemanja (1196 – 1228) și merge în Sf. Munte la Mănăstirea Vatopedu.

Simeon a viețuit la Mănăstirea Studenița timp de un an și jumătate în perioada 1195 – 1196 ca simplu monah, apoi a plecat în Sf. Munte pentru a-și petrece acolo tot restul zilelor sale. El a intrat în obștea de la Vatopedu în anul 1196, unde se afla și fiul său, Sava. Aici a devenit monah cu viață exemplară de aspre nevoițe duhovnicești atât cât îi îngăduia vârsta practicând rugăciune lăuntrică neîncetată. După doi ani a fondat împreună cu Sava Mănăstirea Hilandaru cunoscută drept mănăstire sârbească ce supraviețuiește până în ziua de azi. El a murit aici la 13 februarie 1200 la vârste de 87 de ani.

După moartea tatălui său năzuind să se ridice pe o treaptă mai înaltă de desăvârșire pe scara virtuților duhovnicești Sava s-a retras într-un schituleț, o „casă a liniștii” („IESIHASTERION”) la Careia imitându-i pe marii Părinți ai ascezei și ai misticii din cadrul Bisericii noastre de Răsărit în posturi, privegheri, metanii și alte practici ascetice, precum și în practicile pur duhovnicești (meditația și neîncetata rugăciune lăuntrică). Astfel el a dobândit iluminarea și pacea sufletului dincolo de orice limită de înțelegere duhovnicească.

După ce-a viețuit mulți ani în Sf. Munte Sf. Sava a plecat în Serbia. Scopul revenirii sale a fost îndoit: de-a aduce Moaștele tatălui său ca pe o comoară sfântă dăruită sârbilor și de a-i împăca pe frații săi, Ștefan și Vulkan aflați într-un serios conflict privind suveranitatea țării lor pe care Simeon o încredințase lui Ștefan. Sava dorea să se reîntoarcă în Sf. Munte de îndată ce se va fi instaurat pacea între frații săi. Însă după ce-a adus și a așezat Moaștele Sf. Simeon în Mănăstirea Studenița (în anul 1208) și i-a unit pe frații săi în dragoste și bună înțelegere n-a mai plecat în Athos așa cum plănuise. Reîntoarcerea sa în acea iubită casă a tăcerii și liniștii („IESIHASTERION”) avea să aibă loc mult mai târziu și atunci doar pentru o perioadă de doi ani.

Observând starea duhovnicească lamentabilă a compatrioților săi s-a stabilit la Studenița și și-a asumat marea misiune de a transforma Serbia într-o națiune sfântă. În acest scop el a pregătit pe unii monahi pentru lucrarea misionară, iar pe alții pentru slujire preoțească la parohii. El însuși îi povățuia și le propovăduia adevărurile de credință pelerinilor care veneau în număr mare la mănăstire spre a-l vedea și a se închina la Moaștele Sf. Simeon; iar din când în când se ducea în mijlocul oamenilor spre a-i îndruma pe calea drepte credințe și spre a-i ajuta în a-și înprospăta și a-și reînnoi viața religioasă.

Sf. Sava credea cu tărie în faptul că *Ortodoxia este singura cale adevărată de mântuire*. Și văzând că două forțe teribile se luptau în Serbia împotriva ei: erezia bogomililor pe de o parte și romano-catolicismul pe de alta el a căutat să organizeze Biserica ortodoxă de acolo într-un organism religios mai eficient capabil de a-și apăra membrii de prozelitism, precum și de a-i recupera pe cei care se îndepărtaseră de ea. O treaptă foarte importantă spre a realiza acest lucru era aceea de a asigura autonomia Bisericii sârbești care până atunci era supusă

Arhiepiscopiei de Ohrida din Epir ce făcea parte din Imperiul Bizantin. Prin urmare se duse la Niceea – Turcia în Asia Mică acolo unde se aflau Împ. bizantin și Patriarhul Constantinopolului după ce cruciații ocupaseră capitala imperiului, Constantinopol, explicându-le acestora situația Bisericii Ortodoxe Sârbe. După ce i-au ascultat prezentarea plină de înflăcărare și de un mare bun simț aceștia acordară autonomia Bisericii sârbe. Și socotindu-l pe Sava persoana ideală de a fi numit cap al acestei biserici îl convinseseră în urma protestelor sale insistente prin care ar fi nevreținic de așa ceva să primească hotărârea lor.

A fost hirotonit Arhiepiscop al Serbiei în anul 1219 la Niceea de către Patriarhul Ecumenic Ghermanos însoțit de Episcopii greci în prezența Împ. Bizantin Teodor I Lascaris (1204 – 1222), devenind cel dintâi Arhiepiscop al Bisericii Sârbe Independente.

Sava a fost nu doar un mare Ascet și Apostol al credinței ortodoxe, ci și cel dintâi învățat sârb. El a scris „*Regulile canonice ale Mănăstirilor Hilandaru și Studenița*”, precum și „*Viața Sf. Simeon*” în care ne oferă o istorisire detaliată a vieții tatălui său. Această carte este una dintre cele mai bune lucrări din literatura sârbă. A murit la 14 ianuarie 1235 în orașul bulgar Târnovo unde se afla la ospete după un lung pelerinaj în timpul căruia a vizitat Sf. Munte, Țara Sfântă, ținuturile din Egipt unde viețuiseră părinții pustiei, precum și Mănăstirea Sf. Ecaterina din Muntele Sinai.

Cea dintâi biografie a Sf. Sava a fost scrisă de ucenicul său, Arsenie care i-a urmat în Scaunul arhiepiscopal al Serbiei în anul 1233. Numeroase vindecări minunate îi sunt atribuite Sf. Sava, precum și Sf. Simeon.

Sava este socotit de către sârbi drept cel mai mare Sfânt al lor. Extrem de înalta prețuire de care se bucură este atestată de faptul că există numeroase icoane ce-i înfățișează chipul, precum și multe biserici care-i poartă numele. Astfel peste 20 de icoane murale sunt păstrate în mănăstirile sârbești inclusiv la Hilandaru, în vreme ce doar în S.U.A. există 7 biserici și o mănăstire închinată lui.

Sf. Sava este prăznuit pe data de 12 ianuarie.

5. MĂNĂSTIREA „SF. DIONISIU” („AGIOS DYONISIOU”)

5.1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ

Mănăstirea „Sf. Dionisiu” este amplasată pe latura de sud-vest a peninsulei athonite la țărmul Mării Egee, pe o stâncă abruptă la cca 80 m de nivelul mării, între Mănăstirile Grigoriu și Sf. Pavel.

Neavând cale rutieră de acces transportul materialelor, alimentelor și a persoanelor este efectuat pe mare (cu vapoare și șalupe).

5.2. ISTORICUL

Fondatorul mănăstirii este Cuv. Dionisie Aghioritul din Kastoria – Grecia, care

a fost mai întâi călugăr la Mănăstirea Filoteu unde era Stareț fratele său, Teodosie, apoi mare sihastru în aceste locuri. Acesta a zidit puțin mai sus de mănăstire o biserică în cinstea Sf. Ioan Botezătorul și adunându-se mai mulți ucenici în jurul său a fost nevoit să zidească mai multe colibe, motiv pentru care a fost numit „starețul colibașilor”.

Într-o noapte stând la rugăciune a văzut un stâlp de foc ce se înălța până la cer pe o stâncă abruptă din apropiere, pe locul numit Vulevtiria și a primit Poruncă de la Maica Domnului să zidească acolo o mănăstire. Cu ajutorul financiar al fratelui său (ajuns mitropolit al Trapezuntului) *Sf. Lăcaș a fost fondat în anul 1366 primind numele de „Sf. Dionisiu”.*

Ulterior în anul 1375 a fost rezidit din temelii de către Împ. Bizantin Alexie III Comnenul conferindu-i o altă anvergură și fiind cunoscută o vreme ca Mănăstirea „Marelui Comnen” pe locul unde văzuse stâlpul de foc Cuv. Dionisie Aghioritul.

În sec. XV Mănăstirea „Sf. Dionisiu” a cunoscut o perioadă de înflorire duhovnicească sub egumenia Monahului Nifon care a devenit Mitropolit de Salonic, Patriarh de Constantinopol, Mitropolit al Țării Românești și în fine simplu monah la această mănăstire.

În anul 1535 Mănăstirea a fost incendiată de pirați și a ars aproape în întregime fiind reconstruită de către Domnitorul Petru Rareș (inclusiv biserica și trapeza). Frescele murale din biserică, renumite în tot Sf. Munte sunt realizate de către pictorul cretan Tzortzis Zografu (1546 – 1547), iar cele din trapeză de către Monahii Daniel și Mercurie (1547 – 1548). În imediata apropiere de intrarea în mănăstire este Izvorul Sf. Ierarh Nifon II pe locul în care s-au oprit cătării (mularii) cu lemnele în spinare, iar clopotele mănăstirii au început a bate singure conform declarației Sfântului.

Trapeza este considerată cea mai frumoasă din Sf. Munte, fiind împodobită cu fresce de o mare valoare artistică. De altfel toate trapezele din Sf. Munte sunt pictate și cinstitute ca niște adevărate biserici ale monahilor, în care aceștia și pelerinii se roagă, ascultă cuvintele Sf. Părinți și mănâncă.

Mănăstirea a trecut de la stilul de viață de sine (idioritmic) la cel de obște (cenobitic) în anul 1805.

Mănăstirea „Sf. Dionisiu” are 15 paraclise, 8 – în interior și 7 – în exterior (la cele 7 chilii pustnicești de pe munte în care se nevoiesc câțiva sihaștri).

Hramul Mănăstirii „Sf. Dionisiu” este „Nașterea Sf. Ioan Botezătorul” (24 iunie).

5.3. CTITORIILE ROMÂNEȘTI

Datorită Sf. Ierarh Nifon II, fiul lui Radu cel Mare, Sf. Neagoe Basarab (1512 – 1521) căruia acest Sfânt i-a fost duhovnic devine ctitorul principal al Mănăstirii „Sf. Dionisiu”.

În perioada 1515 – 1520 construiește din temelie biserica, chiliile, arhondarul și întreaga incintă. De asemenea construiește turnul de apărare (pirgul), un apeduct și un paraclis deasupra mormântului Sf. Ierarh Nifon II.

În anul 1515 donează un chivot din argint aurit și filigran sub forma unei

bisericește cu 5 turlă bătută cu pietre scumpe, de 57 x 28 x 53 cm pentru Moaștele Sf. Ierarh Nifon II, mai puțin craniul și o mână (pentru care Sf. Neagoe Basarab a dat mâna dreaptă a Sf. Ioan Botezătorul îmbrăcată în aur), aflate în Catedrala mitropolitană din Craiova. Chivotul este considerat cel mai frumos și mai prețios obiect de artă din tot Sf. Munte Athos. La intrarea în mănăstire este pictată în frescă o scenă cu Iisus Hristos având la dreapta Sa pe Cuv. Dionisie Aghioritul și Împ. Alexie al III-lea Comnenul, iar la stânga Sa pe Cuv. Nifon II și Domnitorul Sf. Neagoe Basarab. De asemenea în mănăstire există un fragment de icoană în care Sf. Neagoe Basarab este pictat alături de fiul său, Teodosie.

În anul 1535 mănăstirea a ars aproape în întregime fiind refăcută toată partea de est de către Petru Rareș, iar partea de sud o reface din temelie fiica lui, Ruxandra împreună cu soțul ei, Alexandru Lăpușeanu. Tot Petru Rareș (1527 – 1538; 1541 – 1546) și soția sa, Elena, în perioada 1546 – 1548 au finanțat pictura bisericii și a trapezei. Pictura a fost păstrată în bună stare până în zilele noastre. În pronaosul bisericii mari pe peretele de sud este un tablou votiv pictat în frescă al ctitorului Petru Rareș în ținută de gală împreună cu soția sa, Elena-doamna și copiii ținând în mâini biserica Mănăstirii „Sf. Dionisiu” și prezentând-o Lui Iisus Hristos, datând din anul 1546. Printre picturile bisericii există și o frescă cu Apocalipsa ce se bucură de atenția și aprecierile criticilor de artă, datând din anul 1548 fiind foarte bine conservată. Tot el donează mănăstirii un epitaf și un epitrahil țesute cu fir de argint și aur de însași Elena- doamna.

Alexandru Lăpușeanu (1552 – 1561; 1564 – 1568) și soția sa, Ruxandra au mai construit aici bolnița, au mărit trapeza și au dăruit o icoană veche. De asemenea construiesc un iconostas (o broderie din mătase lungă de 9 m pe care este scris cu fir de aur *Iconostas al Bisericii Mănăstirii „Sf. Dionisiu”*) în anul 1663. Mai târziu *Ruxandra-doamna răscumpără toate metocurile mănăstirii răpite de Sultanul Selim II (1566 – 1574) în 1568, iar în anul 1570 plătește birul tuturor mănăstirilor din Sf. Munte către turci.*

Petru Șchiopul în anul 1577 dă ajutor anual 6.000 aspri de argint; Matei Basarab în anul 1640 și Sf. Constantin Brâncoveanu în anul 1692 dau ajutor anual câte 4.000 aspri de argint; Nicolae Mavrocordat în anul 1716 și Mihai Racoviță dau ajutor anual câte 8.000 aspri de argint.

5. 4. OBȘTEA

Mănăstirea „Sf. Dionisiu” a avut aproape întotdeauna viață de obște cu cea mai aspră rânduială de viață monahală din Sf. Munte. Aici accentul este pus pe viața mistică contemplativă și pe Rugăciunea inimii în deplină liniște, smerenie, tăcere și post. Pentru o astfel de rânduială duhovnicească Mănăstirea Sf. Dionisiu a avut numeroși Sfinți aghioriți dintre care amintim: Cuv. Dionisie Aghioritul († 1390), Fondatorul mănăstirii; Cuv. Dometie, Egumen († 1405); Cuv. Martir Macarie († 1507, Salonic), Patriarh de Constantinopol; Cuv. Nifon II(† 1508), Mitropolit de Salonic, Patriarh de Constantinopol și Mitropolit al Țării Românești; Cuv. Martir Ioasaf († 1518, Constantinopol), Patriarh de Constantinopol; Cuv. Leontie Aghioritul – Izvorătorul de Mir († 1605) care s-a nevoit într-o peșteră de lângă

mănăstire; Cuv. Filotei († 1610); Cuv. Nicodim Aghioritul († 1809); Cuv. Martir Hristofor († 1818, Adrianopol); Cuv. Martir Ghenadie († 1818, Constantinopol); Cuv. Martir Iosif († 1819, Constantinopol) ș.a.

În prezent Mănăstirea „Sf. Dionisiu” are viață de obște cu cca 40 de monahi greci, iar în exterior (pe la chilii și colibe dependente de mănăstire) încă cca 15 sihaștri greci.

5. 5. SF. MOAȘTE

1. *Chivotul cu Moaștele întregi (mai puțin craniul și o mână) ale Sf. Ierarh Nifon II, Patriarhul Constantinopolului.*

2. *Mâna dreaptă a Sf. Ioan Botezătorul, cu care a botezat în Râul Iordan pe Mântuitorul Iisus Hristos, îmbrăcată în aur și donată de Sf. Neagoe Basarab – Patronul mănăstirii.*

3. *Mâna dreaptă a Sf. Ap. și Ev. Luca, cu care a scris frumoasa sa Evanghelie și a pictat prima Icoană a Maicii Domnului cu Pruncul.*

4. O mână a Sf. Ioan cel Milostiv, Patriarhul Alexandriei.

5. O mână a Sf. Ier. Antipa, Episcopul Pergamului.

6. Părțile mai mari sau mai mici de la diverși Sfinți.

Toate Sf. Moaște sunt păstrate în cutii de argint în Sf. Altar.

5. 6. SF. ICOANE FĂCĂTOARE DE MINUNI

‡ „A imnului Acatist” („AKATHISTOU YMNOU”).

Este pictată de către Sf. Ap. și Ev. Luca fiind situată într-un mic paraclis lipit de pronaosul bisericii mari.

✠ Despre ea se spune că în anul 1592 pirații au furat-o. Într-o noapte căpetenia lor a avut o vedenie înfricoșată cu Judecata de Apoi. Deschizând cutia furată a văzut Sf. Icoană plină de mir bine mirositor. S-au înspăimântat cu toții atât de tare, încât au adus Icoana înapoi la mănăstire și s-au făcut monahi.

✠ Altădată venind alți pirați și răpind Sf. Icoană au pus-o în corabie într-o cutie. În timpul nopții căpetenia piraților O vede pe Maica Domnului zicându-i: „Pentru ce, vicleanule, M-ai închis în cutie? Întoarce-Mă înapoi, de unde M-ai luat!” Căpetenia piraților neascultând cele văzute și auzite a pornit în larg. Dar la un moment dat s-a ridicat o furtună ce împingea corabia înapoi spre mănăstire. Căpetenia piraților înfricoșându-se a mers la cutia în care era Sf. Icoană, a deschis-o și a aflat Sf. Icoană plină de mir bine mirositor. Îndată a tras corabia la țarm și a înapoiat monahilor Sf. Icoană.

‡ „Născătoarea de Dumnezeu” („THEOTOKOS”).

După tradiție este pictată în sec. VII când a fost asediat Constantinopolul de către turci, fiind donată de Împ. bizantin Alexie al III-lea Comnenul, aflându-se într-un paraclis special.

‡ „Sf. Ioan Botezătorul” – Patronul mănăstirii.

Se află în biserica mare, în partea dreaptă a catapetesmei.

5. 7. BIBLIOTECA

Are cca 8.000 de cărți tipărite, 804 manuscrise pe pergament și hârtie, 27 suluri pe pergament ș. a. Câteva dintre cărți sunt în limbile chirilică și română, lucrate în tiparnițele românești. Toate sunt bine păstrate și așezate în rafturi speciale.

5. 8. TEZAUROL

Conține veșminte vechi cusute cu fir de argint și aur, sfinte vase liturgice în filigran, icoane bizantine, o icoană a Sf. Arh. Mihail din sec. XVI, numeroase Evangheliare cu miniaturi dintre care unele românești și mai ales *Chivotul din argint aurit donat de Neagoe Basarab în anul 1515 pentru Moaștele Sf. Ierarh Nifon II, fiind cel mai de preț obiect din metal prețios din Mănăstirea „Sf. Dionisiu” și chiar din întreg Sf. Munte Athos.*

5. 9. SFINȚII CUVIOȘI

5. 9. 1. SF. IERARH NIFON II (1425 – 1508)

S-a născut la Moreea în Peninsula Peloponez – Grecia în anul 1425 din părinți evlavioși, fiind botezat cu numele de Nicolae. A primit o educație solidă având înclinație mai ales către studiul Bibliei și al scrierilor patristice. Era om învățat și îmbunătățit în fapte bune încă din copilărie. A plecat pe ascuns de acasă în anii tinereții și a intrat în viața monahală sub ascultarea unui duhovnic vestit de la Epidaur, cu numele Antonie, primind numele de Nifon.

Ocupația lui era scrisul din care își agonisea hrana. După moartea părintelui său spiritual Nifon a mers pentru o vreme la un călugăr aghiorit înțelept venit din Sf. Munte Athos, cu numele Zaharia de la care a învățat filozofia cea după Dumnezeu. În anul 1453 Constantinopolul a fost cucerit de turci și mulți călugări s-au refugiat în munți fugind din calea invadatorilor; asemenea au făcut Nifon și Starețul său, Zaharia, mergând în cetatea Ahridon. În urma morții episcopului acestei cetăți Cuv. Zaharia a fost ales în locul vacant, Nifon rămânând fără povătuitor. A luat atunci binecuvântare de la Cuv. Zaharia de a merge în Sf. Munte Athos.

După ce-a trecut pe la Mănăstirile Cutlumuș și Marea Lavră s-a stabilit la Mănăstirea „Sf. Dionisiu” în anul 1460. Aici a fost hirotonit diacon și apoi preot. Era deopotrivă de iscusit, atât în cunoașterea rânduielilor monahale, cât și în înțelegerea Sf. Scripturi, încât și-a dobândit fără întârziere faima printre locuitorii Sf. Munte ajungând în scurt timp Egumen al Mănăstirii „Sf. Dionisiu”. Ocupația lui de seamă pe lângă învățarea fraților era scrisul la care avea mare talent. Sub conducerea lui mănăstirea a cunoscut cea mai înfloritoare perioadă duhovnicească din întreaga sa istorie.

N-a trecut multă vreme și a trebuit să părăsească mănăstirea spre părerea de rău a lui și a fraților fiind ales Mitropolit în vestita cetate a Salonicului după moartea Mitropolitului acesteia, Partenie în anul 1483. Predicile sale erau ascultate de toți, ca și cele ale Sf. Ierarh Ioan Gură de Aur, căci în vremea aceea nu se afla alt luminător mai vestit ca Nifon. În anul 1484 a participat la Sinodul de la Constantinopol în care au fost respinse hotărârile de unire cu Roma luate la Sinodul de la Florența din anul 1439, ca fiind „false și străine de Biserica Răsăritului”.

După moartea Patriarhului Simeon al Constantinopolului în anul 1486 Nifon a fost ales în înalta demnitate clericală în locul acestuia. Viața și cuvintele lui îl făceau să strălucească, întocmai ca un soare. În vremea păstoriei lui mulți dintre iudei și dintre păgâni au primit Sf. Botez atrași fiind de podoaba vieții lui și de minunatele sale cuvinte. Cu poava lui mulți dintre rătăciți se întorc la dreapta credință și mulți dintre creștinii râvnitori primesc cununa muceniei mărturisind pe Hristos în fața stăpânirii păgânești. Dar vrăjmașul mântuirii nu putea să rabde strălucirea acestui minunat luminător al Bisericii și a întrebuițat toate meșteșugurile ca să-l îndepărteze de la turmă. Mai întâi s-au ridicat împotriva lui o parte din clerici care erau otrăviți de zavistie și l-au silit să plece în surghiun retrăgându-se la un schit întemeiat de el în anul 1489. Însă Biserica n-a putut răbda mult lipsirea luminii lui, ci l-a chemat în scurtă vreme să lumineze în sfeșnicul obștesc în anul 1497. A doua oară a fost scos cu sila din scaunul păstoriei de Sultanul turc Baiazid II (1481 – 1512), pe motiv că nu i-a dat cinstea cuvenită când l-a întâlnit pe drum în anul 1498. Fiind îndepărtat cu tiranie de la cârma Bisericii era ținut sub pază la Adrianopol.

În anul 1500 Domnitorul Țării Românești, Radu cel Mare (1495 – 1508) aflând despre cele întâmplate și văzând virtuțile ieșite din comun ale Sf. Nifon l-a rugat să vină în Țara Românească pentru a face rânduială în Biserica acesteia și el va mijloci ca să fie liber din partea stăpânirii. Dumnezeiescul Nifon i-a răspuns: „Îți laud socoteala ta cea bună, dar să dea Dumnezeu s-o ai până la sfârșit. Însă orice voi cere spre îndreptarea voastră să primiți cu mulțumire și chiar tu de vei greși, să primești duhovnicescul meu sfat; căci atunci când poporul cel de obște va vedea pe domnul țării că primește o îndreptare de pocăință, mai cu înlesnire se îndreaptă; iar dimpotrivă când domnul țării va încălca legea și va defăima Sf. Canoane, atunci se va face mare cădere tuturor pentru că oamenii se pleacă lesne spre lucrul cel rău”. Domnitorul Radu cel Mare a zis către el: „Părinte, orice vei face pentru folosul sufletelor noastre vom primi cu bucurie”. După mai multe rugăminți din partea domnitorului și a boierilor Sf. Nifon primește propunerea și este adus în Țara Românească fiind numit Mitropolit al Ungro-Vlahiei. Preaînțeleptul Nifon a poruncit să se facă Sinod unde să se adune toți preoții Bisericii, stareții mănăstirilor, boierii Divanului și domnitorul. Deci fiind toți adunați Fericitul a început să le propovăduiască dumnezeieștile cuvinte și să-i îndemne la obiceiurile cele bune cu dovezi din Scripturi și de la Părinții dumnezeiești, ca să taie de la fiecare obiceiul cel rău. Toți au primit învățătura lui cea curgătoare ca mierea și plecându-se dumnezeieștilor lui cuvinte se sârguie să-și îndrepte toate rânduielele și obiceiurile. Fiind mare lipsă de carte și de povățuitori duhovnicești Sf. Nifon a

avut de luptat mult cu apucăturile cele rele ce erau învechite în popor. A pus rânduială pe la biserici și mănăstiri povățuindu-și turma pe calea mântuirii cu multă râvnă și cu adâncă înțelepciune. Mostra pe toți care defăimau Legea, fără a se sfii de cei mari. Mostra când era nevoie și pe preoți, și pe dregători, și chiar pe semețul Domnitor. Întemeind Episcopiile de Râmnic și Buzău în anul 1502 i-a hirotonit pe cei doi episcopi și a organizat cu înțelepciune viața bisericească a Țării Românești.

La început Domnitorul primea povețele Sfântului și părea a fi bucuros de orânduielele lui, însă n-a răbdat multă vreme. A venit prilejul ca să-și dea pe față mândria lui. În vremea aceea s-a stabilit la Curtea Domnitorului un boier fugar din Moldova, cu numele Bogdan. El își lăsase acasă femeia și copiii fiind urmărit de stăpânire și venind în Țara Românească dorea să ia în căsătorie pe sora Domnitorului Radu cel Mare. Radu s-a învoit la această fărădelege, deși știa despre familia lui Bogdan din Moldova. Sf. Nifon s-a împotrivit acestei cununii necanonice și a muștrat cu asprime pe boier și pe Domnitor arătându-le scrisoarea de la femeia legitimă a lui Bogdan în anul 1504. Dar vorbele Sfântului n-au fost luate în seamă de ei; dimpotrivă s-au sculat amândoi cu dușmănie împotriva acestuia și la urmă l-au silit să plece din țară în anul 1505.

Înainte de a pleca Sf. Nifon afurisește în sobor pe nelegiuitul Bogdan și pe toți care au fost părtași cu el la fărădelege. În loc să se înțeleptească Domnitorul i-a răspuns: „*Tu vezi-ți de ale tale și nu te băga în treburile mele!*”, iar Sfântul i-a zis: „*Oare așa ne-a fost înțelegerea când m-ai rugat să vin și să pun rânduială în țara aceasta?*” Atunci Domnitorul l-a alungat din scaun și a dat poruncă în toată țara să nu-l mai cinstească nimeni ca Mitropolit și nici să-i dea găzduire ori să-l ajute cu ceva sub amenințarea pedepsei cu moartea. Sfântul s-a retras într-o colibă la o margine de pădure fiind cercetat și îngrijit o vreme de către iubitul său fiu duhovnicesc, Neagoe, fiul Domnitorului Radu cel Mare. Sfântul l-a povățuit cum să conducă poporul atunci când va ajunge Domnitor și l-a informat despre cele ce se vor întâmpla în țară după plecarea lui. La plecare a fost mare durere pentru evlaviosul tânăr, viitorul Domnitor al Țării Românești.

Astfel Sf. Nifon vine din nou în Sf. Munte, mai întâi la Mănăstirea Vatopedu pentru scurt timp, apoi la Mănăstirea „Sf. Dionisiu” nespunând nimănui cine este și de unde vine. Aici era rânduiala ca toți cei care doreau să fie închinoviați să slujească mai întâi un timp la catării (mularii) mănăstirii. Așa că Sf. Nifon a primit această ascultare cu toate că era bătrân și slăbit de atâtea osteneli și necazuri. Slujea ca un argat păscând mularii și cărând cele de nevoie pentru mănăstire din pădure și de la metoc, căci nu-l mai cunoștea nimeni după atâtea ani!

Odată i-a venit rândul să facă de strajă noaptea din cauza piraților care prădau mănăstirile. Pe la mijlocul nopții pe când își făcea rugăciunea obișnuită l-au văzut niște frați și pustnici îmbunătățiți din apropiere că era la înfățișare ca o pară de foc și minunându-se au spus egumenului despre asta. Egumenul a rânduit ca să se facă rugăciune de obște spre a le descoperi Dumnezeu taina acestui frate începător. Atunci Sf. Ioan Botezătorul (Patronul acestei mănăstiri) s-a arătat Egumenului în vedenie poruncindu-i să-l întâmpine cu cinste pe Sf. Nifon zicându-i: „*Adună pe frați și ieșiți în întâmpinarea Patriarhului Nifon că-i ajunge lui atâtea*

smerenie”!

Tradiția spune că într-un asfințit pe când Cuviosul ostenit călca treptele de piatră ale mănăstirii cu mularii încărcăți cu lemne clopotele au început a bate singure și nu oricum, ci cu sunet de întâmpinare a unei înalte fețe bisericesti, iar egumenul cu obștea i-au ieșit înainte și căzând la picioarele lui i-au zis: *„Ajunge, Sfinte al Lui Dumnezeu, atâta smerenie și ne iartă pe noi, păcătoșii că nu te-am recunoscut!”*

Deși era acum bătrân și slab, își petrecea viața cu multe osteneli îndeplinind treburile cele mai de rând și întărind pe frați prin pilda vieții lui și prin cuvintele lui cele pline de dar. El era întru toate și pentru toți *„icoana cea vie și izvorul cel pururea curgător de miere duhovnicească”*.

✠ Odată venind frații cu corabia plină cu alimente de la metoc n-o puteau trage la țarm din cauza furtunii. Atunci Sf. Nifon urcându-se în corabie și-a ridicat mâinile la rugăciune și îndată s-a potolit furtuna. Apoi la rugămintea fraților a binecuvântat o ancoră ce era în corabie și le-a zis că de câte ori vor fi în primejdie s-o coboare în mare și marea se va liniști. De atunci de câte ori se aflau în primejdie îndată frații strigau: *„Aruncați pe Nifon în mare!”* Și aruncând ancora îndată se liniștea marea. Această ancoră a fost păstrată în corabia mănăstirii peste 150 ani după care s-a pierdut în mare.

Aproape de sfârșitul vieții lui s-au adunat mulțimi nenumărate de monahi de prin toate mănăstirile și de prin pustietăți, ca să ia blagoslovenia lui cea de pe urmă. Și toți erau cuprinși de o jale negrăită pentru lipsirea povățuitorului obștesc. L-au rugat atunci cu multe lacrimi și cu amare tânguiri ca să le dea în scris o rugăciune de dezlegare pentru sufletele celor adormiți spre a fi citită pe mormânt. Atunci Fericitul le-a lăsat *„cu limbă de moarte” Molitfa cea de dezlegare pentru răposați pe care o folosește Sf. Biserică de Răsărit până astăzi”*.

Sfântul a trăit în Mănăstirea „Sf. Dionisiu” până în anul 1508 când a adormit în Domnul fiind înmormântat aici. La mormântul lui se săvârșesc semne și minuni preaslăvite întotdeauna.

Cu povețele și cu rugăciunile lui cele înțelepte și bine primite la Dumnezeu multe suflete s-au mântuit și mulți rătăciți au aflat calea adevărului. Iar o parte din ei au primit cununa muceniei cu blagoslovenia lui. Doi ucenici a avut Sfântul mai apropiați și amândoi au fost numărați în rândul Mucenicilor mărturisind pe Hristos cu îndrăzneală înaintea stăpânirii păgânești (a turcilor). Amândoi ucenicii au fost Patriarhi ai Constantinopolului (Sf. Ier. Macarie a fost martirizat la Salonic în anul 1507 și Sf. Ier. Ioasaf – la Constantinopol în anul 1518) și au petrecut împreună cu Sfântul în Țara Românească, apoi l-au însoțit în Sf. Munte.

În chipul acesta minunat a trăit și s-a săvârșit Cuv. Nifon, prea strălucitul luminător al lumii, piatra cea neclintită a răbdării care s-a călit ca aurul în cuptor prin grele încercări și primejdii. El a fost cunoscut ca o puternică personalitate care n-a ezitat niciodată să spună adevărul fiind considerat și azi în Sf. Munte drept model.

În Țara Românească după plecarea silită a Sf. Nifon au urmat multe necazuri și tulburări. Din cauza secetei îndelungate și a vânturilor rele n-a rodit pământul nici pâine pentru hrana poporului și nici pășune pentru vite, din care cauză au fost

foamete grea și boli omorâtoare.

În anul 1508 Domnitorul Radu cel Mare s-a îmbolnăvit de o boală nevindecabilă (vărsat de vânt generalizat găurindu-i-se tot corpul) și a murit în chinuri groaznice fiind îngropat la Mănăstirea Dealu, ctitoria sa. După îngropare trei zile și trei nopți i s-a cutremurat mormântul (precum Împ. Eudoxia, prigonitoarea Sf. Ioan Gură de Aur). Atunci frică mare a cuprins pe tot poporul și ziceau că pentru izgonirea Sf. Nifon s-au întâmplat toate acestea. La mănăstiri au fost tulburări și răscoale în popor, iar boierimea s-a împărțit în tabere pentru ocuparea domniei. Din multă dușmănie ce era între ei s-a vărsat destul sânge între frați, iar familia Basarabilor (din care se trăgea tânărul Neagoe, fiul duhovnicesc al Sf. Nifon) a suferit prigoane înfricoșate și însuși Neagoe a scăpat prin minune de la moarte. Fiind acoperit prin rugăciunile Sf. Nifon, Neagoe se izbăvește de la moarte sigură și este ales Domnitor al Țării Românești în anul 1512. În toată viața lui a păzit cu sfințenie sfaturile cuviosului său Părinte văzând cu ochii cum se împlineau toate vorbele lui.

Aflând evlaviosul Sf. Domnitor Neagoe Basarab despre săvârșirea întru Domnul a Sfântului său Părinte duhovnicesc în anul 1515, a trimis pe doi stareți mai însemnați și câțiva boieri cu daruri bogate și cu scrisori la Mănăstirea „Sf. Dionisiu” din Sf. Munte cerând cinstitele Moaște ale Cuv. Nifon ca să fie aduse în Țara Românească spre blagoslovenia și iertarea țării întregi și spre dezlegarea afuriseniei răposatului Domnitor Radu cel Mare care murise neîmpăcat.

Grea de tot a fost pentru sobor cererea aceasta și nu s-ar fi învoit cu nici un chip, însă Cuv. Nifon II a arătat prin semne că este voia lui să îplinească dorința iubitului său fiu duhovnicesc, Neagoe. Nimeni dintre părinți n-a îndrăznit să deschidă mormântul Sfântului. Atunci Marele Logofăt al lui Neagoe având îndrăzneală și încredere în multa evlavie a stăpânului său a început să sape la mormântul Sfântului și îndată a ieșit o mireasmă prea minunată de la cinstitele Moaște, care s-a răspândit în toată latura muntelui. Deci scoțând cinstitele Moaște le-a așezat într-o raclă scumpă și s-a făcut priveghere de toată noaptea. Au alergat atunci monahi din toate părțile Sf. Munte spre a se închina și mulți s-au vindecat de boli prin atingerea lor.

Aduse apoi în țară la noi cu multă cinste au fost primite la Dunăre de către episcopii țării cu mare sobor de clerici, de boieri și de popor. Când s-au apropiat de Cetatea lui Bucur (București) a ieșit în întâmpinare și Domnitorul cu toată Curtea lui. Îmbrățișând cu lacrimi fierbinți racla Sfântului a sărutat cu negrăită bucurie și cu adâncă evlavie cinstitele Moaște ale iubitului său părinte și ocrotitor. Apoi ridicând pe umerii săi racla Sfântului dimpreună cu cei mai de seamă sfetnici ai săi au mers cu alai strălucit în sunetele clopotelor și al cântărilor până la Mănăstirea Dealu zidită de Radu cel Mare unde era îngropat acesta. Acolo au așezat racla cu Sf. Moaște pe mormântul lui Radu, ca semn de împăcare a Sfântului cu prigonitorul său. După aceea au făcut priveghere de toată noaptea cu tot soborul și cu toată Curtea domnească.

Pe la miezul nopții ațipind puțin Neagoe în vremea privegherii i-a descoperit în vedenie Cuv. Nifon că s-a împlinit dorința și a fost iertat răposatul Radu pricinuind negrăită bucurie tuturor.

Aceasta s-a petrecut astfel: Neagoe a văzut că s-a deschis mormântul lui Radu și se vedea trupul lui negru și urât mirositor curgând din el puroi și putreziciune. Neputând Neagoe să sufere acea priveliște s-a rugat Sfântului să-și facă milă de nefericitul Radu. Deodată vede o apă curată ieșind din racla Sf. Nifon și pe Sfânt spălând trupul lui Radu. După spălare Radu a devenit frumos și strălucit. Apoi l-a închis din nou în mormânt și venind spre Neagoe i-a zis: *„Iată, fiule, că am ascultat rugăciunea ta. Îți mai poruncesc să ai pace întotdeauna cu poporul tău, iar Moaștele mele să le trimiți la mănăstirea mea pentru mângâierea fraților ce viețuiesc acolo”!* Deșteptându-se Neagoe a dat slavă Lui Dumnezeu și Sf. Nifon.

După aceea au fost făcute Litanii mari cu cinstitele Moaște prin multe locuri din țară și s-au săvârșit nenumărate minuni cu bolnavii care se atingeau de ele. Poporul alerga din toate părțile și de peste hotare ca să se închine la racla Sfântului. Apoi Sf. Neagoe Basarab a așezat Sf. Moaște într-o raclă minunată și le-a trimis cu cinste în Sf. Munte. Racla dăruită de către Domnitor în anul 1515 se păstrează până azi la Mănăstirea „Sf. Dionisiu” și este unul dintre cele mai minunate odoare din Sf. Munte. Ea are forma unei bisericuțe cu 5 turlor din argint aurit (sau chiar aur?) bătută peste tot cu pietre scumpe și cu email, lucrată cu un meșteșug neîntrecut Deasupra are zugrăvit chipul Sfântului avându-l alături pe Sf. Neagoe îngenuncheat la picioarele lui.

La trimiterea cinstitelor Moaște din țară Sf. Neagoe Basarab (după aprobarea Soborului din Sf. Munte) a oprit cinstitul craniu și mâna Sf. Nifon, iar el a dăruit Mănăstirii „Sf. Dionisiu” mâna dreaptă a Sf. Ioan Botezătorul (al cărui hram îl are mănăstirea), îmbrăcată în aur, bătută foarte frumos cu pietre scumpe. O dată cu cinstitele Moaște evlaviosul Domnitor a trimis și multe daruri bogate pentru mănăstire, apoi a ridicat din temelie multe clădiri în cuprinsul Mănăstirii „Sf. Dionisiu” unde este pomenit totdeauna, la ctitori împreună cu Împărații bizantini.

Cât a trăit Neagoe nu s-a despărțit nicidecum de Moaștele părintelui său duhovnicesc, ci le purta cu sine oriunde mergea (ca un scut de apărare împotriva celor văzuți și nevăzuți potrivnici). După moartea sa le-a dăruit Mănăstirii Curtea de Argeș zidită de el. În prezent aceste cinstite Moaște ale Sf. Nifon se află la Catedrala mitropolitană din Craiova.

Sf. Nicodim Aghioritul spune că Nifon *„a luminat această țară (românească) și a împodobit-o cu practici și virtuți creștine, deoarece mai înainte fusese plină de răutăți”.*

Arhimandritul Gavriil în cartea sa *„Sfânta Mănăstire a Sf. Dionisiu”* remarcă faptul că prin sfânta sa viață, prin povețele, propovăduirile și îndemnurile către creștinii din Țara Românească Sf. Nifon a salvat Ortodoxia de aici de catolicism care prin intermediul uniației pătrunsese adânc în ținuturile de nord ale Transilvaniei și Galiției.

Uimitoarea poveste a strălucitoarei, dar nefericitei sale vieți a fost scrisă de către Gavriil Protul.

Ziua de prăznuire a Sf. Nifon II este 11 august.

5. 9. 2. SF. NICODIM AGHIORITUL (1749 – 1809)

Sf. Nicodim Aghioritul este cel mai de seamă și cel mai prolific învățat din

Sf. Munte (sec. XVIII) și unul dintre cei mai proeminenți teologi ortodocși ai perioadei postbizantine.

S-a născut în anul 1749 în insula Naxos din arhipelagul Ciclade – Grecia, fiind botezat cu numele de Nicolae. După ce a absolvit cursurile la Școala elementară din Naxos s-a dus la Școala de învățături evanghelice din Smirna (Izmir – Turcia) unde a învățat latina și franceza și a devenit iscusit în cunoașterea Sf. Scripturi, a hagiografiei și a canoanelor bisericești. Plecând de la Smirna s-a întors în insula natală unde a lucrat 5 ani ca secretar al episcopului locului.

La vârsta de 26 de ani Nicodim s-a dus la Mănăstirea „Sf. Dionisiu” din Sf. Munte unde a și fost tuns în monahism primind numele de Nicodim. Căutând condiții propice pentru rugăciunea cea duhovnicească și pentru preocupările sale scriitoricești și-a schimbat locul de ședere în câteva rânduri. Prefera schiturile mici și l-a aflat pe cel mai potrivit în regiunea Capsala.

Activitatea scriitoricească a Sf. Nicodim Aghioritul a început în anul 1777 și a continuat vreme de 32 de ani până în clipa în care s-a mutat la viața cea veșnică. Scrierile sale îl arată ca pe cel mai prolific autor athonit de carte din sec. XVIII și cel mai priceput în domeniul religiei. A scris a tradus și a editat peste 27 de cărți multe dintre ele monumentale ce demonstau o extraordinară erudiție și o remarcabilă intuiție în ceea ce privește fiecare etapă a credinței ortodoxe. Cărțile sale tratează viața duhovnicească, morală, spovedania, Sf. Taine, codul canonic bisericesc, viețile sfinților, imnografia ș.a.m.d. Pe lângă activitatea scriitoricească el a compus numeroase imnuri-acatist în cinstea feluritelor sfinți și a revizuit multe altele ce fuseseră scrise de către înaintașii săi întru imnografia ortodoxă. Compozițiile sale poetice se caracterizează printr-o sensibilă tratare religioasă și au un considerabil merit literar.

Printre cele mai cunoscute lucrări ale Sf. Nicodim ce-au fost tipărite de nenumărate ori amintim: „Filocalia”, „Călăuza duhovnicului”, „Noul martirologiu”, „Practici duhovnicești”, „Cârma”, „Manual de povățuire”, „Pidalionul”, „Despre paza celor cinci simțuri” și „Manualul de spovedanie”. În domeniul teologic este cunoscut pentru interpretarea Epistolelor Sf. Ap. Pavel și ale celor Șapte epistole sobornicești și pentru alte scrieri duhovnicești. „Filocalia” ce a fost publicată pentru prima oară în anul 1782 la Veneția a apărut în limbile: slavonă, rusă, germană, engleză, franceză, italiană și română. Sf. Nicodim a editat pe lângă această măreață lucrare și cartea „Războiul nevăzut” ce a fost tradusă în limba rusă în sec. XIX de către Sf. Ier. Teofan Zăvorâtul și în limba engleză în anul 1952.

Viața, personalitatea și opera Sf. Nicodim Aghioritul au fost tratate pe larg într-o lucrare scrisă de către părintele Teoclit de la Mănăstirea „Sf. Dionisiu”, intitulată „Sf. Nicodim Aghioritul” și publicată în anul 1959.

Viețuind mulți ani întru cuvioșie s-a mutat la fericirea cea veșnică în anul 1809 după o viață împărțită între studiu, scris și rugăciune.

Ziua sa de prăznuire este 14 iulie.

6. MĂNĂSTIREA „CUTLUMUȘ” („KOUTLOUMOUSIOU”)

6.1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ

Mănăstirea Cutlumuș este amplasată la sud-est de Careia la doar 10 minute de mers pe jos (cca 500 m). Este construită într-o zonă înverzită (cu poieni, păduri de castani, măslini și viță de vie) având un izvor la intrare și din loc în loc chilii.

6.2. ISTORICUL

Mănăstirea a fost fondată înainte de anul 988 și distrusă apoi fiind socotită printre cele mai vechi Sf. Lăcașuri din Sf. Munte.

Întemeietorul ei a fost însă Călugărul Calist Cutlumușeanu (Ketelmush), un Voievod arab evlavios din Dinastia Cutlumuș, convertit la Ortodoxism la sfârșitul sec. XIII, care găsind-o distrusă de invadatori a rezidit-o. Acest Voievod a cărui mamă era creștină a devenit creștin schimbându-și numele arab la încreștinare în Constantin, iar la călugărie în Calist. De la el își trage numele mănăstirea, de „Cutlumuș”.

Curând după aceasta s-a dezvoltat ca un important centru spiritual având un mare număr de călugări.

Prima biserică a fost zidită în sec. X și rezidită în sec. XIII; fiind iarăși distrusă de invadatori (piraiți) a fost din nou rezidită de către Domnitorii Țării Românești în a doua jumătate a sec. XIV și pictată în anul 1744 având Hramul „Schimbarea la Față a Domnului”. De o importanță deosebită este catapeteasma ei datând de la începutul sec. XIX făcută din lemn de castan poleit cu aur, lucrată de un călugăr al așezământului timp de 17 ani (!) fiind una dintre cele mai frumoase din Sf. Munte. De asemenea fresca și icoanele sunt foarte frumoase. La ușa de la intrarea în biserică în partea dreaptă a ei este pictat Patriarhul Antim al Constantinopolului, iar în partea stângă Mitropolitul Moldovei, Veniamin Costachi care a ajutat foarte mult mănăstirea.

În anul 1766 a viețuit aici ca simplu monah Matei, Patriarhul Alexandriei, care a înzestrat-o cu avere.

În perioada sec. XVIII – XIX Mănăstirea Cutlumuș a fost locuită un timp de călugări români și greci.

În anii 1857 și 1870 au izbucnit incendii care au distrus câteva corpuri de clădiri fiind reconstruite în timpul egumeniei lui Meletie. După devastatorul incendiu din anul 1893 când au ars toate chiliile refacerea mănăstirii a fost făcută tot datorită generozității românilor.

Pe lângă numele de Cutlumuș acest Sf. Locaș a avut și alte denumiri: „Mănăstirea Voievodului”, „Lavra Țării Românești” și „Mănăstirea lui Hariton”.

Denumirile de „Mănăstirea Voievodului” și „Lavra Țării Românești” sunt datorate ajutoarelor mari primite de la Domnitorii Țării Românești timp de peste 300 de ani și pentru faptul că au venit aici mulți monahi români din Țara Românească având în câteva rânduri și egumeni (stareți) români, iar denumirea de „Mănăstirea lui Hariton” a primit-o de la renumitul Egumen al ei, Hariton.

Se spune că odată năvălind barbarii asupra Sf. Munte, arzând și jefuind mănăstirile, când au ajuns în apropierea Mănăstirii Cutlumuș s-a lăsat o ceață atât de densă și întunecată, încât nu vedeau nici la doi pași. Învârtindu-se în jurul mănăstirii n-au reușit s-o găsească fiind acoperită de Darul Lui Dumnezeu. Așa a scăpat mănăstirea prin minune dumnezeiască de jefuire.

Aici au viețuit un timp și Cuv. Paisie Velicicovschi de la Neamț și faimosul Cărturar Prof. Ieromonah Vartolomeu.

Mănăstirea Cutlumuș are 13 Paraclise (în interior și exterior).

Hramul ei este „Schimbarea la Față a Domnului” (6 august).

6.3. CTITORIILE ROMÂNEȘTI

Fiind jefuită de invadatori și distrusă de incendii Mănăstirea Cutlumuș a fost refăcută de către Domnitorii Țării Românești.

Temelia mănăstirii a fost pusă de către Domnitorul Nicolae Alexandru Basarab (1352 – 1364), apoi a continuat fiul său, Vladislav I (Vlaicu-vodă, 1364 – cca 1377).

Adevărata înflorire a mănăstirii a fost resimțită sub stăreția Ieromonahului Hariton (fost Protos al Sf. Munte Athos și al doilea Mitropolit al Ungro-Vlahiei în perioada 1372 – 1381) în timpul domniei lui *Vladislav I*. Acesta dă ajutoare mari pentru rezidirea bisericii și a întregii incinte zidind trapeza, turnul de apărare și zidurile din incintă în perioada 1364 – 1372 și răscumpără moșii devenind *Ctitorul principal al mănăstirii*. Aceasta este de fapt prima Ctitorie Românească din Sf. Munte Athos. Mănăstirea a avut foarte mulți monahi români și în câteva rânduri chiar Stareți români.

Pe parcurs a primit ajutoare și de la ceilalți Domnitori ai Țării Românești, precum: Radu I (cca 1377 – cca 1383), fratele lui Vladislav I; Mircea cel Bătrân (1386 – 1418) dă ajutoare pentru zidirea clopotniței în anul 1388; Dan al II-lea (1420 – 1424; 1426 – 1431); Alexandru I Aldea (1431 – 1436); Vladislav II (1447 – 1456) și Vlad Călugărul (1482 – 1495, la cererea căruia Sultanul turc Selim I în anul 1513 întărește drepturile Mănăstirii Cutlumuș acordate de Poarta otomană în anul 1491). Aceștia înnoiesc daniile înaintașilor lor pentru întreținerea mănăstirii.

Apoi Radu cel Mare (1495 – 1508) rezidește integral chiliile și turnul de apărare în perioada 1502 – 1508; *Sf. Neagoe Basarab (1512 – 1521)* în perioada 1514 – 1521 zidește trapeza, bolnița, zidul din incintă, portul (arsanaua) și dă ajutor anual 10.700 aspri de argint devenind *al doilea Ctitor important (după Vladislav I)*; Vlad Vintilă (1532 – 1535) face danii pentru întreținere în perioada 1532 – 1535 și donează două poale (zăveze cu broderii) de iconostas (pentru

icoanele împărătești) în anul 1533 țesute în mătase fină înfățișând pe Domnitor așezat în genunchi împreună cu doamna sa, Rada și fiul lor, Drăghici (inscripția este cusută cu fir de aur chiar de mâna soției Domnitorului și scoasă doar la marile sărbători); Radu Paisie (1535 – 1345) face danii pentru pictarea bisericii în anul 1540; Matei Basarab (1632 – 1654) face reparații generale în incintă în perioada 1637 – 1641 și Domnitorii fanarioți în perioada 1744 – 1767 fac reparații generale. Danii în bani au făcut și Domnitorii: Radu de la Afumați, Vlad Înecatul, Petru Rareș, Mircea Ciobanul, Mihai Viteazul, Sf. Constantin Brâncoveanu ș.a.

În sec. XIX din veniturile metoacelor și ale colectelor de bani este făcut un turn de apărare nou în anul 1808; sunt zidite chiliile de nord în anul 1860, reînnoite chiliile incendiate în anul 1856 și sunt făcute multe îmbunătățiri în perioada 1890 – 1897.

6. 4. OBȘTEA

În sec. XIV Domnitorul Vladislav I a trimis aici mai mulți călugări „vlahi” din Țara Românească în timpul Egumenului Hariton care întemeiază pentru ei Schitul Cutlumuș din apropiere în anul 1372.

În sec. XVIII – XIX Mănăstirea Cutlumuș a fost un timp locuită de călugări români și greci, iar în obștea ei au fost întotdeauna și călugări români.

În prezent mănăstirea are viață de obște numărând cca 30 de călugări greci (printre ei și 3 români), iar în Schitul Cutlumuș precum și pe la chiliile dependente de mănăstire încă cca 40 de sihaștri greci (printre care și 6 români în Schitul Cutlumuș).

În această mănăstire s-a nevoit și Cuv. Martir Ciprian († 1679, Constantinopol).

6. 5. SF. MOAȘTE

1. *O bucățică din lemnul Sf. Cruci.*

2. *Craniul Sf. M. Mc. Haralambie.*

3. *Craniul Sf. Alipie Pustnicul.*

4. *Mâna stângă a Sf. Grigorie Teologul, Arhiepiscopul Constantinopolului.*

5. *Piciorul drept al Sf. Ana.*

6. *Părțile mai mari sau mai mici de la diverși Sfinți.*

Toate Sf. Moaște sunt păstrate în cutii de argint în Sf. Altar.

6. 6. SF. ICOANE FĂCĂTOARE DE MINUNI

‡ „Mijlocitoarea” („MESITRIA”).

Se află în biserica mare în partea stângă.

‡ „Tare Apărătoarea” („YPERMAHOS”).

Este pictată în sec. XIII și se află într-un Paraclis special. Ea este apărătoare de foc și de frică.

6. 7. BIBLIOTECA

Are cca 6.000 de cărți tipărite; 103 manuscrise pe pergament din sec. X – XIV cuprinzând subiecte bisericești; 300 de manuscrise cu materii de muzică bisericească din sec. XIV – XIX. Mai are și 150 de documente de danie românești ș. a.

6. 8. TEZAURUL

Are sculpturi de uși din lemn din anul 1700 ș. a.

6. 9. SCHITUL „CUTLUMUȘ” („KOUTLOUMOUSIOU”)

6. 9. 1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ

Schitul Cutlumuș este amplasat la cca 1 km est de Careia și la cca 0,5 km de Mănăstirea Cutlumuș.

6. 9. 2. ISTORICUL

După tradiție în acest loc a luat ființă primul schit românesc din Sf. Munte Athos sub vestitul Egumen Hariton în anul 1372 când au venit aici foarte mulți călugări români.

Schitul a fost fondat însă în anul 1785 de un vestit Duhovnic, Haralambie care s-a nevoit în acest schit timp de 60 de ani reușind să adune în jurul său peste 30 de ucenici.

În prezent schitul este format din 19 chilii, majoritatea – cu Paraclise.

Părinții schitului se ocupă cu cultivarea pământului, cu iconografia, croitoria ș. a.

La biserica centrală numită Chiriacu (Kyriakou – biserica de duminică) monahii se adună ca de obicei numai Duminica și la alte Sf. Sărbători când fac priveghere de toată noaptea și săvârșesc Sf. Liturghie, iar după ce primesc Trupul și Sângele Domnului se retrag la chiliile lor.

Schitul Cutlumuș aparține de Mănăstirea Cutlumuș și are Hramul „Sf. M. Mc. Pantelimon” (27 iulie).

6. 9. 3. OBȘTEA

Schitul Cutlumuș este cu viață de sine având peste 20 de sihaștri greci (printre ei și 6 români).

În acest schit s-a nevoit și Cuv. Martir Gherasim († 1812, Constantinopol).

6. 9. 4. BIBLIOTECA

Schitul are o mică bibliotecă cu câteva sute de cărți tipărite și 400 de manuscrise.

7. MĂNĂSTIREA „PANTOCRATOR” („PANTOKRATOROS”) – „ATOTȚIITORUL

7.1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ

Mănăstirea Pantocrator este amplasată pe latura de nord-est a peninsulei athonite pe o stâncă lovită de valuri la cca 30 m față de nivelul Mării Egee, între Mănăstirile Vatopedu și Stavronichita la cca 9 km de Careia.

7.2. ISTORICUL

Mănăstirea Pantocrator a fost fondată în anul 1357 de către doi Generali bizantini – frații Alexie și Ioan – care au fost făcuți monahi în acest Sf. Lăcaș fiind ajutați de ruda lor, Împ. bizantin Ioan V Paleologul (1341 – 1354; 1355 – 1376; 1379 – 1391). În mausoleul mănăstirii ce datează din anul 1363 au fost îngropați Fondatorii ei, Alexie și Ioan.

Inițial mănăstirea a început a fi zidită mai sus pe munte.

După ce-au lucrat o zi muncitorii au găsit toate uneltele mutate pe această stâncă înconjurată parțial de ape. Deci acolo a voit Maica Domnului să fie construit Sf. Locaș lângă Marea Egee.

În anii 1385 și 1393 mănăstirea a fost mistuită de mari incendii și a fost reînnoită de către Patriarhul Constantinopolului, Antonie și de Împ. bizantin, Manuel al II-lea Paleologul (1391 – 1425).

Frescele din biserică au fost executate în sec. XIV de către vestitul Pictor macedonean, Manuel Panselinos și este de mare valoare artistică fiind reprodusă în cele mai prestigioase albume de pictură bizantină. În pronaosul bisericii există o frescă de 3 m înălțime înfățișându-L în centru pe Iisus Judecător, în dreapta – pe Maica Domnului, iar în stânga – pe Sf. Ioan Botezătorul.

La începutul sec. XV i-au fost anexate Schiturile: al Mântuitorului, Sf. Dimitrie, Avxentie, Falacru și Ravduhos.

Chiliile au fost construite de către Marele Logofăt al Moldovei, Gavriil Troțușanu, în anul 1537. Din nefericire în anul 1950 un incendiu a distrus aripa de nord-est care a fost rezidită imediat.

De la mănăstire o potecă îngustă coboară spre Marea Egee unde este Paraclisul Sf. Antonie cel Mare. În mijlocul lui este o piatră mare cu o gaură unde sunt introduse osemintele celor dezgropați din cimitir. În Sf. Munte Athos călugării sunt îngropați în sac pentru a putezi mai repede, iar după trei ani sunt dezgropați și osemintele sunt spălate cu vin și așezate în gropniță (pe craniile lor sunt scrise numele monahilor și anii morții).

Mănăstirea a revenit la viața de obște (cenobitică) în anul 1980.

Mănăstirea are 15 Paraclise, 8 – în interior și 7 – în exterior.

Hramul Mănăstirii Pantocrator este „Schimbarea la Față a Domnului” (6 august).

7. 3. CTITORIILE ROMÂNEȘTI

După căderea Imp. bizantin (1453) Mănăstirea Pantocrator a fost întreținută și înnoită cu ajutoare și danii acordate de către Domnitorii Țării Românești. Astfel Vlad Țepeș (1456 – 1462) în anul 1462 trimite danie anuală de 15.000 aspri de argint; Vlad Călugărul (1482 – 1495) în anul 1492 dă ajutor anual 1.000 aspri de argint; Sf. Neagoe Basarab (1512 – 1521) face zidul din incintă; boierii craioveni împreună cu Domnitorul Radu Paisie (1535 – 1545) dau ajutoare pentru construirea zidului din incintă, a chiliilor și a trapezei între anii 1536 – 1537.

Mai târziu Matei Basarab (1632 – 1654) în perioada 1635 – 1641 face reparații parțiale în incintă; Sf. Constantin Brâncoveanu (1688 – 1714) în perioada 1692 – 1707 dă ajutor anual câte 3.000 aspri de argint și Domnitorii fanarioți în perioada 1745 – 1781 întrețin mănăstirea cu danii anuale, iar în perioada 1847 – 1854 sunt reînnoite biserica, pictura și o parte din chilii cu fonduri adunate din Principatele Române. Alți români care au ajutat mănăstirea sunt Marele Logofăt al Moldovei, Gavriil Troțușanu care construiește chiliile de pe laturi în anul 1537 și Domnitorul Alexandru Iliș.

7. 4. OBȘTEA

Până în anul 1980 Mănăstirea Pantocrator având viață de sine (idioritmică) era condusă de trei Epitropi. Ei numeau Stareță pe Maica Domnului a Cărei Icoană Făcătoare de Minuni tutelează și azi mănăstirea.

În prezent Sf. Lăcaș duce viață de obște având deci Stareț cu cca 25 de monahi greci, iar în exterior (în Schiturile „Sf. Ilie” și „Bogorodița”, Sihăstria Capsala – cu aproape 50 de chilii și în cele 15 chilii din Careia) sunt încă cca 40 de sihaștri greci și de alte naționalități (printre care și români).

În această mănăstire s-au nevoit și unii Sfinți, precum: Cuv. Calist Xantopol († sec. XV), Patriarh al Constantinopolului; Cuv. Ignatie Xantopol († sec. XV); Cuv. Teona († cca 1545), Mitropolit al Salonicului; Cuv. Teofil Miroblitul († 1548), Izvorătorul de Mir; Cuv. Gavriil de la Chilia „AXION ESTIN” ; Cuv. Vasile ș. a.

7. 5. SF. MOAȘTE

- 1. Două bucățele din lemnul Sf. Cruci.*
  - 2. O bucată din Hlamida Lui Iisus Hristos.*
  - 3. Craniul Sf. Ioan cel Milostiv, Patriarhul Alexandriei.*
  - 4. Craniul Sf. M. Mc. Teodor Stratilat.*
  - 5. Craniul Sf. Ioanichie cel Mare.*
  - 6. Părțile mai mari sau mai mici de la diverși Sfinți.*
- Toate Sf. Moaște sunt păstrate în cutii de argint în Sf. Altar.

7. 6. SF. ICOANE FĂCĂTOARE DE MINUNI

‡ „Stareța” („GERONTISSA”).

Sf. Icoană Făcătoare de Minuni a Maicii Domnului, „Stareța”, este păstrată în Mănăstirea Pantocrator din Sf. Munte Athos fiind principala Icoană a mănăstirii. Ea se află în fața catapetesmei bisericii principale pe iconostasul din stânga fiind ferecată în argint și aur și bătută cu pietre scumpe. Ea este protejată de un geam prin care pot fi văzute o mulțime de giuvaere de mare preț (cruciulițe, lăntișoare, inele, verighete, brățări, ceasuri ș. a.) datorite de credincioșii evlavioși cărora Maica Domnului le-a ascultat rugăciunea. În fața Icoanei sunt trei candelice ard continuu.

Ea este unica Icoană portabilă din Sf. Munte înfățișând-O pe Maica Domnului în picioare în stare de rugăciune având aură de aur în care sunt bătute pietre prețioase. Înfațișarea Ei este de o dulceață dumnezeiască, plăcută și plină de milă, lăsând fiecărui închinător simțământul bucuriei, bunei dispoziții, triumfului, speranței, mângâierii și milei, arătând că este gata oricând să alerge în întâmpinarea nevoilor fiilor Ei alinându-i.

Un Dar special și Binecuvântare oferă „Stareța” la cultivarea și sporirea a tot lucrul bun după cum mărturisesc evlavioșii credincioși care s-au închinat și au primit ajutorul Ei. Ea S-a dovedit a fi Conducătoarea și Sfătuitoarea credincioșilor.

Această Sf. Icoană este considerată cea mai frumoasă din tot Sf. Munte Athos și chiar din întreaga Ortodoxie.

După tradiție Sf. Icoană a fost dăruită Mănăstirii Pantocrator de către Împ. bizantin Alexie I Comnenul (1081 – 1118) în sec. XI. Ea reprezintă o copie a Sf. Icoane „Grabnic Ascultătoarea” lucrată în mozaic la Mănăstirea Pantocrator din Constantinopol, operă a aceluiași împărat.

Se spune că atunci când a fost pictată era de o frumusețe îngerească fiind foarte luminată la chip. Un diacon pe când slujea și ajungea să cădească Sf. Icoană a Maicii Domnului se smintea de frumusețea Ei și era tulburat de gânduri. Atunci Preabuna Stăpână pentru a nu fi Chipul Ei motiv de sminteală Și-a schimbat deodată Fața arătând mai întunecată și mai îmbătrânită spunându-i-se chiar „Îmbătrânita”, precum poate fi văzută și azi. Ea este Mângâietoarea și Ocrotitoarea părinților din această mănăstire.

O mulțime de minuni a săvârșit Maica Domnului din Sf. Icoană „Stareța” de-a lungul timpului celor care I s-au închinat cu credință și evlavie; femeilor sterile le-a dăruit copii; canceroșilor și altor suferinzi – sănătate; elevilor și studenților – luminare și diferitelor nevoi ale oamenilor, ca o grabnic ascultătoare, le-a găsit rezolvarea.

✠ Prima Minune a acestei Sf. Icoane s-a petrecut în primii ani de domnie a Împ. bizantin Alexie I Comnenul când el a început construirea mănăstirii mici la cca 500 m mai sus de actuala Mănăstire Pantocrator. În acel timp când zidarii lucrau pe timp de noapte Icoana Maicii Domnului împreună cu uneltele zidarilor dispăreau fără ca cineva să știe cum și dis-de-diminează căutându-le le-au găsit în

locul unde se află mănăstirea azi. Incidentul s-a repetat de mai multe ori și în sfârșit ei au înțeles dorința Maicii Domnului ca mănăstirea să fie construită în locul ales de Ea, precum s-a și întâmplat.

✠ Sf. Icoane i s-a dat mai târziu numele de „Stareța” în urma unei mari Minuni făcute de către Maica Domnului. Inițial locul Sf. Icoane era în biserică în spatele Sf. Altar. Un bărbat virtuos, Egumenul (Starețul) mănăstirii era grav bolnav și pregătit ca să moară. Prin revelație divină el știa că era pe patul de moarte voind să primească Sf. Împărtășanie și prin aceasta să fie binecuvântat cu primirea Sfințelor. Din acest motiv el l-a rugat pe preotul-călugăr care slujea în acea zi să se grăbească să termine Sf. Liturghie puțin mai repede. Preotul n-a răspuns rugăminții starețului și a continuat slujba normal. Maica Domnului a fost Cea Care a intervenit și l-a făcut pe preot să se grăbească și să termine Sf. Liturghie ca să-l poată împărtăși pe bătrânul Stareț. Și așa a făcut. După ce Starețul a primit ultima Sf. Împărtășanie a murit și de atunci i s-a dat Sf. Icoane numele de „Stareța” și a fost Stareța mănăstirii până la revenirea la viața de obște în anul 1980. Imediat după aceasta Sf. Icoană a fost mutată din Sf. Altar în fața catapetesmei în iconostasul din stânga unde se află și azi spre a fi mai accesibilă pelerinilor.

✠ Vasul ce se vede pe ferecătură în partea stângă jos a fost făcut pentru a comemora Minunea săvârșită de către Maica Domnului în sec. XVII. Într-o perioadă când mănăstirea a trecut prin mari lipsuri încât au început să plece călugării, Starețul de atunci îi îndemna să creadă și să-și pună nădejdea în Maica Domnului „Stareța”, așa precum făcea și el. Maica Domnului nu le-a înșelat așteptările; într-o dimineață călugării au văzut ulei ieșind din magazia în care erau ținute vasele de ulei goale. Ei au intrat în magazie și au văzut că dintr-un vas existent și azi uleiul curgea vărsându-se pe pământ. Luând ulei din acel vas au umplut toate vasele goale după care izvorârea s-a oprit. Călugării au înțeles că Maica Domnului a făcut o Minune pentru a-i ține în mănăstire. De atunci până azi uleiul n-a mai lipsit din mănăstire.

✠ O altă minune s-a petrecut în perioada sarazinilor (piraților turci). Într-una din incursiunile lor au prădat Sf. Mănăstire Pantocrator luând cu ei și Sf. Icoană a Maicii Domnului „Stareța”. Unul dintre ei a încercat să scoată îmbrăcămintea de argint a Icoanei, iar din lemn să-și facă o torță ca să-și aprindă pipa ocărând astfel Sf. Icoană. Când a încercat să spargă Sf. Icoană lovind-o, a ieșit foc și fum din ea orbindu-l. Însăpăimântați tovarășii săi în grabă au aruncat Sf. Icoană într-o fântână aflată în partea stângă a mănăstirii între grădină și port luând-o la fugă. Părinții în acel timp grăbindu-se să plece nu știau despre această întâmplare. Astfel că mulți ani fântâna a rămas acoperită cu pietriș și nimeni nu știa ceva despre Sf. Icoană.

După 80 de ani când a sosit vremea ca piratul să moară sufletul lui nu ieșea din trup și pentru aceasta suferea. El a spus rudelor să-i îndrepte greșeala chiar și după moartea lui; rudele sale au venit și au prezentat cazul părinților din mănăstire localizând fântâna. Când au luat capacul fântânii ei au văzut spre marea lor uimire Sf. Icoană stând în picioare, iar în fața ei arzând o candelă! Apoi

călugării au luat Sf. Icoană și-au așezat-o în biserică unde poate fi văzută și azi. Pelerinii care vizitează mănăstirea scot apă din fântână ca să bea pentru a fi binecuvântați.

✠ O altă Minune a „Stareței” a fost săvârșită când a salvat mănăstirea de foc. În anul 1948 o copie a Sf. Icoane „Stareța” a salvat Mănăstirea Pantocrator de la un incendiu motiv pentru care a fost numită și „Izbăvitoarea de foc”. După această Minune data de 2 decembrie a fost fixată pentru sărbătorirea Sf. Icoane a Maicii Domnului „Stareța” în timpul căreia este cinstită aflarea Sf. Icoane și stingerea incendiului, precum și multe alte Minuni.

✠ Un părinte avea ascultatea de poștaș al mănăstirii. Într-o zi l-a chemat Starețul și i-a zis să meargă la Careia să aducă o sumă importantă de bani de care avea mare nevoie mănăstirea. Apoi i-a poruncit să se întoarcă repede până spre înserat ca să nu fie jefuit de tâlhari. Părintele i-a spus starețului că nu va păți nimic rău pentru că are mare nădejde în Maica Domnului. Însă după rânduiala Maicii Domnului când a ajuns la crucea din dreptul cărării ce ducea la mănăstire se înnoptase deja și cum mai avea destul de mers putea fi oricând în primejdie așa încât nemaștiind ce să facă a implorat ajutorul Maicii Domnului. Și deodată a apărut lângă el o Femeie îmbrăcată în monahie care l-a întrebat de ce era așa de trist. El l-a spus că era supărat fiindcă nu reușise să se întoarcă la mănăstire înainte de înserat, așa că îi era teamă să nu fie jefuit de tâlhari și să piardă banii mănăstirii. Atunci Monahia s-a atins cu mâna de el și în foarte scurt timp s-a pomenit în dreptul troiței unde cu mult timp înainte pirații aruncaseră în fântână Sf. Icoană a Maicii Domnului.

Apoi monahul le-a povestit părinților din mănăstire Minunea pe care o făcuse Maica Domnului cu el, iar în timp ce vorbea fața îi strălucea de bucurie. Părinții au coborât cu toții la biserică și au înălțat rugăciuni de mulțumire și de slavoslovie către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu pentru grija ce o avea față de mănăstirea Ei.

După un timp acel monah și-a făcut cunoscut mai înainte sfârșitul său spunând următoarele cuvinte: *„Părinților, în această săptămână va trebui să-mi schimb locuința. Voi intra într-o cameră mică și îngustă”*. Și într-adevăr după o săptămână acest părinte a adormit în Domnul și s-a dus cu sufletul la locașurile veșnice, iar trupul lui se odihnește într-o locuință îngustă în cimitirul mănăstirii.

✠ Un preot din mănăstire a mers să săvârșească Sf. Liturghie la o bisericuță situată în grădina Sf. Lăcaș și închinată Sf. Mc. Trifon. Puțin mai sus de bisericuță se nevoia într-o căsuță un monah bătrân foarte îmbunătățit care în acel timp era foarte bolnav trăindu-și ultimele clipe ale vieții. În jurul său se aflau câțiva părinți din mănăstire cărora monahul suferind ridicându-se deodată le-a zis: *„Vă rog, spuneți-i preotului să termine mai repede Sf. Liturghie, ca să mă împărtășească cu Trupul și Sângele Domnului nostru Iisus Hristos pentru că a venit aici o Femeie asemănătoare Maicii Domnului din Sf. Icoană „GERONTISSA” împreună cu un tânăr care semăna cu Sf. Mc. Trifon. Ei au venit și au zis că vor să mă ia, dar au vorbit ceva între ei și m-au lăsat”*.

Spunându-le acestea a venit și preotul cu Sf. Taine. Atunci fața părintelui a

strălucit ca soarele și a început să zică: „*Cinei Tale celei de Taină, Fiul Lui Dumnezeu, astăzi părtaș mă primește...*” După ce s-a împărtășit s-a întins pe pat și și-a dat sufletul în mâinile Lui Dumnezeu.

✠ În timpul ocupației germane (1941 – 1944) unul dintre bătrânii mănăstirii, Eftimie care avea ascultarea la magazia de alimente a observat că uleiul din vase se terminase și nu mai avea de unde să dea la bucătărie și pentru candelile bisericii. A spus acest lucru părinților care au început să se roage cu credință și smerenie Maicii Domnului „Stareța”. După câteva zile părintele Eftimie a auzit o voce în somn care i-a zis: „Părinte, îngrijește-te ca înainte de apusul soarelui să ai toate vasele pentru ulei curate pentru că în aceste zile o să aduc untdelemn ca să le umpleți”!

Părintele Eftimie s-a trezit imediat și i-a spus ucenicului său să curețe toate vasele pentru untdelemn. Atunci ucenicul l-a întrebat: „Părinte, dar unde vom găsi atâta untdelemn”? Bătrânul i-a poruncit să facă precum i-a zis ajutându-l și el la curățirea vaselor.

Minunea Maicii Domnului s-a petrecut în felul următor: o corabie a pornit din Mitilene – Grecia ca să aducă arme; acestea erau ascunse în cala vaporului, iar deasupra lor fuseseră puse peste 100 de vase de untdelemn. Navigând pe mare căpitanul vasului a văzut în timpul somnului o Femeie frumoasă cu o înfățișare mai strălucitoare decât soarele Care i-a zis: „Să schimbi imediat direcția ca să scapi de germani, iar tot untdelemnul pe care îl ai să-l dai la Mănăstirea Pantocrator din Sf. Munte Athos unde am Casa Mea și de acolo să plecați fără frică în drumul vostru”! Cu binecuvântarea Maicii Domnului acel untdelemn a ajuns pentru toți anii ocupației germane.

7. 7. BIBLIOTECA

Are cca 4.000 de cărți tipărite dintre care unele în chirilică sau în limba română donate din țară sau rămase de la monahii români athoniți care s-au nevoit aici și 317 manuscrise dintre care 68 - pe pergament (din sec. XI – XIV), două – pe suluri și 185 – pe hârtie. Dintre manuscrise cel mai important este „Tetraevanghelul Sf. Ioan Colibașul” din sec. XIII scris pe piele subțire albă cu miniaturi (0,17 x 0,12 m).

De asemenea are și o valoroasă colecție de mărci poștale grecești ș. a.

7. 8. TEZAUURUL

Păstrează numeroase icoane și veșminte vechi de mare preț, odoare bizantine, sfinte vase liturgice și multe documente de danie dintre care o bună parte românești. Aici poate fi văzut „Hronograful lui Dorotei” publicat la Veneția în anul 1691 care a fost izvor de istorie biblică pentru greci, români și ruși, el fiind tipărit până în anul 1821 în 25 de ediții.

De asemenea are o centură umerală a Patriarhului Ecumenic Ieremia II cel Mare din anul 1584 ș. a.

7. 9. SCHITUL „SFÂNTUL ILIE” („PROFITI ILIA”)

7. 9. 1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ

Schitul „Sf. Ilie” este amplasat pe latura de nord-est a peninsulei athonite la cca 2 km pe potecă, la sud-vest (spre munte) de Mănăstirea Pantocrator de care aparține. El are o așezare dintre cele mai pitorești fiind un adevărat colț de Rai și având aspect de mănăstire.

7. 9. 2. ISTORICUL

Schitul „Sf. Ilie” a fost fondat în anul 1759 de către Sf. Paisie Velicicovski (Velicikovski, 1722 -1794) originar din Poltava – Ucraina. Până în anul 1757 aici era doar o chilie cu câțiva sihăștri. Apoi stabilindu-se Cuv. Paisie cu ucenicii săi au cumpărat chilia de la doi călugări ruși și au transformat-o în schit cu viață de obște păstrând vechiul Hram „Sf. M. Proroc Ilie”, iar el devenind primul Stareț al Schitului.

Cuv. Paisie a reușit să adune în jurul său aproape 100 de călugări iubitori de Hristos și de viață pustnicească.

În acest schit s-a nevoit Cuv. Paisie peste 10 ani, perioadă în care i-a conferit cea mai mare înflorire. El a rezidit biserica, aripa chiliilor din dreapta, trapeza și arhondaricul.

Pentru scurt timp (1762 – 1763) Cuv. Paisie a fost Egumen al Mănăstirii Simon Petra de unde va pleca în Moldova împreună cu Cuv. Gheorghe (viitor mare Stareț la Mănăstirea Cernica) și cu cei 64 de ucenici ai lor stabilindu-se la Mănăstirea Dragomirna. După 12 ani din cauza tulburărilor politice monahii pleacă de aici stabilindu-se la Mănăstirea Secu, iar apoi în anul 1779 – la Mănăstirea Neamț unde obștea Cuv. Paisie ajunge la peste 800 de ucenici fiind ridicat la cinstea de Arhimandrit. Cuv. Paisie a fost înmormântat cu mare cinste la Mănăstirea Neamț în anul 1794 și canonizat în anul 1988 de către Biserica Ortodoxă Rusă.

Ceva mai târziu i-au fost adăugate construcții uriașe (chilii, trapeză și arhondaric) și o măreață biserică centrală din piatră în stil rusec.

Biserica centrală a fost restaurată în anul 1900. În prezent ea este pe drept cuvânt cea mai mare și mai frumoasă din întreg Sf. Munte Athos. În interiorul ei totul este îmbrăcat în foiță de aur. Reține atenția îndeosebi catapeteasma compusă din trei altare de 27 x 33 m mai înaltă decât cea de la Schitul „Sf. Andrei” (înaltă de 30 m) având 60 de icoane. Ea este lucrată artistic în sculptură fină filigranată îmbrăcată în foiță de aur (cca 2 tone!) de către meșterii din Odesa.

Schitul „Sf. Ilie” a fost luat de la ucrainenii (deoarece a rămas fără monahi) de către grecii care în ultimul timp au reparat biserica și celelalte așezăminte, aducându-le la standarde europene, cu fonduri de la Uniunea Europeană (75 %). Hramul Schitului (aparținând de Mănăstirea Pantocrator) este „Sf. M. Proroc Ilie Tesviteanul” (20 iulie).

7. 9. 3. OBȘTEA

Schitul „Sf. Ilie” este cu viață de obște având în anul 1900 până la 60 de monahi ruși, iar în prezent are doar 10 monahi greci. Monahii ruși murind, iar alții nevenind schitul a fost preluat de greci.

7. 9. 4. SF. ICOANE FĂCĂTOARE DE MINUNI

‡ „Înlăcrimata” („DAKRYRROUSA”)

Este adusă din Peninsula Crimeea și așezată în biserica centrală, în iconostasul din dreapta.

‡ „Sf. M. Proroc Ilie Tesviteanul”

Este adusă din Rusia fiind așezată în biserica centrală, în iconostasul din stânga.

7. 10. SCHITUL BOGORODIȚA (VOGORODITSA”)

Schitul „Bogorodița” este amplasat pe latura de nord-est a Peninsulei athonite la cca

5 km nord-vest de Mănăstirea Pantocrator de care aparține

Este compus din câteva chilii având 3 monahi ruși care duc o viață de obște.

Schitul a fost fondat la începutul sec. XI când au venit mulți călugări din Rusia și Dalmația și este închinat Maicii Domnului.

7. 11. SIHĂSTRIA „CAPSALA” („KAPSALA”)

Fiind situată la câțiva km nord-est de Careia este cea mai mare sihăstrie cu viață de sine (idioritmică) din întreg Sf. Munte Athos. Ea este destul de întinsă și amplasată între mănăstirile Cutlumuș, Stavronichita și Pantocrator chiliile și colibe ei fiind împărțite teritorial între aceste mănăstiri.

Sihăstria „Capsala” este formată din peste 100 de chilii și colibe majoritatea cu Paraclise în ele, risipite pe valea împădurită și larg deschisă spre mare. *Ea este sihăstria tuturor națiunilor ortodoxe în care se nevoiesc monahi greci, români, ruși, bulgari și sârbi într-o perfectă armonie.*

Majoritatea dintre chilii (aproape 50) aparține Mănăstirii Pantocrator între care și 4 chilii românești (Chilia cu Hramul „Sf. M. Mc. Gheorghe” cu 3 monahi; Chilia cu Hramul „Sf. Doctori fără de Arginți, Cosma și Damian” cu 1 monah; Chilia Părintelui Gherasim Spencher cu un monah și Chilia Părintelui Calinic Teodorescu cu un monah).

La începutul sec. XX se nevoiau în această sihăstrie peste 300 de monahi între care 60 de români, iar în prezent se nevoiesc aici doar 60 monahi între care 6 români.

Tot aici este Chilia închinată Maicii Domnului „Cuvine-se cu adevărat” situată pe valea „Cântare” („ADIN”) aparținând de Mănăstirea Pantocrator. În această chilie locuia un monah bătrân și îmbunătățit duhovnicește cu ucenicul său, Gavriil. Într-o sâmbătă seara ca de obicei bătrânul a vrut să meargă la Schitul „Protaton” din Careia pentru priveghere și i-a zis ucenicului său: *„Fiule, eu mă duc la biserică, iar tu să rămâi la chilie și să citești rugăciunile tale”*. După ce-a plecat bătrânul cineva a bătut la ușa chiliei, iar fratele a deschis și a văzut un

monah străin îmbrăcat în haine strălucitoare care a intrat înăuntru.

La vremea Utreniei au citit amândoi rânduiala Slujbei. Iar când au ajuns la „Ceea Ce ești mai cinstită, decât heruvimii și mai mărită fără de asemănare, decât serafimii, Care fără stricăciune pe Dumnezeu-Cuvântul ai născut, pe Tine Cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, Te mărim”, adică obișnuita și vechea cântare a Sf. Cosma Făcătorul de cântări, monahul cel străin făcea alt început al cântărilor zicând așa: „Cuvine-se cu adevărat să Te fericiim, Născătoare de Dumnezeu, Cea pururea fericită și prea nevinovată și Maica Dumnezeului nostru”. Apoi a adăugat și „Ceea Ce ești mai cinstită, decât heruvimii și mai mărită fără de asemănare, decât serafimii, Care fără stricăciune pe Dumnezeu-Cuvântul ai născut, pe Tine Cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, Te mărim”.

Auzind acestea fratele s-a minunat și a zis către acel monah: *„Noi cântăm numai*

« Ceea Ce ești mai cinstită...», iar de « Cuvine-se cu adevărat...» n-am auzit niciodată, nici noi, nici cei dinainte de noi. Deci te rog, scrie-mi și mie cântarea aceasta, ca s-o cânt și eu Născătoarei de Dumnezeu”.

Iar acela a zis: *„Să-mi aduci cerneală și hârtie ca s-o scriu!*

Dar fratele i-a răspuns: *„N-am nici cerneală, nici hârtie”*.

Atunci monahul străin a zis: *„Adu-mi o lespede”!*

Fratele i-a adus repede o lespede de piatră, iar străinul acela luând-o a scris pe ea cu degetul cântarea „Cuvine-se cu adevărat”. Și o, Minune, atât de adânc erau săpate slovele pe lespede de piatră, încât păreau a fi scrise pe ceară moale! Apoi i-a zis fratelui: *„De-acum înainte așa să cântați și voi toți ortodocșii”!* Și aceasta zicând Arhanghelul Gavriil s-a făcut nevăzut. Căci era chiar el trimis de Dumnezeu, ca să descopere cântarea aceasta îngerească ce este bineplăcută Maicii Domnului.

Ucenicul a sărutat urmele pașilor unde a stat Arhanghelul Gavriil și când a privit spre catapeteasmă a văzut o altă Minune: Icoana Mântuitorului și-a schimbat locul mutându-se în partea stângă, iar Icoana Maicii Domnului s-a mutat în partea dreaptă așa cum este și azi. Prin aceasta a vrut Mântuitorul Hristos să arate cinstirea pe care o dă Maicii Sale.

Întorcându-se bătrânul l-a găsit pe ucenic cu lacrimi în ochi intonând cântarea pe care o învățase de la Arhanghelul Gavriil. Auzind bătrânul istorisirea ucenicului și văzând piatra scrisă l-a luat pe ucenic și au mers amândoi la Conducerea Sf. Munte povestind cele petrecute. Aflând cei de acolo au trimis lespede de piatră scrisă la Patriarhul Constantinopolului relatând cu de-amănuntul cum avusese loc minunea.

Atunci a fost hotărât ca întreaga Biserică Ortodoxă să cânte această cântare închinată Maicii Domnului și tot de atunci cântarea pe care o cântă îngerii în Cer s-a răspândit în toată lumea, ca să fie adoptată de către toți drept-credincioșii creștini.

Sf. Icoană a Maicii Domnului în fața căreia Sf. Arhanghel Gavriil a cântat

Axionul poate fi văzută în Catedrala Protaton din Careia și este numită „Axionița”. Chilia în care s-a petrecut Minunea se cheamă „Cuvine-se cu adevărat”, iar valea unde este situată chilia se numește „Cântare”.

8. MĂNĂSTIREA „XEROPOTAMU” („XEROPOTAMOU”)

8.1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ

Mănăstirea Xeropotamu este amplasată pe latura de sud-vest a peninsulei athonite la cca 4 km de Portul Dafne și la cca 200 m față de nivelul Mării Egee, având o poziție splendidă și forma unui dreptunghi de 90 x 70 m cu trei etaje, situată între Mănăstirea Sf. Pantelimon și Portul Dafne.

8.2. ISTORICUL

Mănăstirea Xeropotamu este una dintre cele mai vechi așezări monahale athonite.

Conform tradiției mănăstirea a fost întemeiată în anul 424 de către Împ. roman Teodosie II (408 – 450) și sora lui, Pulheria, soția Împ. Marcian (450 -457), pe atunci fiind doar un mic schit – Himaru.

Pe la anul 839 a fost jefuită de arabi, iar spre sfârșitul sec. IX s-au adunat aici călugări printre care a fost și fiul Împ. bizantin Mihail I Rangave (811 – 813); acesta după ce-a îmbrăcat haina monahală s-a numit *Pavel Xeropotamitul*; *el a fost cel care a zidit din temelie toată mănăstirea rezidind biserica, fiind considerat Fondatorul ei în anul 960 conform mărturiilor scrise*. După câțva timp Cuv. Pavel s-a retras în singurătate și a pus temelia altui Sf. Lăcaș Mănăstirea Sf. Pavel unde a stărețit 45 de ani.

Mănăstirea Xeropotamu a fost ctitorită de către Împ. bizantini Constantin al VI-lea Porfirogenetul (913 – 920; 944 – 959) și Roman I Lecapenul (920 – 944). Primul a dăruit și o mantie de porfiră de mare preț pentru a fi purtată de Egumen la sărbători, iar al doilea a dăruit o bucată din lemnul Sf. Cruci.

În sec. XI Sf. Lăcaș a fost extins considerabil spre latura sudică a peninsulei hotarele lui ajungând până aproape de Mănăstirea Sf. Pavel.

Mănăstirea Xeropotamu a trăit și ea un cutremur dramatic în anul 1280 când în Athos a sosit Împ. bizantin Mihail al VIII-lea Paleologul (1258 – 1282) însoțit de alaiul său popesc cu care dorea să unifice Ortodoxia și Catolicismul.

Multe mănăstiri au refuzat să officieze slujbe, dar unii dintre părinții de la Xeropotamu au fost de acord să slujească Sf. Liturghie cu catolicii și să-l pomenească pe Papa la rugăciune. Egumenul mănăstirii le-a spus Părinților să nu facă acest lucru. Însă o parte din preoți mai fricoși au cedat și au slujit împreună cu catolicii Sf. Liturghie în Paraclisul din stânga bisericii. În timpul slujbei a căzut cupola de deasupra Sf. Altar și a omorât toți preoții – și pe cei ortodocși și pe cei catolici. Deci Voia Domnului era clară, iar pedeapsa – pe măsura păcatului! Maica Domnului n-a îngăduit acest lucru pentru că împărtășirea cu ereticii nu este permisă în Biserica Ortodoxă. Vreme îndelungată paraclisul surpat a rămas mărturie pentru pedeapsa dată atunci.

Din vremea Cuv. Pavel în fiecare an la prăznuirea „Sf. 40 de Mucenici din Sevastia” (Hramul mănăstirii) în timpul Sf. Liturghii creșteau în jurul Sf. Altar 40 de ciuperci care erau culese și împărțite credincioșilor ca binecuvântare. Din anul în care ortodocșii au slujit cu catolicii ciupercile n-au mai răsărit.

Arsă de mai multe ori de arabi în anul 1282 a fost rezidită de către Împ. bizantin Andronic al II-lea Paleologul (1282 – 1328) care i-a garantat proprietățile prin hrisov în anul 1302.

În anul 1507 mănăstirea a ars fiind refăcută prin eforturile monahilor și cu sprijinul Sultanului turc Selim I (1512 – 1520), un binefăcător al Sf. Munte, prin faimosul Hatiserif (poruncă sfântă) dat în favoarea acesteia.

Ulterior mănăstirea a ars din nou pe jumătate și a fost jefuită de pirați, dar la scurt timp a fost refăcută cu ajutorul Domnitorului Alexandru Lăpușeanu în anul 1564.

Incendiată și jefuită de mai multe ori și rămasă în paragină a fost restaurată întreaga incintă în perioada 1757 – 1768 de către venerabilul Călugăr Cezar Daponte (din Scopelo – Grecia, renumit pentru învățăturile și scrierile sale) călugărit la această mănăstire. Acesta face mai multe călătorii în Moldova și Țara Românească cu Sf. Moaște și Crucea dublă din lemn sfânt și adună de la credincioși 60.000 de groși de aur cu care înnoiește mănăstirea și zidește din nou biserica mare (de 30 x 19 x 15 m) în perioada 1761 – 1763 cu catapeteasma sculptată în lemn și cu Hramul „Sf. 40 de Mucenici din Sevastia” pe care o decorează cu picturi murale în anul 1783.

După incendiile din 1952 și 1972 Mănăstirea Xeropotamu a fost din nou refăcută.

Denumirea de Xeropotamu a luat-o de la locul din apropiere (unde a sihăstrit Cuv. Pavel Xeropotamitul) ce poartă numele de Xeropotamu (Pârâul sec).

Despre Cuv. Pavel se spune că atunci când a venit la mănăstire și a cerut să se facă monah Egumenul i-a spus: „*Când îți va sta pieptenele în barbă, atunci te voi face călugăr!*” Căci Cuv. Pavel era spân. Atunci luând un pieptene Sfântul l-a înfipt în pielea obrazului zicându-i starețului: „*Iată, că îmi stă pieptenul în barbă!*” Convins de dragostea și râvna lui pentru Dumnezeu și cunoscând cu duhul că va fi mare Egumenul l-a primit și l-a călugărit. În viața monahală în general și în cea din Sf. Munte în special a nu avea barbă e aproape un sacrilegiu! Monahii consideră că barba și mustața conferă bărbatului un aer de sobrietate și de demnitate.

În curtea interioară în mijloc există un frumos agheasmatar unde este făcută agheasma la praznice.

Mănăstirea Xeropotamu are 16 paraclise, 7 – în interior și 9 – în exterior (dintre care unul este la Chilia Românească „Adormirea Maicii Domnului”).

Hramul Mănăstirii Xeropotamu este „Sf. 40 de Mucenici din Sevastia” (9 martie).

8.3. CTITORIILE ROMÂNEȘTI

Pe la începutul sec. XVI Mănăstirea Xeropotamu ajunge în ruină și este zidită din nou și întreținută de către Domnitorii Țărilor Române.

Astfel Alexandru I Aldea (1431 – 1436) oferă mertic anual 3.000 aspri de argint în anul 1433; Iliș-vodă (1546 – 1551) dă danie anuală; Sf. Neagoie Basarab (1512 – 1521) în perioada 1515 – 1517 sprijină construcția trapezei și a altor dependințe; Vlad Vintilă (1532 –

1535) dă mertic anual 5.500 aspri de argint; *Alexandru Lăpușeanu (1552 – 1561; 1564 – 1568) în anul 1564 rezidește biserica și o împodobește cu fresce devenind un Cător principal al mănăstirii.* Tot el reface trapeza cea mare. Pe ușile sculptate ale bisericii mari pot fi văzute și azi Stema Moldovei (în dreapta) și Stema Țării Românești (în stânga) datorită ajutoarelor primite de la Domnitorii moldoveni și munteni. De asemenea Mihnea Turcitul (1577 – 1583; 1585 – 1591) dă ajutor anual și bancherul Stavarache din București dăruiește o cruce dublă din lemn sfânt de 31 x 16 cm. Păun Vameșul dăruiește un epitaf cusut cu fir de aur în anul 1672 și-i închină chiar o mănăstire în anul 1670. În anul 1746 Ion Mavrocordat (1716 – 1719 în Țara Românească și 1743 – 1747 în Moldova) dă 100 groși anual cu rugămintea către urmașii săi de a înnoi această danie.

Au mai ajutat mănăstirea cu bani Domnitorii: Petru Rareș, Radu Mihnea, Alexandru Coconul și Matei Basarab. Așa au ajuns să fie închinată Mănăstirile românești Plumbuita, Secu, Slatina, Pancu și Clatia. Ajutoare în bani pentru refacerea chiliilor au dat și Domnitorii fanarioți.

8.4. OBȘTEA

Mănăstirea Xeropotamu are viață de obște numărând cca 40 de monahi greci tineri, iar în exterior pe la chilii și colibe încă cca 20 (dintre care 2 români). Aceștia trăiesc în multă dragoste și râvnă pentru Hristos și pentru Biserica Sa. Sunt de admirat smerenia și ascultarea tinerilor monahi de aici.

Cuv. Pavel Xeropotamitul († sec. XI), Fondatorul Mănăstirilor Xeropotamu și „Sf. Pavel” a fost declarat Sfânt.

8.5. SF. MOAȘTE

1. *O cruce dublă de 31 x 16 cm din lemnul Sf. Cruci a Lui Hristos (cea mai mare*

- bucată existentă în Sf. Munte Athos). În crucea dublă poate fi observată urma unui piron ce a fost bătut în mâna Domnului și vreo 8 smaralde și 8 diamante. Crucea dublă este montată în interiorul unei Icoane din argint aurit (sau poate aur?) având patru iconițe în colțuri, reprezentând o veritabilă operă de artă. Această bijuterie a fost donată Mănăstirii Xeropotamu de către bancherul bucureștean Stavarache.*
2. *Cutii de argint cu părțile din Sf. Moaște ale Sf. 40 de Mucenici din Sevastia.*
  3. Craniul Sf. M. Mc. Eustatie.
  4. Craniul Sf. M. Mc. Auxentie.
  5. Craniul Sf. Nicolae cel Nou.
  6. O mână a Sf. Mc. Hristina.
  7. Un deget al Sf. Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Capadochiei.
  8. Părțile mai mari sau mai mici de la diverși Sfinți.
- Toate Sf. Moaște sunt păstrate în cutii de argint în Sf. Altar.

8. 6. SF. ICOANE FĂCĂTOARE DE MINUNI

„Cruce dublă din lemn sfânt”
„Sf. 40 de Mucenici din Sevastia”.

8. 7. BIBLIOTECA

Are peste 5.000 de cărți tipărite dintre care și unele în limba română din sec. XIX; 750 de manuscrise (341 – cu conținut patristic și istoric de mare valoare dintre care 20 pe pergament din sec. X – XIX) și un număr mare de documente de danie. Tot aici există 2.585 documente românești, unele încă nestudiate și nepublicate ș. a.

8. 8. TEZAUROL

Conține Discul Sf. Împ. Pulheria (o colecție de Sfinți cunoscută sub numele de „Discul Pulheriei”) din sec. XIV ș. a.

9. MĂNĂSTIREA „ZOGRAFU” („ZOGRAFOU”)

9.1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ

Mănăstirea Zografu este amplasată pe latura de sud-vest a peninsulei athonite la cca 5 km de Marea Egee la altitudinea de aproximativ 350 m față de nivelul acesteia, pe marginea unei văi înconjurată de pădure având portul (arsanaua) situat între Porturile Giovanița și Constamonitu.

9.2. ISTORICUL

După tradiție mănăstirea a fost fondată la începutul sec. X de către trei Monahi: Moise, Aaron și Ioan care erau frați originari din Ohrida – Grecia în timpul Împ. bizantin Leon VI cel Înțelept (886 – 912) fiind atestată în primul Typicon (970). Cei trei monahi au fost apoi susținuți financiar de către Împ. Vasile II Bulgaroctonul (976 – 1025), deci mănăstirea a fost de la bun început slavă.

Se spune că după ce-au construit biserica părinții n-au reușit să cadă de acord în privința stabilirii hramului acesteia. Unul dorea s-o închine Maicii Domnului, altul – Sf. Nicolae și celălalt – Sf. Gheorghe. Neajungând la nici o înțelegere au hotărât să-L roage pe Dumnezeu să aleagă în locul lor. Pentru aceasta au pregătit o scândură de mări-me a unei icoane mari și au pus-o în biserică încuind-o. Apoi s-au retras fiecare în chilia sa și s-au rugat toată noaptea ca să le descopere Dumnezeu cărui sfânt să închine Biserica.

În timpul nopții au observat cu toții o lumină dumnezeiască în biserică. Dimineața când s-au dus au văzut o Minune preaslăvită – pe acea scândură se afla chipul Sf. M. Mc. Gheorghe. Atunci au îngenuncheat toți trei și s-au închinat Sf. M. Mc. Gheorghe slăvind pe Dumnezeu și pe Sfinții Săi.

După un timp a venit la mănăstire un Stareț însoțit de obștea sa și a povestit următoarea Minune: pe când era Stareț la *Mănăstirea Fanuel din Palestina* aproape de Lida (Lod), patria Sf. Gheorghe, într-una din zile când slujea în biserică a văzut chipul Sf. Gheorghe că s-a desprins de pe icoană și s-a ridicat în văzduh făcându-se nevăzut. Atunci oamenii s-au rugat cu lacrimi Sf. Gheorghe să le dezvăluie de ce i-a părăsit, iar Sf. Gheorghe s-a arătat Starețului și i-a zis: *„Nu te întrista pentru aceasta, dar să știi că aici vor năvăli barbarii și vor distruge totul pentru păcatele locuitorilor. De aceea dacă voiești, vino la Mănăstirea Zografu din Sf. Munte Athos unde m-am dus eu și mi-am ales un lăcaș pe care să-l ocrotesc. De acum înainte aceasta va fi casa mea”*. După aceea Sf. Gheorghe s-a făcut nevăzut, iar starețul a venit împreună cu obștea în Sf. Munte la Mănăstirea Zografu unde au aflat chipul Sf. Gheorghe care plecase de la ei. Aici zidind mai multe chillii au

rămas alături de ceilalți viețuitori.

De la această icoană ce s-a zugrăvit singură mănăstirea și-a luat denumirea de „Zografu”.

Arsă și prădată de mai multe ori de cataloni în sec. XIII – XIV a fost înnoită de către Împ. bizantini Peleologi: Mihail al VIII-lea (1258 – 1282), Andronic al II-lea (1282 – 1328), Andronic al III-lea (1328 – 1341) și Ioan al V-lea (1341 – 1354; 1355 – 1376; 1379 – 1391); de către Regii Serbiei și de către Domnitorii Moldovei și ai Vlahiei.

În sec. XIII după ce anterior fusese părăsit Sf. Lăcaș avea călugări bulgari fiind menționat ca mănăstire a bulgarilor.

După o perioadă de pustiire între anii 1466 – 1502 mănăstirea a fost refăcută integral de către Domnitorul Sf. Ștefan cel Mare.

În anul 1716 a fost reparat corpul de clădiri de la est, iar în perioada 1862 – 1896 au fost construite așezămintele din aripa nordică și din cea vestică.

În vechime Mănăstirea Zografu era populată de monahi sârbi, bulgari și greci; de aceea și slujbele erau oficiate în limbile greacă și bulgară. Au fost perioade când în mănăstire cca jumătate din obște era formată din monahi români, iar într-un timp a fost condusă de un Stareț român. Din anul 1845 însă predomină monahi bulgari.

Biserica mare a fost rezidită în anul 1801 și pictată în anul 1817 având catapeteasma sculptată cu măiestrie. În pridvorul ei sunt pictați în ordinea și importanța ctitorilor la stânga: Împ. bizantini Andronic și Ioan și Regii Serbiei; la dreapta: Domnitorii Moldovei Alexandru cel Bun, Sf. Ștefan cel Mare și Vasile Lupu. Tot în pridvor în partea stângă după ctitori este pictat Sf. Ștefan cel Mare cu coroană pe cap în hlamidă bej cu flori albe și cu mâinile ridicate în fața balaurului (Imp. Otoman) și Sf. M. Mc. Gheorghe călare pe un cal alb învingând balaurul cu sulița.

În incinta mănăstirii este o biserică mai mică cu hramul „Adormirea Maicii Domnului” și un monument dedicat călugărilor martirizați (arși de vii) de filocatolici în anul 1276 în timpul Împ. bizantin procatolic Mihail al VIII-lea Paleologul (1258– 1282) urcat pe tron cu ajutorul Papei și al Patriarhului procatolic de Constantinopol, Ioan Veco (Vekkos, 1275 – 1282).

Deasupra trapezei a fost construit Paraclisul Sf. Chiril și Metodieu în anul 1896.

Pe un platou înalt la cca 1 km de mănăstire este un mic schit cu o bisericuță făcută pe locul unde s-a oprit și a murit catârul (mularul) ce a transportat Sf. Icoană făcătoare de Minuni a Sf. M. Mc. Gheorghe, adusă de la țarmul Mării Egee din zona Mănăstirii Vatopedu în sec. XIII.

Mănăstirea Zografu are 13 paraclise, 5 – în interior și 8 – în exterior.
Hramul Mănăstirii Zografu este „Sf. M. Mc. Gheorghe” (23 aprilie).

9.3. CTITORIILE ROMÂNEȘTI

Alexandru cel Bun (1400 – 1432) oferea din anul 1429 Mănăstirii Zografu

3.000 aspri de argint anual, precum și venitul câtorva metoace spre întreținere printre care și pe cel al Mănăstirii Căpriana.

Ajungând în ruină în sec. XV *Mănăstirea Zografu a fost refăcută și rezidită aproape integral de către Sf. Ștefan cel Mare (1457 – 1504) în perioada 1466 – 1502 devenind Ctitorul principal al ei.* În perioada 1466 – 1471 dă bani pentru înnoirea bisericii și a spitalului (bolniței), în anul 1475 zidește la țărmul Mării Egee turnul de apărare (pirgul) și portul (arsanaua), în anul 1495 reface din piatră corpul chiliilor, sala de mese (trapeza) și zidul din incintă, iar în anul 1502 zidește din nou biserica mare și o pictează în frescă. Pe lângă acestea el dădea și un ajutor anual în bani de aur și de argint. În anul 1488 dăruiește ctitoriei sale o pereche de ripide (palette pentru ceremonii) din argint aurit, iar în anul 1500 dăruiește Steagul de luptă (prapur) al Moldovei cusut cu fir de aur și argint ce are pe o parte Sf. Icoană a Sf. M. Mc. Gheorghe străpungând balaurul, iar pe cealaltă – Stema Moldovei. *Acesta este cel mai mare act de recunoștință față de Dumnezeu al unui mare apărător al Creștinismului din Europa!* În anul 1502 dăruiește Sf. Icoană a Sf. M. Mc. Gheorghe purtată în toate luptele sale. Tot în anul 1502 donează Mănăstirii Zografu un Tetraevangheliar. *Mănăstirea Zografu reprezintă cea mai mare Ctitorie Românească din Sf. Munte Athos.*

Apoi în anul 1500 Radu cel Mare (1495 – 1508) dă ajutor anual 3.000 aspri de argint; la fel Sf. Neagoe Basarab (1512 – 1521) în perioada 1515 – 1517; Vlad Vintilă (1532 – 1535) în anul 1534 și alți Domnitori români: Bogdan al III-lea (cel Orb, 1504 – 1517) în anul 1517 repară turnul de apărare; Petru Rareș (1527 – 1538; 1541 – 1546) în anul 1546 face reparații și înnoiește pictura bisericii. Fiica lui, Ruxandra, soția lui Alexandru Lăpușeanu, plătește birul anual al mănăstirii către turci. Ultimele ajutoare le dau Domnitorii fanarioți care susțin lucrările de întreținere în sec. XVIII.

9. 4. OBȘTEA

Mănăstirea Zografu este cu viață de obște având 20 de monahi bulgari printre care și un român, iar în afara mănăstirii la chilio și colibe încă 10 monahi bulgari.

Nu departe de Sf. Locaș este Schitul *Zografu* locuit de doi călugări bulgari. Cu ani în urmă aici se retrăgeau cei doritori de liniște.

Aici s-au nevoit și cei 26 Cuv. Martiri († 1276 la Mănăstirea Zografu) arși de vii de filocatolici, precum și Cuv. Cosma († 1323) declarați Sfinți.

9. 5. SF. MOAȘTE

Sf. Moaște sunt expuse în permanență în două vitrine mari situate între catapeasmă și cele două Sf. Icoane mari făcătoare de Minuni ale Sf. M. Mc. Gheorghe în cutii de argint și constau în:

1. *O bucată din lemnul Sf. Cruci.*
2. Părțile mai mari sau mai mici de la diverși sfinți (începând cu Sf. M. Mc. Gheorghe).

9.6. SF. ICOANE FĂCĂTOARE DE MINUNI

‡ „Acatist” („AKATHISTOS”) sau „Prevestitoarea”

Această Sf. Icoană se află în biserica mică în partea stângă.

✠ Odată pe când Monahul Cosma (amintit mai sus) citea Acatistul și rostea cu evlavie „*Bucură-Te, Mireasă, Pururea Fecioară!*” a auzit de la Sf. Icoană a Maicii Domnului numită „Acatist” pe care o avea cu el următoarele: „Bucură-te și tu, bătrânule!”. Părintele s-a înfricoșat, dar Maica Domnului a continuat: „Nu te teme, du-te în mănăstire și spune călugărilor să nu deschidă astăzi poarta, iar cei care sunt mai slabi în credință să se ascundă, că vin dușmanii Mei și ai Fiului Meu!”.

În acea perioadă cruciații distrugeau totul în calea lor. Pe tronul Bizanțului era Împ. Mihail al VIII-lea Paleologul (1258 – 1282) procatolic, iar Patriarh al Constantinopolului – Ioan Vecos, un adept al unirii cu Roma.

Ajungând la mănăstire părintele a văzut că Sf. Icoană care îi vorbise în chilia sa atârna acum deasupra porții mănăstirii. Luând-o în brațe a fugit să-l înștiințeze pe stareț. Atunci adunând obștea Starețul le-a spus că vin cruciații catolici să-i prigonească și i-a întărit duhovnicește. Cei care erau mai fricoși au fugit și s-au ascuns în pădure, iar Starețul împreună cu 25 de călugări s-au închis într-un turn luând cu ei și Sf. Icoană a Maicii Domnului care îi vorbise părintelui Cosma. Nu după mult timp au apărut cruciații și au cerut să li se deschidă poarta mănăstirii. Dar Starețul le-a răspuns: „*Plecați de aici, noi n-avem împărtășire cu voi, iar Papei nu ne vom supune niciodată!*” Atunci forțând poarta și intrând în mănăstire cruciații au adunat de jur-împrejurul turnului lemne și crengi uscate și le-au dat foc arzându-i de vii.

După plecarea cruciaților monahii care se ascuseră în pădure s-au întors în mănăstire și au aflat în turnul în care arseseră călugării numai Sf. Icoană a Maicii Domnului neatinsă de flăcări, dar înnegrită de fum.

În amintirea acestei Minuni petrecute în anul 1276 mai târziu în stânga bisericii mari a fost ridicat un Paraclis închinat „Adormirii Maicii Domnului” în care a fost așezată Sf. Icoană a Maicii Domnului – „Acatist”. Călugării bulgari o numesc simplu „*Hairiova*” („*Bucură-Te*”).

La intrarea în mănăstire pe dreapta în interior este un monument înconjurat cu grilaj metalic pe care sunt menționate numele celor 26 de monahi martirizați în anul 1276. Pe monument scrie că Patriarhul de Constantinopol, Ioan Vekkos (1275 – 1282) filocatolic a acceptat în anul 1276 să vină în Athos trimișii Papei romano-catolic.

În Constantinopol circula zicala: „*Decât tiara papală, mai bine turbanul turcesc*”. Aceasta deoarece Papa unde venea, ori treceai la credința lui, ori te ucidea, pe când Sultanul, dacă primea haraciul (dajdia), lăsa credința liberă.

‡ „Ascultătoarea” („YPICOUSA”).

Se află în biserica mare pictată pe perete.

✠ La Mănăstirea Zografu viețuia cu frică de Dumnezeu un Monah pe nume Cosma. Într-o zi pe când se afla în Sf. Altar al bisericii mari și se ruga a auzit o Voce de la Sf. Icoană a Maicii Domnului „Ascultătoarea”: „Dacă vei pleca în pustie, vei spori mult duhovnicește”.

După ce-a mulțumit Maicii Domnului a luat binecuvântarea de la Stareț și s-a retras într-o peșteră mai îndepărtată. Acolo a viețuit nevoindu-se după puterile lui.

În incinta mănăstirii este o biserică mai mică cu hramul „Adormirea Maicii Domnului” și un monument dedicat călugărilor martirizați (arși de vii) de filocatolici în anul 1276 în timpul Împ. bizantin procatolic Mihail al VIII-lea Paleologul (1258– 1282) urcat pe tron cu ajutorul Papei și al Patriarhului procatolic de Constantinopol, Ioan Veco (Vekkos, 1275 – 1282).

Deasupra trapezei a fost construit Paraclisul Sf. Chiril și Metodiu în anul 1896.

Pe un platou înalt la cca 1 km de mănăstire este un mic schit cu o bisericuță făcută pe locul unde s-a oprit și a murit cătârul (mularul) ce a transportat Sf. Icoană făcătoare de Minuni a Sf. M. Mc. Gheorghe, adusă de la țărmul Mării Egee din zona Mănăstirii Vatopedu în sec. XIII.

Mănăstirea Zografu are 13 paraclise, 5 – în interior și 8 – în exterior.

Hramul Mănăstirii Zografu este „Sf. M. Mc. Gheorghe” (23 aprilie).

9.3. CTITORIILE ROMÂNEȘTI

Alexandru cel Bun (1400 – 1432) oferea din anul 1429 Mănăstirii Zografu 3.000 aspri de argint anual, precum și venitul câtorva metoace spre întreținere printre care și pe cel al Mănăstirii Căpriansa.

Ajungând în ruină în sec. XV *Mănăstirea Zografu a fost refăcută și rezidită aproape integral de către Sf. Ștefan cel Mare (1457 – 1504) în perioada 1466 – 1502 devenind Ctitorul principal al ei.* În perioada 1466 – 1471 dă bani pentru înnoirea bisericii și a spitalului (bolniței), în anul 1475 zidește la țărmul Mării Egee turnul de apărare (pirgul) și portul (arsanaua), în anul 1495 reface din piatră corpul chiliilor, sala de mese (trapeza) și zidul din incintă, iar în anul 1502 zidește din nou biserica mare și o pictează în frescă. Pe lângă acestea el dădea și un ajutor anual în bani de aur și de argint. În anul 1488 dăruiește ctitoriei sale o pereche de ripide (palete pentru ceremonii) din argint aurit, iar în anul 1500 dăruiește Steagul de luptă (prapur) al Moldovei cusut cu fir de aur și argint ce are pe o parte Sf. Icoană a Sf. M. Mc. Gheorghe străpungând balaurul, iar pe cealaltă – Stema Moldovei. *Acesta este cel mai mare act de recunoștință față de Dumnezeu al unui mare apărător al Creștinismului din Europa!* În anul 1502 dăruiește Sf. Icoană a Sf. M. Mc. Gheorghe purtată în toate luptele sale. Tot în anul 1502 donează Mănăstirii Zografu un Tetraevangheliar. *Mănăstirea Zografu reprezintă cea mai mare Ctitorie Românească din Sf. Munte Athos.*

Apoi în anul 1500 Radu cel Mare (1495 – 1508) dă ajutor anual 3.000 aspri de argint; la fel Sf. Neagoe Basarab (1512 – 1521) în perioada 1515 – 1517; Vlad Vintilă (1532 – 1535) în anul 1534 și alți Domnitori români: Bogdan al III-lea (cel

Orb, 1504 – 1517) în anul 1517 repară turnul de apărare; Petru Rareș (1527 – 1538; 1541 – 1546) în anul 1546 face reparații și înnoiește pictura bisericii. Fiica lui, Ruxandra, soția lui Alexandru Lăpușeanu, plătește birul anual al mănăstirii către turci. Ultimele ajutoare le dau Domnitorii fanarioți care susțin lucrările de întreținere în sec. XVIII.

9. 4. OBȘTEA

Mănăstirea Zografu este cu viață de obște având 20 de monahi bulgari printre care și un român, iar în afara mănăstirii la chilii și colibe încă 10 monahi bulgari.

Nu departe de Sf. Locaș este Schitul *Zografu* locuit de doi călugări bulgari. Cu ani în urmă aici se retrăgeau cei doritori de liniște.

Aici s-au nevoit și cei 26 Cuv. Martiri († 1276 la Mănăstirea Zografu) arși de vii de filocatolici, precum și Cuv. Cosma († 1323) declarați Sfinți.

9. 5. SF. MOAȘTE

Sf. Moaște sunt expuse în permanență în două vitrine mari situate între catapeteasmă și cele două Sf. Icoane mari făcătoare de Minuni ale Sf. M. Mc. Gheorghe în cutii de argint și constau în:

1. *O bucată din lemnul Sf. Cruci.*
2. Părțile mai mari sau mai mici de la diverși sfinți (începând cu Sf. M. Mc. Gheorghe).

9. 6. SF. ICOANE FĂCĂTOARE DE MINUNI

† „Acatist” („AKATHISTOS”) sau „Prevestitoarea”

Această Sf. Icoană se află în biserica mică în partea stângă.

✠ Odată pe când Monahul Cosma (amintit mai sus) citea Acatistul și rostea cu evlavie „Bucură-Te, Mireasă, Pururea Fecioară!” a auzit de la Sf. Icoană a Maicii Domnului numită „Acatist” pe care o avea cu el următoarele: „Bucură-te și tu, bătrânule!”. Părintele s-a înfricoșat, dar Maica Domnului a continuat: „Nu te teme, du-te în mănăstire și spune călugărilor să nu deschidă astăzi poarta, iar cei care sunt mai slabi în credință să se ascundă, că vin dușmanii Mei și ai Fiului Meu!”.

În acea perioadă cruciații distrugeau totul în calea lor. Pe tronul Bizanțului era Împ. Mihail al VIII-lea Paleologul (1258 – 1282) procatolic, iar Patriarh al Constantinopolului – Ioan Vecos, un adept al unirii cu Roma.

Ajungând la mănăstire părintele a văzut că Sf. Icoană care îi vorbise în chilia sa atârna acum deasupra porții mănăstirii. Luând-o în brațe a fugit să-l înștiințeze pe stareț. Atunci adunând obștea Starețul le-a spus că vin cruciații catolici să-i prigonească și i-a întărit duhovnicește. Cei care erau mai fricoși au fugit și s-au ascuns în pădure, iar Starețul împreună cu 25 de călugări s-au închis într-un turn luând cu ei și Sf. Icoană a Maicii Domnului care îi vorbise părintelui Cosma. Nu

după mult timp au apărut cruciații și au cerut să li se deschidă poarta mănăstirii. Dar Starețul le-a răspuns: „*Plecați de aici, noi n-avem împărtășire cu voi, iar Papei nu ne vom supune niciodată!*”! Atunci forțând poarta și intrând în mănăstire cruciații au adunat de jur-împrejurul turnului lemne și crengi uscate și le-au dat foc arzându-i de vii.

După plecarea cruciaților monahii care se ascuseră în pădure s-au întors în mănăstire și au aflat în turnul în care arseseră călugării numai Sf. Icoană a Maicii Domnului neatinsă de flăcări, dar înnegrită de fum.

În amintirea acestei Minuni petrecute în anul 1276 mai târziu în stânga bisericii mari a fost ridicat un Paraclis închinat „Adormirii Maicii Domnului” în care a fost așezată Sf. Icoană a Maicii Domnului – „Acatist”. Călugării bulgari o numesc simplu „Hairiova” („*Bucură-Te*”).

La intrarea în mănăstire pe dreapta în interior este un monument înconjurat cu grilaj metalic pe care sunt menționate numele celor 26 de monahi martirizați în anul 1276. Pe monument scrie că Patriarhul de Constantinopol, Ioan Vekkos (1275 – 1282) filocatolic a acceptat în anul 1276 să vină în Athos trimișii Papei romano-catolic.

În Constantinopol circula zicala: „*Decât tiara papală, mai bine turbanul turcesc*”. Aceasta deoarece Papa unde venea, ori treceai la credința lui, ori te ucidea, pe când Sultanul, dacă primea haraciul (dajdia), lăsa credința liberă.

‡ **„Ascultătoarea” („YPICOUSA”).**

Se află în biserica mare pictată pe perete.

✠ La Mănăstirea Zografu viețuia cu frică de Dumnezeu un Monah pe nume Cosma. Într-o zi pe când se afla în Sf. Altar al bisericii mari și se ruga a auzit o Voce de la Sf. Icoană a Maicii Domnului „**Ascultătoarea**”: **„Dacă vei pleca în pustie, vei spori mult duhovnicește”**.

După ce-a mulțumit Maicii Domnului a luat binecuvântarea de la Stareț și s-a retras într-o peșteră mai îndepărtată. Acolo a viețuit nevoindu-se după puterile lui.

‡ **„Sf. M. Mc. Gheorghe” de la Fanuel.**

Este în biserica mare în iconostasul din dreapta fiind îmbrăcată în argint de către credincioșii din Petrograd (Sanct Peterburg). Ea a venit singură în chip miraculos de la Mănăstirea Fanuel din Palestina după cum a fost arătat mai sus la istoricul acestei mănăstiri.

✠ Despre ea se spune că odată un episcop grec de la Patriarhia ecumenică din Constantinopol, care se îndoia de Minunea Sf. Gheorghe, venind la mănăstire a intrat în biserică și fără evlavie s-a apropiat de Sf. Icoană a Sf. Gheorghe. Întinzând mâna a atins cu degetul nasul Sf. Gheorghe zicând: „*Aceasta este icoana care s-a pictat singură?*”, iar când a vrut să-și retragă mâna nu a mai putut, căci degetul i-a rămas lipit de nara Sf. Gheorghe. Văzând aceasta Părinții mănăstirii au încercat să-l ajute, dar fără nici un folos. Atunci căindu-se pentru necredința lui Episcopul s-a rugat Sf. Gheorghe să-l ierte și împreună cu el s-au rugat și părinții mănăstirii. După multă rugăciune Sf. Gheorghe s-a arătat unuia dintre călugări și i-a zis că pentru lipsa de evlavie și necredința aceluia Episcop i se va tăia vârful

degetului ce va rămâne lipit de Sf. Icoană drept mărturie. Neavând altă scăpare Episcopul a fost nevoit să rabde tăierea degetului al cărui vârf a rămas lipit de Sf. Icoană până în ziua de azi. Această Sf. Icoană are o mulțime de obiecte de mare preț primite de la credincioșii evlavioși și de la cei care au primit ajutor de la Sf. M. Mc. Gheorghe.

† „Sf. M. Mc. Gheorghe” adusă de un catâr (mular).

Este în biserica mare în iconostasul din stânga. Despre ea se spune că a venit la mănăstire adusă de un mular de la țărmul Mării Egee din apropierea Mănăstirii Vatopedu. Iată istoria ei:

✠ Într-una din zile s-a arătat pe valuri Sf. Icoană a Sf. M. Mc. Gheorghe aproape de Mănăstirea Vatopedu. Vestea despre apariția Sf. Icoane s-a răspândit în tot Athos-ul. Sf. Icoană a fost luată de pe apă de către părinții de la Vatopedu care voiau s-o ducă la mănăstirea lor, însă Egumenii (Stareții) de la celelalte Sf. Lăcașuri se împotriveau dorind s-o aibă fiecare pentru mănăstirea sa. Neajungând la nici o înțelegere s-au hotărât să pună Sf. Icoană pe un mular pe care să-l slobozească pentru a merge unde va voi Sf. Gheorghe. Povățuit de către Sf. Gheorghe mularul s-a îndreptat spre Mănăstirea Zografu și oprindu-se pe un delușor din fața ei a căzut mort. Atunci luând cu bucurie Sf. Icoană părinții au dus-o în biserică și după ce-au făcut priveghere de toată noaptea au pus-o la loc de cinste. A doua zi când paracliserul a mers să aprindă candelile n-a mai găsit Sf. Icoană în biserică. Însăpăimântat l-a anunțat pe Stareț care a început s-o caute împreună cu toată obștea. După multă vreme au aflat-o în locul unde a fost adusă de mular. Luând-o cu multă evlavie au dus-o din nou în biserică, dar în ziua următoare s-a întâmplat la fel. Acest lucru s-a petrecut de trei ori. Făcând multă rugăciune părinților li s-a descoperit că pe locul acela trebuie să construiască o biserică. După începerea lucrărilor Sf. Icoană n-a mai plecat, ci a rămas în locul în care poate fi văzută și azi. Biserița este în incinta Schitului Zografu situat la cca 1 km de mănăstire.

† „Sf. M. Mc. Gheorghe” dăruită de către Sf. Ștefan cel Mare.

Este în biserica mare în fața Sf. Altar în partea stângă. Sf. Ștefan cel Mare a purtat cu sine această Sf. Icoană de 90 x 57 cm în toate luptele cu dușmanii și a donat-o Mănăstirii Zografu în anul 1502. Conform tradiției ea a fost dăruită de către Imp. Ioan al VIII-lea Paleologul (1425 – 1488) Domnitorului Alexandru cel Bun în anul 1424 și se afla la mama Sf. Ștefan cel Mare.

După ce Ștefan a luat domnia Moldovei și a văzut pericolul otoman era în nedumerire gândindu-se cum să se lupte cu turcii care erau „câtă frunză și câtă iarbă”. Cum de la țările vecine – Ungaria, Polonia și Rusia – și de la Papa de la Vatican primea doar promisiuni deșarte și-a pus nădejdea numai în Dumnezeu știind că numai de la El îi va veni ajutorul. După multe rugăciuni i s-a arătat Sf. M. Mc. Gheorghe călare pe un cal alb și i-a zis: „Nu-ți pierde curajul! Îndrăznește și-i vei birui pe turci și pe toți cei care se vor atinge de Țara Moldovei, dar să faci astfel: să pregătești toată oastea cu post, spovedanie și Sf. Împărtășanie. Apoi să iei Icoana cu chipul meu pe care o are mama ta și s-o porți înaintea oștirii. Iar eu îți voi fi de

ajutor întotdeauna. După ce vei termina războaiele și Țara va fi în pace, să aduci această Icoană în Sf. Munte Athos la Mănăstirea Zografu care este casa mea”.

Ștefan cel Mare a procedat întocmai și astfel cu ajutorul Lui Dumnezeu, al Maicii Domnului și al Sf. M. Mc. Gheorghe, Moldova a rămas liberă sub domnia lui.

Despre acest lucru minunat au povestit și turcii care au fost luați prizonieri. Ei spuneau că zăreau întotdeauna înaintea armatei lui Ștefan un Ostaș călare pe un cal alb și înfricoșător la a cărui vedere îi cuprindea frica și fugeau.

Înainte de mutarea sa la viața cea veșnică în 1502 Sf. Ștefan cel Mare a trimis Sf. Icoană a „Sf. M. Mc. Gheorghe” la Mănăstirea Zografu unde poate fi văzută și azi la loc de cinste în fața Altarului în partea stângă și făcând nenumărate Minuni.

9.7. BIBLIOTECA

Este amplasată în turn și are cca 16.000 de cărți tipărite printre care unele și în limba română cu caractere chirilice și 550 de manuscrise (388 – în limba slavonă și 162 – în greacă) dintre care 26 – pe pergament și multe documente vechi ș. a.

9.8. TEZAURUL

Păstrează numeroase podoabe și obiecte de cult din argint și aur, icoane vechi, evangheliare cu miniaturi și broderii din sec. XI – XVI. Printre acestea cel mai important pentru noi este Steagul de Luptă al Sf. Ștefan cel Mare și Sf. Icoană a Sf. M. Mc. Gheorghe (Patronul militar al Moldovei și al Armatei Române) dăruite Mănăstirii Zografu de către Domnitorul Sf. Ștefan cel Mare în anul 1500 și, respectiv, în 1502.

9.9. SF. ȘTEFAN CEL MARE

Acesta a domnit în perioada 1457 – 1504. După primii cinci ani de domnie a fost grav rănit la picior în lupta de la Cetatea Albă. În anul 1462 a început sprijinirea și rezidirea mănăstirilor athonite. Iar dintre acestea Mănăstirea Zografu a fost ajutată cel mai mult. În anul 1463 Domnitorul poruncește copierea manuscrisului slavon „Faptele Apostolilor” pentru Mănăstirea Zografu, păstrat în prezent la Muzeul de Istorie din Moscova.

Sf. Ștefan cel Mare a făcut multe danii anuale Mănăstirii Zografu. Mai întâi din anul 1466 când a dat câte 4.000 aspri de argint la care s-au mai adăugat 500 aspri de argint începând din anul 1471 pentru repararea bolniței; construcția chiliilor monahale și a arsanalei la țărmul mării (la care fiul său, Bogdan III, a ridicat un turn de pază înalt de 24 m în cinstea Sf. Nicolae în anul 1517, ce rezistă și azi); zidirea trapezei în anul 1495; săparea unei fântâni și construcția unui canal de aducțiune a apei în mănăstire în perioada 1500 – 1501; restaurarea și zugrăvirea exterioară a mănăstirii în perioada 1501 – 1502; donații de veșminte, sfinte vase, cărți și alte averi; zidește din nou biserica mare și o pictează în frescă în anul 1502.

În anul 1475 Sf. Ștefan cel Mare donează mănăstirii lucrări biblice (cuprinzând cuvintele pustnicești ale Avvei Dorothei și prețioasele texte cu caracter ascetic, hagiografic, apocrife ș. a.), iar în anul 1488 o pereche de ripide din argint aurit în filigran cu mâner cu bulb la capete confecționate la Mănăstirea Putna, iar în prezent aflate la Mănăstirea „Sf. Ioan Teologul” din Insula Patmos.

În anul 1500 donează Steagul de Luptă al Moldovei (cusut cu fir de argint și aur având pe o parte Sf. Icoană a Sf. M. Mc. Gheorghe străpungând balaurul și pe cealaltă Stema Țării Moldovei) aflat acum la Muzeul Militar din București și Sf. Icoană a Sf. M. Mc. Gheorghe donată în anul 1502, pe care a purtat-o în toate luptele sale; tot în anul 1502 donează un Evangheliar cu 262 file cu frontispicii color lucrat foarte frumos, aflat în prezent în patrimoniul Bibliotecii Naționale din Viena unde a fost adus în anul 1827. Sf. Ștefan cel Mare a lăsat un testament Mănăstirii Zografu pentru pomenirea lui, a Doamnei sale și a copiilor lor, atât cât vor fi în viață, cât și ulterior, după obiceiul Sf. Părinți.

Contribuția Sf. Ștefan cel Mare la Mănăstirea Zografu este atât de mare, încât Călugărul Isaia de la Mănăstirea Hilandaru afirma în anul 1489: „*Mănăstirea Zografu a fost întemeiată de către Ștefan Vodă al Moldovei*”.

9. 9.1. Descrierea Steagului de Luptă al Sf. Ștefan cel Mare

Sf. Gheorghe este așezat pe un tron de lemn ținând spada de mâner cu mâna dreaptă și de vârf cu mâna stângă, călcând capul balaurului cu trei capete și aripile verzi. Fața sa ovală este încadrată de un păr buclat. Pe cap poartă o coroană cu nouă fleuroane decorată cu pietre prețioase și perle susținută de doi îngeri – cel din partea stângă ține în mâna dreaptă o spadă, iar cel din dreapta are în mâna stângă un scut. Sf. Gheorghe poartă o tunică militară verde. În picioare are sandale cu curele încrucișate pe gambe. De jur-împrejur formând un chenar a fost brodată cu fir de aur și mătase o inscripție slavonă tradusă în limba română: „*O, răbdătorule de patimi și purtătorule de biruință, M. Mc. Gheorghe care în nevoi și nenorociri ești grabnic apărător și cald ajutor și celor necăjiți bucurie nespusă, primește de la noi această rugăciune a smeritului robului tău, Domnul Io Ștefan – Voievod din mila Lui Dumnezeu – Domn al Țării Moldovei, păzește-l neatins în acest veac și în cel viitor cu rugăciunile celor care te cinstesc, ca să te proslăvim în veci. Amin.*”

În colțurile din dreapta și stânga este brodată inscripția greacă „*Sf. Gheorghe din Cappadocia*”. Acest Steag a fost purtat de Ștefan cel Mare în toate luptele sale. Este Steagul cu care a câștigat 36 de războaie.

Sf. Ștefan cel Mare a dăruit Mănăstirii sale, Zografu, două Steaguri (Prapuri). Primul a ajuns în țară și se află expus la Muzeul Militar Central din București, iar al doilea rămas mulți ani la Zografu, a parcurs un traseu mai complicat prin Franța, pentru a fi adus și el în cele din urmă la București.

10. MĂNĂSTIREA „DOHIARIU” („DOCHEIARIOU”)

10. 1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ

Mănăstirea Dohiaru este amplasată pe latura de sud-vest a peninsulei athonite pe țărmul Mării Egee, între Mănăstirile Constamonitu și Xenofont la cca 12 km de Careia.

10. 2. ISTORICUL

Fondatorul mănăstirii este Cuv. Eftimie, un sihastru Sfânt (un ucenic al Sf. Atanasie Athonitul de la Mănăstirea Marea Lavră) care a trăit în a doua jumătate a sec. X. Acest cuvios a fost „Dohiaris” în Mănăstirea Marea Lavră adică răspundea de alimentele Sf. Lăcaș. De aceea și mănăstirea înființată de el a primit numele de „Dohiaru”.

În sec. XI Mănăstirea Dohiaru a fost înnoită de către Împ. bizantin Mihail al VII-lea Duca Parapinac (1071 – 1078). Fiind jefuită și incendiată de mai multe ori a fost refăcută de către Împ. bizantin Ioan al V-lea Paleologul (1341 – 1354; 1355 – 1376; 1379 – 1391) și de către Regii Serbiei.

La un moment dat mănăstirea a fost dărâmată cu totul, iar în perioada 1424 – 1528 a rămas de-a dreptul părăsită. *Abia în anul 1564 se poate spune că începe adevărata ei înflorire când Domnitorul Alexandru Lăpușneanu (1552 – 1561; 1564 – 1568) și soția sa, Ruxandra, devin practic Ctitori zidind din temelie biserica (finanțând și pictura), trapeza, zidul din incintă, turnul de apărare (pirgul) și o parte dintre chilii.*

În incinta mică a mănăstirii în centru se află impunătoarea biserică zidită de către Alexandru Lăpușneanu în perioada 1564 - 1568. De asemenea Sf. Altar este împodobit cu picturi murale în stilul Școlii cretane.

Noua biserică va depăși însă orice închipuire, atât ca înălțime (cea mai înaltă din Sf. Munte), cât și ca lungime a naosului având foarte multe ferestre. Mai târziu în anul 1578 a fost din nou distrusă fiind refăcută imediat.

Pictura bisericii este de o mare valoare artistică realizată tot în perioada 1564 – 1568 de către Monahul Teofan Cretanul în timpul Egumenului Ieromonah Kir Teofil.

În sec. XVII – XVIII au fost construite noi corpuri de clădiri, precum și clopotnița mănăstirii.

În stânga bisericii mari se află Fântâna sau „Agheasma Sf. Arh. Mihail și Gavriil” făcându-se multe Minuni celor care beau apă cu credință.

La început mănăstirea a fost închinată Sf. Ierarh Nicolae, dar datorită Minunilor săvârșite de către Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil părinții i-au schimbat prăznuirea cinstitându-i pe aceștia.

Mănăstirea are 16 paraclise, 12 – în interior și 4 – în exterior. În interior cel mai important este Paraclisul închinat Sf. Icoane Făcătoare de Minuni a Maicii Domnului „Grabnic Ascultătoarea” („GORGOUPICOUSA”).

Hramul Mănăstirii Dohiariu este „Soborul Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil” (8 noiembrie).

10. 3. CTITORIILE ROMÂNEȘTI

După cucerirea Constantinopolului (1453) de turci Mănăstirea Dohiariu a ajuns în paragină, iar călugării de aici au făcut apel la Domnitorul Alexandru Lăpușneanu (1552 – 1561; 1564 – 1568) care a făgăduit că o va reface în întregime. Înainte de el însă mănăstirea mai primise ajutoare pentru refacerea chiliilor de la Sf. Domnitor Neogoe Basarab (1512 – 1521) în anul 1517.

În anul 1552 Domnitorul Alexandru Lăpușneanu reface din temelii trapeza, iar în perioada celei de-a doua domnii zidește din temelie biserica mare (una dintre cele mai mari din Sf. Munte dărâmată până-n temelii de un cutremur), zidul din incintă, turnul de apărare, o parte din chilio și finanțează pictura bisericii executată de către Monahul Teofan Cretanul, în stilul Școlii cretane. Arhitectura bisericii este asemănătoare cu cea a mănăstirii Slatina din Moldova fiind mult influențată de arhitectura moldovenească. De asemenea Domnitorul Alexandru Lăpușneanu a răscumpărat moșiile mănăstirii ce fuseseră răpite de turci. *Astfel Alexandru Lăpușneanu devine Ctitorul principal al acestui Sf. Lăcaș.*

Șef al lucrărilor de construcție de la Mănăstirea Dohiariu a fost numit Mitropolitul Moldovei, Teofan. Pentru aceasta el a renunțat la Scaunul de Mitropolit luând schima monahală la această mănăstire și conducând lucrările de restaurare de aici începând cu anul 1564 și până în 1598 când s-a mutat la viața cea veșnică. El a fost declarat Sfânt în Sf. Munte, sub numele de Teofan II și înmormântat în pridvorul bisericii mari. El este singurul Ierarh Român cunoscut care s-a retras și a murit în Sf. Munte Athos.

Văzând că lucrările n-au fost terminate și că necesită mari sume de bani, *Doamna Ruxandra donează Mănăstirii Dohiariu pentru pomenirea soțului decedat suma de 165.000 aspri de argint. Aceasta este Cea mai Mare Donație în bani făcută de către Domnitorii Români Sf. Munte Athos.*

În partea dreaptă a pronaosului este pictat Ctitorul mănăstirii, Alexandru Lăpușneanu în haină monahală cu aureolă de Sfânt, sub numele de Cuv. Pahomie.

În tradiția athonită se spune că Domnitorul Alexandru Lăpușeanu s-a retras din Scaun la bătrânețe la Mănăstirea Slatina din Moldova unde s-a călugărit primind numele de Pahomie. Obștea Mănăstirii Dohiariu îl consideră Sfânt. Tocmai de aceea l-a pictat cu aureolă de Sfânt!

Alte ajutoare au fost acordate Mănăstirii Dohiariu de către: Vlad Călugărul (1482 – 1495); Radu cel Mare (1495 – 1508); Bogdan al III-lea (cel orb, 1504 – 1517) în anul 1517; Radu Paisie (1535 – 1545); Alexandru Iliăș (1616 – 1618, 1627 – 1629, în Țara Românească și 1620 – 1621, 1631 - 1633, în Moldova) în anul 1628; Matei Basarab (1632 – 1654) în anul 1632; Șerban Cantacuzino (1678 – 1688) în anul 1679 ș. a. De asemenea Mănăstirea Văideni din Slobozia a fost trecută în subordinea Mănăstirii Dohiariu având terenul cumpărat de către Matei Basarab. În plus Domnitorii moldoveni au donat un potir din argint aurit cu inscripție moldovenească datând din anul 1597.

Ajutoare bănești au dat și Domnitorii fanarioți, la care se adaugă și veniturile metocurilor din Țară.

10. 4. OBȘTEA

În prezent cei cca 30 de monahi greci din Mănăstirea Dohiariu au viață de obște.

De-a lungul timpului aici s-au nevoit câțiva Sfinți: Cuv. Eftimie († sec. X), Fondatorul mănăstirii; Cuv. Neofit († sec. X) și Cuv. Teofan II († 1598), Mitropolit al Moldovei.

10. 5. SF. MOAȘTE

1. *Moaștele întregi (în mormânt) ale Sf. Teofan II.*
2. *O parte din craniul Sf. Ioan Botezătorul.*
3. *Părțile mai mari sau mai mici de la diverși Sfinți.*
4. *O bucată de piatră de pe Golgota.*
5. *O parte din piatra ce a fost atârnată la gâtul tânărului monah.*

Toate Sf. Moaște sunt păstrate în cutii de argint în Sf. Altar.

10. 6. SF. ICOANE FĂCĂTOARE DE MINUNI

‡ „Grabnic Ascultătoarea” („GORGOUPICOUSA”)

Se află pictată pe perete, într-un Paraclis lipit de peretele trapezei în fața ei fiind 4 candelor din aur trimise din Rusia.

✠ Despre ea se spune că un călugăr trapezar cu numele Nil avea obiceiul ca dimineața în zorii zilei când trecea prin trapeză mereu pe lângă o Sf. Icoană a Maicii Domnului să folosească o făclie aprinsă ce scotea un fum negru și urât mirositor afumând-o.

Într-o zi pe când se afla în preajma Sf. Icoane i-a vorbit Maica

Domnului zicându-i să nu mai îndrăznească să-I afume cinstita Ei Icoană cu acel fum negru și neplăcut. Dar Nil n-a luat aminte de cele auzite. Atunci Maica Domnului i-a vorbit din nou cu asprime: „Călugăr nevrednic de acest nume, oare cât ai să mai continui cu neobrăzarea ta afumându-Mi chipul”? Și odată cu rostirea acestor cuvinte ale Maicii Domnului, Călugărul Nil a fost orbit.

După ce-a primit o asemenea pedeapsă, trapezarul s-a căit și a făcut pocăință înaintea Sf. Icoane a Maicii Domnului, rugând-O să-l ierte. Preacurata Stăpână care este plină de milostivire și de dragoste nu i-a trecut cu vederea rugăciunea și l-a învrednicit din nou să audă de la Sf. Icoană: „Nile, am primit pocăința ta și bunul Dumnezeu te-a iertat, dăruindu-ți vederea. Spune fraților tăi că Eu sunt Ocrotitoarea mănăstirii. Toți cei care vor vrea ajutor să alerge la Mine și nu-i voi trece cu vederea. Drept aceasta să se numească Icoana Mea „Grabnic Ascultătoarea”.

După aceste cuvinte ale Maicii Domnului părintele Nil și-a recăpătat vederea mulțumindu-I și slăvind-O pe Preacurata Stăpână. În fața acestei Sf. Icoane este cântat zilnic Paraclisul Maicii Domnului.

‡ „Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil”

Sf. Icoană se află în biserica mare în partea dreaptă a catapetesmei.

Iată câteva Minuni săvârșite de către Sf. Arhangheli:

✠ Din istoricul Sf. Lăcaș aflăm că Sf. Arhanghel Mihail a descoperit unui tânăr care venise dorind a se face călugăr la Mănăstirea Dohiariu o comoară ascunsă în metocul acesteia. Cu voia Egumenului tânărul a fost trimis cu încă doi ucenici să aducă la mănăstire comoara. Cei doi însă fiind orbiți de iubirea de argint au socotit că ar fi mai bine să le rămână lor comoara, așa că au legat o piatră de grumazul tânărului și l-au aruncat în mare. Apoi au luat comoara și au ascuns-o spunându-i Egumenului că n-au găsit nimic în locul indicat și că tânărul fugise.

Dar pe când tânărul se afla în fundul mării și-și pierduse cunoștința i s-au arătat aievea Sf. Arhanghel Mihail și Îngerul său păzitor. Cel din urmă i-a zis Sf. Arhanghel Mihail: „*Dacă tu vrei, Sf. Arhanghel, scapă de la moarte pe acest tânăr nevinovat*”! Și în aceeași clipă tânărul așa cum era ud și cu piatra legată la gât s-a aflat în mijlocul bisericii spunându-i Egumenului ce i se întâmplase. Astfel ucigașii au fost descoperiți și siliți să aducă acea comoară (fiind chiar alungați din mănăstire), iar Mănăstirea Dohiariu primind Hramul „Soborul Sf. Arh. Mihail și Gavriil”. Piatra ce a fost legată la gâtul tânărului este păstrată și azi zidită în mănăstire.

✠ Din tradiția athonită cunoaștem că odată pe când pirații turci au vrut să jefuiască Mănăstirea Dohiariu urcându-se pe zidurile ei călugării s-au rugat cerând ajutorul Sf. Arhangheli. După puțin timp cotropitorii l-au văzut pe Sf. Arhanghel Mihail cu o sabie în mână și călare pe un cal îndreptându-se spre ei. Cuprinși de frică au început să se arunce de pe zidurile mănăstirii și neavând timp să se urce în bărcile lor au sărit în mare strigând că-i alungă o ceată de ostași în veșminte strălucitoare conduși de Arhangheli. Erau Sf. Arhangheli Mihail și

Gavriil împreună cu Soborul îngeresc. Această minune este pictată pe o frescă din biserică.

✠ Părinții din mănăstire sufereau din cauza lipsei de apă. Egumenul se gândise să construiască un apeduct, dar nu avea bani. Într-o noapte i s-au arătat în vis Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil care i-au zis: „*Pentru ce ești neliniștit și vrei să te ostenești atât de mult? Vino, să-ți arătăm noi unde este apă!*” Și mergând în stânga bisericii mari au lovit cu toiagurile lor într-o stâncă de unde a început să se audă susurul unui izvor. După aceasta Sf. Arhangheli s-au făcut nevăzuți.

Dimineața Egumenul a chemat câțiva călugări și după ce le-a povestit visul i-a pus să sape. Și au găsit în acel loc apă exact după spusele Sf. Arhangheli. Izvorul este și azi amenajat sub forma unei Fântâni făcându-le multe Minuni celor care beau apă cu credință.

În sec. XVI preotul Gheorghe din Adrianopol s-a vindecat bând agheasmă de la Izvorul Sf. Arhangheli. Drept mulțumire s-a lepădat de lume făcându-se călugăr și a donat toată averea sa Mănăstirii Dohiariu ce se găsea în acea perioadă într-o stare materială grea.

10. 7. BIBLIOTECA

Are cca 5.000 de cărți tipărite și 441 de manuscrise dintre care 62 – pe pergament din sec. XI – XIV ș. a.

10. 8. TEZAUURUL

Are numeroase obiecte de cult din metale prețioase, icoane bizantine vechi, cărți rare și multe documente vechi dintre care o bună parte – românești ș. a.

Printre ele un potir din anul 1558, „Crucificarea Lui Iisus Hristos”, pe placă de fildeș din sec. X și o antologie de texte bisericești din anul 1760.

11. MĂNĂSTIREA „CARACALU” („KARAKALOU”)

11. 1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ

Mănăstirea Caracalu este amplasată pe latura de nord-est a peninsulei athonite la cca 2 km de Marea Egee și la aproape 200 m față de nivelul acesteia, între Mănăstirile Iviru și Marea Lavră la cca 15 km de Careia.

11. 2. ISTORICUL

A fost fondată de către Împ. roman Caracala (Caracalla, 211 – 217) de la care și-a luat și numele fiind socotită cea mai veche din Sf. Munte. A fost distrusă însă în nenumărate rânduri ca și celelalte mănăstiri

Prima atestare documentară de existență a acestei mănăstiri datează din sec.

XI.

În sec. XIII fiind pustiită și ajungând în paragină a fost refăcută de către Împ. bizantini Paleologi, Mihail al VIII-lea (1258 – 1282), Andronic al II-lea (1282 – 1328) și Ioan al V-lea (1341 – 1354; 1355 – 1376; 1379 – 1391). În anul 1530 mănăstirea a fost iarăși distrusă (incendiată) de pirați și ajungând din nou în ruină este refăcută integral de către Petru Rareș și terminată de către Alexandru Lăpușneanu în prima sa domnie și Ruxandra-doamna, Petru Rareș fiind schimbat de la domnie și decedând în anul 1546.

Biserica a fost ridicată în perioada 1548 – 1563, iar frescele ei datează din

anul 1716. Fresca cu Icoana celor 12 Sf. Apostoli este lucrată de către cunoscutul Iconograf Dionisie din Furna în anul 1722. Pictura nartexului (pridvorului) este o adevărată operă de artă fiind prezentată în multe dintre albumele ce redau vechile fresce ale Sf. Munte.

În anul 1707 Dionisie Iviritu a refăcut aripa nordică. În anul 1872 este reclădită aripa de sud ce arsese cu un an înainte, iar în anul 1888 a fost construită aripa de est.

În mănăstire se află scheletul unui câine de mare. Iată pe scurt istoria acestuia: „În Sf. Munte Athos este interzis cu desăvârșire călugărilor și mirenilor să facă baie în mare. În primul rând că monahii n-au voie să privească corpuri goale deci nici corpurile lor, iar apoi scăldatul se poate solda cu urmări grave din cauza rechinilor. S-a întâmplat însă după cum mărturisesc unii ca un monah să se ducă la pescuit cu barca, să cadă în mare și să fie devorat de un uriaș câine de mare. Grozăvia a fost văzută și de alți călugări care aruncând rapid o nadă au reușit să prindă lacomul pește și să-l tragă la mal. Iar când i-au despicat burta l-au găsit înăuntru pe fratele lor. Pentru a se vedea că nu este nici o exagerare în relatarea acestei întâmplări părinții de aici au expus scheletul monstrului pe peretele holului de la intrarea în mănăstire”.

Mănăstirea are 7 paraclise (5 – în interior și 2 – în exterior) dintre care 4 sunt pictate.

Hramul Mănăstirii Caracalu este „Sf. Apostoli Petru și Pavel” (29 iunie).

11. 3. CTITORIILE ROMÂNEȘTI

În sec. XVI mănăstirea a ajuns în ruină fiind distrusă de pirați. Domnitorul Moldovei Petru Rareș (1527 – 1538; 1541 – 1546) s-a angajat s-o refacă din temelii cu toate anexele sale; a răscumpărat de la turci toate metocurile răpite de ei și a refăcut în totalitate Sf. Lăcaș împreună cu biserica mare devenind Ctitorul ei principal. Astfel Mănăstirea Caracalu devine Cea mai Mare Ctitorie a lui Petru Rareș din Sf. Munte, continuată de ginerele său, Alexandru Lăpușneanu și de fiica sa, Ruxandra. Turcii au încuviințat refacerea mănăstirii cu condiția păstrării dimensiunilor inițiale motiv pentru care incinta mănăstirii a rămas foarte mică.

În anul 1534 Petru Rareș trimite în Sf. Munte pe Protospătarul său de încredere, Petru, cu bani și cele necesare zicându-i: „Să mergi la Sf. Munte și să zidești Mănăstirea Caracalu”! Ajungând Petru în Sf. Munte și văzând sărăcia în care se aflau mănăstirile a început să dea milostenii în stânga și-n dreapta. După puțin timp a constatat că aurul s-a împuținat. Atunci s-a apucat și a zidit întâi portul (arsanaua) construindu-i un turn înalt de pază (pirg).

Apoi în anul 1535 a început să refacă mănăstirea, dar aurul s-a terminat curând, iar lucrările ajunseseră abia la jumătate. Aflând Domnitorul Petru Rareș de cele petrecute i-a trimis spătarului următorul răspuns: „Eu ți-am dat aur din destul; dacă nu vei termina mănăstirea, unde îți stau picioarele acolo îți va sta capul”! Auzind protospătarul Petru aceste cuvinte s-a înfricoșat și trimițând cuvânt în Moldova a poruncit să i se vândă moșiile, iar aurul să-i fie trimis în Sf. Munte. Astfel cu aurul primit a reușit să termine mănăstirea, după care a rămas și el acolo primind haina monahală sub numele de Pahomie.

Se spune că și Domnitorul Petru Rareș s-a retras în Sf. Munte spre sfârșitul vieții și s-a călugărit primind tot numele de Pahomie și că amândoi s-au săvârșit aici în pocăință și viață sfântă.

În pridvorul bisericii mari a mănăstirii pe peretele din stânga ușii de intrare sunt pictați Domnitorul Petru Rareș și Protospătarul Petru, amândoi îmbrăcați în haina monahală cu numele de Pahomie și Egumenul Arhimandrit Leontie.

Murind Petru Rareș în anul 1546 pictura bisericii a fost finanțată de către Domnitorul Alexandru Lăpușneanu, iar după moartea sa de către Ruxandra-Doamna.

Ruxandra-Doamna răscumpără în anul 1570 metocurile răpite de turci și donează suma de 35.000 aspri de argint pentru pomenirea ei și a soțului ei, Alexandru răposat la Mănăstirea Slatina. Cu acești bani se termină pictura bisericii și se încheie toate lucrările.

Pictura pridvorului restaurată în anul 1767, o adevărată operă de artă este reprezentată în multe dintre albumele ce redau vechile fresce ale Sf. Munte. Cel puțin două picturi sun considerate de-a dreptul imagini – simbol pentru Sf. Munte. Prima este în partea de sus pe boltă înfățișând-O pe Maica Domnului într-un baptisteriu (o capelă mică) din aur în chip de pocal în fața Ei fiind Sf. Ap. Petru, iar lateral doi Domnitori cu soțiile lor purtând pe cap coroane (probabil Petru Rareș cu soția sa, Elena și Alexandru Lăpușneanu cu soția sa, Ruxandra), monahi și mireni. A doua bine conservată se bucură de aprecierile criticilor de artă înfățișează Apocalipsa.

Din a doua jumătate a sec. XVII sunt trimise din Moldova mari ajutoare bănești cu care sunt refăcute: trapeza în anul 1678; aripa de nord a incintei în anul 1707; biserica în anul 1715 ș. a. Danii au mai făcut Grigore II Ghica, Constantin Mavrocordat și alți Domnitori fanarioți.

Între anii 1938 – 1945 a sihăstrit în pădurile din împrejurimi un mare nevoitor moldovean, Vitalie cu metania din Mănăstirea Neamț. Nimeni nu știa bordeiul lui. Însă vara lucra la Mănăstirea Caracalu și așa își câștiga existența. Totdeauna tăcea, zicea Rugăciunea Lui Iisus și mulțumea Maicii Domnului că l-a învrednicit să trăiască aici în Grădina Ei. Cu trei zile înainte de sfârșit a spus Egumenului că va pleca din viața aceasta. Apoi și-a dat sufletul în mâinile Domnului la Praznicul Sf. Cruci. Părinții l-au îngropat în cimitirul mănăstirii. Cu părintele Vitalie s-au nevoit mulți alți părinți pe care-i știe doar bunul Dumnezeu.

11. 4. OBȘTEA

Mănăstirea este cu viață de obște având cca 20 de monahi greci, iar cu cei din exterior (de la chilii și colibe) însumează cca 60. Aici s-a nevoit și Cuv. Martir Ghedeon († 1818, Târnăvos – Grecia).

11. 5. SF. MOAȘTE

- 1. O bucată din lemnul Sf. Cruci.*
- 2. Craniul Sf. Ap. Vartolomeu.*
- 3. Craniul Sf. Policarp – Episcopul Smirnei.*

4. Mâna stângă a Sf. M. Mc. Marina.
  5. Părțile mai mari sau mai mici de la diverși Sfinți.
- Toate Sf. Moaște sunt păstrate în cutii de argint în Sf. Altar.

11.6. SF. ICOANE FĂCĂTOARE DE MINUNI

‡ „Sf. Apostoli Petru și Pavel”.

Se află în biserica mare în iconostasul din dreapta. Ea a fost pictată de către un necunoscut în anul 1540 și a rămas celebră prin faptul că Apostolii care au propovăduit Evanghelia sunt zugrăviți îmbrățișându-se, viziune considerată unică în lume și care este explicată prin faptul că erau frați întru Domnul. În anul 1700 un incendiu a distrus întreaga mănăstire cu excepția acestei Sf. Icoane la care a ars, numai partea din spate.

11.7. BIBLIOTECA

Are cca 3.500 cărți tipărite și 279 manuscrise de valoare dintre care 42 – pe pergament din sec. IX – XIX ș. a.

11.8. TEZAUURUL

Este constituit din veșminte cu fir de aur și un epitaf din fir de aur pe mătase vișinie din sec. XVIII (primit din Moldova), icoane vechi, sfinte vase liturgice ș. a. De asemenea sabia și coiful Sf. Mc. Mercurie.

12. MĂNĂSTIREA „FILOTEU” („FILOTHEOU”)

12. 1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ

Mănăstirea Filoteu este amplasată pe latura de nord-est a peninsulei athonite la cca 4 km de Marea Egee și la cca 300 m față de nivelul mării, între Mănăstirile Iviru și Caracalu la cca 14 km de Careia. În mijlocul codrilor și al poienelor, fiind un adevărat paradis al sihaștrilor, nimeni și nimic nu le poate tulbura liniștea.

12. 2. ISTORICUL

După tradiție a fost fondată în anul 972 prin osteneala Călugărilor Arsenie și Dionisie și a Egumenului Filotei (de unde își trage și numele), un sihastru Sfânt, contemporani cu Sf. Atanasie Athonitul.

Mai târziu Împ. bizantin Nichifor al III-lea Votaniat (1078 – 1081) a înnoit integral mănăstirea prin numeroase donații.

Același lucru l-au făcut și alți împărați bizantini paleologi, precum: Andronic al II-lea (1282 – 1328), Andronic al III-lea (1328 – 1341) și Ioan al V-lea (1341 – 1354; 1355 – 1376; 1379 – 1391).

În sec. XIV – XVI mănăstirea era locuită mai ales de călugări sârbi ai căror Regi acordau importante ajutoare Sf. Lăcaș. În anul 1492 a fost restaurată de către Leontitus, Regele Serbiei și de fiul său, Alexandru. Dar și Domnitorii români au oferit numeroase donații pentru întreținerea și refacerea clădirilor.

Trapeza este decorată cu picturi murale în stilul Școlii cretane din anul 1540.

În anul 1734 a fost considerat ca binefăcător al mănăstirii, Domnitorul Grigore II Ghica (1733 – 1735; 1748 – 1752)

Valoroasele fresce din biserica mare au fost pictate în anul 1752.

În anul 1871 mănăstirea a fost afectată de un mare incendiu general fiind

restaurată ulterior cu ajutoare bănești colectate din România în perioada 1871 - 1885.

Mănăstirea are 9 paraclise (6 – în interior și 3 – în exterior).
Hramul Mănăstirii Filoteu este „Bunavestire” (25 martie).

12. 3. CTITORIILE ROMÂNEȘTI

Domnitorii români au făcut numeroase danii pentru întreținerea și refacerea clădirilor. Astfel: Vlad Țepeș (1456 – 1462) oferă 4.000 aspri de argint anual pentru reparația bisericii; Vlad Călugărul (1482 – 1495), fratele lui Vlad Țepeș dă ajutor anual câte 4.000 aspri de argint; *Sf. Neagoe Basarab (1512 – 1521) în perioada 1513 – 1517 dă ajutoare bănești tuturor mănăstirilor athonite*; Radu Paisie (1535 – 1545) oferă o sumă importantă de bani în anul 1540 pentru rezidirea bisericii și pictarea ei; Matei Basarab oferă de asemenea o sumă importantă de bani. Vlad Țepeș, Sf. Neagoe Basarab, Radu Paisie și Matei Basarab cu soția, care au făcut importante donații Mănăstirii Filoteu sunt pictați în sala de mese (trapeză).

Apoi Constantin Mavrocordat (1730 – 1733; 1735 – 1741; 1744 – 1748; 1756 – 1758; 1761 – 1763 în Țara Românească) și (1733 – 1735; 1741 – 1743; 1748 – 1749 în Moldova) și Grigorie II Ghica (1726 – 1733; 1735 – 1741; 1747 – 1748 în Moldova) și (1733 – 1735; 1748 – 1752 în Țara Românească) donează mănăstirilor athonite câte 6.600 aspri de argint anual.

În anul 1775 a ars o aripă de chilii care au fost refăcute de către doamna Maria Procopoaia din București.

În anul 1871 Mănăstirea Filoteu a fost afectată de un mare incendiu (fiind salvate doar biserica, trapeza și biblioteca). Pentru repararea întregii incinte mistuite de foc au fost colectate mari ajutoare bănești din România în perioada 1871 – 1885.

12. 4. OBȘTEA

Mănăstirea Filoteu este cu viață de obște având peste 50 de monahi greci cei mai mulți tineri absolvenți de seminarii și facultăți, iar cu cei din exterior (12 chilii în jurul mănăstirii și 2 chilii în Careia) ajunge la 90.

În această chinovie monahii duc o înaltă viață duhovnicească de rugăciune, tăcere, isihie, post și desăvârșită armonie. Nimeni nu le dictează ce să facă, decât numai duhovnicul și conștiința. Viața lor este ascunsă în Hristos. Unii priveghează în rugăciuni de toată noaptea, alții practică neîncetat Rugăciunea Lui Iisus, alții citesc la Psaltire și postesc, alții iubesc tăcerea, rugăciunea și citirea cărților sfinte.

Aici hrana este după tipic: luna, miercurea și vinerea – o dată pe zi fără ulei la ora 15,00.

În decursul istoriei sale aici s-au nevoit mulți Sfinți: Cuv. Filotei († sec. X), Fondator al mănăstirii; Cuv. Teodosie († cca 1392), Egumen al mănăstirii și Mitropolit al Trapezuntului – Turcia; Cuv. Dionisie din Olimp († sec. XVI),

Egumen; Cuv. Martir Damian († 1568, Larisa – Grecia); Cuv. Simeon († sec. XVI), Egumen; Cuv. Dometie († sec. XVI) și Cuv. Cosma Etolianul († 1779, Kalkutas – Albania) ș. a.

12. 5. SF. MOAȘTE

1. *O bucată, din lemnul Sf. Cruci* – dăruită de Împ. bizantin Nichifor III Votaniat.

2. *Mâna dreaptă a Sf. Ioan Gură de Aur ferecată în argint. Este mâna cu care a binecuvântat atâția și atâția credincioși și cu care a scris minunatele învățături călăuzitoare pentru întreaga Ortodoxie* fiind dăruită de Împ. bizantin Andronic II Paleologul.

3. Un picior al Sf. M. Mc. Pantelimon.

4. Părțile mai mari sau mai mici de la diverși Sfinți.

Toate Sf. Moaște sunt păstrate în cutii de argint în Sf. Altar.

Despre Sf. Moaște ale Sf. Ierarh Ioan Gură de Aur

Acest mare și vestit luminător dascăl al lumii a fost originar din marea Cetate Antiohia din părinți credincioși ortodocși.

- Sf. Ioan Gură de Aur – Ioan Hrisostom în limba greacă (354 – 407), Patriarh al Constantinopolului (398 – 404), a primit acest nume pentru că a fost întâiul și cel mai mare predicator din întreaga istorie a Ortodoxiei. De numele lui se leagă Rânduiala Sf. Liturghii, multe tropare, cântări și rugăciuni. Mai presus de toate era iubit de popor și considerat marele ocrotitor și iubitor al celor săraci. El a fost exilat din Constantinopol după un conflict cu Împ. Eudoxia renumită pentru lăcomia ei de avere. Aceasta văzând o frumoasă vie a unei văduve, Calitropia, și-a însușit-o imediat pe nedrept, împotriva rugămintilor fierbinți ale femeii al cărui soț fusese un renumit comandant de oști ucis într-o luptă în care îl trimisese anume împărăteasa. Disperată văduva s-a dus să se plângă Sf. Ioan Gură de Aur care a început să condamne în slujbele și predicile sale de la Patriarhie lăcomia și capriciile Împărătesei acuzând-o că a călcat pe urmele Irodiadei. Până la urmă răzbunarea Eudoxiei a fost cruntă ea reușind împreună cu un Episcop invidios să-l convingă pe Împ. Arcadie (395 – 408) să-l înlăture din Scaunul patriarhal pe Sf. Hrisostom și să-l exileze din Constantinopol în Armenia Mică (la Cucuzo, apoi deportat la Aravissos și Pityus în Pont, murind pe drum la Comane în anul 407). Aflând aceasta poporul îl plânga pe Patriarh și blestema familia împărătească văzându-se lipsiți de cel mai iubit părinte, singurul care-i era aproape și înțelesese să predice simplu pe înțelesul tuturor.

- Tradiția spune că după exilarea Sf. Ioan Gură de Aur peste Constantinopol s-a abătut un mare cutremur și un incendiu uriaș. Chiar și după ce au murit Împăratul și nedreapta lui soție, Eudoxia, pământul continua să se cutremure deasupra lor deoarece erau urmăriți de blestemul Arhiereului care s-a stins în exil.

- În anul 408 a urcat pe tron fiul Eudoxiei, Teodosie II (408 – 450) care la

îndemnul noului Patriarh Proclu (fostul ucenic al Sf. Ioan Gură de Aur și Patriarh de 4 ani) s-a hotărât să îndrepte păcatul părinților poruncind ca Moaștele acestui Sfânt să fie aduse la Constantinopol. Astfel în anul 440 au fost trimiși solii împărătești la Comane, la mormântul Sfântului unde au constatat uimiți că este peste puterile lor să ridice din mormânt corpul Sfântului care se îngreunase într-atât, încât era de neclintit. Înțelegând ce se întâmplă Împăratul i-a trimis din nou de astă dată cu o lungă scrisoare de iertare și de umilință adresată chiar Sfântului, chit că acesta era adormit întru Domnul. Solii au plecat din nou, au așezat scrisoarea pe pieptul sfântului, iar în acel moment s-a petrecut o Minune, *corpul Sfântului putând fi ridicat cu ușurință din locul de veci!*

Când au ajuns de cealaltă parte de Constantinopol a trecut Împăratul cu tot Senatul și Patriarhul cu tot Clerul și au pus racla cu trupul Sfântului într-o corabie împărătească. Dar iscându-se furtună pe mare celelalte corăbii s-au împrăștiat în toate părțile, numai corabia cu trupul Sfântului s-a abătut la via văduvei aceleia pe care o năpăstuiuse Eudoxia. Iar dacă s-a dat văduvei via îndată valurile mării s-au liniștit. *Semn că și de dincolo de moarte Sf. Ioan Gură de Aur se gândea la nedreptatea făcută văduvei de către Împ. Eudoxia.*

Moaștele Sfântului au fost duse mai întâi la Bisericile „Sf. Ap. Toma” și „Sf. Irina” și apoi la Catedrala patriarhală „Sf. Apostoli” și așezate temporar chiar în jilțul său arhieresc. Și atunci s-a înfăptuit Minunea Minunilor: *din oasele ce erau în sipet s-a ridicat scheletul întreg din care a ieșit grai, iar mâna sa dreaptă întreagă și uscată cum poate fi văzută și azi a binecuvântat poporul cu tradiționalul «Pace tuturor»! apoi rostind și «Iertare Eudoxiei»!* Astfel mormintele acesteia și al soțului ei care au tremurat 32 de ani s-au liniștit spre bucuria noului împărat care a fericit poporul cu mese îmbelșugate.

După aceasta racla cu Sf. Moaște a fost îngropată în pământ în Sf. Altar. De aici cavalerii cruciadei a IV-a (1202 – 1204) au luat racla Sfântului și au dus-o în Italia.

Biserica îl prăznuiește pe Sf. Ierarh Ioan Gură de Aur la 27 și 30 ianuarie.

12. 6. SF. ICOANE FĂCĂTOARE DE MINUNI

‡ „Dulcea sărutare” („GLYKOFILOUSA”).

Tradiția spune că aceasta ar fi una dintre cele 70 de icoane pictate de către Sf. Ap. și Ev. Luca, având dimensiunile 1,26 x 0,87 m și se află în biserica mare în stânga catapetesmei.

Dulcea sărutare este dată Pruncului Iisus de către Însăși Mama Sa. Această Sf. Icoană seamănă leit ca legendă cu Sf. Icoană „Portărița” care păzește alături Mănăstirea Iviru fiind socotită sora mai mică a ei, deoarece ambele au venit din zona Constantinopolului și au trecut prin vitre- giile iconoclasmului: „Dulcea sărutare” de teama prigoanei a fost așezată și ea pe valurile mării tot de o femeie credincioasă, a rămas tot în picioare ca „Portărița”, a navigat la fel de mult pe apele Mării Egee pentru a poposi pe același țărm la o aruncătură de băț de sora ei mai mare, „Portărița” care alesese Mănăstirea „Iviru”, iar culmea culmilor este

că unde a acostat „Dulcea sărutare” pe țarm a țâșnit un izvor de apă dulce (agheasmă) făcând și el o mulțime de Minuni.

Despre această Icoană sunt păstrate următoarele mărturii:

În vremea Împ. bizantin Teofil (829 – 842), luptător aprig împotriva Sf. Icoane un patrician cu numele Simeon avea o soție credincioasă și evlavioasă, Victoria care avea în casă Sf. Icoană a Maicii Domnului „Dulcea sărutare”.

O dată fiind somată de trimișii împăratului să le aducă Sf. Icoană sau s-o arunce Victoria a luat prețiosul odor, l-a dus la țarmul mării și după ce-a făcut rugăciuni către Maica Domnului i-a dat drumul pe mare. Icoana stătea dreaptă pe apă și a început să se îndepărteze.

Icoana a plutit în largul Mărilor Marmara și Elespont, apoi pe Marea Egee și îndreptându-se spre Sf. Munte s-a apropiat de limanul Mănăstirii Filoteu. Maica Domnului a descoperit vestea venirii Sf. Icoane Egumenului mănăstirii, care coborând la țarmul mării cu obștea au aflat-o strălucind de Lumina dumnezeiască. Apropiindu-se Egumenul a luat Sf. Icoană în brațe și a ieșit pe uscat. În locul acela a țâșnit un izvor cu apă dulce (agheasmă) ce există și azi săvârșind multe Minuni acelora care o beau cu credință. Făcând procesiune cu Sf. Icoană au dus-o în mănăstire așezând-o în biserică unde poate fi văzută și azi. Ea revarsă nenumărate Minuni asupra celor care îi cer ajutorul cu credință.

În fiecare an în Săptămâna Luminată este făcută procesiune cu această Sf. Icoană până la țarmul mării unde a poposit Cuv. Egumen când a luat-o de pe apă.

Din mulțimea Minunilor săvârșite de către această Sf. Icoană menționăm doar câteva:

✠ După trecerea mai multor ani Ștefan, Craiul Serbiei, s-a ridicat cu armată asupra Împărăției bizantine și a cucerit Macedonia, Salonicul și Sf. Munte Athos. În acea perioadă la Mănăstirea Filoteu au venit foarte mulți călugări bulgari.

Într-un an făcându-se obișnuita procesiune în luna din Săptămâna Luminată călugării au luat cu ei mâncare și băutură mai mult decât era nevoie. Ajungând la malul mării după ce-au făcut agheasmă și rugăciuni s-au așezat să mănânce și să bea din cele aduse. Dar din ispita vrăjmașului au consumat mai multă băutură și fiind obosiți după slujba de noapte și procesiune au adormit. Când s-au trezit s-au dus să ridice Sf. Icoană și să pornească spre mănăstire. Dar Maica Domnului vrând să-i înțeleptească a făcut ca Sf. Icoană a Ei să fie foarte grea, încât n-au mai putut-o mișca din loc. Venindu-și în sine și cunoscându-și greșeala călugării s-au rugat cu lacrimi Maicii Domnului să-i ierte, iar Preabuna Stăpână a făcut să se ușureze din nou Sf. Icoană. Și astfel au putut-o aduce în mănăstire.

✠ Odată se afla în mănăstire, un paracliser cu numele Ioanichie care avea mare evlavie la Maica Domnului. Acesta de câte ori aprindea candela la Sf. Icoană a Ei zicea: „*Pentru ce, o, Stăpână, toate mănăstirile din Sf. Munte au tot ce le trebuie, iar mănăstirea noastră duce lipsă de toate; până și grâul îl cumpărăm*”? Într-una din nopți după ce a aprins candela stând în fața Sf. Icoane și rugându-se cu lacrimi doborât de oboseală a adormit. În timpul somnului O vede pe Preasfânta

Născătoare de Dumnezeu că Se apropie de el și-i zice: „Copilul meu, Ioanichie, pentru ce mă superi mereu zicând că toate mănăstirile din Sf. Munte au tot ce le trebuie, numai mănăstirea aceasta duce lipsă de toate? Cunoaște deci că Eu mă îngrijesc de toate nevoile mănăstirii și știu de ce are nevoie, iar egumenii și economii să nu se preocupe prea mult de cele pământești și astfel să neglijeze mântuirea lor. Deci de acum să încetezi să mă mai superi cu cuvintele tale, că Eu port grijă de mănăstirea aceasta și de mântuirea sufletului tău”! Acestea auzind Ioanichie s-a trezit înspăimântat, dar plin de bucurie și căzând în genunchi înaintea Sf. Icoane cu lacrimi în ochi și-a cerut iertare Maicii Domnului, după care a spus fraților săi despre purtarea de grijă a Preacuratei Stăpâne.

✠ Altădată a venit un străin la mănăstire și s-a închinat în biserică. Ajungând la Sf. Icoană a Maicii Domnului și văzând atâtea bijuterii și odoare din aur agățate de ea și-a pus în minte să le fure. După slujba Utreniei s-a ascuns într-o strană mai retrasă, iar paracliserul nevăzând pe nimeni a încuiat ușa bisericii. Rămânând singur a luat toate odoarele de la Sf. Icoană a Maicii Domnului și deschizând o ușă mai mică ce era închisă prin interior a ieșit din biserică și a plecat spre țărmul mării unde s-a urcat în corabia ce transporta pelerini. Mergând o parte din drum corabia s-a oprit în mijlocul mării rămânând neclintită fiind ținută de o mână nevăzută cu toate că vântul era prielnic.

După câteva ore paracliserul a deschis biserica și a văzut că lipseau odoarele de la Sf. Icoană a Maicii Domnului. A anunțat imediat Egumenul care a trimis trei călugări cu o barcă pe urmele corăbiei ce ducea pelerini, căci și-a imaginat că hoțul acolo trebuie să fie. Când i-a văzut străinul și-a dat seama că pentru el au venit și văzând și Minunea cu oprirea corăbiei a venit și a căzut în genunchi înaintea călugărilor cerându-le iertare și înapoiindu-le cele furate. Părinții au luat odoarele, l-au iertat pe cel care se pocăise și s-au întors în mănăstire slăvind pe Preasfânta Fecioară. Apoi corabia a plecat mai departe nefiind împiedicată de nimeni.

✠ Odată venind un închinător evlavios la mănăstire a vrut să se închine la Sf. Moaște și la Sf. Icoană a Maicii Domnului. Aici paracliserul i-a spus o parte din Minunile săvârșite de Maica Domnului, apoi a fost condus la arhondaricul mănăstirii să se odihnească. Pe la miezul nopții s-a trezit și a vrut să meargă să îngrijească de calul cu care venise. Dar fiind somnoros și văzând ușa de la balcon a crezut că este ușa de la intrare în arhondaric și călcând fără de grijă a căzut de la balconul etajului trei. În timp ce cădea a strigat: „*Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, ajută-mă*”! Și îndată a văzut în fața lui o Călugăriță care l-a prins și l-a lăsat pe pământ fără să pătească nimic și S-a făcut nevăzută.

Atunci creștinul a mulțumit din suflet Maicii Domnului și ducându-se la poarta mănăstirii a bătut să i se deschidă. Auzind Ierodiaconul Meletie vocea celui care striga l-a înștiințat pe Părintele Sofronie, Egumenul mănăstirii. Venind au deschis poarta și recunoscând pe cel care striga l-au întrebat ce s-a întâmplat și cum a ajuns în afara porții. Iar el povestindu-le cu lacrimi în ochi cele întâmplate slăvea pe Preasfânta Fecioară. Apoi mergând în biserică s-a închinat la Sf. Icoană a Maicii Domnului și a dăruit mănăstirii calul cu care venise. În anul următor a adus o candelă de argint ce-a rămas agățată în fața Sf. Icoane până în ziua de azi

amintind de Minunea săvârșită.

✠ Un creștin din Eneu (Grecia), cu numele Paraora, avea femeia stearpă; mulți ani n-a putut avea copii. Odată venind creștinul la Mănăstirea Filoteu a luat puțin untdelemn de la candela din fața Sf. Icoane a Maicii Domnului și ducându-se acasă a miruit pe soția sa care în scurt timp a rămas însărcinată și la timpul cuvenit a născut un copil sănătos. Drept mulțumire creștinul a venit și a dăruit un catâr (mular) mănăstirii.

† „Stareta” („GERONTISSA”).

Despre ea se spune că a venit prin Minune dumnezeiască din Nigrița

12. 7. BIBLIOTECA

Are cca 20.000 de cărți tipărite printre care și românești în chirilică. De asemenea are 250 de manuscrise dintre care 54 – pe pergament și două suluri rare, tot pe pergament ș. a.

12. 8. SFINȚII CUVIOȘI

12. 8. 1. SF. COSMA ETOLIANUL (1714 – 1779)

Cel mai mare misionar mucenic provenit din Sf. Munte este Sf. Cosma Etolianul.

Cosma s-a născut în satul Mega Dendron din Etolia în apropiere de Nafpactos – Grecia. A urmat cursurile la câteva școli etoliene și apoi la Școala athonită de studii superioare, Academia Athos-ului. Odată cu absolvirea cursurilor Academiei a intrat în Mănăstirea Filoteu unde a fost tuns în monahism și mai târziu – hirotonit preot. A rămas aici vreme de 17 ani împlinindu-și cu conștiinciozitate îndatoririle sale de preot al mănăstirii străduindu-se să desăvârșească omul cel lăuntric al inimii și îmbogățindu-și cunoștințele de religie printr-un studiu asiduu. După propriile sale mărturisiri el și-a închinat peste 40 de ani din viață studiului ajungând la concluzia că *Ortodoxia este singura credință adevărată.*

Pe când se afla în mănăstire Cosma s-a simțit chemat de Dumnezeu să-și asume misiunea de luminare și revigorare a fraților săi creștini. Grecii după cum el însuși își dădea seama căzuseră într-o stare de profundă ignoranță în ceea ce privește credința lor, iar acest lucru i-a făcut nu numai să cadă în tot felul de păcate și de răutăți, dar mulți dintre ei au lepădat chiar Ortodoxia trecând la Islamism. De aceea el a căutat să obțină consimțământul mai marilor săi de a-și asuma o astfel de misiune. Plecând din Sf. Munte s-a dus la Constantinopol, s-a întâlnit cu Patriarhul Serafim (1757 – 1761) și a dobândit de la acesta o permisiune scrisă de a propovădui dreapta credință în întreaga lume elenă. Acest lucru îi era necesar spre a evita opreliștile ce s-ar fi putut ivi din partea autorităților otomane și a Episcopilor locali.

Misiunea lui Cosma a început în anul 1760 la vârsta de 46 de ani și a continuat cu mici întreruperi până în momentul când a primit moarte mucenicească din partea turcilor în anul 1779. Activitățile sale misionare și importanța lor au fost redată pe larg de către învățatul său ucenic, Safiros Hristodulidis, în biografia sa referitoare la marele misionar și aflată în „Noul martirologiu”. De aici aflăm că Sf. Cosma a făcut lucrare misionară în Constantinopol și în suburbiile acestuia la Tesalonic, Veroia, Sf. Munte și aproape în tot restul Macedoniei, în zona continentală a Greciei, la sud de Macedonia, până la Misolonghi și Nafpactos, în Albania, în Insulele Ioniene ș. a. El s-a adresat unor mari mulțimi de oameni explicându-le tuturor învățăturile fundamentale ale Ortodoxiei Răsăritene, îndemnându-i pe oameni să se îndepărteze de răutăți și să ducă o viață curată, punând accentul pe nevoia de catehizare în adevărata credință și punând bazele multor școli în mai multe orașe și sate.

Dintr-una dintre scrisorile sale scrisă cu puțin timp înainte de Martiriul său aflăm că a înființat 200 de școli „comune” sau elementare și 10 școli „grecești” sau superioare. Cosma credea că bisericile n-au prea mare importanță fără școli unde este predată o educație religioasă completă. Atribuind o mare însemnătate publicațiilor ziditoare de suflet Sfântul a împărțit pretutindeni lucrări catehetice și cărți scrise de părinți bisericești pe care le-a obținut de la cei înstăriți spre a le distribui mai departe în mod gratuit.

Activitățile misionare ale lui Cosma au fost extrem de eficiente: „*Oriunde se ducea acest om de trei ori binecuvântat*”, spunea Hristodulidis „*oamenii ascultau plini de căință și râvnă cuvintele sale dulci și pline de har ajutându-i să ducă o viață mai bună spre folosul sufletelor lor... Ajutat de dumnezeiescul har el îi îmblânzea pe cei răi, îi îmbuna pe tâlhari, îi făcea, pe cei nemiloși și nemilostivi să fie mai buni și generoși, pe cei necredincioși îi convertea la credință, îi învăța pe cei necunoscători cele dumnezeiești și îi făcea să participe la Slujbele bisericești. Pe scurt îi aducea pe păcătoși la o mare pocăință și îndreptare a vieții lor, așa încât toți spuneau că în vremea noastră a apărut un nou Apostol”.*

Nu numai creștinii, ci și musulmanii îl socoteau pe Cosma Etolianul drept un Sfânt, datorită predicilor sale inspirate, a caracterului său fără cusur și a evenimentelor minunate ce aveau loc în multe locuri vizitate de el. Grecii l-au numit „isapostolos” (cel asemenea Apostolilor). Și pe drept cuvânt el poate fi numit *Părintele Greciei moderne* întrucât a jucat un rol de o supremă importanță în trezirea etico-religioasă și iluminarea grecilor în timpul celei de-a doua jumătăți a sec. XVIII și astfel, mai mult decât oricine altcineva el a inaugurat epoca modernă a Greciei.

Multe cărți și numeroase articole despre Sf. Cosma au fost publicate în Grecia. Ele sunt incluse în cartea lui Costas Sardelis, intitulată „Bibliografie analitică a lui Cosma Etolianul”. În America un volum ce ne oferă o istorisire a vieții, personalității și mesajul Sfântului dimpreună cu texte alese din didahiile („învățăturile”) sale au apărut recent în limba engleză.

Prăznuirea Sf. Cosma Etolianul este pe data de 24 august.

13. MĂNĂSTIREA „SIMON PETRA” („SIMONOS PETRAS”)

13. 1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ

Mănăstirea Simon Petra („mănăstirea de lângă cer”) este amplasată pe latura de sud-vest a peninsulei athonite pe vârful unei stânci aspre și uriașe ce se termină în mare la peste 230 m față de nivelul Mării Egee, între Portul Dafne și Mănăstirea Grigoriu la cca 8 km de Portul Dafne.

Privită de jos de pe țărmul Mării Egee te înfricoșezi, mănăstirea parcă străpunge bolta cerească. Ea pare suspendată în aer sau mai bine zis se află în Mâna Lui Dumnezeu.

Este specificul grecilor de a construi lăcașuri pe înălțimi, pe pietre abrupte, deasupra stâncilor (exemple: Mănăstirile Meteora, Sf. Sava, Carantania, Sf. Gheorghe Hozevitul ș. a.). Pelerinul care ajunge la ultimul balcon al acestei construcții cu șapte etaje are senzația că se află pe aripa unui aeroplan între cer și pământ.

13. 2. ISTORICUL

Mănăstirea Simon Petra reprezintă cea mai îndrăzneată și mai spectaculoasă construcție având o arhitectură ingenioasă și o așezare unică în Sf. Munte Athos.

Mănăstirea își trage numele de la Pustnicul Simon care a locuit într-o peșteră din apropiere situată în stânga mănăstirii sub o stâncă, ce poate fi văzută și azi transformată într-un mic paraclis și de la stânca (piatra) pe care este așezată mănăstirea: „Simon Petra”(„Piatra lui Simon”).

Tradiția spune că în chiar noaptea Nașterii Domnului pe când se afla la rugăciune Cuv. Simon care a venit în Sf. Munte în anul 870 și pustnicea într-o peșteră din apropiere a zărit o lumină puternică pe creasta muntelui; apoi au apărut doi Îngeri care săvârșeau o lucrare miraculoasă: ținând o frânghie de la cele două capete și trecând-o ca prin unt prin stâncă au retezat-o dând naștere unui platou. Unul dintre Îngeri privind spre Cuv. Simon i-a spus: „Pe acest loc să zidești o mănăstire în cinstea Nașterii Domnului”!

Ascultând porunca Îngerului Cuv. Simon a purces la lucru tocmind oameni care să construiască mănăstirea (un mic schit pustnicesc). Aceștia însă s-au îngrozit când s-au aflat la înălțimea amețitoare a platoului și erau gata să plece când s-a petrecut prima Minune:

✠ Înainte de plecarea lor Cuv. Simon l-a trimis pe ucenicul său, Isaia (după unii autori a mers chiar el însuși!) să-i cinstească. Apropiindu-se de ei pe schelă a alunecat prăbușindu-se în gol; dar n-a ajuns în fundul prăpastiei pentru că o putere miraculoasă l-a salvat oprindu-l din cădere! Chiar și tava pe care o avea în mâini a rămas cu paharele pline! Văzând cu ochii lor Minunea muncitorii s-au convins că este un Loc Sfânt și s-au apucat de treabă ducând lucrarea la bun sfârșit. Numită inițial „Noul Betleem” de către Cuv. Simon *Mănăstirea Simon Petra a fost refăcută (ctitorită) în anul 1364 de către Cuv. Simon Miroblitul cu suportul financiar al Despotului Serbiei, Ioan Uglieșa și numită „Simon Petra”*. Considerată una dintre cele mai tinere mănăstiri din Sf. Munte ea va deveni rapid prin construcția ei îndrăzneță mândria comunității athonite. Impresionantă este nu numai amplasarea propriu-zisă a uriașei cetăți pe platoul de piatră uimind și azi arhitecții renumiți, ci și folosirea ingenioasă a stâncii pentru fundație rod al unui efort supraomenesc de a transporta materialele necesare construcției.

Deși mai tânără decât celelalte mănăstiri Simon Petra are o istorie extrem de zbuciumată marcată de dese atacuri ale piraților și turcilor, dar și de trei incendii devastatoare (1580, 1626 și 1891). Focul a rămas principalul dușman al călugărilor de la Simon Petra, deoarece situarea mănăstirii departe de orice sursă de apă a făcut mereu dificilă stingerea flăcărilor nimicitoare.

În incendiul din anul 1580 flăcările au mistuit aproape tot ce nu era făurit din piatră, cu excepția casei de bani. A fost distrusă atunci întreaga bogăție a mănăstirii, de la icoane până la manuscrise și cărți de mare valoare, chiliile arzând complet și lăsându-i pe monahi pe drumuri în plină iarnă. Egumenul mănăstirii, Eugeniu, împreună cu câțiva călugări au fost găzduiți la Mănăstirea Xenofont vreme de mai mulți ani, până când Sf. Lăcaș a fost refăcut din temelii de către Domnitorul Mihai Viteazul.

După al doilea incendiu din anul 1626 mănăstirea a fost reînnoită cu ajutoare bănești venite de la metocurile din Țara Românească în timpul Domnitorului Matei Basarab.

În următoarele două secole sosesc și alte ajutoare din Țara Românească.

În anul 1801 monahii de aici se întorc la viața de obște abandonată în anul 1626.

În anul 1821 a venit pedeapsa otomană când mănăstirea a fost dărâmată aproape până-n temelii pentru că părinții de aici au ascuns câțiva revoluționari greci. A urmat un nou proces anevoios și greu de reclădire revenindu-și în anul 1828.

În anul 1891 se dezlănțuie cel mai mare incendiu în care au ars în întregime biserica, biblioteca și o parte din chilii fiind salvate doar Sf. Moaște. De data aceasta așezământul monahal este refăcut de către Egumenul Neofit prin milostenia Țarilor ruși și prin ajutoarele bănești adunate din România în perioada 1899 – 1902.

În trapeză în spatele mesei rezervate Egumenului sunt pictați: Mihai Viteazul; Despotul sârb Ioan Uglieșa cu doamna sa; Sf. Simon și probabil primul Egumen al mănăstirii (fresca are peste 2,5 m înălțime). De asemenea în arhondaric este un tablou cu chipul lui Mihai Viteazul.

Perioada decăderii tuturor mănăstirilor athonite începând cu sec. XX nu va ocoli nici Mănăstirea Simon Petra unde numeroaselor poveri ale trecutului li s-a adăugat și criza de noi monahi. Salvarea a venit de la Complexul monahal Meteora de unde au venit 20 de călugări greci cu Egumenul lor.

În prezent mănăstirea este cea mai modernizată din Sf. Munte unde se vede din plin infuzia fondurilor europene neputând să mai cadă pradă focului ca în trecut.

Mănăstirea Simon Petra are trei Paraclise și Hramul „Nașterea Domnului” (25 decembrie).

13.3. CTITORIILE ROMÂNEȘTI

În sec. XVI Domnitorii Țării Românești: Sf. Neagoe Basarab, Radu Paisie și Mihnea Turcitul fac numeroase danii de întreținere. În anul 1567 boierul Oxotie Oga din Pogoniana a construit turnul de apărare (pirgul) de la țărmul Mării Egee. *În anul 1580 mănăstirea a fost distrusă de un mare incendiu fiind refăcută de către Domnitorul Mihai Viteazul (1593 – 1601) în perioada 1594 – 1599. El reface integral mănăstirea și o înzestrează cu metocuri devenind un important Ctitor al ei.* După ce reînnoiește Biserica „Sf. Nicolae” din București (devenită „Mihai-Vodă”) și o înzestrează cu numeroase sate bogate o va închina Mănăstirii Simon Petra împreună cu Schiturile Beșteleu-Argeș și Izvoranul-Buzău. Astfel cu banii Domnitorului Mihai Viteazul și cu veniturile provenite din metocuri va fi rezidită faimoasa construcție athonită. De asemenea Domnitorul a dăruit mănăstirii o Evanghelie îmbrăcată în argint și poleită cu aur, precum și două cruci din lemnul Sf. Cruci.

Incendiată din nou în anul 1626 a fost reînnoită de către Matei Basarab (1632 – 1654) în perioada 1633 – 1650.

În anul 1652 izbucnește un nou incendiu mănăstirea fiind renovată tot cu sprijinul Țării Românești.

În anul 1762 vine aici și Starețul Paisie Velicovschi împreună cu câțiva monahi care îi preia pentru o scurtă vreme egumenia reușind să populeze din nou mănăstirea ce se afla aproape de pustiire; dar lipsindu-i mijloacele financiare necesare plății datoriilor pe care le avea Sf. Lăcaș, împreună cu câțiva ucenici pleacă la Mănăstirea Dragomirna din județul Suceava – România în anul 1763.

În următoarele două secole sosesc și alte ajutoare din Țara Românească.

Distrusă de al 3-lea incendiu devastator din anul 1891 a fost refăcută de către Țării ruși și prin colecte bănești adunate din România în perioada 1899 – 1902.

13.4. OBȘTEA

În prezent mănăstirea este cu viață de obște considerată model în Sf. Munte, renumită în întreaga lume pentru rânduiala canonică și cântările psaltice având cca 55 de călugări tineri greci, iar cu cei din exterior (de la chilii și colibe

dependente) depășește 100 de monahi greci.

Aici se află un grup de protopsalți vestiți care au creat un curent de înnoire a muzicii psaltice athonite.

Tot aici sunt închinoviați creștinii de alte credințe care s-au convertit la Ortodoxie.

Cuv. Simon Myroblitul († sec. XIV), Ctitorul fondator al mănăstirii a fost declarat Sfânt.

13. 5. SF. MOAȘTE

1. O bucată din lemnul Sf. Cruci.

2. Craniul Sf. Pavel Mărturisitorul, Patriarhul Constantinopolului.

3. Craniul Sf. Modest, Patriarhul Ierusalimului.

4. Mâna stângă a Mariei Magdalena (caldă încă!).

5. O mână a Sf. Dionisie de Zachintos.

6. Părțile mai mari sau mai mici de la diverși Sfinți.

Despre mâna stângă a Mariei Magdalena se spune că este mâna cu care L-a atins pe Iisus Hristos după Înviere. Ea a fost furată la un moment dat de pirați și răscumpărată cu bani grei de către Domnitorul Mihai Șuțu în anul 1785(6).

Toate Sf. Moaște sunt păstrate în cutii de argint în Sf. Altar.

13. 6. SF. ICOANE FĂCĂTOARE DE MINUNI

† „Purtătoarea de Prunc” („VREFOKRATOUSA”).

Se află în biserica mare în partea stângă. Despre ea se spune că a venit singură pe mare de la Mănăstirea Vatopedu!

13. 7. BIBLIOTECA

A fost distrusă complet de incendiul devastator din anul 1891. Atunci avea câteva mii de cărți tipărite și 245 de manuscrise.

Acum are 805 documente vechi de mare valoare dintre care și unele românești. Printre ele „Comentariu la primele opt cărți ale regilor” editată în anul 1772 în Țara Românească sub Domnitorul Grigore III Alexandru Ghica și „Filocalia” din anul 1782 editată în limba greacă la Veneția.

„Comentariul la primele 8 cărți ale regilor” are pe contracopertă imaginea Domnitorului Grigorie III Alexandru Ghica.

„Filocalia” are pe copertă drept Finanțator pe Domnitorul Ioan Mavrocordat. Ediția a fost trudită de către Macarie, Mitropolitul Corintului la care Sf. Nicodim Aghioritul semnează cuvântul introductiv și prezintă biografiile.

Prima traducere a „Filocaliei” din greacă în slavonă datorată Pr. Paisie Velicicovschi este tipărită în anul 1793 la St. Peterburg.

În prezent biblioteca este dotată cu tehnologie de ultimă oră, cu calculatoare și rafturi metalice, rulând pe șine și cu instalație de aclimatizare electronică menită să regleze temperatura și umiditatea până la modernele instalații de lumină și căldură, senzorii și dispozitivele automate de stingere a incendiilor – totul este la nivelul celor mai înalte standarde europene.

13. 8. Tezaurul

Are un talisman hieratic din sec. XVIII ș. a.

14. MĂNĂSTIREA „SF. PAVEL” („AGIOS PAUL”)

14. 1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ

Mănăstirea „Sf. Pavel” este amplasată pe latura de sud-vest a peninsulei athonite într-o vale alungită la cca 800 m de Marea Egee și la altitudinea de aproape 140 m față de aceasta, între Mănăstirea „Sf. Dionisiu” și „Schitul Nou” la cca 20 km de Careia.

14. 2. ISTORICUL

Mănăstirea a fost fondată spre sfârșitul sec. X pe locul unei mănăstiri mai vechi din anul 337 de către Cuv. Pavel Xeropotamitul (Athonitul), fiu de împărat contemporan cu Sf. Atanasie Athonitul.

Acest cuvios a trăit o perioadă într-o peșteră puțin mai sus de mănăstire. El a fost Egumenul acestei mănăstiri timp de 45 de ani. A murit la vârsta de 110 ani pe corabie în drum spre Constantinopol, precum îi prezisese Sf. Atanasie Athonitul.

Mănăstirea „Sf. Pavel” n-are mult teren în Sf. Munte. Se spune că Sf. Atanasie Athonitul (care era dincolo de munte) s-a sfătuit cu Sf. Pavel Xeropotamitul să împartă bucata de pământ dintre cele două mănăstiri. Și au hotărât să plece în aceeași zi și la aceeași oră unul spre celălalt și unde se vor întâlni acolo să fie hotarul între mănăstiri.

Sf. Atanasie a pus preoții și călugării să săvârșească Sf. Liturghie, iar el a pornit pe jos spre Mănăstirea „Sf. Pavel”. Însă Sf. Pavel a stat la Sf. Liturghie timp de trei ore, apoi a pornit spre Mănăstirea Marea Lavră. Astfel Sf. Atanasie a ajuns foarte aproape de Mănăstirea „Sf. Pavel” și de aceea Mănăstirea Marea Lavră are mai mult teren în comparație cu Mănăstirea „Sf. Pavel”.

Când s-au întâlnit Sf. Pavel i-a spus Sf. Atanasie că va muri lovindu-l o scândură în cap ceea ce s-a și întâmplat la vârsta de 77 de ani, iar Sf. Atanasie i-a zis Sf. Pavel că va muri pe corabie în drum spre Constantinopol ceea ce s-a confirmat de asemenea la vârsta de 110 ani.

Limitele mănăstirii sunt menționate într-un manuscris din anul 1257.

Distrusă de mai multe ori de pirați și de cruciații filocatolici Mănăstirea „Sf. Pavel” a fost rezidită cu ajutorul Regilor sârbi și al Domnitorilor români.

În anul 1817 călugării de aici au reconstruit biserica, iar în anul 1844 este construită o nouă biserică centrală din marmură; în perioada 1899 – 1902 sunt refăcute chiliile.

Între frescele din trapeză se află renumita lucrare „Cina cea de Taină”.

Mănăstirea are 10 paraclise (3 – în interior: „Întâmpinarea Domnului”; „Sf. M. Mc. Gheorghe”; „Sf. Pavel Xeropotamitul” și 7 – în exterior) la schituri și chilii. *Hramul mănăstirii este „Întâmpinarea Domnului” (2 februarie).* Alte Hramuri principale sunt: „Sf. M.Mc. Gheorghe” și „Cuv. Pavel”, Fondatorul ei.

14. 3. CTITORIILE ROMÂNEȘTI

Dintre ctitorii români care au ajutat la întreținerea și înnoirea Mănăstirii „Sf. Pavel”, îi amintim pe cei mai importanți: Sf. Ștefan cel Mare (1457 – 1504) în anul 1472 construiește un agheasmatar (baptisteriu), iar în perioada 1497 – 1500 renovează biserica și construiește un apeduct; frații craioveni Barbu, Danciu, Pârvu și Radu în anul 1501 dau ajutor anual câte 2.000 aspri de argint; Sf. Neagoe Basarab (1512 – 1521) în perioada 1516 – 1521 construiește turnul de apărare (pirgul) și zidurile din incintă; Bogdan al III-lea (cel orb) în anul 1516 și Radu Paisie dau ajutor în bani; Alexandru Lăpușneanu (1552 – 1561; 1564 – 1568) în anul 1555 finanțează pictura unui paraclis; Sf. Constantin Brâncoveanu (1688 – 1714) în perioada 1690 – 1708 construiește Paraclisul „Sf. Împ. Constantin și Elena”, reînnoiește chiliile mănăstirii ș. a. De asemenea, Domnitorii fanarioți ajută și ei mănăstirea cu donații bănești.

14. 4. OBȘTEA

Mănăstirea „Sf. Pavel” are viață de obște având cca 40 de monahi greci, iar cu monahii din schituri („Noul schit” și „Lacu”), chiliile și colibe – dependente de mănăstire ajunge la cca 130 de monahi greci și români.

14. 5. SF. MOAȘTE

1. Două bucăți din lemnul Sf. Cruci.
2. Darurile aduse de magi la Nașterea Mântuitorului în Betleem.
3. O parte din craniul Sf. Mc. Antim – Episcopul Nicomidiei.
4. Craniul Sf. M. Mc. Teodor Stratilat.
5. Craniul Sf. Mc. Nimfodora.
6. O parte din mâna dreaptă a Sf. Mc. Mitrodora.
7. O mână a Sf. Maxim Mărturisitorul.
8. Un picior al Sf. Grigorie Teologul, Arhiepiscopul Constantinopolului.
9. Un picior al Sf. Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Capadochiei.
10. Un picior al Sf. Grigorie Decapolitul.
11. Părțile mai mari sau mai mici de la diverși Sfinți.

Sf. Moaște (de la 98 de Sfinți) sunt păstrate în cutii de argint în Sf. Altar. De asemenea sunt păstrate într-o cutie de argint darurile aduse de magi (aur – 14 bucăți, smirnă – 62 bucăți și tămâie) la Nașterea Domnului la Betleem. Ele au fost aduse de către Împ. Maro, fiica Despotului Serbiei, George Brancovici (1427 – 1456) și soție a Sultanului Murat al II-lea (1446 – 1451). Despotul Brancovici fiind biruit de turci a fost nevoit s-o dea de soție pe fiica sa, Maro, Sultanului Murat al

II-lea. Maro l-a crescut pe Mohamed al II-lea (cuceritorul Constantinopolului în anul 1453) provenit de la prima soție a Sultanului ca pe propriul ei copil.

Evlavioasa Maro gândindu-se și la moartea sa i-a cerut Sultanului să se retragă undeva la liniște. Sultanul i-a îngăduit să meargă la Sereș (Grecia). În anul 1470 Maro a venit cu corabia în Sf. Munte la Portul (arsanaua) Mănăstirii „Sf. Pavel”. Adusese cu ea darurile magilor pe care voia să le dăruiască mănăstirii. A coborât din corabie și îndreptându-se spre Sf. Lăcaș ducând în brațe prețioasele daruri, au ieșit în întâmpinare Egumenul împreună cu preoții îmbrăcați în veșminte.

Aproape de mănăstire unde acum este un Paraclis închinat Maicii Domnului s-a auzit o voce femeiască venind din înălțimea cerului și zicând: „Maro, oprește-te! Să nu mergi mai departe! De aici începe împărăția altei regine, a Împărătesei Cerurilor, Preasfintei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, Îngrijitoarea, Acoperitoarea, Doctorul și Păzitoarea Sf. Munte”!

Când a auzit aceste cuvinte Împ. Maro s-a oprit înspăimântată. Apoi dăruiind prețioasele daruri și celelalte odoare Egumenului s-a întors la corabie nevrând s-O mai supere pe Maica Domnului.

Împ. Maro a ajutat foarte mult Mănăstirea „Sf. Pavel” căreia spre sfârșitul vieții i-a dăruit întreaga sa avere.

14.6. SF. ICOANE FĂCĂTOARE DE MINUNI

† „Izvorătoarea de mir” („MIROVLYTISSA”).

Se află în biserica centrală în partea stângă. Despre ea se spune că a fost o perioadă când a izvorât mir din Piciorul Mântuitorului și din Mâna Maicii Domnului, căci în acele locuri a căzut vopseaua din pricina mirului care a izvorât.

Dintre Minunile acestei Sf. Icoane amintim:

✠ Actualul Egumen al mănăstirii, Partenie (originar din Kefalonia), spunea că odată pe când era paracliser, după terminarea slujbei a rămas singur în biserică și s-a rugat Maicii Domnului. Pe când se ruga a ieșit o mireasmă foarte puternică de la Sf. Icoană a Maicii Domnului „Izvorătoarea de Mir”, apoi s-a dus la chilia sa să se odihnească. Pe când se afla în pat vede că se deschide deodată ușa chiliei și intră 5 soldați foarte negri și înfricoșați la vedere. Unul dintre ei se arăta a fi mai mare în grad. Când i-a văzut părintele și-a băgat capul sub pătură și a început să se roage Maicii Domnului zicând: „Preasfânta mea Maică „MIROVLYTISSA”, ajută-mi”! Atunci cel mai mare le-a poruncit celorlalți: „*Luăți-l și-l aruncați pe fereastră*”!. Ceilalți 4 l-au apucat fiecare de câte un colț de pătură și luându-l pe sus au deschis fereastra și l-au trecut afară ținându-l în aer. Până jos erau aproape 100 m. Cel mai mare striga: „*Aruncați-l, aruncați-l*”! Dar ceilalți răspundeau: „*Nu putem, că nu ne lasă Maica Domnului „MIROVLYTISSA*”. După un timp l-au băgat din nou în chilie și l-au aruncat în pat. Apoi sărind cu toții pe fereastră s-au făcut nevăzuți.

✠ Altădată Egumenul Partenie avea probleme la un ochi și trebuia să meargă la operație, dar cu o zi înainte pe când se închina la Icoana Maicii

Domnului „Izvorătoarea de Mir” i-a căzut din ochi ceva ca un bob de orez și i s-a vindecat ochiul.

Părintele Partenie a avut și ascultarea de pădurar timp de 10 ani. Avea în grijă și Schitul Românesc „Lacu”. Venea în fiecare Duminică și de Sf. Sărbători la biserica mare a schitului. Sfinția sa spunea: „*Ei, părinților, ce Slujbe frumoase am prins eu la Schitul Lacu! Îmi curgeau lacrimile când le ascultam. Erau pe atunci aproape 60 de călugări români, unii fiind și cântăreți foarte buni*”.

‡ „Oglinda”.

Se află în biserica centrală în Sf. Altar. Despre ea se spune că Împ. Teodora, soția Împ. Teofil (829 – 842) luptător aprig împotriva Sf. Icoane o păstra în camera ei. Pe o parte este oglindă (folosită în timpul zilei), iar pe cealaltă parte este Icoana Maicii Domnului (folosită noaptea când se ruga Preasfintei Fecioare, ca să nu fie descoperită de soțul ei).

14. 7. BIBLIOTECA

Are cca 15.000 de cărți tipărite, 494 de manuscrise, acte istorice ș. a.

14. 8. TEZAURUL

Păstrează multe odoare din metale prețioase, veșminte și numeroase documente vechi de danie printre care și unele românești ș. a.

14. 9. SFINȚII CUVIOȘI

Mulți călugări asceți s-au învrednicit de descoperiri dumnezeiești la Mănăstirea „Sf. Pavel” dintre care amintim:

14.9. 1. *Un monah fiind bolnav și zăcând în chilia sa a văzut pe satana furios și scrâșnind din dinți împotriva Mănăstirii „Sf. Pavel” nefiind mulțumit de trecerea ei de la viața de sine la cea de obște și pizmuind mântuirea fraților. Pregătea curse și lanțuri împotriva călugărilor vrând să-i piardă și să facă sminteli în rândul fraților și al Egumenului și dacă ar fi fost cu puțință să-i desființeze cu totul și să surpe obștea.*

Acestea văzându-le călugărul a venit la Egumen și l-a întărit spunându-i să aibă nădejde în Dumnezeu și în Preasfânta Născătoare de Dumnezeu Care mijlocește la Fiul Ei pentru credincioșii care O cinstesc, că are să le rânduiească pe toate, va risipi smintelile împlânzind tulburările potrivnicilor și va avea grijă de Sf. Ei Lăcaș.

La sfințirea bisericii mari săvârșită la 31 decembrie 1844 același monah care se afla bolnav în pat a avut o descoperire dumnezeiască și s-a văzut pe sine stând în biserică și participând la Sf. Slujbă. A văzut-O pe Preasfânta Născătoare de Dumnezeu șezând pe scaun împăratesc sus în Sf. Altar avându-L în brațe pe Pruncul Iisus Care ținea în mâinile Sale un sceptru împăratesc mai strălucitor și mai luminos decât soarele.

După ce a fost sfințită biserica Maica Domnului a fost așezată Stăpână, Supraveghetoare, Ocrotitoare și Purtătoare de grijă a bisericii și a întregii

mănăstiri, iar la anumite ceasuri era văzută ieșind din Sf. Altar și ajutând la săvârșirea sfințirii. Alteori înconjurând biserica privea cu ochi milostivi întărind stâlpii și temeliile și fixându-le într-o statornicie sigură și iarăși intra în Sf. Altar și-i ajuta pe arhiereu și pe preoți la facerea mirului, slujind și rânduind toate ca o Stăpână a locului și a casei.

✠ În ziua prăznuirii „Întâmpinării Domnului” (2 februarie 1845) când a fost sărbătorit pentru prima dată Hramul bisericii mari același monah se afla bolnav la pat. Pe când se ruga s-a văzut pe sine în biserică și a zărit-O pe aceeași Fecioară stând pe scaunul cel mai de sus dinăuntrul absidei Sf. Altar împreună cu Fiul Ei pe Care Îl ținea în brațe. Era îmbrăcată în straie cristaline peste care purta un veșmânt de purpură. Apoi O vede dezbrăcându-Se de acea haină de purpură strălucitoare, punând-o pe scaunul cel mai de sus și întinzându-Și mâinile ca spre slujire iese din Sf. Altar săvârșind privegherea întru toate: binecuvântând preoții și diaconii din Sf. Altar, armonizându-i și rânduindu-i pe cântăreți, pe paracliseri, pe canonarhi și poruncindu-le ca pe toate să le săvârșească cu bunăcuviință până la sfârșitul privegherii, după care ieșind la litie și mergând înaintea tuturor cânta împreună cu ei. În tot timpul Sf. Liturghii S-a arătat în Sf. Altar împreună lucrând cu preoții și cu arhiereul.

După Sf. Liturghie a intrat în trapeză rânduindu-i pe cei care se aflau acolo la așezarea mâncărilor și împreună slujind până când au mâncat cei care intraseră la praznic, slujindu-le tuturor, dându-le har și binecuvântare duhovnicească. După ce frații au ieșit din trapeză Maica Domnului S-a îndreptat spre poarta mănăstirii, i-a cercetat pe cei săraci și nevoiași aflați acolo, i-a miluit și binecuvântat ca una Care este Maica Lui Iisus cunoscându-le gândurile și sfaturile inimii fiecăruia dintre ei; celor virtuoși și evlavioși, buni și veseli cu inima li Se arăta cu chip vesel și binevoitor, iar celor trândavi, nepăsători și răutăcioși li Se înfățișa cu chip aspru și îndemnător spre pocăință.

Făcându-le toate acestea Stăpâna de Dumnezeu Născătoare S-a întors în trapeză unde slujitorii și bucătarii ședeau să mănânce și împreună cu ei și cel care avea această vedenie. Stăpâna de Dumnezeu Născătoare a venit să le slujească și acestora cu dragoste. Atunci un Har dumnezeiesc sălășluindu-Se în inima celui care vedea acestea, el a cunoscut că Ea era Stăpâna a toate ca în vedenie, Se lăsa văzută cu ochii minții.

Îndată sculându-se monahul din locul unde ședea I-a căzut la picioare zicându-i: „*Stăpâna mea și Doamnă de Dumnezeu Născătoare, nu eu să fiu slujit de Tine, ci mai degrabă eu, netrebnicul robul Tău să-Ți slujesc Ție*”. A luat atunci o farfurie de argint, a pus în ea doi pești și a îndemnat-O pe Stăpână invitând-O să stea la masă și să mănânce. Atunci Stăpâna i-a spus: „Eu nu mănânc o astfel de mâncare și nici Fiul Meu, dar am fost chemată la prăznuire pentru sfințirea acestei dumnezeiești biserici, întărind pe cei ce s-au ostenit și lucrând împreună cu ei la primirea străinilor, așa cum m-a învățat Fiul Meu Însuși, ca să slăvesc pe cei ce Mă slăvesc, să cinstesc pe cei ce Mă cinstesc, să Mă rog pentru cei ce se roagă Mie și să dau Binecuvântare și Har tuturor celor ce Mă iubesc pe Mine”.

Acestea spunându-le și învățându-i Stăpâna Și-a ridicat spre înălțime Sf. Sale mâini pline de dumnezeiască strălucire și așa rugându-Se a binecuvântat

mănăstirea, pe Egumen și pe frați. Din preacuratele Sale mâini s-a revărsat o lumină imaterială ce i-a învăluit pe toți. Acea strălucire a umplut sufletul monahului de veselie și bucurie duhovnicească. Apoi înălțându-Se la Ceruri Maica Domnului S-a făcut nevăzută de la ochii lui. Venindu-și în fire monahul a cunoscut că era o vedenie și n-a vestit-o nimănui.

Văzând el pe Egumenul mănăstirii descurajat din pricina numeroaselor necazuri și strâmtorări ale ispitelor i-a povestit toate cele ce i se arătaseră. Auzind acestea Egumenul și toți frații au dat slavă Lui Dumnezeu și mulțumire Preasfintei de Dumnezeu Născătoare.

14.9. 2. În mănăstire a trăit Părintele Sofronie Galiga, fost Egumen care avea o blândețe dumnezeiască.

✠ Pe vremea când era Egumen îi ierta pe toți și nu lăsa pe nimeni să iasă supărat de la el. Pe când era doar preot slujitor în mănăstire (Egumen fiind Părintele Averchie) mănăstirea a trecut de la viața de sine la cea de obște. Mulți călugări spuneau că Părintele Sofronie nu se va mântui pentru că este prea îngăduitor cu toți. A fost Egumen pe o perioadă foarte îndelungată și s-a mutat la viața cea veșnică în anul 1882 la vârsta de 75 de ani. După trei ani a fost dezgropat, așa cum este obiceiul în Sf. Munte Athos. S-au adunat mai mulți părinți acolo. După ce-au dat la o parte pământul și plăcile de marmură au văzut că mantia în care se afla trupul Egumenului era umflată ca și cum atunci ar fi fost îngropat. Când au tăiat mantia a ieșit o mireasmă de nedescris, iar oasele erau galbene ca ceara și plăcute la vedere. Atunci au înțeles cu toții că Dumnezeu i-a dat această mireasmă ca să-i încredințeze pe toți de sfințenia lui.

14.9. 3. Odată în mănăstire se afla un călugăr foarte simplu cu numele de Toma care avea ascultarea la bucătărie.

✠ Întrucât părintele care făcea pâinea se îmbolnăvise foarte grav Egumenul l-a chemat pe monahul Toma și i-a zis: „Astăzi vei face singur pâine pentru că părintele tău este bolnav”. Acesta a răspuns: „Să fie binecuvântat”. Dar ajungând la cuptor stătea nedumerit neștiind cu ce să înceapă. Făcuse întotdeauna ascultare, iar acum era ca un copil orfan. A izbucnit în plâns și s-a apropiat de Icoana Maicii Domnului zicând: „Maica Domnului, ajută-mă și învață-mă ce să fac că nu mă pricep!”. Zicând acestea vede că se deschide ușa brutăriei și intră o Femeie îmbrăcată în negru pe Care Toma O întrebă: „Doamna mea, Te pricepi cumva la făcut pâine? Am primit această ascultare de la părintele Egumen și eu nu mă pricep”. Atunci suflecându-și mânecele Femeia S-a apucat de treabă împreună cu monahul: au aprins focul în cuptor, au frământat aluatul, au copt pâinile și în scurt timp totul a fost gata. Apoi Femeia a ieșit pe ușă făcându-Se nevăzută.

Toma nu mai putea de bucurie că toate se înfăptuiseră la timp. A luat o parte din pâini și le-a dus la trapeză, căci în scurtă vreme veneau părinții la masă. Când au început cu toții să mănânce pâinea le-a plăcut așa de mult, încât au cerut să le mai aducă și lăsând la o parte celelalte bucate mâncau numai pâine. Atunci intrând la bănuieli Egumenul își zicea: „Oare ce-o fi pus Toma în pâinea aceasta de

este atât de dulce”? După masă l-a chemat pe Toma și l-a întrebat cum preparase pâinea. El a povestit ce i s-a întâmplat, iar când a spus că o Femeie l-a ajutat, Egumenul a înțeles că a fost Maica Domnului. Abia în acel moment și-a dat seama Toma de Minunea ce se făcuse. Egumenul a poruncit să se taie în bucățele mici acea pâine și să fie păstrate pentru binecuvântare.

14.9. 4. *Altă dată Părintele Andrei care a ajuns Egumen se afla la metocul mănăstirii la Monixiliti, la o margine a Sf. Munte Athos aproape de Portul Uranopoli.*

✠ Într-o zi coborând la mare să aducă lemnele adunate a văzut o Femeie îmbrăcată în haină luminoasă stând pe o piatră și ținând în mâini trei cărți. Părintele Andrei s-a apropiat de Ea și a întrebat-O: *„Cine ești și ce faci aici? Poate ai nevoie de ajutor”?*

Femeia a răspuns: „Eu sunt Stăpâna acestor locuri. Într-o carte îi scriu pe cei care vin în Sf. Munte Athos și rămân aici pentru totdeauna, în a doua – pe cei care vin, se nevoiesc un timp și pleacă, iar în a treia – pe cei care doar vin în vizită și pleacă”. Părintele Andrei a privit-O și luându-și lemnele a plecat spre casă. S-a dus apoi la Paraclis ca să facă vecernia. Dar când s-a uitat la Sf. Icoană a Maicii Domnului a tresărit: avea același chip cu al femeii pe care O întâlnise. A ieșit degrabă din biserică și a plecat înapoi spre mare, dar nu a mai găsit-O. Atunci a rugat-O pe Maica Domnului să i se arate din nou. Pe când se ruga a simțit o mireasmă duhovnicească, dar pe Maica Domnului n-a mai văzut-O.

✠ Ajungând Egumen, părintele Andrei se îndoia că Sf. Nectarie din Insula Egina (Grecia) este Sfânt. Într-o noapte i s-a arătat Sf. Nectarie în slavă dumnezeiască zicând: *„De ce nu crezi că sunt Sfânt? Să știi că nu eu, ci Dumnezeu m-a sfințit”*. Apoi Egumenul Andrei a zidit un Paraclis în cinstea Sf. Ierarh Nectarie de Egina pe care îl prăznuia în fiecare an cu priveghere de toată noaptea precum se face și azi.

14. 10. SCHITUL ROMÂNESC „LACU” („LAKKO”)

14. 10. 1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ

Schitul Lacu este amplasat aproape în zona centrală a extremității sudice a peninsulei athonite, între Turnul Amalfinu și Mănăstirea „Sf. Pavel” la cca 4 km de Turnul Amalfinu, într-un loc foarte retras numit „groapă”.

„Lakko” în traducere înseamnă „groapă”, deci este Schitul „din groapă”. Și într-adevăr este înconjurat din trei părți de munți, iar pe valea Pârâului cristalîn Lacu ce curge prin mijlocul versanților are o singură ieșire spre mare (aflată la cca 6 km).

14. 10. 2. ISTORICUL

În aceste locuri s-au aflat încă din sec. XIV călugări sârbi care au dus un trai ascetic pustnicesc.

Fiind un loc foarte retras în decursul timpului a fost numit „Pustia cea mai dintru adânc” sau „Tebaida Sf. Munte”.

În timpul ocupației otomane schitul a cunoscut perioade de pustiire. El a fost înființat la începutul sec. XVIII de către călugări de la Mănăstirile: Neamț, Căldărușani, Cernica și din mănăstirile basarabene. *Din anul 1760 însă a fost reînnoit de către Ieromonahul moldovean Daniil.* În sec. XIX a fost din nou reînnoit de către Monahul Nicolae și Schimonahul Iustin, călugări basarabeni. După anul 1830 când au venit aici mulți călugări români, schitul a cunoscut o perioadă de mare înflorire. Astfel în anul 1855 erau aici 5 chilii cu paraclise și 16 colibe în care se nevoiau 32 de călugări români, iar de-a lungul timpului au mai fost construite și alte chilii (până la 24) numărul călugărilor sihaștri ajungând la aproape 80.

În anul 1849 a fost construită bisericuța cimitirului cu Hramul „Sf. Lazăr cel a patra zi înviat”, iar *în perioada 1894 – 1904 a fost ridicată biserica mare a Schitului numită „chiriacu” („kyriakou” – biserică de Duminică) din piatră cu catapeteasma din marmură gri închinată Sf. M. Mc. Dimitrie.*

Cei mai vestiți Sihaștri „Duhovnici și Dichii” ai Schitului „Lacu” au fost: în sec. XVIII Ieromonahii Daniil și Nicolae și Schimonahul Iustin; în sec. XIX Duhovnicii Leontie, Dionisie și Luchian.

După al doilea război mondial a început să scadă numărul monahilor români din Schitul Lacu, precum de altfel din întreg Sf. Munte. Astfel în anul 1991 mai erau doar două chilii în care se nevoiau 3 călugări români. De atunci însă prin grija Maicii Domnului și a Sf. M. Mc. Dimitrie Schitul a început să reînvie venind și alți călugări din România. Astfel Schitul a înflorit duhovnicește având în prezent 8 chilii în care se nevoiesc 33 de Monahi români.

Schitul Lacu are următoarele chilii cu Hramurile: „Bunavestire”, „Sf. M. Mc. Artenie”, „Sf. Ierarh Nicolae”, „Acoperământul Maicii Domnului”, „Înălțarea Domnului”, „Întâmpinarea Domnului”, „Sf. Proroc Ilie” și „Sf. Antonie cel Mare”.

Cele 8 Chilii ale Schitului „Lacu” în ordinea cronologică de la stânga la dreapta (primele 5 pe partea stângă și următoarele 3 pe partea dreaptă a muntelui) sunt:

a) Chilia Părintelui Nichifor. Este nouă fiind compusă dintr-o clădire mare cu 8 – 10 camere, bucătărie, sală de mese și un Paraclis în care sunt săvârșite Sf. Slujbe.

Chilia mai are și clădiri anexe, precum și o grădină cu zarzavaturi, viță de vie ș. a. Aici se nevoiesc 2 monahi în frunte cu Monahul Nichifor care este Stareț.

b) Chilia Părintelui Ștefan. Este o casă în formă de L în a cărei aripă stângă sunt amplasate în ordine: bucătăria, sala de mese și un coridor amenajat pentru primirea pelerinilor și un mic pangar cu cărți și obiecte bisericești. La capătul clădirii spre răsărit este situat Paraclisul cu Hramul „Bunavestire” în care sunt săvârșite Sf. Slujbe. La etaj se află un dormitor cu mai multe paturi pentru cazarea pelerinilor, precum și camere cu câte două paturi pentru cazarea Preoților. Părinții de aici fac o importantă lucrare misionară traducând cărți și înregistrând

casete și CD-uri cu muzică psaltică, acatiste și alte cântări bisericești. Aici este fabricată tămâia naturală și lumânări din ceară curată.

Lângă Chilie se află o mică grădină irigată în care sunt cultivate diverse zarzavaturi, viță de vie ș. a. Chilia are un automobil cu 5 locuri și ladă carosabilă pentru transportul materialelor, un tractor, un generator de curent electric și telefon.

Aici se nevoiesc 10 Părinți (Ieroschimonahul Ștefan Nițescu – Stareț, 2 ieromonahi și 7 monahi).

Sf. Slujbe se desfășoară astfel: seara la ora 18 – Ceasul 9, Vecernia, Pavcernița; dimineața la ora 4 – Utrenia și Sf. Liturghie. Părinții de aici fac cele 7 Laude zicând Rugăciunea Lui Iisus la strană prin rotație.

c) Chilia Părintelui Rafail. Clădirea principală are 6 camere și un mic Paraclis cu Hramul Sf. Ierarh Nicolae. În această Chilie se nevoiesc 5 Părinți (Monahul Rafail – Stareț și 4 monahi).

d) Chilia Părintelui Pimen. Este situată nu departe de Biserica mare a Schitului „Lacu” într-o zonă cu castani, leandri, smochini, dafini și alți arbuști. Părintele Pimen a tradus din limba greacă următoarele cărți tipărite în România: „Părintele Arsenie, acuzatul ZEK – 19.378”; „Un Stareț Sfânt”; „Fericitul Părinte Iacov”; „Sf. Munte Athos – Grădina Maicii Domnului” și „Îngerul rănit”.

Chilia are un mic Paraclis cu Hramul „Sf. M. Mc. Artenie” în care este săvârșită zilnic Sf. Liturghie. Aici se nevoiesc 7 Părinți în frunte cu Monahul Pimen – Stareț. Chilia are telefon.

Rânduiala în Postul Mare este următoarea:

- în prima săptămână: luni, marți și miercuri – spovedanie, împărtășire și masa de seară; joi și vineri – masa o dată pe zi fără ulei; sâmbătă și duminică – masa de două ori pe zi fără ulei.

- în restul Postului Mare: masa în cursul săptămânii – o dată pe zi fără ulei, iar sâmbătă și duminică – două mese cu dezlegare la ulei.

- în Săptămâna Mare: luni, marți, miercuri și joi – o masă pe zi fără untdelemn. În Vinerea Mare – post negru. Sâmbătă – o masă fără untdelemn, iar duminică dimineața („Sf. Înviere”) – două mese cu dezlegare la pește, ouă, lactate, untdelemn și vin.

e) Chilia Părintelui Sofronie. Este construită din nou și are: 7 camere, bucătărie, sală de mese și o bisericuță al cărei acoperiș este din plăci de piatră ca la toate Paraclisele din Schitul „Lacu”.

Aici se nevoiesc 3 Părinți în frunte cu Monahul Sofronie – Stareț.

f) Chilia Părintelui Acachie. Este amplasată într-o poiană însorită fiind o chilie modernă cu pereți albi și acoperiș de țiglă roșie; este compusă din: 6 camere, bucătărie, sală de mese și un Paraclis cu Hramul „Întâmpinarea Domnului” unde sunt săvârșite Sf. Slujbe. De pe terasa Chiliei se văd toate celelalte Chilii ale Schitului „Lacu”.

Lângă Chilie există o mică grădină unde Părinții cultivă diverse zarzavaturi.

Aici se nevoiesc 3 Părinți în frunte cu Monahul Acachie – Stareț.

g) Chilia Părintelui Paisie. Este o Chilie mare cu o arhitectură modernă, cu

gard și pavaj din piatră și acoperiș din țiglă roșie. Are mai multe camere pentru monahi și arhondaric pentru pelerini.

Biserica rezidită este cea mai mare din Schit având un candelabru mare și strane sculptate. Sf. Masă se află în mijlocul Altarului ce include două cutii cu Sf. Moaște.

Mai există o clădire cu mai multe încăperi unde călugării fac tămâia și un atelier de tâmplărie.

Chilia are în dotare un automobil cu 5 locuri și ladă carosabilă, pentru transportul materialelor, un generator de curent electric și telefon.

Aici se nevoiesc 2 monahi în frunte cu Părintele Paisie – Stareț care fiind Ieromonah slujește aproape zilnic Sf. Liturghie. Programul Slujbelor religioase este următorul: seara la ora 18 – Ceasul 9, Vecernia și Pavecernița urmate de masa de seară; dimineața la ora 2 – Mezonoptica, Utrenia, Ceasul 1, Ceasul 3, Ceasul 6, Acatist și Sf. Liturghie urmate de masa de dimineață. Odihnă – până la ora 9 după care încep ascultările.

h) Chilia Părintelui Isidor. Este compusă din mai multe camere, bucătărie, sală de mese și o bisericuță.

Locul este foarte frumos: în stânga se află pădurea cu castani, dafini, leandri, iar în dreapta mai jos curge un pârâu cu apă curată de munte.

Fiecare chilie are câte un Stareț care poate fi Ieromonah sau Monah sub ascultarea căruia se nevoiesc membrii obștei lui. În timpul săptămânii chiliile au un program propriu, iar Duminica și de Sf. Sărbători se întâlnesc cu toții la biserica centrală a Schitului (chiriacu) unde săvârșesc împreună Sf. Slujbe și se împărtășesc cu Sf. Taine.

La sărbătorile mari sunt făcute privegheri de toată noaptea. După privegheri părinții se retrag din nou la chilii unde petrec restul săptămânii în liniște, rugăciune și muncă binecuvântată.

Starețul Schitului este schimbat anual, adică fiecare chilie deține timp de un an conducerea acestui Sf. Lăcaș. Starețul Schitului poartă numele de „dicheu”, adică „cel care este drept și face dreptate” și se îngrijește de cele necesare săvârșirii Sf. Slujbe și de cazarea și masa pelerinilor.

Lângă biserică este gropnița unde se odihnesc toți cei care s-au săvârșit aici.

Schitul „Lacu” aparține de Mănăstirea „Sf. Pavel” fiind cu viață de sine și cu Hramul „Sf. M. Mc. Dimitrie” (26 octombrie – 8 noiembrie pe stil vechi).

14.10.3. SF. MOAȘTE

1. Două părțicele din lemnul Sf. Cruci (una – în biserica mare și alta – la Chilia „Sf. M. Mc. Artenie”).

2. Părțicele de la diverși Sfinți (în biserica mare, dar și la unele chilii).

Toate Sf. Moaște sunt păstrate în cutii de argint în Sf. Altar.

14.10.4. SF. ICOANE FĂCĂTOARE DE MINUNI

‡ „Lacuschitiotisa” („LAKKOSKITIOTISA”).

Este pictată după modelul Sf. Icoane a Maicii Domnului „Prodromița” de

la Schitul Românesc Prodromu fiind de o rară frumusețe și de mare mângâiere pentru părinții din acest Schit. Ea se află în biserica mare a Schitului în iconostasul (din marmură) din stânga.

Iată doar două Minuni ale Sf. Icoane a Maicii Domnului „Lacuschitiotisa”:

✠ Unul dintre părinții schitului spunea că mergând odată în Cipru a trecut pe la o familie cunoscută a cărei fetiță grav bolnavă se afla în spital unde urma să fie operată. Rugat să le binecuvinteze copila monahul ajuns la spital a scos o Iconiță cu Maica Domnului „Lacuschitiotisa”, a binecuvântat-o pe bolnavă făcându-i semnul Sf. Cruci pe cap și i-a dat să sărute Iconița. Imediat fetița s-a ridicat din pat și i-a zis mamei: „*Mamă, nu mai sunt bolnavă! Nu mai am nevoie de operație! Să mergem acasă, că m-a vindecat Maica Domnului!*”

✠ Altădată un creștin cunoscut al unui părinte din Schit mergea cu mașina pe timpul nopții având cu el întreaga familie. Conducând cu viteză mare la o intersecție i-a ieșit o mașină în față. Neavând nici o altă soluție a apăsat brusc pe frână și a răsucit volanul. Mașina a ieșit de pe carosabil fiind gata să se răstoarne. Atunci a văzut o mână de Femeie care a prins automobilul și l-a îndreptat pe direcția de mers. Apoi șoferul și-a văzut de drum ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic rău.

După această minunată izbăvire de la moarte omul a oprit mașina și i-a zis soției sale: „*Maica Domnului ne-a salvat!*” Și căutând în buzunar a găsit o Iconiță cu Maica Domnului „Lacuschitiotisa”.

14. 11. „SCHITUL NOU” („NEA SKITI”)

14.11. 1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ

Schitul Nou este amplasat pe latura de sud-vest a peninsulei athonite pe țărmul Mării Egee, între Mănăstirea „Sf. Pavel” (de care aparține) și Schitul „Sf. Ana”.

14. 11. 2. ISTORICUL

Schitul Nou reprezintă prima sihăstrie de pe latura de sud-vest a peninsulei athonite. *El a fost locuit încă din anul 1760.*

Schitul este alcătuit din 37 de chilii și colibe grupate în jurul unei biserici centrale numită „chiriacu” („kyriakou” – biserica de Duminică) având aproape 60 de sihaștri greci cu viață de sine. Sihaștrii se ocupă cu iconografia, aurăritul, sculptatul și cultivarea pământului.

Conducătorul Schitului poartă numele de dicheu fiind ales în fiecare an dintre Stareții chiliilor. El este responsabil de găzduirea și cazarea pelerinilor, de corespondență, de întreținerea bisericii centrale, precum și de cele necesare săvârșirii Sf. Liturghii, Duminicile și în celelalte Sf. Sărbători.

În biserica centrală cu Hramul „*Nașterea Maicii Domnului*” (8 septembrie)

este amenajată o bibliotecă în care sunt păstrate 500 de cărți tipărite, 20 de codici manuscrise, veșminte, cruci și Sf. Moaște de Sfinți.

15. MĂNĂSTIREA „STAVRONICHITA” („STAVRONIKITA”)

15. 1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ

Mănăstirea Stavronichita este amplasată pe latura de nord-est a peninsulei athonite pe țărnul stâncos al Mării Egee la cca 40 m față de nivelul acesteia, între Mănăstirile Pantocrator și Iviru la cca 6 km de Careia.

15. 2. ISTORICUL

Mănăstirea Stavronichita și-a căpătat numele de la un sculptor de cruci, Cuv. Nichifor Stavronichita care a fondat așezământul în anul 1006, sub forma unei chilii cu paraclis. Altă variantă spune că și-a luat numele de la primii ei Ctitori, Monahii Stavru și Nichita care s-au nevoit în aceste locuri.

În sec. XIII Sf. Lăcaș era sub jurisdicția Mănăstirii Cutlumuș, iar în sec. XVI – sub jurisdicția Mănăstirii Filoteu.

Distrusă de foc a fost reînnoită (inclusiv biserica) de către Patriarhul Constantinopolului, Ieremia I (decedat aici) în anul 1535 când i s-a acordat rangul de mănăstire cu Hramul „Sf. Ierarh Nicolae”.

Incendiată și distrusă de mai multe ori a fost reînnoită de către Regii Serbiei și mai ales de către Domnitorii Țării Românești.

De-a lungul istoriei sale mănăstirea a avut parte de 5 incendii (1607; 1741; 1817; 1864 și 1879). În urma incendiilor din sec. XIX au fost făcute mari colecte bănești în Țara Românească și Moldova, cu care s-a refăcut întreaga incintă.

Biserica centrală (cea mai mică din Sf. Munte) cu Hramul „Sf. Ierarh Nicolae” arsă de trei ori este împodobită cu minunate fresce datând din anul 1547.

Pictura a fost realizată de către Iconograful cretan, Teofan, împreună cu fiul său, Simeon, în stilul Școlii cretane.

Sf. Lăcaș are un mozaic cu „Sf. Nicolae, cu stridie” din sec. XIV.

Mănăstirea este cea mai mică din Sf. Munte și cea mai târzie având 6 paraclise (4 – în interior și 2 – în exterior), 4 chilii și 33 colibe în exterior.

Hramul Mănăstirii Stavronichita este „Sf. Ierarh Nicolae” (6 decembrie).

15. 3. CTITORIILE ROMÂNEȘTI

Incendiată și distrusă de mai multe ori mănăstirea a fost reînnoită de către Despoții sârbi și mai ales de către Domnitorii Țării Românești. Astfel Sf. Neagoe Basarab (1512 – 1521) a zidit un agheasmatar (baptisteriu) și un paraclis în anul 1521 și a trimis bani pentru întreținere. Radu Paisie (1535 – 1545) dă ajutoare pentru refacerea bisericii și a incintei în perioada 1535 – 1545; Matei Basarab (1632 – 1654) dă ajutoare pentru renovare și întreținere în perioada 1638 – 1641; Șerban Cantacuzino (1678 – 1688) construiește clopotnița, un apeduct și face diferite reparații în anul 1680; Scarlat Ghica (1758 – 1761; 1765 – 1766) restaurează integral biserica și chiliile distruse de incendiul din anul 1741 și îi închină Biserica „Sf. Apostoli” din București în anul 1765; Mănăstirea a mai fost sprijinită financiar de către Domnitorii: Vlad Vintilă, Sf. Constantin Brâncoveanu și Ieremia Movilă, ca și de către Domnitorii fanarioți până în anul 1770.

15. 4. OBȘTEA

Mănăstirea Stavronichita face parte din grupul lăcașurilor athonite ce-au adus în Sf. Munte un suflu nou de viață pustnicească. Ea este mănăstirea tăcerii și a rugăciunii în taină! (Părinții comunică între ei prin semne și mănâncă doar o dată pe zi).

Sf. Lăcaș duce viață de obște având cca 35 de monahi greci tineri (printre care și un român), iar în exterior (la cele 4 chilii și 33 de colibe) încă cca 25 de sihaștri greci.

Până nu demult în apropierea ei era și o Chilie Românească cu Hramul „Sf. Ioan Botezătorul”, ce avea ca Stareț pe Arhim. Antipa Dinescu (†1942), fost Stareț al Schitului Românesc Prodromu, care se nevoia aici împreună cu câțiva ucenici.

15. 5. SF. MOAȘTE

1. O mână a Sf. Ana.

2. O mână a Sf. Mc. Elefterie.

3. Cotul brațului Sf. Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Capadochiei.

4. Părțile mai mari sau mai mici de la diverși Sfinți.

Toate Sf. Moaște sunt păstrate în cutii de argint în Sf. Altar.

15. 6. SF. ICOANE FĂCĂTOARE DE MINUNI

‡ „Sf. Ierarh Nicolae, cu stridie”.

Icoana este din sec. VIII și se află în biserica mare în iconostasul din dreapta.

✠ Despre ea se spune că a fost găsită în mare. Pe la anii 1545 părinții mănăstirii au

15. 7. BIBLIOTECA

Are cca 5.000 de cărți tipărite și 169 de manuscrise din sec. XIV – XIX dintre care 58 – pe pergament, 109 – pe hârtie, 2 – pe suport de mătase, 3 – suluri pe pergament ș. a.

16. MĂNĂSTIREA „XENOFONT” („XENOFONTOS”)

16. 1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ

Mănăstirea Xenofont este amplasată pe latura de sud-vest a peninsulei athonite pe țărmul Mării Egee, între Mănăstirile Dohiaru și „Sf. Pantelimon” la cca 11 km de Careia.

16. 2. ISTORICUL

Mănăstirea Xenofont a fost fondată la sfârșitul sec. X de către Cuv. Xenofon (unul dintre ucenicii Sf. Atanasie Athonitul) de la care și-a luat și numele.

În sec. XI a fost rezidită de către Sihastrul Simeon, fost general bizantin, împreună cu trei Ucenici ai săi – Eusebiu, Candid și Ilarion ajutați de Împ. bizantin Nichifor III Votaniat (1078 – 1081). Acesta s-a făcut călugăr în această mănăstire schimbându-și numele de Ștefan în Simeon, iar mai târziu a ajuns Egumen.

Arsă și jefuită de pirați și de armatele unite filocatolice a fost refăcută și întreținută aproape cinci secole prin daniile făcute de către Domnitorii și boierii Țării Românești și ai Moldovei.

Biserica veche de dimensiuni mai mici a fost refăcută de către *Boierii craioveni Duca și Radu* în anul 1544, are fresce murale valoroase realizate de către Iconograful cretan, Antonie, în anul 1544. În ea poate fi văzut vasul de untdelemn umplut prin Minunea Maicii Domnului atunci când se terminase untdelemnul în mănăstire.

Biserica nouă cu catapeteasma unică în Sf. Munte (prin aceea că a fost dăltuită în marmură și pictată într-o policromie de rară frumusețe) construită în perioada 1809 – 1819 și finanțată de către Mitropolitul Filotei care în tinerețe fusese Călugăr aici. Ea este mult mai spațioasă decât alte biserici similare athonite fiind apreciată și azi drept cea mai mare din Sf. Munte. Aici sunt două Sf. Icoane în mozaic ale Sf. M. Mc. Gheorghe și Dimitrie din sec. XII una mai mică „Schimbarea la Față” datând din sec. XIV și o Sf. Icoană a Maicii Domnului „Îndrumătoarea”.

Clopotnița este într-un turn pătrat construit în anul 1864, iar agheasmatarul a fost acoperit în anul 1908.

Trapeza a fost decorată cu picturi murale în sec. XVI.

Mănăstirea avea să fie cea dintâi revenită la viața de obște (cenobitică) în anul 1784 în timpul Patriarhului Gabriel IV aici viețuind la un moment dat aproape 150 de monahi.

Pe țărmul Mării Egee este un izvor cu apă dulce apărut prin Minunea Sf. M. Mc. Gheorghe.

Mănăstirea are două biserici mari și opt paraclise.

Hramul Mănăstirii „Xenofont” este „Sf. M. Mc. Gheorghe” (23 aprilie).

16. 3. CTITORIILE ROMÂNEȘTI

Arsă și jefuită de pirați și de armatele unite filocatolice Mănăstirea Xenofont a fost refăcută și întreținută timp de aproape cinci secole prin donații făcute de către Domnitorii și boierii Țării Românești și ai Moldovei: Sf. Ștefan cel Mare (1457 – 1504) face danii însemnate în bani în anul 1475; *boierii craioveni Duca și Radu în perioada 1544 – 1564 susțin lucrări complexe de întreținere și înnoire a mănăstirii (zidirea bisericii și realizarea picturilor acesteia, construirea unor chilii și a altor anexe) devenind cei mai mari Ctitori ai acestei mănăstiri.* Apoi Sf. Neagoe Basarab în anul 1520; Radu de la Afumați în perioada 1526 – 1528; Vlad Vintilă în anul 1535; Radu Paisie în anul 1542; Mihnea Turcitul în anul 1579; Mihai Viteazul în anul 1594 și Simion Movilă în anul 1602 dau ajutor anual câte 2.000 aspri de argint.

În continuare Matei Basarab (1632 – 1654) dă bani pentru rezidirea și pictarea trapezei în anul 1640. În perioada 1607 – 1763 majoritatea Domnitorilor Țării Românești dau anual câte 11.000 aspri de argint: Radu Șerban (1607), Gavril Movilă(1619), Alexandru Iliăș (1631), Matei Basarab (1635), Constantin Șerban (1654), Sf. Constantin Brâncoveanu (1703), precum și Domnitorii fanarioți în

perioada 1718 – 1763.

După incendiul din anul 1807 ultimul mare ajutor a fost primit din partea Principatelor Române în perioada 1817 – 1837 când este zidită o nouă biserică cu același Hram – „Sf. M. Mc. Gheorghe”.

Istoricii au descoperit că daniile românești către Mănăstirea Xenofont reprezintă cele mai consistente ajutoare fiind de remarcat că monahii de aici au fost legați sufletește în special de zona Olteniei, probabil ca urmare a deschizătorului de drum care a fost Boierul Barbu, Banul Olteniei.

16. 4. OBȘTEA

Mănăstirea Xenofont are viață de obște având cca 40 de monahi greci tineri veniți aici de la mănăstirile din Meteora după anul 1975 (care a creat un curent de înflorire duhovnicească în Sf. Munte Athos), iar cu cei din afară (de la schit, chilii și colibe dependente de mănăstire) însumează cca 70.

16. 5. SF. MOAȘTE

1. *Craniul Sf. Mc. Trifon.*

2. Părțile mai mari sau mai mici de la diverși Sfinți.

3. O bucată de piatră de la Mormântul Mântuitorului.

Toate Sf. Moaște sunt păstrate în cutii de argint în Sf. Altar.

16. 6. SF. ICOANE FĂCĂTOARE DE MINUNI

‡ „Îndrumătoarea” („ODIGITRIA”).

Se află în biserica nouă. Despre ea se spune că a venit singură pe mare în chip miraculos de la Mănăstirea Vatopedu în anul 1730.

‡ „Cea plină de har” („KEHARITOMENI”).

Se află tot în biserica nouă.

‡ „Sf. M. Mc. Gheorghe”.

Este executată în mozaic în sec. XII.

‡ „Sf. M. Mc. Dimitrie”.

Este executată tot în mozaic în sec. XII.

16. 7. BIBLIOTECA

Are cca 4.000 de cărți tipărite și cca 600 de manuscrise dintre care 8 – pe pergament, precum și numeroase acte de danie dintre care multe românești ș. a.

16.8. SCHITUL „XENOFONT” („XENOFONTOS”)

Este situat la cca 3 km mai sus de mănăstire pe un mic platou de munte.

Schitul a fost fondat în anul 1760 de către Sishastrul Silvestru. El este compus din mai multe chilii și colibe în care se nevoiau în trecut peste 50 de sihaștri greci și români. În prezent aici se nevoiesc doar 12 sihaștri greci iubitori de liniște care se

roagă neîncetat cu post și priveghere pentru ei și pentru toată lumea.

Schitul are Hramul „Bunavestire” (25 martie), duce viață de sine și aparține de Mănăstirea Xenofont.

17. MĂNĂSTIREA „GRIGORIU” („GRIGORIOU”)

17.1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ

Mănăstirea Grigoriu este amplasată pe latura de sud-vest a peninsulei athonite pe țărmul stâncos al Mării Egee pe o stâncă mare la cca 20 m față de nivelul acesteia, între Mănăstirile Simon Petra și „Sf. Dionisiu”.

Neavând cale rutieră de acces transportul mărfurilor, alimentelor și al persoanelor este efectuat pe mare (cu vapoare și șalupe)

17.2. ISTORICUL

Mănăstirea Grigoriu a fost fondată în anul 1345 de către Sf. Grigorie Sinaitul și ucenicii săi prin stăruința și rugăciunile acestuia care s-a nevoit într-o peșteră din apropiere (ce dăinuiește până azi) luându-și numele Fondatorului ei.

Mănăstirea, pradă ușoară pentru năvălitori a fost distrusă de pirați și mai ales de turci în anul 1461, iar călugării au fost tăiați cu sabia după care pustiiată și în ruină a fost pur și simplu abandonată în anul 1497.

Salvator al mănăstirii avea să fie Sf. Ștefan cel Mare în perioada 1497 – 1502, care îi ajutase pe călugării de aici și mai înainte prin refacerea bisericii în anul 1496.

În anul 1761 mănăstirea a fost afectată de un incendiu devastator fiind ulterior reconstruită.

Până în anul 1840 mănăstirea a avut sistem de funcționare de sine (idioritmic), iar atunci a revenit la viața de obște (cenobitică).

Biserica rezidită de câteva ori este pictată de către doi Iconografi greci, Gabriel și Grigorie din Castoria – Grecia pe la 1700.

Mănăstirea are 12 Paraclise dintre care cel mai important este cel al Sf. M. Mc. Anastasia Romana.

Hramul Mănăstirii Grigoriu este „Sf. Ierarh Nicolae” (6 decembrie).

17.3. CTITORIILE ROMÂNEȘTI

Salvatorul mănăstirii a fost Sf. Ștefan cel Mare (1457 – 1504) care i-a mai acordat sprijin prin refacerea bisericii în anul 1496 când a doua lui soție, Maria de Mangop, dăruiește acestui așezământ monahal Sf. Icoană a Maicii Domnului „Stăpâna lumii”.

Sf. Ștefan cel Mare acceptă rugămințile Pustnicului Spiridon care a purces la refacerea obștii și a mănăstirii cu întreaga incintă rezidită din temelii în anul 1497. Tot atunci Domnitorul dă mănăstirii 24.000 aspri de argint pentru cumpărarea unui metoc, iar în anul 1502 reclădește și clopotnița. *Astfel el devine Cel mai Mare Cîitor al mănăstirii.*

Apoi Bogdan al III-lea („cel Orb”) și Ștefăniță în anul 1517, Alexandru Lăpușneanu în anul 1553 și alți români continuă tradiția daniilor înaintașilor lor. Bogdan al III-lea dăruiește Icoanele „Alăptătoarea” și „Sf. Ierarh Nicolae”. Doamna Ralița Ghica ridică un mic Paraclis în anul 1700 în cinstea Sf. Icoane „Izbăvitoarea de otravă” a Sf. M. Mc. Anastasia – doctorița mănăstirii din ale cărei Sf. Moaște o parte se află și aici.

De asemenea Domnitorii Alexandru Scarlat Ghica, Nicolae Caragea, Mihai Șuțu, Alexandru Moruzi începând din anul 1761 au oferit mănăstirii danii anuale de câte 25.000 aspri de argint din care a fost rezidită și pictată biserica (afectată de incendiul devastator din anul 1761 când au ars aproape toate documentele și actele de valoare), au fost construite două Paraclise, trapeza și chiliile de nord.

Multe dintre daniile Domnitorilor români către această mănăstire sunt datorate unui Călugăr faimos în întreg Sf. Munte. Numele lui este Ioachim Macrigeni (Makrygeni – Barbă lungă); el le-a cerut ajutorul Domnitorilor și boierilor români pentru refacerea mănăstirii primind ajutoare materiale și 5.000 de aspri anual pentru întreținerea mănăstirii. Acesta avea o barbă impresionantă până la pământ. Inițial el era spân, dar rugându-se fierbinte ocrotitorului mănăstirii, Sf. Ierarh Nicolae și implorându-l să-l ajute să-i crească barbă (fără barbă n-avea credibilitate – ca și Sf. Pavel Xeropotamitul) i-a promis că o va lăsa lungă până la pământ. Minunea s-a împlinit, iar Părintele Ioachim și-a ținut și el la rându-i promisiunea. Tot Sf. Ierarh Nicolae i-a dat puterea să trăiască neobișnuit de mult, exact 105 ani. Părintele Ioachim este înfățișat într-o frescă din biserică.

17. 4. OBȘTEA

Sf. Lăcaș este cu viață de obște model având peste 45 de monahi tineri, iar cu cei de la chiliile și colibe dependente de mănăstire ajunge la cca 100 de monahi greci.

Activitatea cultural-duhovnicească din această mănăstire este unică în Sf. Munte.

Cuv. Grigorie Sinaitul († sec. XIV), Fondatorul mănăstirii a fost declarat sfânt.

17. 5. SF. MOAȘTE

1. *O bucată din lemnul Sf. Cruci.*
  2. Craniul Sf. Mc. Dionisie Areopagitul.
  3. Craniul Sf. Mc. Chiriac Pruncul.
  4. Craniul Sf. Fotinia – Samarineanca.
  5. *Mâna dreaptă a Sf. Grigorie Teologul, Arhiepiscopul Constantinopolului.*
  6. *O mână și un picior ale Sf. M. Mc. Anastasia – Izbăvitoarea de otravă.*
  7. Părțile mai mari sau mai mici de la diverși Sfinți.
- Toate Sf. Moaște sunt păstrate în cutii de argint în Sf. Altar.

17. 6. SF. ICOANE FĂCĂTOARE DE MINUNI

† „Alăptătoarea” („GALAKTOTROFOUSA”).

Se află în biserica mare în partea stângă, dăruită de către Domnitorul Bogdan al III-lea.

† „Stăpâna lumii” („PANTANASSA”).

Se află în biserica mare în strana arhierescă fiind dăruită de către Doamna Maria de Mangop, după cum reiese din inscripția de pe ea și rămasă nearsă din toate incendiile ce au mistuit mănăstirea, mai ales cel din anul 1761, fiind doar înnegrită de fum.

† „Purtătoarea de Prunc” („VREFOKRATOUSA”).

Se află în biserica mare în partea stângă.

† „Sf. Ierarh Nicolae” – Patronul mănăstirii.

Se află în biserica mare în partea dreaptă fiind dăruită de către Domnitorul Bogdan al III-lea.

Iată câteva dintre Minunile Sf. Ierarh Nicolae:

✠ Într-un timp grâul mănăstirii era pe terminate. Doi Părinți, Mihail și Hrisant pregăteau mâhniți ultimul grâu pentru a fi măcinat. Ei aveau ascultarea la bucătărie și se gândeau ce vor face după ce vor termina grâul. Pe când pregăteau grâul pentru măcinat intră un bătrânel la ei și-i întreabă: „Ce mai faceți, părinților? Cum merge?” „Bine, slavă Domnului!” au răspuns ei. „Aveți grâu destul?” „Acesta-i tot ce avem: ne ajunge doar pentru un cuptor, dar noi trebuie să coacem câte două cuptoare pe săptămână”. „Nu vă faceți griji, părinților, Dumnezeu e mare!” a spus bătrânul. Apoi a binecuvântat grâul și a plecat. Imediat cei doi părinți și-au zis unul altuia: „L-am lăsat să plece fără să-i dăm să mănânce nimic! Ia, să-l chemăm înapoi!” Au alergat după el, dar n-au mai găsit pe nimeni. Au întrebat și pe ceilalți călugări, însă nimeni nu-l văzuse. Atunci și-au dat seama că a fost Sf. Nicolae, mai ales că grâul ce era pe terminate se înmulțise așa de mult, încât le-a ajuns pentru șase luni.

✠ Altădată pe când Părintele Simeon era Egumen s-a întâmplat să nu aibă mănăstirea pește la Ziua Sf. Nicolae. Marea era învolburată și nu era nici o nădejde de nicăieri. Bucătarii au venit la Egumen și i-au zis: „Părinte, n-ar fi bine să punem niște pește la desărat, căci nu-i nici o nădejde să găsim pește proaspăt?” Dar Egumenul le-a răspuns: „Fraților, aveți credință că se va îngriji Sf. Nicolae de Ziua lui!” Apoi a început privegherea de toată noaptea în cinstea Sf. Nicolae, dar pește nu sosea de nicăieri. Bucătarii au venit din nou la Egumen, dar au primit același răspuns. La jumătatea privegherii bucătarii au cerut binecuvântare să pregătească niște fasole, căci era prea târziu pentru a desăra peștele. Egumenul i-a muștrat pentru necredința lor și le-a spus să aibă răbdare. Slujba a ajuns la Laude, iar bucătarii nu-și mai găseau liniștea când deodată aud gălăgie în curtea mănăstirii. Apoi se aude vocea părintelui care avea grijă de portul (arsanaua) mănăstirii: „Părinților, veniți repede! Luați și coșuri; Sf. Nicolae a făcut o minune!” Ce se întâmplase? Un val mare aruncase pe mal o mulțime de pești mari și grași.

Bucătarii erau cei mai uimiți. Aproape că nu le venea să creadă. A fost Hramul cel mai bogat în pește!

✠ Tot într-o zi de Hramul Sf. Nicolae chelarul i-a spus Egumenului că nu va mai putea da ulei pustnicilor fiind numai o jumătate de vas. Dar Egumenul i-a poruncit să-l împartă pe tot. Făcând ascultare chelarul a început să le dea ulei pustnicilor care veniseră la prăznuirea Sf. Nicolae. Însă a observat cu uimire că uleiul nu scădea deloc. A dat la toți pustnicii, dar uleiul n-a scăzut câtuși de puțin. Deci Sf. Nicolae își făcuse din nou datoria!

† „Izbăvitoarea de otravă” sau „Sf. M. Mc. Anastasia”.

Se află în micul paraclis al Sf. M. Mc. Anastasia unde este un fragment din sfintele ei Moaște.

Se spune despre Sf. M. Mc. Anastasia că este doctorița mănăstirii. Când se îmbolnăvesc părinții îi cer ajutorul.

✠ Spunea un părinte că a suferit mulți ani de hemoragie nazală. Odată pe când avea ascultarea la bucătărie a avut o hemoragie mai puternică decât alteori. A alergat la Moaștele Sf. M. Mc. Anastasia. Preotul l-a însemnat pe nas cu mâna Sfintei făcând semnul Sf. Cruci. Atât a fost de ajuns! S-a vindecat pe loc. De atunci trecuseră 40 de ani, dar sângele din nas nu i-a mai curs.

✠ Era în mănăstire un părinte foarte ascultător având o viață curată și fiind foarte simplu și nevinovat. Odată pe când se afla la Utrenie și Slujba ajunsese la cântarea „Ceea ce ești mai cinstită...” a văzut ieșind din Sf. Altar prin ușile împărătești două Femei frumoase și impunătoare care au trecut pe la toți călugării. Cea care mergea în față și era mai înaltă îi spunea celeilalte care era mai scundă câți bani să dea fiecărui călugăr. Monahul privea minunându-se de acest lucru și se întreba în simplitatea lui de unde au apărut aceste Femei. După terminarea Slujbei a mers și i-a povestit totul Egumenului care fiind cu viață sfântă i-a răspuns că erau Maica Domnului cu Sf. M. Mc. Anastasia Care împărțeau bani (har) călugărilor după osteneala lor.

În cinstea acestei Icoane Doamna Ralița Ghica a finanțat construirea unui mic Paraclis în anul 1.700

17. 7. BIBLIOTECA

Are peste 6.000 de cărți tipărite și 297 manuscrise de mare valoare dintre care 6 sunt pe pergament.

În incendiul devastator din anul 1761 au fost distruse aproape toate documentele și actele de valoare. Multe dintre ele proveneau de la Sf. Ștefan cel Mare și de la alți Domnitori moldoveni.

18. MĂNĂSTIREA „ESFIGMENU” („ESFIGMENOU”)

18. 1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ

Mănăstirea Esfigmenu este amplasată pe latura de nord-est a peninsulei athonite pe țărmul Mării Egee între Portul (arsanaua) Mănăstirii Hilandaru și Mănăstirea Vatopedu, într-o mică depresiune împădurită bogată în livezi de măslini, portocali și lămâi fiind expusă direct la atacurile piraților (1533 și 1634) și la valurile Mării Egee ce se sparg efectiv sub ferestrele mănăstirii! Aceasta este la cca 19 km de Portul Geovanița prin care este alimentată de obicei, căci Porturile Mănăstirilor „Hilandaru” și „Esfigmenu” sunt impracticabile în prezent.

18. 2. ISTORICUL

Conform tradiției prima așezare monahală cu Hramul „Înălțarea Domnului” datează din anul 445 și este atribuită Împ. Pulheria, evlavioasa soție a Împ. roman Marcian (450 – 457), sora Împ. roman Teodosie II (408 – 450).

Adevărații întemeietori ai mănăstirii au fost însă câțiva sihaștri greci din sec. X. Prima mărturie scrisă despre mănăstire apare în scrisoarea enciclică a lui Pavel Xeropotamitul din anul 1001.

La început mănăstirea a fost construită mai sus față de locul actual. Conform tradiției o parte din mănăstire a fost distrusă de prăbușirea unei stânci uriașe din munte, iar după un timp pe locul unde este situată acum mănăstirea începuseră să se audă bătăi de toacă în fiecare noapte. Făcând toată obștea rugăciuni li s-a descoperit că acolo trebuia să fie construit Sf. Lăcaș.

Noua mănăstire a fost numită „Simane” („a tocat”). Denumirea de „Esfigmenu” și-a luat-o mai târziu de la o oarecare neînțelegere: Ghinion, un Țar al Rusiei a trimis Mănăstirii „Simane” multe ajutoare care au ajuns din greșală la Mănăstirea Simon Petra. Când a fost aflată confuzia era deja prea târziu. Atunci cei de la Mănăstirea „Simane” au hotărât să-i schimbe numele în „Esfigmenu” („Strâmtorat”). Într-adevăr locul acela este strâmtorat de munți din trei părți.

Când au venit cruciații catolici în Sf. Munte ca să facă unirea cu Biserica catolică au găsit scris pe frontispiciul mănăstirii: „*Ortodoxism sau moarte!*” Monahii de aici sunt cei mai tradiționaliști din Sf. Munte. Ei sunt singurii din Athos care n-au acceptat nici un amestec și nici un fel de ajutor din partea Uniunii Europene aflându-se în conflict cu Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului (Istanbul) pe care nu-l pomenesc la ectenii din ziua când s-a întâlnit cu Papa Ioan Paul al II-lea militând pentru unire. Mai mult, când au fost făcute presiuni sub amenințarea forțelor de ordine ca să-i scoată din Sf. Munte pe unii părinți s-au baricadat cu toții în mănăstire amenințând că se aruncă în aer împreună cu tot locașul. Ei sunt numiți și „zelotiști” (ținând cu mare râvnă predaniile Sf. Părinți) și considerați „ultraortodocși”.

Cel mai mare Egumen al mănăstirii din sec. XIV a fost Sf. Grigore Palama (1296 – 1359), un adevărat stâlp al Ortodoxiei.

În anul 1705 a venit și s-a nevoit aici Grigorie Melenicul dând viață

mănăstirii.

Distrusă și incendiată de mai multe ori a fost refăcută, atât de către Împ. bizantin Ioan al V-lea Paleologul (1341 – 1354; 1355 – 1376; 1379 – 1391), cât și de către Regele sârb, Ștefan IV Dușan (1331 – 1355) și de Despotul sârb, George Brancovici (1427 – 1456).

În sec. XV a fost mistuită de un mare incendiu fiind refăcută în sec. XVII de către Țarul rus Alexei Mihailovici (1645 – 1670) la care au contribuit și câțiva Domnitori români. Ajutați la început de Țarii ruși, de Regii și Despoții sârbi, monahii de aici prosperă până în anul 1650, după care urmează declinul mănăstirii.

Mănăstirea are forma unui dreptunghi în centrul căreia se înalță frumoasa biserică din „cărămidă țesută” cu fresce din 1811 și 1818, agheasmatarul, câțiva portocali și chiar viță de vie. În perioada 1858 – 1868 au fost construite noile chilii.

La revoluția greacă din anul 1821 mănăstirea a suferit mari distrugerii din partea turcilor.

Mănăstirea are o biserică mare și 8 paraclise.

Hramul Mănăstirii Esfigmenu este „Înălțarea Domnului”.

18. 3. CTITORIILE ROMÂNEȘTI

La refacerea Mănăstirii Esfigmenu au contribuit și câțiva Domnitori români printre care: Sf. Neagoe Basarab (1512 – 1521) și Vasile Lupu (1634 – 1653) dau ajutoare anuale în bani tuturor mănăstirilor; Petru Rareș (1527 – 1538; 1541 – 1546) sprijină înnoirea bisericii în perioada 1544 – 1546); la fel și Domnitorii fanarioți.

Cel mai mare sprijin îl acordă însă Mitropolitul Moldovei, Veniamin Costachi care donează timp de 12 ani (1806 – 1818) tot venitul Schitului Florești – Vaslui reușind să realizeze înnoirea bisericii și pictarea ei, precum și refacerea unei mari părți din incintă. Drept recunoștință Mitropolitul Veniamin Costachi este pictat în pridvorul bisericii alături de Patriarhul Antim al Constantinopolului ca un mare Ctitor.

Având mare nevoie de ajutoare financiare părinții de la Mănăstirea Esfigmenu au cerut sprijinul Mitropolitului Veniamin Costachi. Prin scrisoarea pe care i-o adresează în anul 1805 Părintele Theodorit Lavriotul arată că obștea monahală a decis s-o declare „Mănăstire moldovenească” în schimbul unui important ajutor material. Din păcate însă în mod inexplicabil, nici Mitropolitul Veniamin Costachi și nici Domnitorul Moldovei, Alexandru Moruzi (1802 – 1807) n-au realizat extraordinarul moment ca și românii să aibă binemeritata lor mănăstire athonită. Sau poate au considerat că n-au resurse financiare. Însă observând ceea ce s-a petrecut în România ulterior (conducători mai puțin credincioși, regimul comunist ș. a.) cred că Dumnezeu Care știe din veci toate n-a binecuvântat acest lucru, mănăstirea rămânând în continuare grecească.

18. 4. OBȘTEA

În prezent Mănăstirea Esfigmenu este considerată una dintre cele mai aspre

din Sf. Munte părinții ținând cu mare râvnă predaniile Sf. Părinți.

Ea duce viață de obște având cca 50 de monahi greci, iar în exterior (pe la chilii și colibe) încă aproape 30 de sihaștri greci.

În decursul istoriei aici s-au nevoit mai mulți Sfinți: Cuv. Antonie de la Pecersca – Kiev († 1073), Fondatorul Mănăstirii Pecersca (mănăstirea peșterilor); Cuv. Damian († 1280); Cuv. Atanasie cel Tânăr († sec. XIV), Patriarh al Constantinopolului; Cuv. Grigorie Palama († 1359), Egumen al mănăstirii și Mitropolit al Salonicului; Cuv. Serafim preotul; Cuv. Martir Agatanghel († 1819, Smirna – Turcia); Cuv. Martir Timotei († 1820, Adrianopol – Turcia); Cuv. Antipa (canonizat în anul 1906) ș. a.

18. 5. SF. MOAȘTE

1. O bucată din lemnul Sf. Cruci dăruită de către Împ. roman Marcian și soția sa Pulheria.

2. Craniul Sf. Ap. Iacov al lui Alfeu.

3. O parte din craniul Sf. Atanasie, Patriarhul Constantinopolului.

4. O parte din craniul Sf. Partenie, Episcopul Lampsacului.

5. Piciorul drept al Sf. Maria Magdalena.

6. Părțile mai mari sau mai mici de la diverși Sfinți.

Toate Sf. Moaște sunt păstrate în cutii de argint în Sf. Altar.

18. 6. BIBLIOTECA

Se află deasupra naosului și are cca 8.000 de cărți tipărite și 372 de manuscrise din care 75 – pe pergament împodobite cu miniaturi valoroase, precum și numeroase documente vechi.

18. 7. TEZAUURUL

Este compus din icoane vechi și obiecte de cult prețioase din epoca bizantină. Printre ele pot fi menționate Crucea dăruită de către Împ. Pulheria și Vitraliul Lui Hristos din sec. VII. De asemenea Crucea din aur împodobită cu pietre scumpe dăruită de Țarina Rusiei, Ecaterina II.

18. 8. SFINȚII CUVIOȘI

18. 8. 1. SF. ANTONIE AL PECERSKĂI (983 – 1073)

Cel dintâi misionar remarcabil al Sf. Munte Athos a fost Sf. Antonie al Pecerskăi, unul dintre primii Sfinți ruși și dimpreună cu Ucenicul său, Teodosie, Fondatori ai celei dintâi mari Mănăstiri ruse, Lavra Pecerska sau „Mănăstirea Peșterilor” din Kiev.

După ce-a renunțat la lume Antonie s-a dus în Sf. Munte unde a primit sfânta și marea schimă îngerească la Mănăstirea Esfigmenu din mâna Egumenului

acesteia, Teoctist. La Esfigmenu el a învățat „arta artelor și știința științelor” – viața monahală și a dus o viață exemplară de ascultare și de nevoie duhovnicești.

Datorită unei descoperiri avute Teoctist i-a poruncit să se reîntoarcă în Rusia și să transmită monahismul athonit poporului rus devenind astfel Părintele monahismului din Rusia. Antonie s-a dus într-acolo, dar n-a stat prea multă vreme, întrucât un conducător tiran inițiasse o prigoană împotriva oamenilor plini de virtuți și cu viață sfântă. A revenit în Sf. Munte. Tânjind după mai multă liniște el a cerut și a căpătat binecuvântarea Egumenului de la Esfigmenu de a se duce și de a viețui singur într-un munte din apropiere.

Atunci când în Rusia a venit la putere un nou conducător cucernic Teoctist a avut iarăși o descoperire duhovnicească în care i se spunea să-l trimită pe Antonie în țara sa de baștină. Așadar i-a poruncit lui Antonie să plece și să-și îndeplinească misiunea sa în Rusia ctitorind mănăstiri drept „școli de virtuți” spre mântuirea sufletelor.

În consecință Sf. Antonie s-a dus la Kiev, a ctitorit o sihăstrie într-o peșteră din apropierea orașului și a început să-și facă ucenici de încredere cărora le-a transmis înaltele idealuri și practici monahale pe care nu numai le-a învățat, dar le-a și experimentat în Sf. Munte.

Întrucât din ce în ce mai mulți ucenici i s-au adunat în jur, Antonie și ucenicul său cel mai devotat, Sf. Teodosie au fondat Marea mănăstire Pecerska din Kiev în vremea aceea, Capitala Rusiei. Această mănăstire a ajuns un adevărat model pentru multe alte mănăstiri care au fost mai apoi fondate în Rusia.

Sf. Antonie a murit aici în anul 1073 la vârsta de 90 de ani fiind prăznuit pe data de 10 iulie.

18. 8. 2. SF. GRIGORIE PALAMA (1296 – 1359)

Este unul dintre cei mai de seamă mistici și teologi ai Bisericii Ortodoxe și cel mai renumit dascăl și apărător al isihasmului (misticismului ortodox) din sec. XIV fiind un adevărat stâlp al Ortodoxiei.

S-a născut la Constantinopol în anul 1296 într-o familie nobilă și evlavioasă. La vârsta de 7 ani a rămas orfan de tată, împreună cu alți doi frați și două surori. A fost susținut în perioada studiilor de Împ. Andronic al II-lea Paleologul (1282 – 1328), un apropiat al familiei lui. A intrat în legătură cu monahismul încă din perioada adolescenței prin mijlocirea lui Teolept, Mitropolitul Filadelfiei care petrecea multă vreme la Constantinopol.

La vârsta de 21 de ani după ce le instalează pe surorile sale și pe mama sa la o mănăstire din Constantinopol Grigorie merge la Sf. Munte împreună cu cei doi frați ai săi. Este tuns în monahism de către bătrânul Călugăr Nicodim căruia îi va deveni ucenic vreme de trei ani până la moartea acestuia. În anul 1321 se mută în Lavra Sf. Atanasie nevoindu-se într-o peșteră mai sus de mănăstire, iar după alți trei ani se retrage în locul numit Glosia intrând în obștea de isihăști (adepti ai *Rugăciunii inimii* povățuită de Monahul Grigorie).

Din cauza deselor incursiuni ale turcilor în zonă în anul 1326 întregul grup de isihăști se mută la Salonic unde Sf. Grigorie este hirotonit preot. Vreme de 5 ani se vor afla pe muntele de lângă Veria ducând aceeași viață de asceză și rugăciune.

În jurul anului 1331 Grigorie s-a stabilit în Schitul Sf. Sava de la Athos unde va începe să scrie și să țină predici. Din această perioadă controversa lui cu Monahii Varlaam de la Calabria – un învățat apusean care se stabilise la Athos și încercase să împace divergențele dogmatice între Apus și Răsărit pe tema purcederii Sf. Duh printr-o metodă de relativizare a problemei – și Achindin. Această dispută îl va determina pe Sf. Grigorie să scrie două tratate despre purcederea Sf. Duh din Tatăl (1335) și două scrisori adresate celor doi monahi calabrezi (1336 – 1337). Apoi în anii 1338 – 1339 ca reacție la tratatele lui Varlaam îndreptate împotriva isihaiștilor, Sf. Grigorie redactează mai multe tratate în care ia apărarea adepților Rugăciunii lui Iisus demonstrând că omul „*se poate împărtăși din energiile divine necreate apropiindu-se tainic de Creatorul său*”. Poziția lui Grigorie este susținută de către Egumenii Athos-ului care vor semna „Tomul aghioritic” – întocmit de marele Savant isihast – pe baza căruia atitudinea lui Varlaam va fi condamnată la cele două Sinoade desfășurate la Constantinopol în iunie și respectiv în august 1341.

După biruința definitivă asupra lui Varlaam care va părăsi Athos-ul și se va întoarce în Apus Sf. Grigorie avea să-l combată în continuare pe Monahul Achindin, un adversar al isihaiștilor. Redactează atunci (1342 – 1343) mai multe scrieri în care îl combate pe Achindin. În anul 1343 Sf. Grigorie este întemnițat împreună cu mai mulți Ierarhi susținători ai doctrinei sale din porunca Împ. Ana de Savoy care fusese îndemnată de Patriarhul Caleca, un susținător al lui Achindin. În anul 1347 cei închiși sunt eliberați la presiunea poporului credincios și a monahilor athoniți, iar Patriarhul este schimbat cu Isidor, un adept al poziției ortodoxe.

După ce a fost ales Egumen al Mănăstirii Esfigmenu a devenit Mitropolit al Salonicului strălucind ca o făclie în sfeșnicul Bisericii.

Ca Egumen Sf. Grigorie Palama a avut grijă de mănăstirea sa, atât în cursul vieții (în urma rugăciunilor sale măslinii ce nu rodiseră deloc s-au umplut de rod, iar un vas gol s-a umplut de untdelemn), cât și după adormirea sa (s-a arătat în vis unui negustor îndemnându-l să facă o fântână pentru mănăstirea ce avea apă insuficientă).

Ca Mitropolit în anul 1351 participă la un Sinod la Constantinopol, convocat de Împ. Ioan al VI-lea Cantacuzino (1341- 1355) în care poartă din nou o victorie împotriva adepților lui Achindin. În anul 1353 este trimis de Ioan al V-lea Paleologul la Constantinopol pentru a mijloci împăcarea acestuia cu Împ. Ioan al VI-lea Cantacuzino, dar corabia este capturată de turci și Sf. Grigorie va fi luat prizonier și purtat din cetate în cetate timp de un an fiind eliberat în anul 1354.

A murit în anul 1359 fiind proclamat Sfânt prin Sinodul convocat în anul 1368 de către Patriarhul Filotei care i-a fost ucenic și biograf. Sfintele sale Moaște sunt păstrate în Catedrala mitropolitană din Salonic ce-i poartă numele.

Este sărbătorit pe 14 noiembrie și în duminica a doua din Postul Paștelui.

18.8.3. SF. DAMIAN

Sf. Grigore Palama are grijă de Mănăstirea Esfigmenu și după mutarea sa la viața cea veșnică. Mănăstirea avea numai o fântână în curte, dar apa nu le

ajungea, iar părinții erau foarte strâmtorați și necăjiți din pricina aceasta.

În acest timp un negustor din Grecia se pregătea să meargă la Ierusalim să se închine la Sf. Locuri. Într-una din nopți i s-a arătat în vis Sf. Grigorie Palama spunându-i: „*Tu te pregătești să mergi la Ierusalim, dar eu îți zic mai bine să mergi la Sf. Munte unde este Mănăstirea Esfigmenu la care eu am fost Egumen. Mănăstirea are mare lipsă de apă. Mergi și cheltuiește banii acolo la descoperirea izvorului aflat mai sus de mănăstire și crede că însușită plată vei avea de la Hristos Dumnezeu pentru aceasta, chiar mai mare decât dacă ai merge la Ierusalim*”!

Trezindu-se negustorul a mulțumit lui Dumnezeu și Sfântului apoi a venit în Sf. Munte la Mănăstirea Esfigmenu. După ce s-a închinat în biserică a ieșit din mănăstire îndreptându-se în direcția Mănăstirii Vatopedu spre locul arătat de către Sf. Grigore Palama. Găsind acel loc a început a săpa cu toată dragostea. Ajungând la o adâncime de 1,5 m a țâșnit la suprafață un izvor atât de mare și de bun cum nu se mai afla prin acele locuri! Aflând părinții despre aceasta au mulțumit cu lacrimi Lui Dumnezeu și Sf. Grigore Palama care nu i-a părăsit nici după moartea sa.

Negustorul s-a călugărit apoi primind numele de Damian și s-a nevoit pe Muntele Samariei (puțin mai sus de mănăstire) ajungând la înalte măsuri duhovnicești.

✠ Se spune că odată mergând la duhovnicul lui la Mănăstirea Hilandaru a întârziat mult după asfințitul soarelui. Atunci părinții mănăstirii l-au rugat să rămână peste noapte, dar cuviosul i-a refuzat nevoind să stea în altă parte, căci avea obiceiul de a petrece noaptea în chilia sa. Pe la jumătatea drumului însă s-a pornit o furtună atât de mare că nu se mai vedea nimic. Atunci ridicându-și ochii minții către Maica Domnului s-a rugat să-l izbăvească de acea primejdie îngrozitoare. Pe când se ruga deodată s-a văzut răpit și dus la ușa chiliei sale!

După mutarea lui la cele veșnice în anul 1280 timp de 40 de zile s-a simțit o mireasmă nespus de plăcută pe toată valea din preajma mănăstirii.

18. 8. 4. SF. MC. AGATANGHEL

Acesta era din Ianis – Grecia și încă fiind copil a fost silit de turci să treacă la credința musulmană. Când a ajuns la vârsta de 19 ani a venit în Sf. Munte la Mănăstirea Esfigmenu, și-a mărturisit lepădarea de credința ortodoxă și a cerut să fie primit în mănăstire pentru a-și plânge păcatele. După mai mulți ani de nevoiță a dorit să meargă să-L mărturisească pe Hristos și să-și verse sângele pentru El prin mucenicie. Primind binecuvântarea de la Egumen a plecat spre Smirna (azi Izmir – Turcia) acolo unde mai înainte se lepădase de Hristos. Egumenul l-a trimis și pe duhovnicul lui să-l însoțească pentru a-l întări în mărturisire.

Ajungând la Smirna înaintea marelui divan turcesc și-a scos hainele turcești de pe el (căci venise îmbrăcat în straiile otomane) și călcându-le în picioare a strigat cu glas mare: „*Sunt creștin ortodox și toți vrăjmașii Crucii Lui Hristos se vor risipi*”! Atunci prinzându-l turcii s-au silit multă vreme să-l întoarcă din nou la credința musulmană, dar văzând că nu sporesc cu nimic l-au aruncat în temniță. După un timp l-au scos afară și supunându-l la multe chinuri i-au tăiat cinstitul cap. Sfântul lui trup a fost luat de creștini în ascuns. Aceasta s-a petrecut în anul

1819.

După 33 de ani s-au sfătuit părinții de la Mănăstirea Esfigmenu să aducă Moaștele Sfântului în mănăstire, căci se auzise că se aflau la Smirna. Pentru aceasta l-au trimis pe Arhim. Macarie (care după câțiva ani a fost trimis ca Stareț la Mănăstirea Trisvetitele din Iași – România). Ajungând la locul în care se aflau Sf. Moaște a luat capul și câteva oseminte de la mâini și de la picioare (căci celelalte le-au oprit creștinii de acolo) și s-au întors la mănăstire unde părinții l-au primit cu mare cinste.

Așezând Sf. Moaște în biserică au început să cânte Psalmul 1: „*Fericit bărbatul care n-a umblat în sfatul necredincioșilor...*” și în timp ce-l cântau părinții se închinau pe rând la Sf. lui Moaște. Ieromonahul Gherasim care fusese călugărit la Mănăstirea Cernica din București – România s-a îndoit întru sine că ar fi Sfânt și a îndrăznit a grăi: „*De unde s-a ivit și acesta care mai alaltăieri era ajutor de trapezar și acum iată-mi-l Sfânt*”? Dar după aceste cuvinte l-a ajuns pedeapsa Lui Dumnezeu pentru hula împotriva Sfântului, căci ochii i-au devenit dintr-o dată extrem de dureroși și au început să iasă din orbite. Atunci cunoscându-și greșeala a început să strige cu glas mare: „*Iartă-mă, Sfinte al Lui Dumnezeu că acum cred că ți-ai vărsat sângele pentru Hristos. Deci îngăduie-mi să sărut Sf. tale Moaște!*” Închinându-se cu smerenie și sărutând Sf. Moaște îndată a simțit ușurare și i-au încetat durerile, numai că i-au rămas ochii puțin ieșiți în afară drept mărturie a Minunii Sfântului.

18. 8. 5. SF. MC. TIMOTEI

Acesta a pățimit pentru Hristos în anul 1820 la Adrianopol (azi Edirne – Turcia). S-a lepădat de Hristos la fel ca Sf. Mc. Agatanghel. A venit apoi în Sf. Munte, s-a pocăit și a primit schima monahală la Mănăstirea Esfigmenu. Mai târziu a mărturisit pe Hristos la Adrianopol în locul în care mai înainte se lepădase de El. A mers la mărturisire împreună cu același duhovnic care l-a însoțit și pe Sf. Mc. Agatanghel. După ce a fost ucis trupul său a fost aruncat de turci într-un râu și n-a mai fost aflat.

Dintre alți Sfinți care s-au nevoit la Mănăstirea Esfigmenu amintim pe Sf. Patriarh Atanasie cel Tânăr al Constantinopolului († sec. XIV), Sf. Serafim preotul, Cărturarul Theodorit Lavriotul și Cuv. Antipa.

19. MĂNĂSTIREA „SF. PANTELIMON” („AGIOS PANTELEIMONOS”) SAU „RUSSIKON”

19. 1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ

Mănăstirea „Sf. Pantelimon” este amplasată pe latura de sud-vest a peninsulei athonite pe țărmul Mării Egee la altitudinea de cca 30 m față de nivelul acesteia, între Mănăstirea Xenofont și Portul Dafne la cca 17 km de Careia.

19. 2. ISTORICUL

Impunătoarea mănăstire rusă este un adevărat colos athonit ocupând practic întregul golf și reprezentând un adevărat orașel cu două biserici mari și 15 paraclise în interior (la fiecare etaj al corpurilor de chilii este câte un paraclis, toate având catapetesmele aurite, nemaivorbind de biserici), iar în exterior încă 20 paraclise, patru corpuri mari de clădiri cu 4 – 5 niveluri, cu numeroase turle aurite și vopsite în verde ce se înalță rugător spre cer.

Prima așezare monahală numită „Mănăstirea tesalonicianului” a fost mai sus la locul numit „Vechiul Russiko” fiind înființată de călugări greci în sec. XI.

A doua așezare monahală de mai jos (unde este și astăzi) a fost ctitorită la

începutul sec. XII de Împ. bizantin Alexie I Comnenul (1081 – 1118). Rămasă aproape pustie mănăstirea a fost reînnoită de către Împ. bizantin Andronic al II-lea Paleologul (1282 – 1328) și locuită de călugări greci și ruși fiind cunoscută la început sub numele de „Schitul Xilurgul”, apoi de „Bogorodița”.

Din sec. XIV se numește Mănăstirea „Sf. Pantelimon” a rușilor.

Arsă și pustiită de mai multe ori mănăstirea a fost reînnoită de Țarii ruși, precum și de către Domnitorii Țărilor Române.

În anul 1765 a fost construită pe țărmul mării o impunătoare clădire cu 5 etaje având 3.000 de chilii.

Momentul de vârf al mănăstirii a fost anul 1845 după ce Marele Duce rus Constantin Nicolaevici călătorește în Sf. Munte cititorind biserica cu Hramul „Acoperământul Maicii Domnului” de la Schitul „Sf. Andrei” din Careia și promițând revigorarea mării Mănăstiri „Sf. Pantelimon” de la țărmul Mării Egee.

În anul 1855 mănăstirea avea 350 de călugări, iar spre sfârșitul sec. XIX numărul acestora a ajuns la 1.000 (ruși, greci, sârbi, bulgari și români).

În anul 1875 a fost ales pentru prima dată un Stareț rus. De atunci Mănăstirea „Sf. Pantelimon” este condusă numai de Stareți ruși și devine cea mai mare lavră din Sf. Munte.

În perioada 1887 – 1888 mănăstirea a fost refăcută de către Țarul rus Alecsandru al III-lea (1881 – 1894).

În anul 1900 mănăstirea avea peste 2.000 de monahi ruși și câțiva greci și români. Atunci în tot Sf. Munte existau 3615 călugări ruși, iar greci – doar 3270. De aici s-a declanșat contraofensiva elenă în urma căreia rușii au pierdut Schitul „Sf. Andrei” (aflat în prezent în ruină) și Schitul „Sf. Ilie”, iar monumentala Mănăstire „Sf. Pantelimon” a ajuns în paragină.

După anul 1917 odată cu venirea la putere a comuniștilor atei care au început prigoana împotriva Bisericii ortodoxe monahismul rus aproape a dispărut, reducându-se simțitor o dată cu el și numărul monahilor de la Mănăstirea „Sf. Pantelimon”. Astfel în anul 1980 erau în mănăstire doar 15 monahi ruși și 2 – români toți bătrâni.

În ultimele două decenii Sf. Lăcaș a fost distrus de un mare incendiu provocat intenționat (după spusele părinților ruși). Azi din cauza mijloacelor financiare reduse și datorită distrugerilor suferite mănăstirea este cea mai deteriorată din Sf. Munte. Dar Biserica Ortodoxă Rusă dă semne că n-a abandonat „Russikonul” depunând deja eforturi pentru refacerea așezământului și repopularea lui cu tineri monahi.

În incinta mănăstirii este o biserică mare cu pictură în ulei în stil ucrainean sprijinită pe 10 stâlpi de marmură cu Hramul „Sf. M. Mc. Pantelimon” construită de Domnitorul Moldovei, Scarlat Callimachi (1812 – 1819) în anul 1812. Tot în incintă este o biserică mai mică cu Hramul „Adormirea Maicii Domnului”.

De asemenea în partea stângă a bisericii mari este o clădire cu 5 etaje ce are la ultimul etaj o biserică mare și frumoasă cu trei Altare, cu Hramul „Acoperământul Maicii Domnului” și cu o capacitate de cca 2.000 de persoane. În prezent aici este săvârșită Sf. Liturghie și celelalte Sf. Slujbe bisericești.

Clopotnița are cele mai mari clopote din Sf. Munte donate de către Țarii

ruși; cel mai mare are cca 13 t(!) și un diametru de 2,7 m fiind cel mai mare din lume. Când este tras în Săptămâna Luminată poate fi auzit în tot Sf. Munte. Pentru tragerea clopotelor este nevoie de mai mulți călugări. De aceea de multă vreme nu mai sună toate.

Trapeza este și ea imensă având o capacitate de peste 1.000 de locuri.

Arhondaricul este situat într-un imens bloc cu 4 etaje având 500 de camere cu câte două paturi fiecare. La intrare se află o expoziție cu toți Sfinții din calendar.

Sf. Liturghie și celelalte Sf. Slujbe bisericești sunt săvârșite zilnic după tipicul Sf. Munte Athos în limba slavonă într-o biserică foarte mare cu trei Altare și balcoane aflată la etajul patru. În ea încap 2.000 de persoane.

În apropiere de mănăstire este Peștera Cuv. Siluam Athonitul.

Mănăstirea are două biserici mari și 35 de paraclise (15 – în interior și 20 – în exterior).

Hramul Mănăstirii „Sf. Pantelimon” este „Sf. M. Mc. Pantelimon” (27 iulie).

3. CTITORIILE ROMÂNEȘTI

Vlad Țepeș (1456 – 1462) face danie anuală de 6.000 aspri de argint în anul 1457; îi urmează exemplul Vlad Călugărul (1482 – 1495) în anul 1487; Sf. Ștefan cel Mare (1457 – 1504) în anul 1502 și Radu cel Mare (1495 – 1508) în anul 1505 care dau ajutoare anuale de câte 4.000 aspri de argint ca și Sf. Neagoe Basarab (1512 – 1521).

Începând din sec. XVIII Domnitorii fanarioți ai Moldovei devin Ctitorii principali ai mănăstirii. Astfel Ioan Mavrocordat (1716 – 1719 în Țara Românească; 1743 – 1747 în Moldova) trimite un ajutor anual de 10.000 aspri de argint în anul 1743; Constantin Racoviță (1749 – 1753; 1756 – 1757) oferă 150 piaștri de argint în anul 1750; Grigore III Ghica (1764 – 1767; 1774 – 1777) și ceilalți Domnitori fanarioți dau anual uneori 150 piaștri de argint, alteleori 560 taleri de argint ce valorează 560.000 aspri de argint, iar cei din familiile Moruzi, Șuțu, Calimachi și Caragea dau anual câte 250 taleri de argint în perioada 1780 – 1819.

Cel mai mare Ctitor al Mănăstirii „Sf. Pantelimon” este însă Domnitorul Moldovei, Scarlat Calimachi (1812 – 1819) care zidește din temelie biserica centrală cu Hramul „Sf. M. Mc. Pantelimon” și o pictează în ulei în stil ucrainean de o rară frumusețe. Tot el construiește marea trapeză de cca 1.000 locuri, clopotnița și o parte din corpurile de chilii. Pisania de la intrarea în biserica centrală îl arată pe Domnitorul Scarlat Calimachi drept ctitor. Multă vreme mănăstirea a fost supranumită „Comunitatea Calimachilor”, ca urmare a consistentelor danii venite de la Domnitorul Scarlat Calimachi și de la urmașii acestuia.

19. 4. OBȘTEA

În trecut Sf. Lăcaș avea peste 2.000 de monahi ruși, iar Sf. Liturghie era săvârșită în toate bisericile și paraclisele (de la fiecare etaj din corpurile de chilii) și cântau peste 400 de protopsalți de răsuna mănăstirea.

Declinul monahilor ruși a început odată cu revoluția bolșevică din anul

1917. În perioada 1917 – 1971 n-a venit nici un monah din Rusia. În anul 1958 mănăstirea avea 85 de monahi ruși; în anul 1972 doar 17 monahi ruși; în anul 1980 –doar 15 monahi ruși și doi români, iar în anul 1999 avea 75 de monahi ruși și 4 – români care duceau o viață de obște.

Aici s-a nevoit și Cuv. Siluam Athonitul († 1938) într-o peșteră din apropiere, un mare dascăl al rugăciunii și cu viață sfântă.

În afară Mănăstirea „Sf. Pantelimon” are Schiturile: „Hronița” (1880 – 1898) cu Biserica „Maica Domnului din Kazan” locuit de câțiva monahi ruși și „Noua Tebaidă” (1882 – 1898) în prezent pustiu, precum și câteva chilii.

19. 5. SF. MOAȘTE

1. Craniul Sf. Ap. și Ev. Luca.

2. Craniul Sf. M. Mc. Pantelimon – Patronul mănăstirii.

3. Craniul Sf. Siluam Athonitul.

4. Craniul Sf. Ștefan cel Nou Mărturisitorul

5. Craniul Sf. Mc. Eftimie.

6. Craniul Sf. Mc. Ignatie.

7. O mână a Sf. M. Mc. Eufimia.

8. Foarte multe părticele mai mari sau mai mici de la diverși Sfinți.

9. O bucată din piatra pe care s-a rugat Sf. Serafim de Sarov 1.000 de zile și nopți.

Toate Sf. Moaște sunt păstrate în cutii de argint într-un Paraclis special situat lângă biserica mare (centrală).

19. 6. SF. ICOANE FĂCĂTOARE DE MINUNI

‡ „Chipul Mântuitorului”.

Este făcut pe mahramă. Se spune că atunci când a fost ucis Țarul Rusiei Nicolae al II-lea în anul 1917 de bolșevici, Chipul Mântuitorului S-a întunecat, precum poate fi văzut și azi.

‡ „Sf. M. Mc. Pantelimon”.

Se află în strana bisericii centrale în dreapta Sf. Altar. Este îmbrăcată în argint aurit și împodobită cu tot felul de pietre scumpe trimise din Rusia.

19. 7. BIBLIOTECA

Este situată într-o clădire special amenajată cu două etaje fiind una dintre cele mai bogate din Sf. Munte.

Ea are peste 30.000 de cărți tipărite și 1920 de manuscrise (1320 în limba greacă și 600 – în slavonă) dintre care 69 – pe pergament din sec. XI – XVI; 126 de muzică și 24 de Evanghelii pe pergament din sec. XI – XVI ș. a.

Tot aici sunt păstrate numeroase dosare de arhive vechi, codice – pe pergament și acte de danie printre care și românești. Aici există și Manuscrisul Cuv. Paisie Velicovschi și șapte Hrisoave pe pergament cu peceti din sec. XVI –

XVII, ce conțin mărturii despre daniile Domnitorilor români către Sf. Munte.

19. 8. TEZAUURUL

Cuprinde zeci și sute de feloane, stihare, sacoșe, mitre cu fir de argint, aur și pietre prețioase, Evanghelii ferecate în aur, icoane, sfinte vase ș. a.

20. MĂNĂSTIREA „CONSTAMONITU” („KONSTAMONITOU”)

20. 1. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ

Mănăstirea Constamonitu este amplasată pe latura de sud-vest a peninsulei athonite într-un loc deschis și foarte frumos la cca 4 km de Marea Egee la o altitudine de peste 200 m față de nivelul ei, între Mănăstirile Zografu și Dohiariu la cca 11 km de Careia. Fiind cea mai retrasă din calea vizitatorilor se bucură de multă liniște și pace.

20. 2. ISTORICUL

Conform tradiției mănăstirea este una dintre cele mai vechi din Sf. Munte fiind întemeiată de către Constanțiu II (337 – 361), fiul împ. roman Constantin cel Mare (307 – 337) în sec. IV. Acest lucru îl dovedește și denumirea ei „Constamonitu” care în traducere înseamnă „mănăstirea lui Consta”.

După alte surse însă mai plauzibile numele locașului s-ar trage de la un ascet care provenea din localitatea Castamoni (Kostamoni) din Asia Mică ai cărei viețuitori se numeau „castamoniți”.

În sec. XIII a fost incendiată de latini și a fost reînnoită (ctitorită) de către Împ. bizantin Andronic al II-lea Paleologul (1282 – 1328).

În veacul XIV mănăstirea a fost distrusă de pirații catalani, așa cum s-a întâmplat și cu alte mănăstiri din Sf. Munte.

În anul 1351 Împ. bizantin Ioan V Paleologul (1341 – 1354; 1355 – 1376; 1379 – 1391) stabilește prin Hrisov proprietățile mănăstirii. Mănăstirea a fost distru- să ulterior de un incen- diu și a fost refăcută în anul 1433 de către generalul sârb Radici care s-a învrednicit a primi aici chipul monahicesc luând numele de Roman.

La sfârșitul sec. XVI a fost incendiată a doua oară și a rămas pustie până în

veacul XVIII cînd este refăcută cu ajutor de la Țarii ruși, Regii sârbi și Domnitorii români.

După ce turcii au ocupat Grecia și Sf. Munte mănăstirile au trecut printr-o perioadă foarte grea din punct de vedere material. În anul 1666 la mănăstire rămăseseră doar 6 călugări, iar în timpul cruciaților catolici a fost incendiată pentru că părinții de aici n-au vrut să accepte unirea cu Roma și să slujească împreună cu catolicii.

În anul 1820 prin donația doamnei Vasilica (Vasiliki), soția lui Ali-pașa, a fost zidită o parte din mănăstire, iar în anul 1853 au venit să viețuiască aici doi monahi greci de la Schitul Xenofont, care au oferit ajutoare economice.

În anul 1867 prin colecte făcute în Rusia au fost reclădite biserica (rămasă nepictată până în zilele noastre) și o aripă a mănăstirii sub Egumenul Simeon.

Se spune că în această mănăstire s-a nevoit și Sf. M. Mc. Artenie care a adus Moaștele Sf. Ap. și Ev. Luca.

Mănăstirea are 8 paraclise (4 – în interior și 4 – în exterior).

Hramul Mănăstirii Constamonitu este „Sf. Ap. Mc. Arhidiacon Ștefan” (27 decembrie).

20. 3. CTITORIILE ROMÂNEȘTI

Primele ajutoare bănești vin de la Sf. Voievod Ștefan cel Mare (1457 – 1504) care dă mertic anual câte 5.500 aspri de argint începând din anul 1493 pentru întreținere și reparații. Apoi Sf. Neagoe Basarab (1512 – 1521) achită datoriile către Sultan în anul 1517, iar Petru Rareș (1527 – 1538; 1541 – 1546) îi donează în fiecare an câte 6.000 aspri de argint.

De asemenea Mănăstirea Constamonitu a primit danii și de la Domnitorii: Vlad Înecatul, Mihnea Turcitul, Radu Mihnea, Constantin Șerban și de la cei fanarioți pentru reparația bisericii, a chiliilor și a zidurilor din incintă.

20. 4. OBȘTEA

Mănăstirea duce viață de obște avînd în interior cca 40 de monahi greci tineri dintre care vreo 20 – 30 au venit de la Mănăstirea Simon Petra.

20. 5. SF. MOAȘTE

1. *O bucată din lemnul Sf. Cruci.*
2. *Craniul Sf. Mc. Vlasie, Episcopul Sevastiei.*
3. *Mîna dreaptă a Sf. Ap. Mc. Arhidiacon Ștefan – Patronul mănăstirii.*

4. *Mîna dreaptă a Sf. Mc. Trifon.*
5. *Osul de la umărul drept al Sf. Împ. Constantin cel Mare.*
6. *Părțile mai mari sau mai mici de la diverși Sfinți.*

Toate Sf. Moaște sunt păstrate în 19 cutii de argint în Sf. Altar.

20. 6. SF. ICOANE FĂCĂTOARE DE MINUNI

‡ „Povățuitoria” („ODIGITRIA”).

Se află în biserică fiind dăruită de către Regina Serbiei, Ana Filantropini.

‡ **„Cea Care a strigat” („ANTIPHONITRIA”).**

Se află tot în biserică. Despre ea se spune că odată în ajunul Praznicului Sf. Arhidiacon Ștefan pe când se terminase tot untdelemnul din mănăstire a umplut un vas cu untdelemn ce era lângă Icoană. Apoi S-a auzit o voce Care l-a înștiințat pe chelar să vină să ia untdelemnul. Această Icoană răspundea la strană; când cântau călugării cânta și Ea.

‡ **„Portărița” („PORTAITISSA”).**

Se află în Paraclisul „Născătoarei de Dumnezeu”. Cu ea Egumenul Simeon a fost în pelerinaj în Rusia în anul 1872 făcându-se multe Minuni.

‡ **„Sf. Ap. Mc. Arhidiacon Ștefan” – Patronul mănăstirii.**

Se află în biserică în dreapta catapetesmei. Se spune despre ea că a venit în chip minunat de la Ierusalim, în epoca luptătorilor împotriva Sf. Icoane.

20. 7. BIBLIOTECA

Este deasupra naosului și are peste 3.000 de cărți tipărite, 110 manuscrise dintre care 14 – pe pergament și 96 – pe hârtie cuprinzând materii religioase din sec. XVI – XVIII și 12 tot pe hârtie – de muzică bisericească din veacurile XVI – XVII. De asemenea 2 Tetraevangheliare în stil narativ din sec. XI și o Evanghelie aurită din anul 1830.

20. 8. TEZAUURUL

Conține câteva Evangheliare remarcabile, Cruci aurite și sculptate, veșminte cu fir de aur, icoane bizantine și numeroase documente și acte de danii printre care și unele românești.

20. 9. SFINȚII CUVIOȘI

20. 9. 1. CUV. FILARET

Pe la jumătatea sec. XX mănăstirea a avut un Egumen cu viață sfântă având numele de Filaret. Acesta era de o simplitate, smerenie și bunătate ce îi uimeau pe toți. Nu păstra niciodată nimic pentru el. Dădea și bucata de pâine de la gura lui, dacă vedea pe cineva flămând.

✠ Odată pe când era frate și avea ascultarea la arhondaricul mănăstirii i s-a întâmplat să fie singur în arhondaric și având ușile încuiate pregătea mâncarea. Deodată a văzut un tânăr frumos intrând și zicând: „*Binecuvintează! Îmi este foame!*”! Surprins părintele i-a răspuns imediat cu ospitalitate și dragoste: „*Bine ai venit! Șezi! Cum te cheamă?*” „*Mihail!*”! a răspuns tânărul, după care înainte de a i se fi pus mâncarea a dispărut brusc. A fost Arhanghelul Mihail.

✠ Într-o zi a auzit zarvă în fața chiliei sale. Când a ieșit a văzut două rândunele care se băteau. Una fiind mai puternică a lovit-o pe cealaltă rănind-o grav. Bătrânul a intervenit imediat și a salvat-o pe cea rănită. A luat-o în chilia sa și a îngrijit-o până s-a făcut bine. De atunci pentru a-și arăta recunoștința

rândunica nu l-a mai părăsit. Oriunde mergea bătrânul zbură și ea deasupra lui așezându-se uneori pe capul sau pe mâinile sale și ciripind căuta parcă să-l înveselească.

Într-o zi Părintele Filaret se duse să se roage în mijlocul naturii dorind să se îndulcească de frumusețile ei. Rândunica prietena lui zbură pe lângă el. Așezându-se pe iarba la o oarecare distanță de mănăstire, după un timp pe părinte l-a cuprins somnul. Deodată rândunica a început să zboare agitată pe deasupra capului bătrânului de parcă ar fi vrut să-l trezească și să-l avertizeze asupra unui pericol. Deșteptându-se bătrânul a văzut la o distanță mică de el un șarpe foarte mare. Rândunica își arătase astfel dragostea față de bunul ei prieten.

Părintele Filaret se nevoia foarte aspru mai ales în perioada posturilor. În fiecare an ținea „Trimeronul” cel rânduit, un post negru de trei zile la începutul Postului Mare. Odată când a terminat „Trimeronul” a zis: *„Am putere să postes, în continuare încă trei zile”*.

Părintele Filaret era înzestrat cu darul înainteverderii.

✠ Într-o luni zi de post în mănăstiri pe lângă miercuri și vineri arhondarul mănăstirii a lipsit, iar tânărul ajutor încerca să mănânce pe ascuns. Fără binecuvântare a fiert legume și a prăjit cartofi și se pregătea să se ospăteze din ele, dar a auzit pașii Egumenului afară și a ascuns în grabă mâncarea. Pe ușă a intrat Părintele Filaret. *„Copilul meu”,* i-a zis *„adu legumele și cartofii pe care le-ai pregătit ca să le mâncăm”!* Ajutorul de arhondar a rămas uluit. De unde știa Egumenul ce gătise el? Pe moment a vrut să mintă, dar Egumenul i-a zis cu blândețe: *„Nu-ți voi da canon pentru ce ai făcut. Adu mâncarea să ne ospătăm”!*

✠ Un alt monah tânăr din Mănăstirea Constamonitu avea ca unchi un monah pe nume Ioasaf care trăia în Careia. Ioasaf venea des și-l ruga pe nepotul său să meargă cu el la Careia ca să-l ajute a-și construi chilia.

Până la urmă nepotul a cedat și s-a înțeles să vină unchiul în ajunul Sărbătorii „Sf. Împ. Constantin și Elena” și să plece pe ascuns în timpul privegherii. Până atunci tânărul monah avea obiceiul să-și spună toate gândurile Părintelui Filaret însă acum i-a ascuns intenția de-a pleca.

Când a sosit ziua praznicului Călugărul Ioasaf a pornit de la Careia călare pe un mular foarte blând. Dar în acea după-amiază animalul a devenit furios și l-a aruncat la pământ. Părintele Ioasaf era rănit pe față. Ajuns la Mănăstirea Constamonitu nepotul l-a șters de sânge, dar au rămas rănilile. La mijlocul Utreniei după ce-a fost cântat Polileul Părintele Filaret s-a apropiat în taină de Ioasaf și i-a zis: *„Cuvioase, pot să-ți spun ceva în pridvor”?* *„Bucuros”!* a răspuns Părintele Ioasaf. Apoi au ieșit afară. Părintele Filaret l-a întrebat: *„Pentru ce-ai venit la mănăstirea noastră? Nu faceți și voi priveghere”?* *„Pentru priveghere am venit”* a mințit Ioasaf. Egumenul i-a replicat: *„Din păcate n-ai venit pentru asta, ci ca să-l iei pe nepotul tău. Fii foarte atent! Dacă mai vii o dată pentru acest lucru, mularul te va omorî”!* Părintele Ioasaf n-a mai putut zice nimic. Întâlnindu-și nepotul și povestindu-i ceea ce-i profețise Egumenul, acesta i-a răspuns: *„Dacă Părintele Filaret ți-a profețit aceasta, unchiule, nu trebuie să mai îndrăznești să pui piciorul aici ca să mă iei”*.

✠ Părintele Filaret a citit despre o vedenie în viața unui Sfânt că după terminarea dumnezeieștii Liturghii Îngerii iau prescurile și le duc la Tronul Lui Dumnezeu. Odată la Sf. Mormânt din Ierusalim Sf. Liturghie s-a terminat mai târziu decât la alte biserici și Îngerii de acolo au fost nevoiți să aștepte să se termine. Căci numai după ce se înălțau Îngerii de la Sf. Mormânt puteau să se înalțe și ceilalți cu prescurile de la alte biserici. De atunci Părintele Filaret a dorit ca Liturghia să se termine înaintea celorlate mănăstiri din Sf. Munte ca nu cumva să-i facă pe Îngeri să aștepte după el. Pentru aceasta a rânduit foarte puțin timp de odihnă după Utrenie ca să înceapă Sf. Liturghie mai devreme. Nu dormea deloc între cele două slujbe ca să nu-l ispitească somnul și Îngerii să fie nevoiți să aștepte după el să ridice prescurile. Din acest motiv trăgea clopotul pentru slujbă mai repede și-l trezea pe ecleziarh să pregătească totul pentru dumnezeiasca Liturghie.

Acum osemintele bătrânului au culoarea chihlimbarului și răspândesc buna mireasmă a sfințeniei.

Slavă Ție, Doamne, pentru toate!

OBS. Materialul întocmit este dedicat Maicii Domnului, Stăpâna și Ocrotitoarea Sf. Munte Athos. Autorul îi ferește pe toți acei care se vor osteni întru citirea acestei cărți de suflet, ce le va aduce în inimi multă lumină și bunătate.

6 august (19 august, pe stil vechi) 2007
„Schimbarea la Față a Domnului” – Vârful Athon

ÎNTEMEIEREA (FONDAREA) MĂNĂSTIRILOR ȘI SCHITURILOR DIN SF. MUNTE ATHOS

1. Mănăstirea „Caracalu” = sec. XI; începutul sec. III, Împ. Caracal, conform Tradiției
2. Mănăstirea „Constamonitu” = sec. XIII, Împ. Andronic II; sec. IV, Împ. Constanțiu II, conform Tradiției
3. Mănăstirea „Vatopedu” = 972, Cuv. Atanasie, Antonie și Nicolae; 383, Împ. Teodosie I, conform Tradiției
4. Mănăstirea „Xeropotamu” = 960, Sf. Pavel Xeropotamitul; 424, Împ. Teodosie II și Pulheria, conform Tradiției
5. Mănăstirea „Esfigmenu” = sec. X, cuv. greci; 445, Împ. Pulheria, conform Tradiției
6. Mănăstirea „Simon Petra”=1.364, Sf. Simon Myroblitul; sfârșit. sec. IX, Cuv. Simon, conform Tradiției
7. Mănăstirea „Zografu” = începutul sec. X, Cuv. Moise, Aaron și Ioan
8. Mănăstirea „Cutlumuș” = sfârșit. sec. XIII, Cuv. Calist Cutlumușeanu; sec. X, conform Tradiției
9. Mănăstirea „Marea Lavră” = 963, Sf. Atanasie Athonitul
10. Mănăstirea „Sf. Pavel” = a doua jumătate a sec. X, Sf. Pavel Xeropotamitul
11. Mănăstirea „Filoteu” = 972, Sf. Filotei și ucenicii săi
12. Mănăstirea „Iviru” = 980, Sf. Ioan Iviritul
13. Mănăstirea „Dohiariu” = sfârșitul sec. X, Sf. Eftimie
14. Mănăstirea „Xenofont” = sfârșitul sec. X, Cuv. Xenofon
15. Mănăstirea „Sf. Pantelimon”= încep. sec. XII, Împ. Alexie I Comnenul; sec. XI, cuv. greci, conform Tradiției
16. Mănăstirea „Hilandaru” = 1.198, Sf. Simeon și Sava
17. Mănăstirea „Grigoriu” = 1.345, Sf. Grigorie Sinaitul

18. Mănăstirea „Pantocrator” = 1.357, Cuv. Alexie și Ioan
19. Mănăstirea „Sf. Dionisiu” = 1.375, Împ. Alexie III Comnenul; 1366, Cuv. Dionisiu, conform Tradiției
- Mănăstirea „Stavronichita” = 1.535, Patriarhul Ieremia I
-
21. Schitul „Iviru” = 1.730, cuv. greci; sec. X, conform Tradiției
- Schitul „Bogorodița” = începutul sec. XI, conform Tradiției
  - Schitul „Cutlumuș” = 1785, Cuv. Haralambie; 1372, Cuv. Hariton, conform Tradiției
24. Schitul „Cafsocalivia” = încep. sec.XVIII, Sf. Acachie cel Tânăr; încep. sec. XIV, Cuv. Maxim Cafsocalivitul, conform Tradiției
25. Schitul românesc „Lacu” = încep. sec. XVIII, Cuv. Români; sec. XIV, cuv. sârbi, conform Tradiției
26. Schitul „Sf. Ana” = sec. XVI, Sf. Gherontie
27. Schitul românesc „Prodromu” = 1.866, Cuv. Nifon și Nectarie; 1750, Cuv. Români, conform Tradiției
28. Schitul „Sf. Ilie” = 1.759, Sf. Paisie Velicicovschi
29. Schitul „Xenofont” = 1760, Cuv. Silvestru
30. „Schitul Nou” = 1.760, cuv. greci, conform Tradiției
31. Schitul „Sf. Andrei” = 1.880, Marele Duce Alexei
32. Schitul „Vatopedu” = ?

NOTĂ: Schitul „Cutlumuș” conform Sf. Tradiții a fost primul Schit Românesc din Sf. Munte

Athos, înființat în anul 1372 sub Egumenul Hariton.

PRINCIPALII CTITORI ROMÂNI DIN Sf. MUNTE ATHOS (1352 – 1863)

1. Sf. Neagoe Basarab (1512 – 1521):

Este unul dintre cei mai generoși Domnitori români față de Biserică în general și de mănăstirile din Sf. Munte în special.

1. 1. MĂNĂSTIREA „SF. DIONISIU”:

În perioada 1515 – 1520 construiește din temelie biserica, chiliile, arhondaricul și întreaga incintă *devenind Ctitorul principal al mănăstirii*. De asemenea construiește turnul de apărare (pirgul) și un apeduct, zidește un paraclis la mormântul Sf. Nifon II și donează un chivot din argint aurit în filigran sub forma unei bisericuțe cu 5 turla pentru Moaștele Sf. Nifon II. În plus face danii anuale în bani și înzestrează mănăstirea cu metoace.

1. 2. MĂNĂSTIREA „CUTLUMUȘ”:

În perioada 1514 – 1521 zidește trapeza, bolnița, zidul din incintă, portul (arsanaua) și dă ajutor anual 10.700 aspri de argint *devenind al doilea mare Binefăcător al mănăstirii* după Vladislav I (Vlaicu Vodă).

1. 3. MĂNĂSTIREA „VATOPEDU”:

În perioada 1512 – 1520 înnoiește o bună parte din incintă, acoperă biserica mare cu tablă de plumb, reface turnul de apărare (pirgul), pivnița, bucătăria și magaziiile de alimente. De asemenea în anul 1516 construiește un Paraclis închinat „Brâului Maicii Domnului” și dă ajutor anual 200 taleri de argint.

1. 4. MĂNĂSTIREA „MAREA LAVRĂ”:

În perioada 1512 – 1521 *înnoiește integral biserica mare, o acoperă cu tablă de plumb și zidește clisiarnița*. De asemenea donează sfinte vase și broderii pentru Sf. Altar și dă ajutor anual 90.000 taleri de argint.

1. 5. MĂNĂSTIREA „IVIRU”:

În perioada 1513 – 1521 dă ajutor pentru *reînnoirea bisericii mari și plata dărilor către turci*. De asemenea dă ajutor anual 200 taleri de argint, iar doamna Despina, soția sa, *dăruiește o Poală cusută cu fir de aur* pentru Sf. Icoană „Portărița”.

1. 6. MĂNĂSTIREA „CONSTAMONITU”:

În anul 1517 achită datoriile către Sultan, apoi dă ajutoare în bani pentru *repararea bisericii, chiliilor și a zidurilor din incintă*.

1. 7. MĂNĂSTIREA „SF. PAVEL”:

În perioada 1516 – 1521 construiește turnul de apărare (pirgul) și zidurile din incintă.

1. 8. MĂNĂSTIREA „XEROPOTAMU”:

În perioada 1515 – 1517 dă ajutor pentru construcția trapezei și a altor dependințe.

1. 9. MĂNĂSTIREA „PANTOCRATOR”:

În perioada 1512 – 1521 construiește zidurile din incintă.

1. 10. MĂNĂSTIREA „HILANDARU”:

În anul 1517 dă 7.000 aspri de argint pentru *întreținerea mănăstirii și susține înnoirea și pictarea trapezei*.

1. 11. MĂNĂSTIREA „STAVRONICHITA”:

În anul 1521 zidește agheasmatarul și un paraclis. De asemenea trimite bani pentru *întreținere*.

1. 12. MĂNĂSTIREA „DOHIARIU”:

În anul 1517 dă ajutor pentru *refacerea chiliilor*.

1. 13. MĂNĂSTIREA „ESFIGMENU”:

Dă ajutoare în bani ca și celorlalte mănăstiri athonite.

1. 14. MĂNĂSTIREA „SIMON PETRA”:

Face danii în bani pentru *întreținerea mănăstirii*.

1. 15. MĂNĂSTIREA „ZOGRAFU”:

În perioada 1515 – 1517 dă ajutor anual în bani.

1. 16. MĂNĂSTIREA „SF. PANTELIMON”:

Acordă ajutor anual 4.000 aspri de argint.

1. 17. MĂNĂSTIREA „XENOFONT”:

În anul 1520 dă ajutor anual 2.000 aspri de argint.

2. Sf. Ștefan cel Mare (1457 – 1504):

2. 1. MĂNĂSTIREA „ZOGRAFU”:

În perioada 1466 – 1502 reface integral mănăstirea *devenind Ctitorul principal al ei*. De fapt ea este cea mai mare Ctitorie Românească din Sf. Munte.

În perioada 1466 – 1471 dă bani pentru înnoirea bisericii și a bolniței; în anul 1475 zidește la malul Mării Egee turnul de apărare (pirgul) și portul (arsanaua); în anul 1495 reface din piatră corpul chiliilor, sala de mese (trapeza) și zidul din incintă; în anul 1502 zidește din nou biserica mare și o pictează în frescă, donează Icoana „Sf. M. Mc. Gheorghe” pe care a purtat-o în lupte și Steagul de luptă. De asemenea dă ajutor anual în bani.

2. 2. MĂNĂSTIREA „GRIGORIU”:

În anul 1496 rezidește din temelie biserica și întreaga incintă *devenind cel mai mare Ctitor al mănăstirii*.

În anul 1500 dă 24.000 aspri de argint pentru cumpărarea unui metoc; în anul 1502 face reparații generale reclădind și clopotnița.

Doamna Maria de Mangop, a doua soție a Sf. Ștefan cel Mare, dăruiește Icoana Maicii Domnului „Stăpâna lumii”.

2. 3. MĂNĂSTIREA „VATOPEDU”:

În anul 1496 zidește turnul de apărare (pirgul), portul (arsanaua) și un Paraclis închinat Sf. Ierarh Nicolae la malul Mării Egee. De asemenea reface sala de mese (trapeza).

2. 4. MĂNĂSTIREA „SF. PAVEL”:

În anul 1472 construiește un agheasmatar, iar în perioada 1497 – 1500 renovează biserica și construiește un apeduct.

2. 5. MĂNĂSTIREA „CONSTAMONITU”:

Începând din anul 1493 dă ajutor anual câte 5.500 aspri de argint pentru întreținere și reparații.

2. 6. MĂNĂSTIREA „XENOFONT”:

În anul 1475 face danii însemnate în bani.

2. 7. MĂNĂSTIREA „SF. PANTELIMON”:

În anul 1500 face danie anuală de 4.000 aspri de argint.

3. Alexandru Lăpușneanu (1552 – 1561; 1564 – 1568):

3. 1. MĂNĂSTIREA „DOHIARIU”:

În perioada 1552 – 1568 reînnoiește mănăstirea în întregime *devenind Ctitorul principal al ei.*

În anul 1552 reface din temelie sala de mese (trapeza); în perioada 1564 – 1568 zidește din temelie biserica mare, turnul de apărare (pirgul), zidul din incintă, o parte dintre chilii și finanțează pictura bisericii mari.

Doamna Ruxandra, soția lui Alexandru Lăpușneanu, donează 165.000 aspri de argint pentru terminarea lucrărilor. Această sumă de bani *este cea mai mare donație acordată din partea Domnitorilor Români către Sf. Munte Athos.*

3. 2. MĂNĂSTIREA „XEROPOTAMU”:

În anul 1564 rezidește biserica și o împodobește cu fresce *devenindu-i un Ctitor important.* De asemenea reface sala de mese (trapeza).

3. 3. MĂNĂSTIREA „CARACALU”:

Alexandru Lăpușneanu și soția sa, Ruxandra termină lucrările de refacere interioară a mănăstirii deoarece socrul său, Petru Rareș decedase. Doamna Ruxandra finanțează și pictarea bisericii în anul 1570.

3. 4. MĂNĂSTIREA „SF. DIONISIU”:

Alexandru Lăpușneanu și soția sa, Ruxandra zidesc bolnița, chiliile din partea nordică și sudică (dinspre mare) și măresc trapeza.

În anul 1570 doamna Ruxandra plătește birul către Sultan pentru toate mănăstirile din Sf. Munte Athos.

3. 5. MĂNĂSTIREA „VATOPEDU”:

Alexandru Lăpușneanu face mari danii și reparații la biserică, iar în anul 1561 dă ajutor anual 300 galbeni și 65 aspri de argint.

3. 6. MĂNĂSTIREA „SF. PAVEL”:

În anul 1555 finanțează pictarea unui paraclis.

3. 7. MĂNĂSTIREA „GRIGORIU”:

În anul 1553 face danie anuală.

3. 8. MĂNĂSTIREA „ZOGRAFU”:

Doamna Ruxandra plătește birul anual către Sultan.

4. Petru Rareș (1527 – 1538; 1541 – 1546):

4. 1. MĂNĂSTIREA „CARACALU”:

În anul 1534 Petru Rareș se obligă s-o refacă în întregime *ea devenind astfel marea lui Ctitorie*.

El răscumpără de la turci toate metoacele răpitate refăcând integral mănăstirea.

De asemenea construiește pe țărmul Mării Egee un turn de apărare (pirg) și un port (arsana).

4. 2. MĂNĂSTIREA „SF: DIONISIU”:

În perioada 1546 – 1548 Petru Rareș cu soția lui, Elena finanțează pictarea bisericii și a trapezei și reface toată partea de est a mănăstirii în urma incendiului din anul 1536.

De asemenea donează un epitaf și un epitrahil cusute cu fir de argint și aur.

4. 3. MĂNĂSTIREA „ZOGRAFU”:

În anul 1546 face reparații și înnoiește pictura bisericii.

4. 4. MĂNĂSTIREA „ESFIGMENU”:

În perioada 1544 – 1546 acordă ajutor pentru înnoirea bisericii.

4. 5. MĂNĂSTIREA „CONSTAMONITU”:

În anul 1542 acordă ajutor anual 6.000 aspri de argint.

4. 6. MĂNĂSTIREA „XEROPOTAMU”:

Acordă ajutor anual în bani.

5. Vladislav I (Vlaicu – Vodă, 1364 – cca1377):

5. 1. MĂNĂSTIREA „CUTLUMUȘ”:

În perioada 1364 – 1372 reface integral mănăstirea – după ce Nicolae Alexandru Basarab (1352 – 1364) pune temelii ei – *devenind Ctitorul principal al acesteia care va fi supranumită „Lavra Țării Românești”*.

El rezidește biserica, trapeza, chiliile, zidurile din incintă, turnul de apărare, întreaga incintă, răscumpără moșii ș. a.

6. Mihai Viteazul (1593 – 1601):

6. 1. MĂNĂSTIREA „SIMON PETRA”:

În perioada 1591 – 1599 reface integral mănăstirea și o înzestrea cu metoace în urma incendiului din anul 1580 *devenind noul Ctitor al mănăstirii*.

De asemenea dăruiește o Evanghelie și două Cruci din lemn sfânt.

6. 2. MĂNĂSTIREA „XENOFONT”:

În anul 1594 dă ajutor anual 2.000 aspri de argint.

7. Matei Basarab (1632 – 1654):

7. 1. MĂNĂSTIREA „SIMON PETRA”:

În perioada 1633 – 1650 reînnoiește mănăstirea distrusă după al doilea incendiu în anul 1626 *devenind un Ctitor al ei.*

7. 2. MĂNĂSTIREA „CUTLUMUȘ”:

În perioada 1637 – 1650 face reparații generale în incintă.

7. 3. MĂNĂSTIREA „XENOFONT”:

În anul 1635 dă ajutor anual 11.000 aspri de argint, iar în anul 1640 dă bani pentru rezidirea și pictarea trapezei.

7. 4. MĂNĂSTIREA „VATOPEDU”:

În anul 1635 dă ajutoare pentru biserică și donează Icoanele împărătești din catapeteasmă.

7. 5. MĂNĂSTIREA „MAREA LAVRĂ”:

În anul 1653 construiește *micul Paraclis* închinat Sf. Mihail al Sinadelor. De asemenea dăruiește două Evanghelii cu miniaturi ferecate în aur și argint și un Liturghier.

7. 6. MĂNĂSTIREA „HILANDARU”:

În anul 1645 acordă ajutor anual și sprijină înnoirea și pictarea trapezei.

7. 7. MĂNĂSTIREA „PANTOCRATOR”:

În perioada 1636 – 1641 acordă ajutor pentru renovare și întreținere.

7. 8. MĂNĂSTIREA „STAVRONICHITA”:

În perioada 1638 – 1641 acordă ajutor pentru renovare și întreținere.

7. 9. MĂNĂSTIREA „FILOTEU”:

Oferă ajutoare importante în bani.

7. 10. MĂNĂSTIREA „SF: DIONISIU”:

Acordă ajutor anual 4.000 aspri de argint.

7. 11. MĂNĂSTIREA „DOHIARIU”:

În anul 1632 acordă ajutor anual în bani.

8. Radu Paisie (1535 – 1345):

8. 1. MĂNĂSTIREA „PANTOCRATOR”:

Împreună cu boierii craioveni dă ajutoare pentru construcția chiliilor, trapezei și a zidului din incintă.

8. 2. MĂNĂSTIREA „STAVRONICHITA”:

În perioada 1535 – 1545 dă ajutoare pentru refacerea bisericii și a incintei.

8. 3. MĂNĂSTIREA „FILOTEU”:

Oferă o sumă importantă pentru rezidirea bisericii și pictarea ei în anul 1540.

8. 4. MĂNĂSTIREA „SIMON PETRA”:

Face numeroase danii pentru întreținerea mănăstirii.

8. 5. MĂNĂSTIREA „CUTLUMUȘ”:

Face danii pentru pictarea bisericii.

8. 6. MĂNĂSTIREA „XENOFONT”:

În anul 1542 face danie anuală de 2.000 aspri de argint.

8. 7. MĂNĂSTIREA „SF. PAVEL”:

Acordă ajutor anual în bani.

9. Boierii craioveni Duca și Radu:

9. 1. MĂNĂSTIREA „XENOFONT”:

În perioada 1544 – 1564 susțin lucrări complexe de întreținere și înnoire. Astfel sprijină zidirea și pictarea bisericii, construirea unor chilii și a altor anexe.

10. Radu Mihnea (1611 – 1616; 1620 – 1623, în Țara Românească) și (1616 – 1619; 1623 – 1626, în Moldova):

10. 1. MĂNĂSTIREA „IVIRU”:

Închină Mănăstirea „Radu Vodă” din București și împreună cu fiul său, Alexandru Coconul (1623 – 1627) dau ajutoare bănești pentru biserică, bazin de apă, port (arsana) și alte lucrări de întreținere.

10. 2. MĂNĂSTIREA „CONSTAMONITU”:

Acordă ajutoare anuale în bani.

11. Scarlat Calimachi (1806 – 1810; 1812 – 1819):

11. 1. MĂNĂSTIREA „SF. PANTELIMON”:

Construiește biserica mare și o pictează în ulei, apoi clopotnița, marea trapeză și o parte dintre chilii.

12. Scarlat Ghica (1758 – 1761; 1765 - 1766):

12. 1. MĂNĂSTIREA „STAVRONICHITA”:

Restaurează integral biserica și chiliile distruse de incendiul din anul 1741 și închină Biserica „Sf. Apostoli” din București Mănăstirii Stavronichita în anul 1765.

12. 2. MĂNĂSTIREA „MAREA LAVRĂ”:

În anul 1766 acordă ajutor anual 11.200 aspri de argint.

13. Monahii Nifon și Nectarie:

13. 1. SCHITUL ROMÂNESC „PRODROMU”:

În perioada 1852 – 1866 construiesc Schitul Prodromul fiind Ctitorii lui.
Tot în această perioadă zidesc biserica din piatră, iar în perioada 1860 – 1864 zidesc clopotnița și corpurile de chilii.

14. Nicolae Alexandru Basarab (1352 – 1364):

14. 1. MĂNĂSTIREA „CUTLUMUȘ”:

În perioada 1352 – 1364 pune temelia Mănăstirii Cutlumuș ce va fi dusă la bun sfârșit de către fiul său, Vladislav I (Vlaicu Vodă).

14. 2. MĂNĂSTIREA „MAREA LAVRĂ”:

Dăruiește împreună cu fiul său, Vladislav I o Icoană mare îmbrăcată în argint și aur cu Sf. Atanasie Athonitul.

15. Sf. Constantin Brâncoveanu (1688 – 1714):

15. 1. MĂNĂSTIREA „SF. PAVEL”:

În perioada 1690 – 1708 reînnoiește chiliile și construiește un Paraclis cu Hramul „Sf. Împ. Constantin și Elena”.

15. 2. MĂNĂSTIREA „MAREA LAVRĂ”:

Dă ajutor anual 21.000 aspri de argint pentru lucrări de refacere și construiește un mic Paraclis în cinstea Icoanei „Cucuzelisa” în anul 1713.

15. 3. MĂNĂSTIREA „PANTOCRATOR”:

În perioada 1692 – 1707 acordă ajutor anual 3.000 aspri de argint.

15. 4. MĂNĂSTIREA „VATOPEDU”:

Acordă ajutor anual 21.000 aspri de argint pentru lucrări de refacere.

15. 5. MĂNĂSTIREA „SF. DIONISIU”:

În anul 1692 acordă ajutor anual 4.000 aspri de argint.

15. 6. MĂNĂSTIREA „CARACALU”:

Acordă ajutor anual în bani.

15. 7. MĂNĂSTIREA „STAVRONICHITA”:

Face danii în bani.

16. Alexandru cel Bun (1400 – 1432):

16. 1. MĂNĂSTIREA „ZOGRAFU”:

Dă ajutor anual 3.000 aspri de argint și o înzestrează cu moșia „Căpriană” în anul 1429.

17. Mihnea Turcitul (1577 – 1583; 1585 – 1591):

17. 1. MĂNĂSTIREA „CONSTAMONITU”:

Dă ajutor în bani pentru repararea bisericii, chiliilor și a zidurilor din incintă.

17. 2. MĂNĂSTIREA „HILANDARU”:

În perioada 1577 – 1583 dă ajutor anual 15.000 aspri de argint și contribuie la refacerea trapezei.

17. 3. MĂNĂSTIREA „SIMON PETRA”:

Face danii pentru întreținere.

17. 4. MĂNĂSTIREA „XENOFONT”:

În anul 1579 dă ajutor anual 2.000 aspri de argint.

17. 5. MĂNĂSTIREA „XEROPOTAMU”:

Acordă ajutor anual în bani.

18. Vasile Lupu (1634 – 1653):

18. 1. MĂNĂSTIREA „VATOPEDU”:

Dă ajutoare pentru întreținere și *achită datoriile tuturor mănăstirilor athonite către turci* în anul 1652.

De asemenea donează un epitaf roșu cusut cu fir de aur.

18. 2. MĂNĂSTIREA „ESFIGMENU”:

În perioada 1644 – 1646 acordă ajutoare pentru înnoirea bisericii.

19. Radu cel Mare (1495 – 1508):

19. 1. MĂNĂSTIREA „CUTLUMUȘ”:

În perioada 1502 – 1508 rezidește integral chiliile și turnul de apărare (pirgul).

19. 2. MĂNĂSTIREA „IVIRU”:

Dă ajutor pentru construcția turnului de apărare (pirgului).

19. 3. MĂNĂSTIREA „SF. PANTELIMON”:

În anul 1505 face danie anuală 4.000 aspri de argint.

19. 4. MĂNĂSTIREA „ZOGRAFU”:

În anul 1500 dă ajutor anual 3.000 aspri de argint.

20. Vlad Vintilă (1532 – 1535):

20. 1. MĂNĂSTIREA „CUTLUMUȘ”:

În perioada 1532 – 1535 face danii pentru întreținerea mănăstirii.

De asemenea donează două Zăveze (perdele) din mătase fină pentru Icoanele împărătești.

20. 2. MĂNĂSTIREA „MAREA LAVRĂ”:

În perioada 1532 – 1535 dă ajutor anual 10.000 taleri de argint și donează Sf. Icoană „Egumenița”.

20. 3. MĂNĂSTIREA „HILANDARU”:

În perioada 1532 – 1535 dă ajutor 10.800 aspri de argint pentru construcția bolniței.

20. 4. MĂNĂSTIREA „XEROPOTAMU”:

În perioada 1532 – 1535 acordă ajutor anual 5.500 aspri de argint.

20. 5. MĂNĂSTIREA „VATOPEDU”:

În anul 1535 acordă ajutor anual 10.000 aspri de argint.

20. 6. MĂNĂSTIREA „XENOFONT”:

În anul 1535 acordă ajutor anual 2.000 aspri de argint.

20. 7. MĂNĂSTIREA „ZOGRAFU”:

În anul 1534 acordă ajutor anual în bani.

21. Mitropolitul Moldovei, Veniamin Costachi (1803 – 1808;

1812 – 1821; 1823 – 1842):

21. 1. MĂNĂSTIREA „ESFIGMENU”:

Donează timp de 12 ani (1806 – 1818) venitul Schitului Florești – Vaslui pentru înnoirea și pictura bisericii, precum și pentru refacerea unei mari părți din incintă.

22. Marele logofăt al Moldovei, Gavriil Troțușanu:

22. 1. MĂNĂSTIREA „PANTOCRATOR”:

În anul 1537 construiește chiliile mănăstirii.

23. Șerban Cantacuzino (1678 – 1688):

23. 1. MĂNĂSTIREA „STAVRONICHITA”:

În anul 1680 construiește clopotnița și un apeduct.

23. 2. MĂNĂSTIREA „DOHIARIU”:

În anul 1679 acordă ajutor anual în bani.

- **Nicolae Mavrocordat (1709 – 1710; 1711 – 1715, în Moldova)**
și (1715 – 1716; 1719 – 1730, în Țara Românească):

24. 1. MĂNĂSTIREA „MAREA LAVRĂ”:

În anul 1716 construiește un mic Paraclis în cinstea Icoanei „Portărița”, iar în anul 1719 – un mic Paraclis în cinstea Icoanei „Econoama”.

24. 2. MĂNĂSTIREA „SF. DIONISIU”:

În anul 1716 acordă ajutor anual 8.000 aspri de argint.

25. Vlad Țepeș (1448; 1456 – 1462; 1476):

25. 1. MĂNĂSTIREA „FILOTEU”:

În perioada 1456 – 1462 dă ajutor anual 4.000 aspri de argint pentru repararea bisericii.

25. 2. MĂNĂSTIREA „PANTOCRATOR”:

Acordă ajutor anual 15.000 aspri de argint.

25. 3. MĂNĂSTIREA „SF. PANTELIMON”:

În anul 1457 acordă ajutor anual 5.000 aspri de argint.

26. Mircea cel Bătrân (1386 – 1418):

26. 1. MĂNĂSTIREA „CUTLUMUȘ”:

În anul 1388 acordă ajutor pentru construirea clopotniței.

27. Bogdan al III-lea („cel Orb”, 1504 – 1517):

27. 1. MĂNĂSTIREA „ZOGRAFU”:

În anul 1517 repară turnul de apărare (pirgul).

27. 2. MĂNĂSTIREA „GRIGORIU”:

În anul 1517 face danie anuală în bani și donează Icoanele de mare preț „Alăptătoarea” și „Sf. Ierarh Nicolae”.

27. 3. MĂNĂSTIREA „SF. PAVEL”:

În anul 1516 acordă ajutor în bani.

27. 4. MĂNĂSTIREA „DOHIARIU”:

În anul 1517 acordă ajutor în bani.

28. Bancherul Stavarache din București:

28. 1. MĂNĂSTIREA „IVIRU”:

Dă ajutor anual 10.000 groși de argint.

28. 2. MĂNĂSTIREA „XEROPOTAMU”:

Dăruiește o Cruce dublă din lemn sfânt împodobită cu pietre scumpe.

29. Boierul Oxotie Aga din Pogoniana:

29. 1. MĂNĂSTIREA „SIMON PETRA”:

Construiește turnul de apărare (pirgul) de la țărmul Mării Egee.

30. Doamna Ralița Ghica:

30. 1. MĂNĂSTIREA „GRIGORIU”:

Construiește un mic paraclis în cinstea Icoanei „Izbăvitoarea de otravă” în anul 1700.

Notă: Lista ar putea continua cu toți ceilalți Domnitori și boieri din Țara Românească și Moldova, care au făcut danii mai mari sau mai mici în bani ori au înzestrat cu moșii diverse mănăstiri și schituri. Ordinea ctitorilor exprimă opinia autorului.

HRAMURILE MĂNĂSTIRILOR ȘI SCHITURILOR DIN SF. MUNTE ATHOS

- *Vârful „Athon” – „Schimbarea la Față a Domnului” (6 august)*
- *Catedrala „Protaton” – „Adormirea Maicii Domnului” (15 august)*
- *Mănăstirea „Marea Lavră” – „Sf. Atanasie Athonitul” (5 iulie)*
- *Mănăstirea „Vatopedu” – „Bunavestire” (25 martie)*
- *Mănăstirea „Iviru” – „Adormirea Maicii Domnului” (15 august)*
- *Mănăstirea „Hilandaru” – „Intrarea Maicii Domnului în biserică” (21 noiembrie)*

- Mănăstirea „Sf. Dionisiu” – „Nașterea Sf. Proroc Ioan Botezătorul” (24 iunie)
- Mănăstirea „Cutlumuș” – „Schimbarea la Față a Domnului” (6 august)
- Mănăstirea „Pantocrator” – „Schimbarea la Față a Domnului” (6 august)
- Mănăstirea „Xeropotamu” – „Sf. 40 de Mucenici din Sevastia” (9 martie)
- Mănăstirea „Zografu” – „Sf. M. Mc. Gheorghe” (23 aprilie)
- Mănăstirea „Dohiariu” – „Soborul Sf. Arhangheli Mihail și Gavril” (8 noiembrie)
- Mănăstirea „Caracalu” – „Sf. Ap. Petru și Pavel” (29 iunie)
- Mănăstirea „Filoteu” – „Bunavestire” (25 martie)
- Mănăstirea „Simon Petra” – „Nașterea Domnului” (25 decembrie)
- Mănăstirea „Sf. Pavel” – „Întâmpinarea Domnului” (2 februarie)
- Mănăstirea „Stavronichita” – „Sf. Ierarh Nicolae” (6 decembrie)
- Mănăstirea „Xenofont” – „Sf. M. Mc. Gheorghe” (23 aprilie)
- Mănăstirea „Grigoriu” – „Sf. Ierarh Nicolae” (6 decembrie)
- Mănăstirea „Esfigmenu” – „Înălțarea Domnului”
- Mănăstirea „Sf. Pantelimon” – „Sf. M. Mc. Pantelimon” (27 iulie)
- Mănăstirea „Constamonitu” – „Sf. Ap. Mc. Arhidiacon Ștefan” (27 decembrie)

-
-
- Schitul românesc „Prodromu” – „Tăierea Capului Sf. Proroc Ioan Botezătorul” (29 august)
  - Schitul românesc „Lacu” – „Sf. M. Mc. Dimitrie” (26 octombrie)
  - Schitul „Sf. Andrei” – „Sf. Ap. Andrei” (30 noiembrie)
  - Schitul „Sf. Ilie” – „Sf. Proroc Ilie Tesviteanu” (20 iulie)
  - Schitul „Cutlumuș” – „Sf. M. Mc. Pantelimon” (27 iulie)
  - Schitul „Iviru” – „Tăierea Capului Sf. Ioan Botezătorul” (29 august)
  - Schitul „Sf. Ana” – „Sf. și dreptii Părinți Ioachim și Ana” (9 septembrie)
  - „Schitul Nou” – „Nașterea Maicii Domnului” (8 septembrie)
  - Schitul „Cafsocalivia” – „Sf. Treime”
  - Schitul „Vatopedu” – „Sf. M. Mc. Dimitrie” (26 octombrie)
  - Schitul „Xenofont” – „Bunavestire” (25 martie)
  - Schitul „Bogorodița” – are Hram închinat Maicii Domnului

Observație: Toate Așezămintele monahale din Sf. Munte Athos urmează calendarul iulian, deci datele scrise mai sus vor fi decalate cu 13 zile în plus.

NUMĂRUL MONAHILOD DIN SF. MUNTE ATHOS

- Mănăstirea „Marea Lavră” – cca 53 interior + cca 350 exterior = cca 403 monahi
- Mănăstirea „Vatopedu” – cca 50 interior + cca 60 exterior = cca 110 monahi
- Mănăstirea „Iviru” – cca 50 interior + cca 30 exterior = cca 80 monahi
- Mănăstirea „Hilandaru” – cca 25 interior = cca 25 monahi
- Mănăstirea „Sf. Dionisiu” – cca 40 interior + cca 15 exterior = cca 55 monahi
- Mănăstirea „Cutlumuş” – cca 30 interior + cca 40 exterior = cca 70 monahi
- Mănăstirea „Pantocrator” – cca 25 interior + cca 40 exterior = cca 65 monahi
- Mănăstirea „Xeropotamu” – cca 40 interior + cca 20 exterior = cca 60 monahi
- Mănăstirea „Zografu” – cca 20 interior + cca 10 exterior = cca 30 monahi
- Mănăstirea „Dohiariu” – cca 30 interior = cca 30 monahi
- Mănăstirea „Caracalu” – cca 20 interior + cca 40 exterior = cca 60 monahi
- Mănăstirea „Filoteu” – cca 55 interior + cca 35 exterior = cca 90 monahi
- Mănăstirea „Simon Petra” – cca 55 interior + cca 50 exterior = cca 105 monahi
- Mănăstirea „Sf. Pavel” – cca 40 interior + cca 90 exterior = cca 130 monahi
- Mănăstirea „Stavronichita” – cca 35 interior + cca 25 exterior = cca 60 monahi
- Mănăstirea „Xenofont” – cca 40 interior + cca 30 exterior = cca 70 monahi
- Mănăstirea „Grigoriu” – cca 45 interior + cca 55 exterior = cca 100 monahi
- Mănăstirea „Esfigmenu” – cca 50 interior + 30 exterior = cca 80 monahi
- Mănăstirea „Sf. Pantelimon” – cca 50 interior + cca 30 exterior = cca 80 monahi
- Mănăstirea „Constamonitu” – cca 40 interior = cca 40 monahi

---

TOTAL

= cca 1.800 monahi

NUMĂRUL MONAHILO ROMÂNI DIN SF. MUNTE ATHOS

1. Mănăstirea „Marea Lavră”	=	3 monahi
1. 1. Schitul românesc „Prodromu”	=	27 monahi
1. 2. Schitul „Sf. Ana” – Chilia „Sf M. Mc. Pantelimon”	=	4 sihaștri
1. 3. Sihăstria „Provata” – Chilia „Sf. Ioan Teologul”	=	4 sihaștri
(basarabeni)		
- Chilia „Tăierea Capului Sf. Ioan Botezătorul”	=	2 sihaștri
1. 4. Sihăstria „Sf. Vasile”	=	cca 3 sihaștri
1. 5. Coliba de la cca la 3 km, spre Coliba „Sf. Nil”, în adâncul pustiei	=	1 sihastru
		Total=cca 44 monahi
2. Mănăstirea „Sf. Pavel”		
Total = 33 monahi		
2. 1. Schitul românesc „Lacu”		
3. Mănăstirea „Vatopedu”	=	12 monahi
3. 1. Sihăstria „Colciu”:		
- Chilia „Sf. M. Mc. Gheorghe”	=	8 sihaștri
- Chilia „Nașterea Sf. Ioan Botezătorul”	=	3 sihaștri

- Chilia „Sf. Mc. Ipatie” = 1 sihastru
 = cca 4 sihaștri

3. 2. Sihăstria „Calimița”

Total=cca 28monahi

4. Mănăstirea „Cutlumuș”

= 3 monahi

4. 1. Schitul „Cutlumuș”

= 6 sihaștri

Total = 9 monahi

5. Mănăstirea „Pantocrator”

5. 1. Sihăstria „Capsala” - Chilia „Sf. M. Mc. Gheorghe” = 3 sihaștri

- Chilia „Sf. Doctori fără arginți, Cosma și Damian” = 1 sihastru

- Chilia „Sf. Arh. Mihail și Gavriil” = 1 sihastru

- Chilia Părintelui Gherasim Spencez = 1 sihastru

- Chilia Părintelui Calinic Teodorescu = 1 sihastru

Total = 7 monahi

6. Mănăstirea „Sf. Dionisiu”

- Chilia „Intrarea Maicii Domnului în biserică” + Colibe =cca 4 sihaștri

Total =cca 4 monahi

7. Mănăstirea „Xeropotamu”

- Chilia „Adormirea Maicii Domnului”

= 2 sihaștri

Total = 2 monahi

Total = 4 monahi

Total = 1 monah

Total = 1 monah

8. Mănăstirea „Sf. Pantelimon”

Total = 4 monahi

Total = 1 monah

Total = 1 monah

9. Mănăstirea „Stavronichita”

10. Mănăstirea „Zografu”

TOTAL GENERAL= cca 140 monahi

SFINȚII DIN SF. MUNTE ATHOS

1. Mănăstirea „Marea Lavră”:

1.1. Monahul Petru Athonitul(† sec. IX) – Unul dintre primii pustnici athoniți =
 Sf. monah

1.2. Monahul Eftimie cel Tânăr († 899) – Pustnic =

Sf. monah		
1. A. 3. Monahul Roman († 1694, Constantinopol)		=
Martir monah		
1. A. 4. Monahul Pahomie († 1730, Uşak – Turcia)		=
Martir monah		
1. A. 5. Monahul Acachie cel Tânăr († 1730) – Întemeietorul schitului		=
Sf. monah		
-----		-----
		Total =
5 monahi		
1. B. Schitul „Sf. Ana”:		
1. A. 1. Monahul Gherontie († sec. XVI) – Fondatorul schitului		=
Sf. monah		
1. A. 2. Monahul Macarie († 1590, Bursa – Turcia)		=
Martir monah		
1. A. 3. Monahul Dionisie Predicatorul († 1606) – unul dintre primii		
	locuitori ai schitului	=
Sf. monah		
1. A. 4. Monahul Mitrofan († sec. XVII)		=
Sf. monah		
1. A. 5. Monahul Gherasim		=
Sf. monah		
1. A. 6. Monahul Sofronie		=
Sf. monah		
1. A. 7. Monahul Cosma († sec. XVII, Constantinopol)		=
Martir monah		
1. A. 8. Monahul Nicodim Albanezul († 1722, Elbasan - Albania)		=
Martir monah		
1. A. 9. Monahul Luca († 1802, Mitilene – Grecia)		=
Martir monah		
1. A. 10. Monahul Ilarion († 1804, Constantinopol)		=
Martir monah		
1. A. 11. Monahul David († Salonic)		=
Martir monah		
1. A. 12. Monahul Nectarie († 1820, Smirna – Turcia)		=
Martir monah		
1. A. 13. Monahul Nichita († Serrai– Turcia)		=
Martir monah		
1. A. 14. Monahii ucişi de turci, în anul 1830		= 16
Martiri monahi		
-----		-----

Total =

29 monahi

TOTAL=51monahi+ Careia

2. Mănăstirea „Vatopedu”:

2. 1. <i>Monahul Evdochim – cu mormântul în biserică</i>	=
<i>Sf. monah</i>	
2. 2. <i>Monahul Eftimie († 1276, M-rea Vatopedu) – egumen</i>	=
<i>Martir monah</i>	
2. 3. <i>Monahii uciși de catolici († 1276, M-rea Vatopedu)</i>	= 12
<i>Martiri monahi</i>	
2. 4. <i>Monahul Macarie Makris († 1431) – egumen al Mănăstirii „Pantocrator”, din Constantinopol</i>	=
<i>Sf. monah</i>	
2. 5. <i>Monahul Maxim Grecul († 1556) – luminătorul Rusiei</i>	=
<i>Sf. monah</i>	
2. 6. <i>Monahul Neofit</i>	=
<i>Sf. monah</i>	
2. 7. <i>Monahul Agapie</i>	=
<i>Sf. monah</i>	
2. 8. <i>Monahul Ghenadie</i>	=
<i>Sf. monah</i>	

TOTAL = 19 monahi

În această mănăstire au viețuit și sunt cunoscuți 43 de sfinți.

3. Mănăstirea „Iviru”:

3. 1. <i>Monahul Ioan Ivireanul († sec. X) – Fondatorul mănăstirii</i>	=
<i>Sf. monah</i>	
3. 2. <i>Monahul Eftimie Ivireanul († 980) – Fondatorul mănăstirii</i>	=
<i>Sf. monah</i>	
3. 3. <i>Monahul Gheorghe Ivireanul († sec. XI) – Fondatorul mănăstirii</i>	=
<i>Sf. monah</i>	
3. 4. <i>Monahul Gavriil († sec. XI), care a adus Icoana „Portărița”</i>	=
<i>Sf. monah</i>	
3. 5. <i>Monahii uciși de catolici († 1276, M-rea Iviru)</i>	= 13
<i>Martiri monahi</i>	
3. 6. <i>Monahul Calist Xantopol († 1363) – Patriarh de Constantinopol</i>	=
<i>Sf. monah</i>	
3. 7. <i>Monahul Irotei cel Tânăr († 1745)</i>	=
<i>Sf. monah</i>	

TOTAL=19 monahi

3. A. Schitul „Iviru”:

3. A. 1. Monahul Iacob, duhovnic († 1520, Adrianopol – Turcia)	=
Martir monah	
3. A. 2. Monahul Iacob, diacon († 1520, Adrianopol)	=
Martir monah	
3. A. 3. Monahul Dionisie († 1520, Adrianopol)	=
Martir monah	
3. A. 4. Monahul Eftimie († martie 1814, Constantinopol)	=
Martir monah	
3. A. 5. Monahul Eftimie († mai 1814, Constantinopol)	=
Martir monah	
3. A. 6. Monahul Ignatie († octombrie 1814, Constantinopol)	=
Martir monah	
3. A. 7. Monahul Ignatie († noiembrie 1814, Constantinopol)	=
Martir monah	
3. A. 8. Monahul Acachie († 1815, Constantinopol)	=
Martir monah	
3. A. 9. Monahul Procopie († Constantinopol)	=
Martir monah	
	Total = 9
monahi	

TOTAL=28monahi

4. Mănăstirea „Hilandaru”:

4. 1. Monahul Simeon († 1200) – Izvorătorul de Mir, Fondatorul mănăstirii, cu mormântul gol, în biserică	=
Sf. monah	
4. 2. Monahul Sava († 1235) – Fondatorul mănăstirii – Arhiepiscop al Serbiei	=
Sf. monah	
4. 3. Monahul Damaschin († 1771, Gambrovo – Bulgaria)	=
Martir monah	
4. 4. Monahul Onufrie († 1818, Chios – Grecia)	=
Martir monah	

TOTAL=4 monahi

5. Mănăstirea „Sf. Dionisiu”:

5. 1 Monahul Dionisie Aghioritul († 1390) – Fondatorul mănăstirii	=
Sf. monah	
5. 2. Monahul Dometie († 1405) – egumen	=
Sf. monah	
5. 3. Monahul Macarie († 1507, Salonic) – Patriarh de Constantinopol	=
Martir monah	
5. 4. Monahul Nifon II(† 1508) – Mitropolit de Salonic, Patriarh de	

Constantinopol

și Mitropolit al Țării Românești, cu Sf. Moaște în biserică =

Sf. monah

*5. 5. Monahul Ioasaf († 1518, Constantinopol)– Patriarh de Constantinopol =
Martir monah*

*5. 6. Monahul Leontie Aghioritul († 1605) – Izvorătorul de Mir =
Sf. monah*

*5. 7. Monahul Filotei († 1610) =
Sf. monah*

*5. 8. Monahul Nicodim Aghioritul († 1809) =
Sf. monah*

*5. 9. Monahul Hristofor († 1818, Adrianopol) =
Martir monah*

*5. 10. Monahul Ghenadie († 1818, Constantinopol) =
Martir monah*

*5. 11. Monahul Iosif († 1819, Constantinopol) =
Martir monah*

TOTAL= 11 monahi

6. Mănăstirea „Cutlumuș”:

*6. 1. Monahul Ciprian († 1679, Constantinopol) =
Martir monah*

6. A. Schitul „Cutlumuș”:

*6. A. 1. Monahul Gherasim († 1812, Constantinopol) =
Martir monah*

TOTAL= 2 monahi

7. Mănăstirea „Pantocrator”:

*7. 1. Monahul Calist Xantopol († sec. XV) – Patriarh de Constantinopol =
Sf. monah*

*7. 2. Monahul Ignatie Xantopol († sec. XV) =
Sf. monah*

*7. 3. Monahul Teona († cca 1545) – Mitropolit de Salonic =
Sf. monah*

*7. 4. Monahul Teofil Myroblitul († 1548), Izvorătorul de Mir =
Sf. monah*

*7. 5. Monahul Gavriil, de la Chilia „Axion Estin” =
Sf. monah*

*7. 6. Monahul Vasile =
Sf. monah*

TOTAL = 6 monahi

8. Mănăstirea „Xeropotamu”:

*8. 1. Monahul Pavel Xeropotamitul († sec. XI) – Fondatorul Mănăstirilor
„Xeropotamu”*

și „Sf. Pavel” – egumen =

Sf. monah

TOTAL = 1 monah

9. Mănăstirea „Zografu”:

9. 1. Monahii arși de vii, de catolici († 1276, M-rea Zografu) = 26

Martiri monahi

TOTAL=27monahi

9. 2. Monahul Cosma († 1323) =

Sf. monah

10. Mănăstirea „Dohiaru”:

10. 1. Monahul Eftimie († sec. X) – Fondatorul mănăstirii =

Sf. monah

10. 2. Monahul Neofit († sec. X) – =

Sf. monah

10. 3. Monahul Teofan II († 1598) – Mitropolit al Moldovei,
cu mormântul în biserică =

Sf. monah

TOTAL = 3 monahi

11. Mănăstirea „Caracalu”:

11. 1. Monahul Ghedeon († 1818, Târnavos – Grecia) =

Martir monah

TOTAL = 1 monah

12. Mănăstirea „Filoteu”:

12. 1. Monahul Filotei († sec. X) – Fondatorul mănăstirii =

Sf. monah

12. 2. Monahul Teodosie († cca 1392) – Egumen, apoi Mitropolit al Trapezuntului =

Sf. monah

12. 3. Monahul Dionisie din Olimp († sec. XVI) – Egumen =

Sf. monah

12. 4. Monahul Damian († 1568, Larisa – Grecia) =

Martir monah

12. 5. Monahul Simeon († sec. XVI) – Egumen =

Sf. monah

12. 6. Monahul Dometie († sec. XVI) =

Sf. monah

12. 7. Monahul Cosma Etolianul († 1779, Kalkutas – Albania) =

Martir monah

TOTAL= 7 monahi

13. Mănăstirea „Simon Petra”:

13. 1. Monahul Simon Myroblitul († sec. XIV) – Fondatorul mănăstirii =
Sf. monah

TOTAL=1monah

14. Mănăstirea „Grigoriu”:

14. 1. Monahul Grigorie Sinitul († sec. XIV) – Fondatorul mănăstirii = Sf.
monah

TOTAL = 1 monah

15. Mănăstirea „Esfigmenu”:

15. 1. Monahul Antonie de la Pecerska–Kiev(† 1073) –Fondatorul M. Percerska
=Sf. monah

15. 2. Monahul Damian († 1280) =
Sf. monah

15. 3. Monahul Atanasie cel Tânăr († sec. XIV) – Patriarh de Constantinopol =
Sf. monah

15. 4. Monahul Grigorie Palama († 1359) – mare teolog, Egumen și, apoi,
Mitropolit de Salonic =
Sf. monah

15. 5. Monahul Serafim Preotul = Sf.
monah 15. 6. Monahul Agatanghel († 1819, Smirna – Turcia)
= Martir monah

15. 7. Monahul Timotei († 1820, Adrianopol) =
Martir monah

15. 8. Monahul Antipa (român), canonizat în anul 1906 =
Sf. monah

TOTAL= 8 monahi

16. Mănăstirea „Sf. Pantelimon”:

16. 1. Monahul Siluam Athonitul (†1938) =
Sf. monah

TOTAL=1monah

TOTAL SF. MONAHI

65

TOTAL MARTIRI MONAHI	106 + Careia
TOTAL GENERAL	171 + Careia

NOTĂ: După unele surse, în prezent, în Sf. Munte Athos sunt aproape 300 de Sfinți (Theoharis Pravatakis, menționat în bibliografie, a inclus în cartea sa doar Sfinții, până în anul 1820).

Pe lângă cei doi Sfinți români menționați la Mănăstirile „Dohiaru” și „Esfigmenu”, arătăm și câțiva Cuv. Părinți români cu viață sfântă: Părintele Trifon care a trăit într-o sărăcie totală; Părintele Irodion care avea Darul Înaintevederii și se prefăcea nebun; Părintele Fanurie care avea o viață sfântă și mulți alții pe care doar bunul Dumnezeu îi știe.

CELE MAI IMPORTANTE SF. MOAȘTE DIN SF. MUNTE ATHOS

1. MĂNĂSTIREA „MAREA LAVRĂ”:

- *O bucată din lemnul Sf. Cruci.*
- *Moaștele întregi ale Sf. Atanasie Athonitul – Ctitorul fondator și Patronul mănăstirii.*

- *Craniul Sf. Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Capadochiei.*
- *Craniul Sf. Mihail Mărturisitorul, Episcopul Sinadelor.*
- *Craniul Sf. Mc. Grigorie Luminătorul, Episcopul Armeniei.*
- *Craniul Sf. Ioan Cucuzel.*
- *O mână a Sf. Ap. Andrei.*
- *O mână a Sf. Ioan Gură de Aur, Patriarhul Constantinopolului.*

2. MĂNĂSTIREA „VATOPEDU”:

- *O bucată din lemnul Sf. Cruci și trestia cu buretele îmbibat în oțet.*
- *Trei fragmente din Brâul Maicii Domnului.*
- *Moaștele întregi ale Sf. Evdochim.*
- *Craniul Sf. Ioan Gură de Aur – cu urechea stângă întreagă, Patriarhul Constantinopolului.*
- *Craniul Sf. Modest, Patriarhul Ierusalimului.*
- *Craniul Sf. Grigorie Teologul, Arhiepiscopul Constantinopolului.*
- *Craniul Sf. Andrei, Episcopul Candiei.*
- *Craniul Sf. M. Mc. Mercurie.*
- *Craniul Sf. M. Mc. Iacob Persul.*
- *Mâna dreaptă a Sf. M. Mc. Ecaterina.*
- *O mână a Sf. M. Mc. Pantelimon.*
- *Degetul mare de la mâna dreaptă a Sf. Ioan Botezătorul.*
- *Un picior al Sf. Ap. Vartolomeu.*

3. MĂNĂSTIREA „IVIRU”:

- *Craniul Sf. Grigorie de Nisa, Episcopul Nisei.*
- *Craniul Sf. M. Mc. Teodor Tiron.*
- *Craniul Sf. M. Mc. Teodor Stratilat.*
- *Craniul Sf. M. Mc. Nichita Romanul.*
- *O mână a Sf. M. Mc. Pantelimon.*
- *O mână a Sf. M. Mc. Haralambie.*
- *O mână a Sf. Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Capadochiei.*
- *Mâna stângă a Sf. Ioan Gură de Aur, Patriarhul Constantinopolului.*
- *Un picior al Sf. Fotinia – Samarineanca.*

4. MĂNĂSTIREA „HILANDARU”:

- *O bucățică din lemnul Sf. Cruci.*
- *Craniul Sf. Eftimie cel Mare.*
- *Un picior al Sf. Simeon – Ctitorul fondator.*

5. MĂNĂSTIREA „SF: DIONISIU”:

- *Chivotul cu Moaștele întregi ale Sf. Ierarh Nifon II (exclusiv capul și o mână), Patriarhul Constantinopolului.*
- *Mâna dreaptă a Sf. Ioan Botezătorul – Patronul mănăstirii.*
- *Mâna dreaptă a Sf. Ap. Luca.*

- O mână a Sf. Ioan cel Milostiv, Patriarhul Alexandriei.
- O mână a Sf. Antipa, Episcopul Pergamului.

6. MĂNĂSTIREA „CUTLUMUȘ”:

- O bucățică din lemnul Sf. Cruci.
- Craniul Sf. M. Mc. Haralambie.
- Craniul Sf. Alipie Pustnicul.
- Mâna stângă a Sf. Grigorie Teologul, Arhiepiscopul Constantinopolului.
- Piciorul drept al Sf. Ana.

7. MĂNĂSTIREA „PANTOCRATOR”:

- Două bucățele din lemnul Sf. Cruci.
- O bucată din Hlamida Mântuitorului.
- Craniul Sf. Ioan cel Milostiv, Patriarhul Alexandriei.
- Craniul Sf. Ioanichie cel Mare.
- Craniul Sf. M. Mc. Teodor Stratilat

8. MĂNĂSTIREA „XEROPOTAMU”:

- O Cruce dublă din lemnul Sf. Cruci.
- Părțile de la cei 40 de Sf. Mucenici din Sevastia – Patronii mănăstirii.
- Craniul Sf. M. Mc. Eustatie.
- Craniul Sf. M. Mc. Avxentie.
- Craniul Sf. Nicolae cel Nou.
- O mână a Sf. Mc. Hristina.
- Un deget al Sf. Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Capadochiei.

9. MĂNĂSTIREA „ZOGRAFU”:

- O bucată din lemnul Sf. Cruci.

10. MĂNĂSTIREA „DOHIARIU”:

- Moaștele întregi ale Sf. Teofan II.
- O parte din craniul Sf. Ioan Botezătorul.
- O bucată de piatră de pe Golgota.
- O bucată de piatră, atârnată la gâtul tânărului monah.

11. MĂNĂSTIREA „CARACALU”:

- O bucată din lemnul Sf. Cruci.
- Craniul Sf. Ap. Vartolomeu.
- Craniul Sf. Policarp, Episcopul Smirnei.
- Mâna stângă a Sf. M. Mc. Marina.

12. MĂNĂSTIREA „FILOTEU”:

- O bucată din lemnul Sf. Cruci.
- Mâna dreaptă a Sf. Ioan Gură de Aur.
- Un picior al Sf. M. Mc. Pantelimon.

13. MĂNĂSTIREA „SIMON PETRA”:

- *O bucată din lemnul Sf. Cruci.*
- **Craniul Sf. Pavel Mărturisitorul, Patriarhul Constantinopolului.**
- **Craniul Sf. Modest, Patriarhul Ierusalimului.**
- *Mâna stângă a Sf. Maria Magdalena – și acum caldă!*
- **O mână a Sf. Dionisie de Zachintos.**

14. MĂNĂSTIREA „SF. PAVEL”:

- *Două bucăți din lemnul Sf. Cruci.*
- **O parte din craniul Sf. Mc. Antim, Episcopul Nicomidiei.**
- **Craniul Sf. M. Mc. Teodor Stratilat.**
- **Craniul Sf. Mc. Nimfodora.**
- *Darurile aduse de magi la Nașterea Mântuitorului.*
- **O parte din mâna dreaptă a Sf. Mc. Mitrodora.**
- **O mână a Sf. Maxim Mărturisitorul.**
- **Un picior al Sf. Grigorie Teologul, Arhiepiscopul Constantinopolului.**
- **Un picior al Sf. Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Capadochiei.**
- **Un picior al Sf. Grigorie Decapolitul.**

15. MĂNĂSTIREA „STAVRONICHITA”:

- *O mână a Sf. Ana.*
- **O mână a Sf. Mc. Elefterie.**
- **Cotul brațului Sf. Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Capadochiei.**

16. MĂNĂSTIREA „XENOFONT”:

- *Craniul Sf. Mc. Trifon.*
- **O bucată de piatră de la Mormântul Mântuitorului.**

17. MĂNĂSTIREA „GRIGORIU”:

- *O bucată din lemnul Sf. Cruci.*
- **Craniul Sf. Mc. Dionisie Areopagitul.**
- **Craniul Sf. Mc. Chiriac Pruncul.**
- **Craniul Sf. Fotinia – Samarineanca.**
- *Mâna dreaptă a Sf. Grigorie Teologul, Arhiepiscopul Constantinopolului.*
- *O mână și un picior ale Sf. M. Mc. Anastasia – Doctorița mănăstirii.*

18. MĂNĂSTIREA „ESFIGMENU”:

- *O bucată din lemnul Sf. Cruci.*
- *Craniul Sf. Ap. Iacov al lui Alfeu.*
- **O parte din craniul Sf. Atanasie, Patriarhul Constantinopolului.**
- **O parte din craniul Sf. Partenie, Episcopul Lampsacului.**
- **Piciorul drept al Sf. Maria Magdalena.**

- O Cruce din aur cu pietre scumpe – dăruită de către Ecaterina II, Țarina Rusiei.

19. MĂNĂSTIREA „SF. PANTELIMON”:

- *Craniul Sf. Ap. și Ev. Luca.*
- *Craniul Sf. M. Mc. Pantelimon – Patronul mănăstirii.*
- *Craniul Sf. Siluam Athonitul.*
- *Craniul Sf. Ștefan cel Nou Mărturisitorul.*
- *Craniul Sf. Mc. Eftimie.*
- *Craniul Sf. Mc. Ignatie.*
- *O mână a Sf. M. Mc. Eufimia.*
- *O bucată din piatra pe care s-a rugat Sf. Serafim de Sarov.*

20. MĂNĂSTIREA „CONSTAMONITU”:

- *O bucată din lemnul Sf. Cruci.*
- *Craniul Sf. Mc. Vlasie, Episcopul Sevastiei.*
- *Mâna dreaptă a Sf. Ap. Mc. Arhidiacon Ștefan – Patronul mănăstirii.*
- *Mâna dreaptă a Sf. Mc. Trifon.*
- *Osul de la umărul drept al Sf. Împ. Constantin cel Mare.*

21. SCHITUL „SF. ANDREI”:

- *Craniul Sf. Ap. Andrei – Patronul schitului.*

22. SCHITUL „SF. ANA”:

- *Craniul Sf. Mc. Macarie, de la acest schit.*
- *Craniul Sf. Mc. Nectarie, de la acest schit.*
- *Piciorul stâng (talpa) al Sf. Ana – Patroana schitului.*

23. SCHITUL ROMÂNESC „LACU”:

- *Două bucățele din lemnul Sf. Cruci.*

Notă: Aproape toate mănăstirile, schiturile și o parte dintre chilii au câte o bucățică din lemnul Sf. Cruci a Mântuitorului, iar părțile (mai mari sau mai mici) de la diverși Sfinți au toate mănăstirile, schiturile și o bună parte dintre chilii, păstrate de obicei în cutii de argint în Sf. Altar (exclusiv Mănăstirile „Iviru” și „Sf. Pantelimon” care au paraclise speciale în acest scop).

**CELE MAI IMPORTANTE SF. ICOANE FĂCĂTOARE DE
MINUNI
DIN SF. MUNTE ATHOS**

0. CATEDRALA „PROTATON”, DIN CAREIA:

‡ „Axionița” sau „Cuvine-se cu adevărat”.

1. MĂNĂSTIREA „MAREA LAVRĂ”:

‡ „Econoama” – Econoama mănăstirii.

‡ „Cucuzelița”.

‡ „Portărița”.

‡ „Sf. Atanasie Athonitul” – Patronul mănăstirii

2. MĂNĂSTIREA „VATOPEDU”:

‡ „Ctitorița”.

‡ „Mângâietoarea”.

‡ „Atotîmpărăteasa”.

‡ „Înjunghiata”.

‡ „Împotrivă glăsuitoarea”.

‡ „Izvorătoarea de ulei”.

- ‡ „Împuşcata”.
- 3. MĂNĂSTIREA „IVIRU”:**
‡ „Iviriţa” sau „Portăriţa”.
- 4. MĂNĂSTIREA „HILANDARU”:**
‡ „Cea cu trei mâini” – Stareţa mănăstirii.
‡ „Cea Care alăptează Pruncul”, la Chilia Tipicario din Careia.
‡ „Popscaia”.
- 5. MĂNĂSTIREA „SF. DIONISIU”:**
‡ „A imnului acatist” .
‡ „Născătoarea de Dumnezeu”.
‡ „Sf. Ioan Botezătorul” – Patronul mănăstirii.
- 6. MĂNĂSTIREA „CUTLUMUŞ”:**
‡ „Mijlocitoarea”.
‡ „Tare Apărătoarea”.
- 7. MĂNĂSTIREA „PANTOCRATOR”:**
‡ „Stareţa” – Fostă Stareţă a mănăstirii.
- 8. MĂNĂSTIREA „XEROPOTAMU”:**
‡ „Sf. 40 de Mucenici din Sevastia” – Patronii mănăstirii.
- 9. MĂNĂSTIREA „ZOGRAFU”:**
‡ „Acatist” sau „Prevestitoarea”.
‡ „Ascultătoarea”.
‡ „Sf. M. Mc. Gheorghe” de la Fanuel – Patronul mănăstirii.
‡ „Sf. M. Mc. Gheorghe” adusă de catâr (mular).
‡ „Sf. M. Mc. Gheorghe” dăruită de către Sf. Ştefan cel Mare.
- 10. MĂNĂSTIREA „DOHIARIU”:**
‡ „Grabnic Ascultătoarea”.
‡ „Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil” – Patronii mănăstirii.
- 11. MĂNĂSTIREA „CARACALU”:**
‡ „Sf. Apostoli Petru şi Pavel” – Patronii mănăstirii.
- 12. MĂNĂSTIREA „FILOTEU”:**
‡ „Dulcea sărutare”.
‡ „Stareţa”.
- 13. MĂNĂSTIREA „SIMON PETRA”:**
‡ „Purtătoarea de Prunc”.
- 14. MĂNĂSTIREA „SF. PAVEL”:**

- ‡ „Izvorătoarea de Mir”.
- ‡ „Oglinda”.
- 15. MĂNĂSTIREA „STAVRONICHITA”:**
- ‡ „Sf. Ierarh Nicolae, cu stridie” – Patronul mănăstirii.
- 16. MĂNĂSTIREA „XENOFONT”:**
- ‡ „Îndrumătoarea”.
- ‡ „Cea plină de har”.
- ‡ „Sf. M. Mc. Gheorghe” în mozaic – Patronul mănăstirii.
- ‡ „Sf. M. Mc. Dimitrie” – în mozaic.
- 17. MĂNĂSTIREA „GRIGORIU”:**
- ‡ „Alăptătoarea”.
- ‡ „Stăpâna lumii”.
- ‡ „Purtătoarea de Prunc”.
- ‡ „Sf. Ierarh Nicolae” – Patronul mănăstirii.
- ‡ „Izbăvitoarea de otravă” sau „Sf. M. Mc. Anastasia ”.
- 18. MĂNĂSTIREA „ESFIGMENU”:**
- ?
- 19. MĂNĂSTIREA „SF. PANTELIMON”:**
- ‡ „Chipul Mântuitorului” – pe mahramă.
- ‡ „Sf. M. Mc. Pantelimon” – Patronul mănăstirii.
- 20. MĂNĂSTIREA „CONSTAMONITU”:**
- ‡ „Povățuitoarea”.
- ‡ „Cea Care a strigat”.
- ‡ „Portărița”.
- ‡ „Sf. Ap. Arhidiacon Ștefan” – Patronul mănăstirii.
- 21. SCHITUL ROMÂNESC „PRODROMU”:**
- ‡ „Prodromița”.
- ‡ „Izbăvitoarea de foc”.
- ‡ „Sf. Ioan Botezătorul” – Patronul schitului.
- ‡ „Sf. Trei Ierarhi”.
- 22. SCHITUL ROMÂNESC „LACU”:**
- ‡ „Lacuschiotisa”.
- ‡ „Sf. M. Mc. Dimitrie” – Patronul schitului.
- 23. SCHITUL „SF. ILIE”:**
- ‡ „Înlăcrimata”.
- ‡ „Sf. M. Proroc Ilie Tesviteanul” – Patronul schitului.

24. SCHITUL „SF. ANA”:

‡ „Sf. Ana” – Patroana schitului.

BIBLIOGRAFIE

- **Arhimandrit Ioanichie Bălan – „Pelerinaj în Sf. Munte Athos”, Ediția a 4-a, Editura Mănăstirii Neamț, 2005**
- 2. **Ierodiacon Cleopa Paraschiv – „Pelerin în Sf. Munte Athos”, Vol. I – II, Editura „Panaghia”, Vatra Dornei, 2007**
- 3. **Diacon Gheorghe Băbuț – „Pe jos, în rugăciune, prin Athos, 2004”, Editura „Pelerinul român”, Oradea, 2005**

- Monah Pimen Vlad – „Grădina Maicii Domnului”, Editura „Buna Vestire”,
Bacău, 2006
- 5. Horia Alexandrescu – „Călător în Sf. Munte Athos”, Editura „Vivaldi”,
București,
2005
- 6. Theoharis Pravatakis – „Sf. Munte Athos”, Editura „Rekos”,
Thessalonic, 2006
Traducere de Caliope Papacioc și Irimia Ioan
- 7. Constantin Cavaros – „Sf. Munte Athos”, Editura „Cartea Ortodoxă” –
Alexandria și Editura „Agapis”, București, 2005, tradusă din limba engleză, de
către prof. Paul Bâlan
- 8. Muntele sfânt, Editura „Techni” – Grecia
- 9. Mircea Motrici – „7 zile în Athos”, Editura „Mușatinii”, Suceava, 1998
- 10. Starețul (ajutorul de stareț) Sf. Mănăstiri Hilandaru, Arhim. Moise –
Icoana făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu „Cea cu trei
mâini” („TRIPHERUSA”), de la Sf. Munte, Editura „Sf. Mina”, Iași, 2002. Traducere
de Gh. Badea și Constantin Bogdan - Badea
- 11. Arhim. Antipa Dinescu și Ierom. Petroniu Tănase – „Prodromu –
Schitul
românesc din Sf. Munte Athos și icoanele sale făcătoare de minuni”,
Editura
„Christiana”, București, 2004
- 12. „Viețile sfinților de peste tot anul”, Editura „Biserica Ortodoxă”,
Alexandria, 2003
- 13. Emil Preda – „Dicționar al sfinților ortodocși”, Editura Lucman,
București, 2000
- 14. Pr. Eugen Drăgoi – „Istoria creștinismului, în date”, Editura Episcopiei
Dunării
de Jos, Galați, 2004
- 15. Un colectiv condus de Acad. Prof. Andrei Oțetea – „Istoria lumii, în
date”, Editura
enciclopedică, București, 1972

IMAGINI

DIN

SF. MUNTE ATHOS

**Maica Domnului, Stăpâna și
Ocrotitoarea Sfântului Munte Athos**

Întâmpinarea Maicii Domnului, în Sfântul Munte Athos

Icoana Sf. Munte Athos (de la Schitul românesc Prodromu)

**Vaporul "Cuvine-se cu adevărat", pe ruta Uranopoli – Dafne și
retur**

Crucea din metal înaltă de cca 3 m, de pe Vf. Athon

Vârful Athon – 2027 m

Bisericuța de pe Vf. Athon, de cca 3,5 x 5 m

Schitul „Atotsfânta”(„PANAGHIA”) de la cota 1500 m.

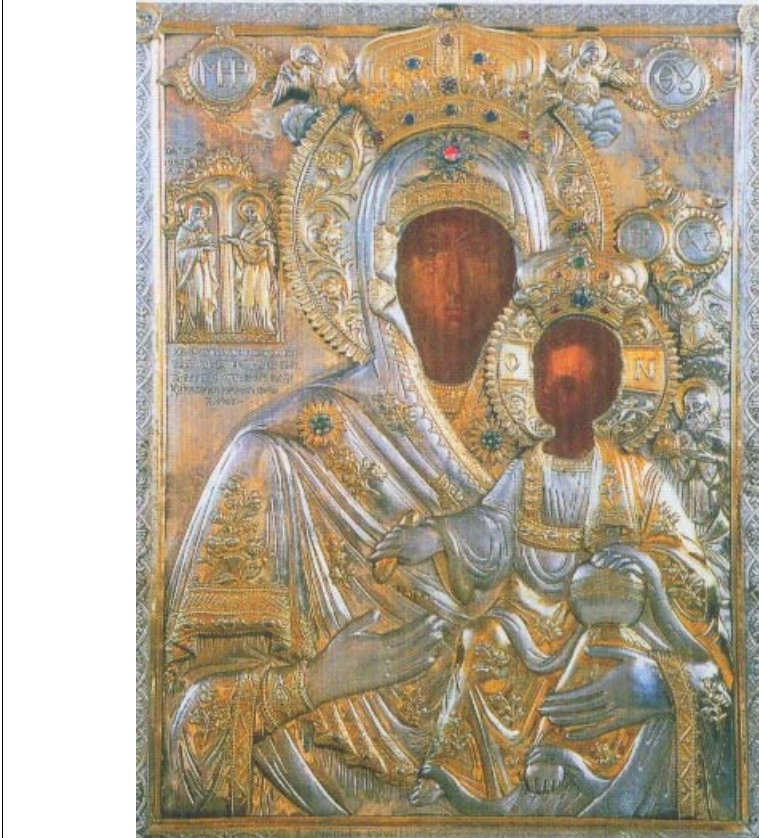
**Icoana Maicii Domnului
„Axionița” sau „Cuvine-se cu adevărat”**

Careia – capitala Sf. Munte Athos

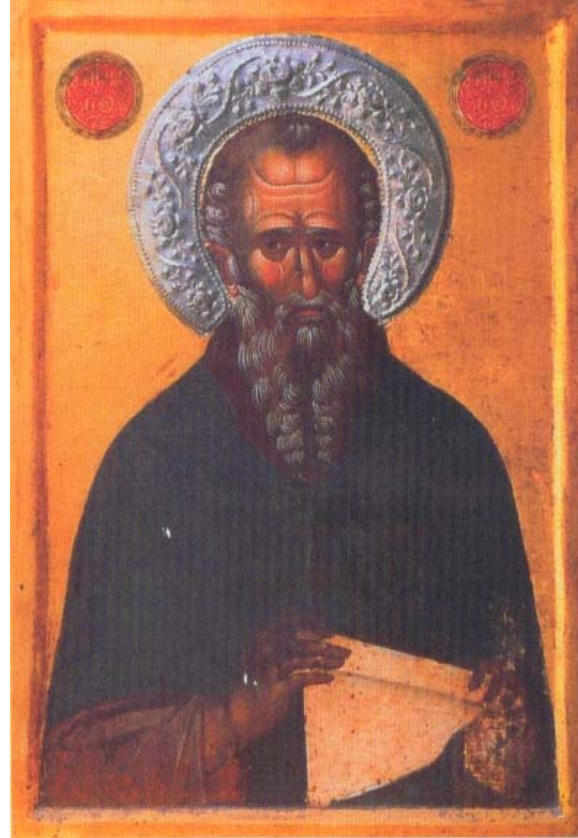

Catedrala Protaton

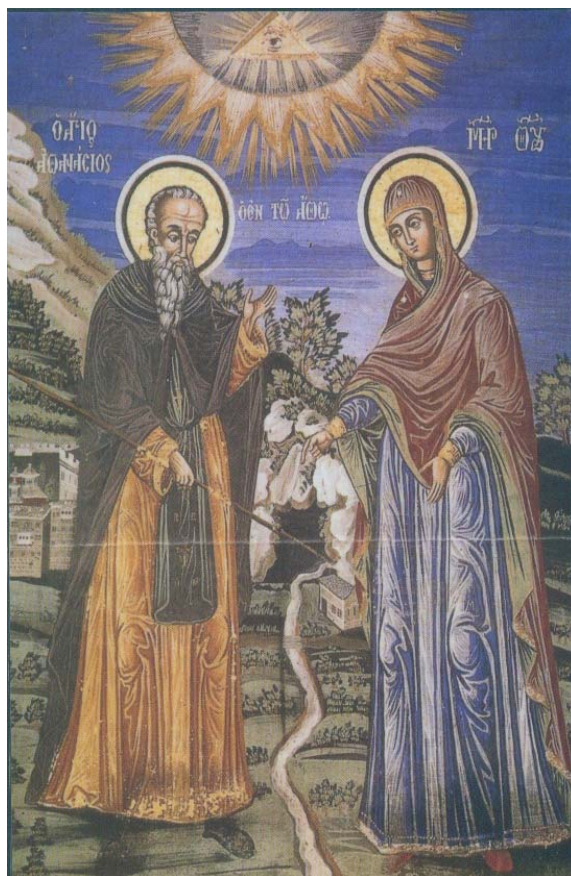
**Icoana Maicii Domnului «Cucuzelița»
Athonitul »**

**Icoana « Cuv. Atanasie
- Patronul mănăstirii**

Mănăstirea „Marea Lavră”

**Maica Domnului și Sf. Atanasie Athonitul
– la Izvorul « Sf. Atanasie »**

Foişorul de la izvorul « Sf. Atanasie Athonitul »

Chiparosul Sf. Atanasie Athonitul

Chilia și peștera Sf. Atanasie Athonitul

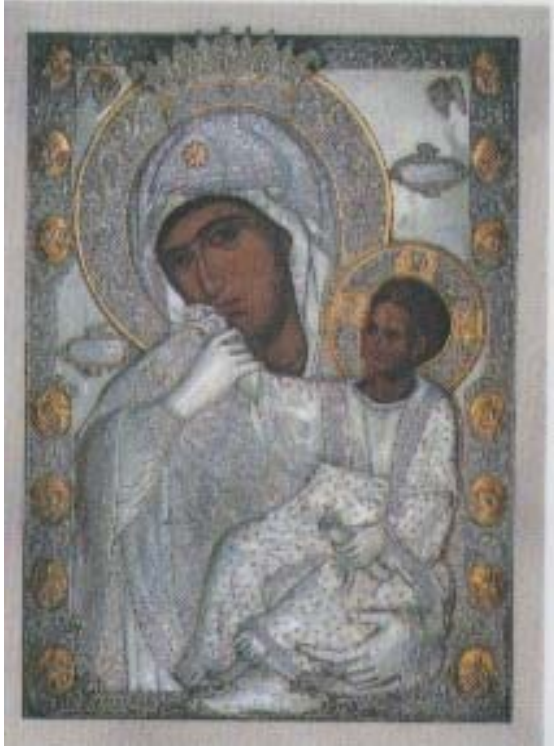
Icoana Maicii Domnului „Prodromița”

**Icoana „Sf. Ioan Botezătorul”
-Patronul Schitului**

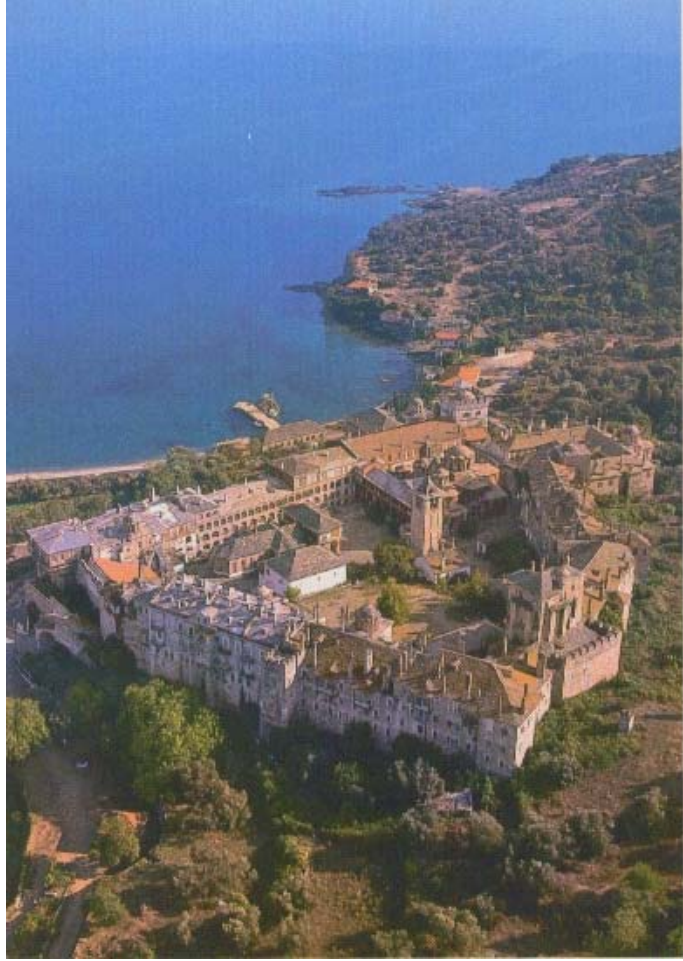
Schitul românesc „Prodromu” („Înaintemergătorul”)

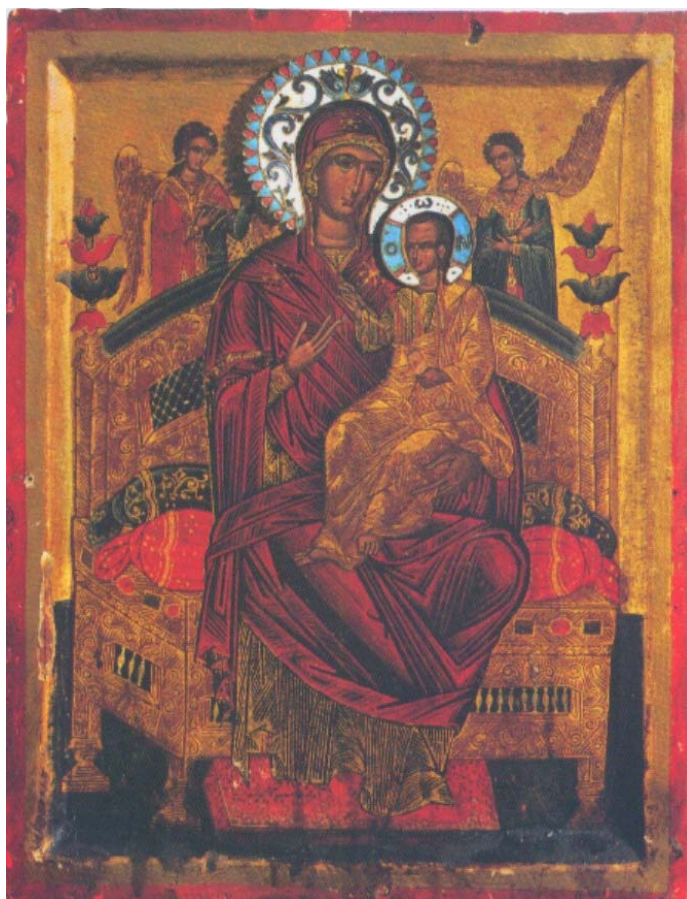
**Icoana Maicii Domnului
"Mângâietoarea"**

Cutia cu "Brâul Maicii Domnului"

Mănăstirea “Vatopedu”

Icoana Maicii Domnului „Atotîmpărăteasa”

**Cuția cu
„Craniul Sf. Ierarh Ioan Gură de Aur”**

Cădelniță de argint

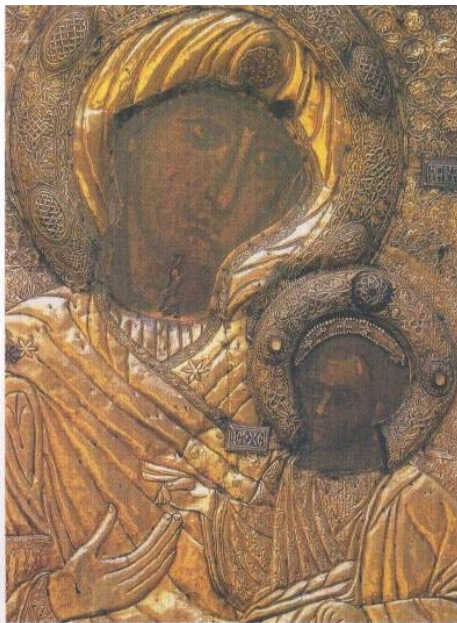

Cutia cu „Craniul Sf. Ap. Andrei” – Patronul schitului

Schitul "Sf. Andrei"

Icoana Maicii Domnului

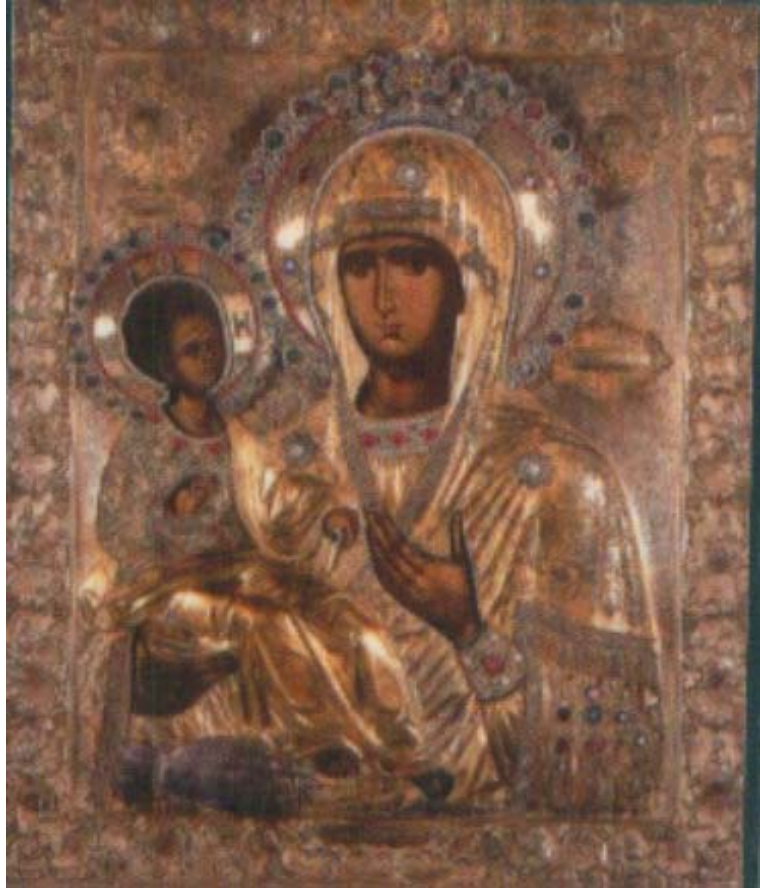
Maica Domnului oferind un ban de aur unui sărac

„Ivrița” sau „Portărița”

Mănăstirea „Iviru”

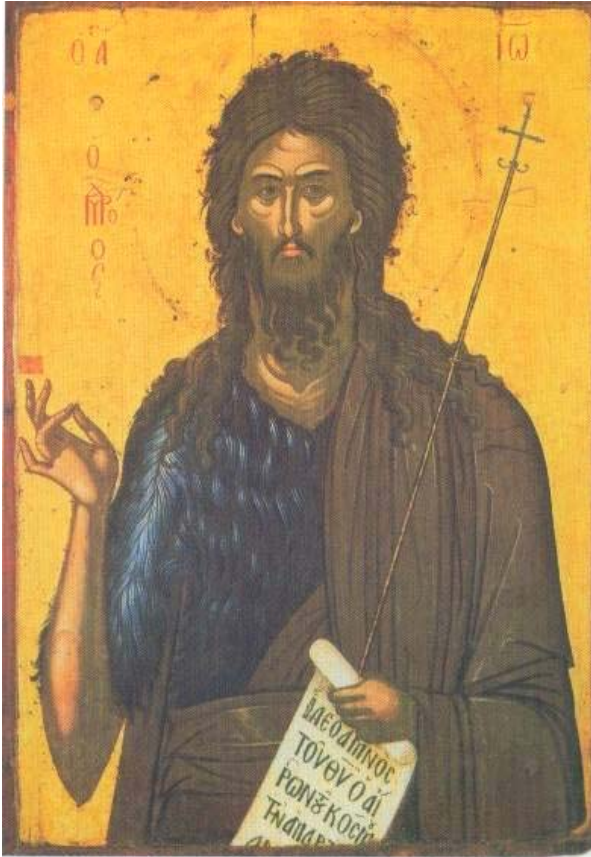

Icoana Maicii Domnului „Cea cu trei mâini”

Mănăstirea „Hilandaru”

Icoana Maicii Domnului „A imnului Acatist”

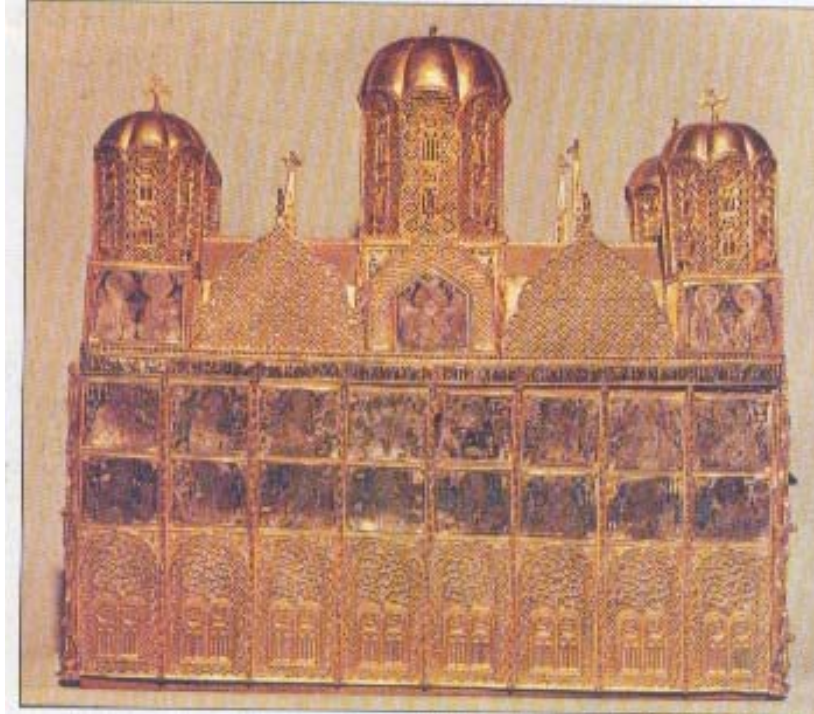
**Icoana « Sf. Ioan Botezătorul »
- Patronul mănăstirii**

Mănăstirea "Sf.Dionisiu"

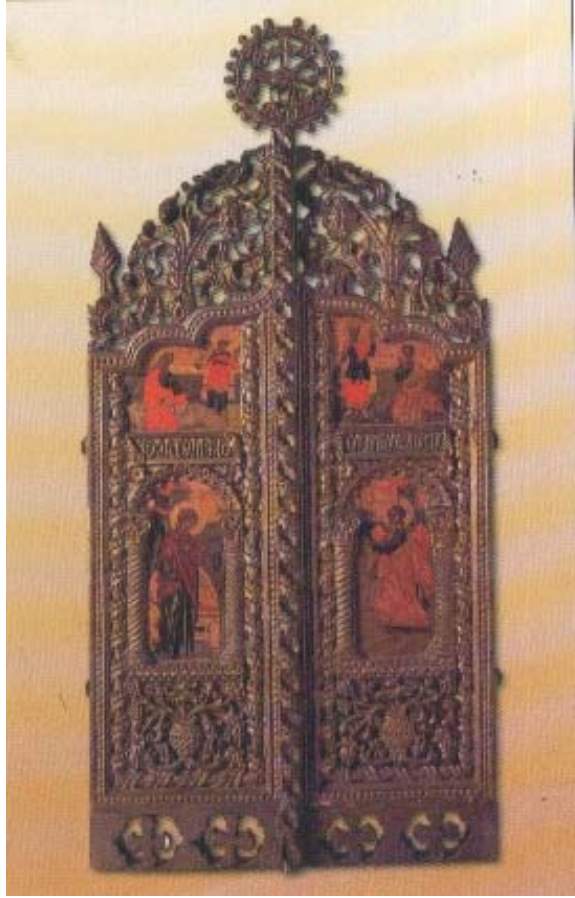

Chivotul cu Moaștele Sf. Ierarh Nifon II

**Ctitorul Sf. Neogoe Basarab
și Sf. Nifon II (dreapta)**

Uși din lemn sculptate

Mănăstirea "Cutlumuș"

Icoana Maicii Domnului „Stareța”

Mănăstirea "Pantocrator"

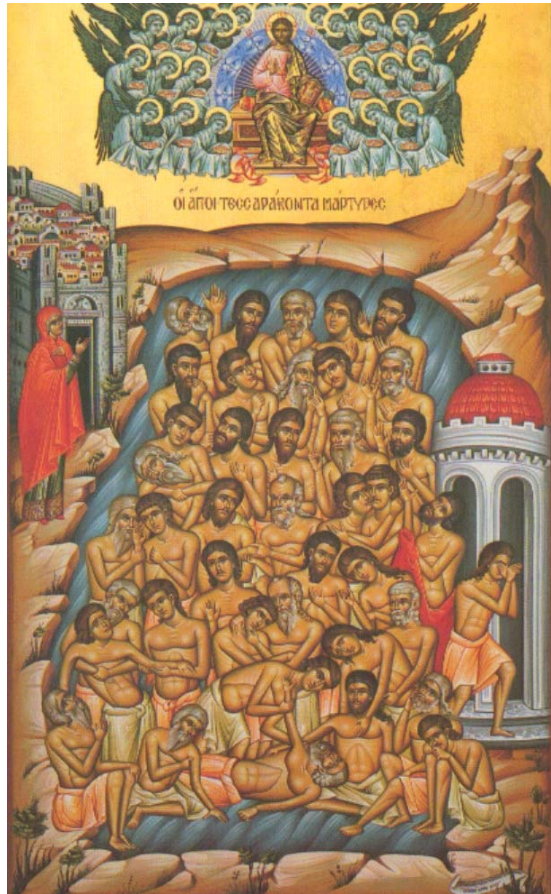
**Icoana Maicii Domnului „Înlăcrimata”
Ilie”**

Catapeteasma Bisericii Schitului „Sf.

Schitul „Sf. Ilie”

**Icoana « Sf. 40 de Mucenici din Sevastia »
sfânt »**

Icoana « Cruce dublă din lemn

Mănăstirea « Xeropotamu »

**Icoana « Sf. M. Mc. Gheorghe de la Fanuel »
Mare
- Patronul mănăstirii**

Steagul de luptă al Sf. Ștefan cel

Mănăstirea « Zografu »

**Icoana „Sf. M. Mc. Gheorghe”
dăruită de către Sf. Ștefan cel Mare**

**Sf. Ștefan cel Mare, în fața balaurului (Imp. otoman)
și Sf. M. Mc. Gheorghe străpungând balaurul cu sulița**

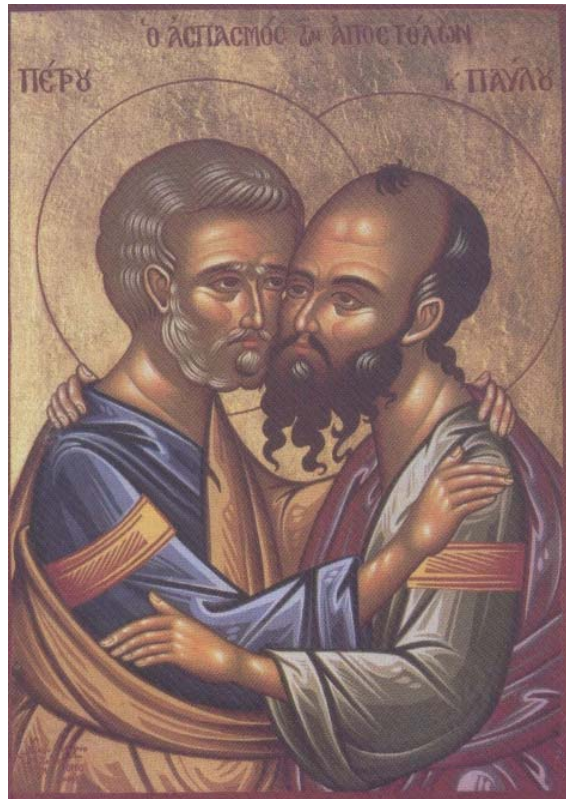
Gavriil”
Icoana Maicii Domnului
„Grabnic Ascultătoarea”

Icoana „Sf. Arhangheli Mihail și
- Patronii mănăstirii

Mănăstirea Dohiariu

**Icoana “Sf. Ap. Petru și Pavel”
- Patronii mănăstirii**

Mănăstirea „Caracalu”

Aur
Icoana Maicii Domnului
“Dulcea Sărutare”

Mâna dreaptă a Sf. Ierarh Ioan Gură de

Mănăstirea “Filoteu”

Peștera cu Paraclisul Sf. Simon

Mănăstirea "Simon Petra"

Sf. Pavel Xeropotamitul (Athonitul)
pe

Paraclisul închinat Maicii Domnului, construit
locul opririi Împ.Marco, cu darurile magilor

Mănăstirea „Sf. Pavel”

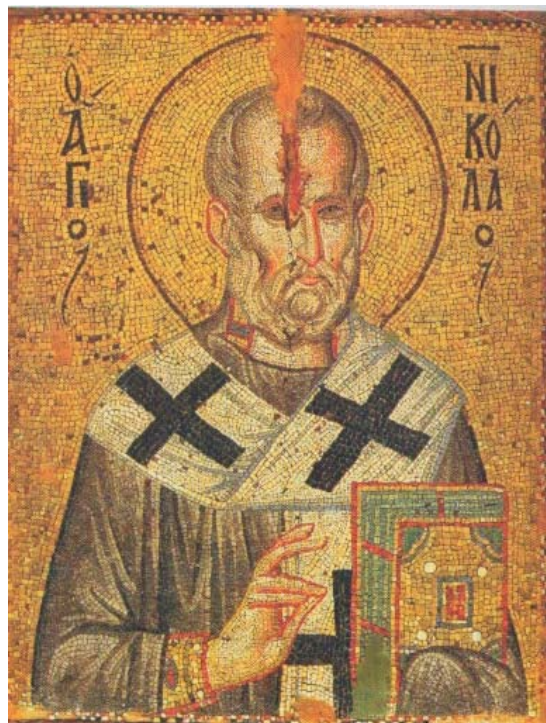
**Icoana Maicii Domnului „Lacuschitotisa”
Dimitrie »**

Icoana « Sf. M. Mc.

– Patronul schitului

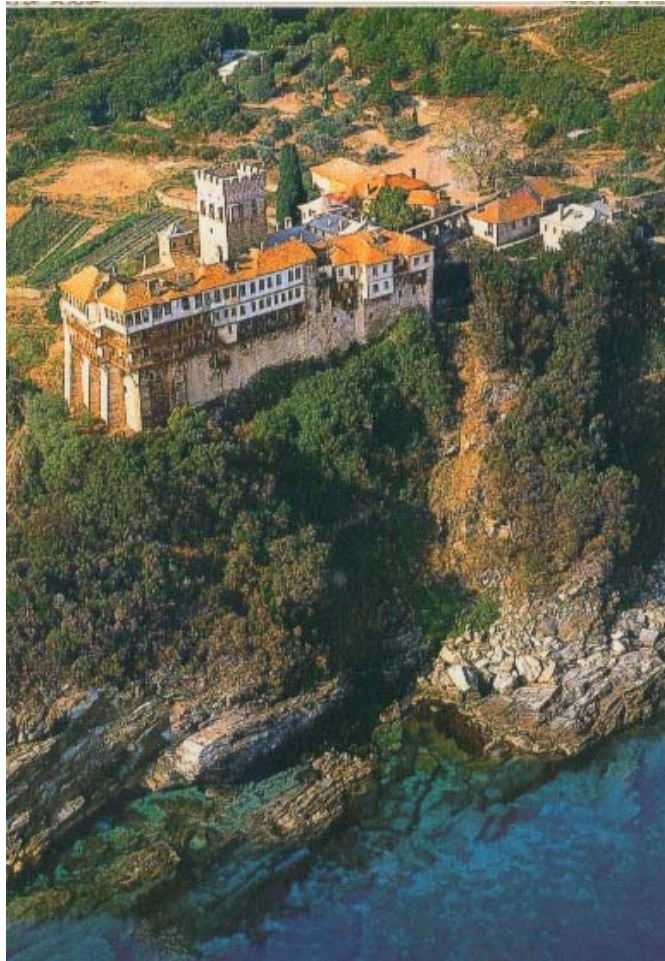

Schitul românesc « Lacu »

**Icoana „Sf. Ierarh Nicolae, cu stridie”
- Patronul mănăstirii**

Mănăstirea „Stavronichita”

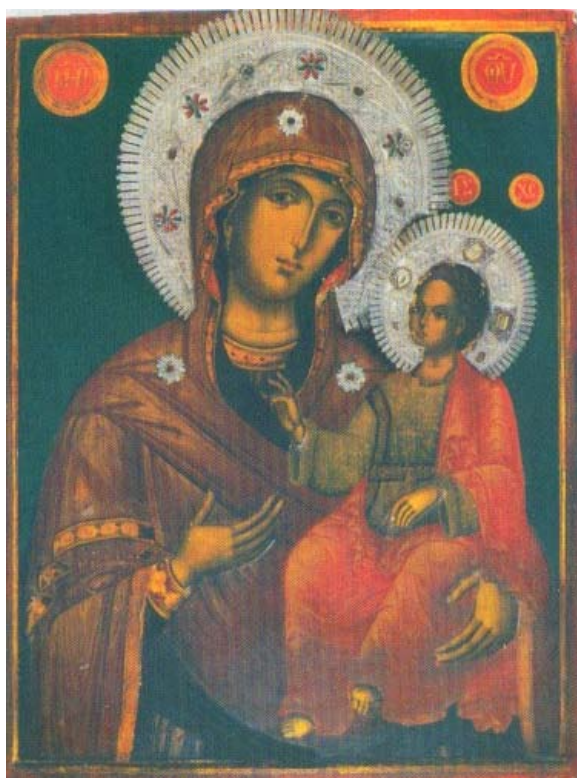

**Icoana Maicii Domnului
“Îndrumătoarea”**

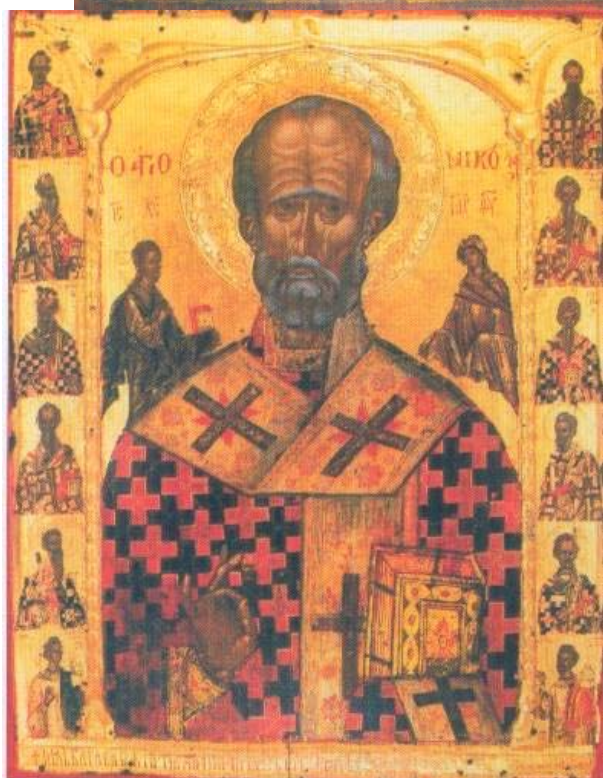

Mănăstirea „Xenofont”

Icoana Maicii Domnului

Icoana "Sf. Ierarh"

**Nicolae”
“Purtătoarea de Prunc”**

- Patronul mănăstirii

Mănăstirea „Grigoriu”

Icoana “Viața unui adevărat călugăr”

Mănăstirea “Esfigmenu”

**Icoana „Sf. M. Mc. Pantelimon”
– Patronul mănăstirii**

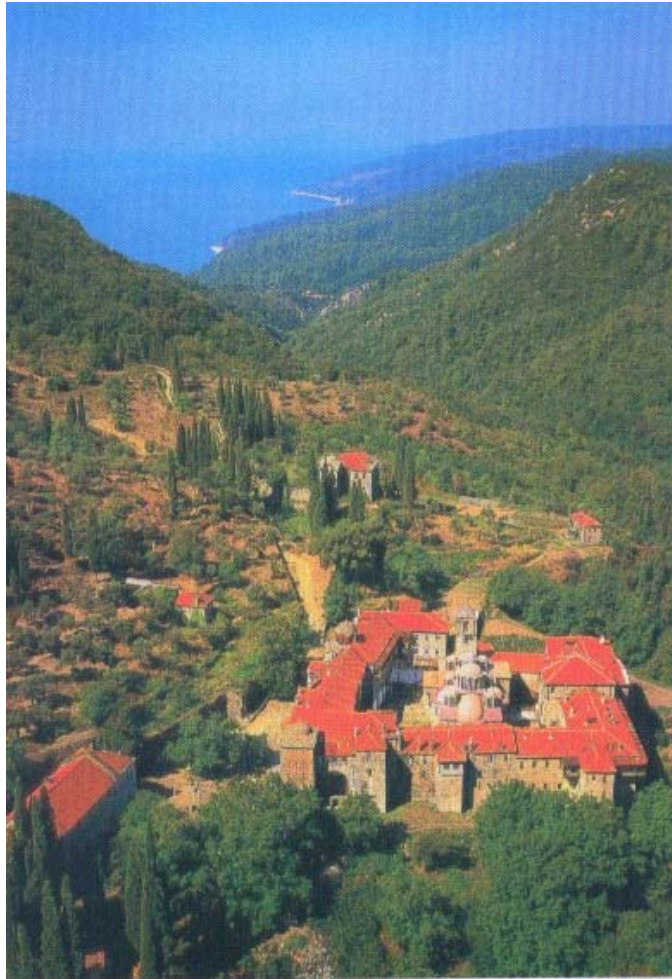

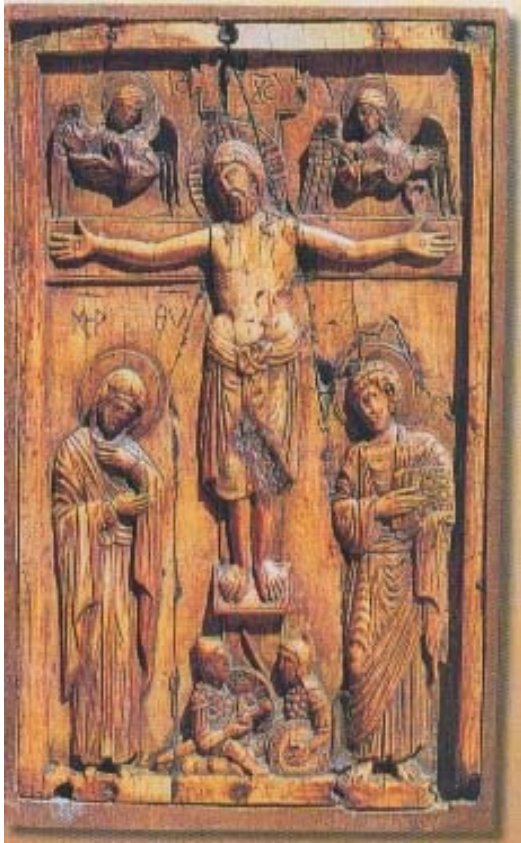
Mănăstirea „Sf. Pantelimon”

**Icoana „Sf. Ap. și Arhidiacon Ștefan”
- Patronul mănăstirii**

Mănăstirea „Constamonitu”

**Icoana “Crucificarea Lui Iisus Hristos”
Teviteanul”,
de la Mănăstirea Dohiariu**

**Icoana „Sf. M. Proroc Ilie
Patronul Schitului “Sf. Ilie”**

Colecție de sfinți (“Discul Pulheriei”)

**de la Mănăstirea Xeropotamu
Stemele Țării
Moldovei,**

**Ușile bisericii, cu
Românești și**

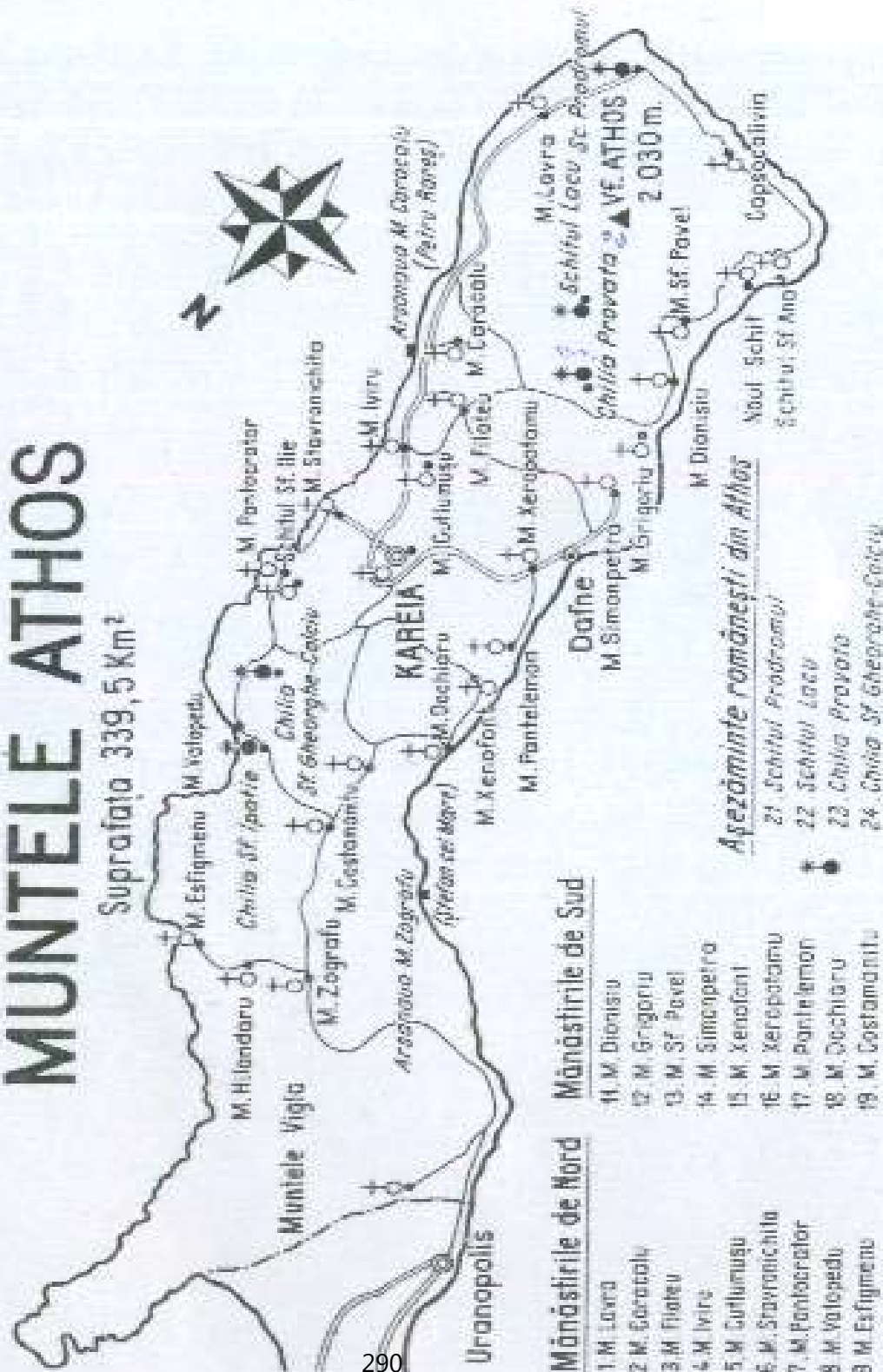

Xeropotamu

de la Mănăstirea

MUNTELE ATHOS

Suprafața 339,5 Km²

BIBLIOGRAFIE

- Arhimandrit Ioanichie Bălan – „Pelerinaj în Sf. Munte Athos”, Ediția a 4-a, Editura Mănăstirii Neamț, 2005
- 2. Ierodiacon Cleopa Paraschiv – „Pelerin în Sf. Munte Athos”, Vol. I – II, Editura „Panaghia”, Vatra Dornei, 2007
- 3. Diacon Gheorghe Băbuț – „Pe jos, în rugăciune, prin Athos, 2004”, Editura „Pelerinul român”, Oradea, 2005
- Monah Pimen Vlad – „Grădina Maicii Domnului”, Editura „Buna Vestire”, Bacău, 2006
- 5. Horia Alexandrescu – „Călător în Sf. Munte Athos”, Editura „Vivaldi”, București, 2005
- 6. Theoharis Pravatakis – „Sf. Munte Athos”, Editura „Rekos”, Thessalonice, 2006
Traducere de Caliope Papacioc și Irimia Ioan
- 7. Constantin Cavaros – „Sf. Munte Athos”, Editura „Cartea Ortodoxă” – Alexandria și Editura „Agapis”, București, 2005, tradusă din limba engleză, de către prof. Paul Bălan
- 8. Muntele sfânt, Editura „Techni” – Grecia
- 9. Mircea Motrici – „7 zile în Athos”, Editura „Mușatinii”, Suceava, 1998
- 10. Starețul (ajutorul de stareț) Sf. Mănăstiri Hilandaru, Arhim. Moise – Icoana făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu „Cea cu trei mâini” („TRIHERUSA”), de la Sf. Munte, Editura „Sf. Mina”, Iași, 2002. Traducere de Gh. Badea și Constantin Bogdan - Badea
- 11. Arhim. Antipa Dinescu și Ierom. Petroniu Tănase – „Prodromu – Schitul românesc din Sf. Munte Athos și icoanele sale făcătoare de minuni”, Editura „Christiana”, București, 2004
- 12. „Viețile sfinților de peste tot anul”, Editura „Biserica Ortodoxă”, Alexandria, 2003
- 13. Emil Preda – „Dicționar al sfinților ortodocși”, Editura Lucman, București, 2000

14. Pr. Eugen Drăgoi – „Istoria creștinismului, în date”, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2004
15. Un colectiv condus de Acad. Prof. Andrei Oțetea – „Istoria lumii, în date”, Editura enciclopedică, București, 1972

CUPRINS

Pagina				
0) GENERALITĂȚI.....				
.....5				
Așezarea geografică.....6				
Sf.	Munte,	de-a	lungul	
istoriei.....6				
Importanța	duhovnicească	a	Sf.	
Munte.....9				
Organizarea	actuală	a	Sf.	
Munte.....11				
Slujbele	bisericești,	în	Sf.	
Munte.....13				
Hrana	și	îmbrăcămintea	monahilor	
athoniți.....14				
Comorile	inestimabile	ale	Sf.	Munte

.....	14		
Ajutoarele	pentru	Sf.	Munte
.....	17		
Portul			
Dafne.....			18
Careia	–	capitala	Sf. Munte
.....	19		
Vârful			
Athon.....			20
1)	MĂNĂSTIREA		„MAREA
LAVRĂ”			22
Sf.			Atanasie
Athonitul.....			27
Sf.			Ioan
Cucuzel.....			29
Sf.			Nechifor
Însinguratul.....			29
Sf.			Nil
Sorski.....			30
SCHITUL	ROMÂNESC		„PRODROMU”
.....	32		
SCHITUL			
„CAFSOCALIVIA”			40
Sf.			Maxim
Cafsocalivitul.....			41
Sf.	Acachie		cel
Tânăr.....			42
SCHITUL			„SF.
ANA”			43
SIHĂSTRIILE: „Provata”, „Amalfinu”, „Cherasa”, „Sf. Vasile”, „Carulia”,			
„Catunachi”	și	„Ana	Mică”
.....	45 – 47		
2)		MĂNĂSTIREA	
„VATOPEDU”			48
SCHITUL			„SF.
ANDREI”			53
SCHITUL			
„VATOPEDU”			54
SIHĂSTRIA			”Colciu”
.....	54		
SIHĂSTRIA			„Calimița”
.....	54		
3)		MĂNĂSTIREA	
„IVIRU”			55
SCHITUL			

„IVIRU”	60	
4) MĂNĂSTIREA		
„HILANDARU”	61	
Sf.		
Sava.....		
....67		
5) MĂNĂSTIREA		„SF.
DIONISIU”	69	
Sf.	Ierarh	Nifon
II.....	71	
Sf.		Nicodim
Aghioritul.....	76	
6) MĂNĂSTIREA		
„CUTLUMUȘ”	77	
SCHITUL		
„CUTLUMUȘ”	79	
7) MĂNĂSTIREA		
„PANTOCRATOR”	80	
SCHITUL	„SF.	ILIE” .....
.....	84	
SCHITUL		„BOGORODIȚA”
.....	85	
SIHĂSTRIA		
„CAPSALA”	85	
8) MĂNĂSTIREA		
„XEROPOTAMU”	87	
9) MĂNĂSTIREA		
„ZOGRAFU”	90	
Sf.	Ștefan	cel
Mare.....	96	
Descrierea Steagului de luptă al Sf. Ștefan cel		
Mare.....	97	
10) MĂNĂSTIREA		
„DOHIARIU”	98	
11) MĂNĂSTIREA		
„CARACALU”	102	
12) MĂNĂSTIREA		
„FILOTEU”	105	
Sf.		Cosma
Etolianul.....	109	
13) MĂNĂSTIREA		„SIMON
PETRA”	111	
14) MĂNĂSTIREA		„SF.
PAVEL”	114	
SCHITUL		ROMÂNESC

„LACU”.....	119	
”		SCHITUL
NOU”.....	122	
15)		MĂNĂSTIREA
„STAVRONICHITA”.....	123	
16)		MĂNĂSTIREA
„XENOFONT”.....	125	
Schitul		„Xenofont”
.....	126	
17)		MĂNĂSTIREA
„GRIGORIU”.....	127	
18)		MĂNĂSTIREA
„ESFIGMENU”.....	130	
Sf.	Antonie	de
Pecerska.....	132	la
Sf.		Grigorie
Palama.....	132	
19)	MĂNĂSTIREA	„SF.
PANTELIMON”.....	136	
20)		MĂNĂSTIREA
„CONSTAMONITU”.....	139	
ÎNTEMEIEREA SF. MĂNĂSTIRI ȘI SCHITURI DIN		
SF		MUNTE
ATHOS.....	143	
PRINCIPALII CTITORI ROMÂNI DIN SF.		MUNTE
ATHOS.....	144	
HRAMURILE SF. MĂNĂSTIRI ȘI SCHITURI DIN SF.		MUNTE
ATHOS.....	153	
NUMĂRUL MONAHILODIN SF.		MUNTE
ATHOS.....	154	
NUMĂRUL MONAHILODIN ROMÂNI DIN SF.		MUNTE
ATHOS.....	155	
SFINȚII DIN SF.		MUNTE
ATHOS.....	156	
CELE MAI IMPORTANTE SF. MOAȘTE DIN SF.		MUNTE
ATHOS.....	161	
CELE MAI IMPORTANTE SF. ICOANE FĂCĂTOARE DE MINUNI DIN		
SF.		MUNTE
ATHOS.....	165	
IMAGINI DIN SF.		MUNTE
ATHOS.....	169	
HARTA SF.		MUNTE
ATHOS.....	205	
BIBLIOGRAFIE.....		

.....206